

Sexu-indarkeriazko jarrereri eta toki-administrazioaren hurbilketari eta eskuhartzeari buruzko ikerlana

Financiado por
la Unión Europea

NextGenerationEU

Plan de Recuperación,
Transformación y Resiliencia

FEDERACION ESPAÑOLA DE
MUNICIPIOS Y PROVINCIAS

Sexu-indarkeriazko jarrereri eta toki-administrazioaren hurbilketari eta esku-hartzeari buruzko ikerlana. 1ª edizioa 2023.

Federación Mujeres Jóvenes-ek eginda, Espainiako Udalerrien eta Probintzien Federazioaren (FEMP) enkarguz.

Federación Mujeres Jóvenesen koordinazioa

Mónica Saiz Martínez

Ikertaldeko koordinazioa

Tania Sordo Ruz

Idazketa

Violeta Assiego Cruz, Hebe Bonilla Rodríguez eta Tania Sordo Ruz

Ikertaldea

Violeta Assiego Cruz, Hebe Bonilla Rodríguez eta Tania Sordo Ruz

Itzulpena

Naiara Bitorika Sánchez

AURKIBIDEA

1.	SARRERA	15. orr.
2.	HELBURUAK	19. orr.
3.	METODOLOGIA	26. orr.
4.	ALDEZ AURRETIKO GOGOETAK	33. orr.
5.	ATENPRO ZERBITZUAZ	36. orr.
6.	EMAKUMEEN AURKAKO SEXU-INDARKERIAK	42. orr.
7.	SEXU-INDARKERIEEN ESPAINIAKO EGOERAREN DIAGNOSTIKOA	48. orr.
a.	SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUEN TESTUINGURU OROKORRA 2019-2021	49. orr.
i.	Delitu-egitate sexual ezagunak, sexu-delitu erregistratuak eta biktimizazioak (2019-2021)	49. orr.
	1. Delitu-egitate sexual ezagunak (2019-2021)	49. orr.
	a. Lurralde-errepresentazioa: delitu-egitate sexual ezagunak (2021)	52. orr.
	2. Argitutako delitu-egitate sexualak (2019-2021)	55. orr.
	a. Lurralde-errepresentazioa: argitutako sexu-delituak (2021)	56. orr.
	3. Delitu-egitate sexual ezagunen eta argitutako sexu-delituen arteko konparaketa (2021)	57. orr.
	4. Biktimizazioak (2019-2021)	58. orr.
	a. Lurralde-errepresentazioa: biktimizazioak (2021)	63. orr.
ii.	Bi edo hiru gizonetako bako bako burututako sexu-	64. orr.

erasoak (2021). Abusua eta erasoak

1. Sexu-indarkeria anizkoitzeko egitate ezagun eta erregistratuen lurralde-errepresentazioa (2016-2021) 69. orr.
- b. **SEXU-JAZARPENA, STALKINGA, SEXU-ERASOA ETA SEXU-ABUSUA 2019, 2021 ETA 2015-2019 ALDIA** 70. orr.
 - i. **Emakumeen biktimizazioen profila: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe), sexu-jazarpena eta *stalkinga*** 70. orr.
 1. Emakumeen biktimizazio-kopurua sexu-askatasunaren aurkako delituengatik: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2021) 70. orr.
 - a. Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria. 2019ko Emakumearen aurkako Indarkeriaren Makroinkestak: prebalentzia, maiztasuna eta indarkeria-motak (sexu-abusua eta sexu-erasoa) 71. orr.
 - b. Sexu-jazarpena. 2019ko Makroinkestak: prebalentzia, maiztasuna eta sexu-jazarpen motak 74. orr.
 - c. Jazarpen errepikakorra edo *stalkinga*. 2019ko Makroinkestak: prebalentzia, maiztasuna eta *stalking* motak 77. orr.
 - d. Bikotekideak edo bikotekide ohiak burututako sexu-indarkeria. 2019ko Makroinkestak: prebalentzia, maiztasuna eta sexu-indarkeria motak 79. orr.

2. Emakumeen biktimizazioen adina sexu-askatasunaren aurkako delituengatik: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2019) 84. orr.
 - a. Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen adina: 2019ko makroinkesta (sexu-abusua eta sexu-erasoa) 89. orr.
 - b. Sexu-jazarpena jasan duten emakumeen adina: 2019ko Makroinkesta 90. orr.
 - c. *Stalkinga* jasan duten emakumeen adina: 2019ko Makroinkesta 90. orr.
 - d. Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen adina: 2019ko Makroinkesta 91. orr.
3. Sexu-indarkeriaren biktimaren herritartasuna: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe), sexu-jazarpena eta emakumeen genitalen mutilazioa (2015-2019) 92. orr.
 - a. Bikote edo bikote ohi barruko eta kanpoko sexu-indarkeria, sexu-jazarpena eta *stalkinga* jasan duten emakumezko biktimak. 2019ko Makroinkesta: jaioterria 93. orr.
4. Sexu-indarkeria jasan duten emakumeen profil soziodemografikoaren gainerako ezaugarriak. (sexu-abusua eta sexu-erasoa). 2019ko Makroinkesta 94. orr.
 - a. Sexu-indarkeria (abusua eta erasoa). 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun* 94. orr.

ziurtatua eta udalerrriaren neurria

- b. Sexu-jazarpena. 2019ko Makroinkesta: 96. orr.
ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua* eta udalerrriaren neurria
 - c. *Stalkinga*. 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua* eta udalerrriaren neurria 97. orr.
 - d. Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria. 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua*, udalerrriaren neurria, legezko egoera egungo bikotekidearekin eta bizikidetza egungo bikotekidearekin 99. orr.
5. Biktimizazioen banaketa egitatea gauzatu zen lekuaren arabera: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2019) 101. orr.
- a. Sexu-indarkeria burutu zen lekua 2019ko Makroinkestako datuen arabera: sexu-abusua eta sexu-indarkeria (2019) 104. orr.
6. Harremana delitugilearekin: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe), sexu-jazarpena eta *stalkinga* (2015-2019) 105. orr.
- a. Harremana sexu-indarkeria burutu zuen edo burutzen duen pertsonarekin 2019ko Makroinkestako datuen arabera: sexu-abusua eta sexu-erasoa (2019) 107. orr.
 - b. Harremana sexu-jazarpena burutu zuen edo burutzen duen pertsonarekin 2019ko Makroinkestako datuen arabera: sexu-

jazarpena (2019)	
c. Harremana <i>stalkinga</i> burutu zuen edo burutzen duen pertsonarekin 2019ko Makroinkestako datuen arabera: <i>stalkinga</i> (2019)	108. orr.
ii. Emakumeen biktimizazioen lurralde-errepresentazioa autonomia-erkidegoaren arabera: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2019)	108. orr.
iii. Salatutako indarkeria-mota eta intentsitatea: sexu-abusua eta -erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2016ko ira.-2019ko abe.)	109. orr.
iv. Sexu-erasoak taldean (2019): 2019ko Makroinkestako datuak	111. orr.
v. Lesio fisikoak sexu indarkeriaren ondorioz (sexu-erasoa eta sexu-abusua): 2019ko Makroinkesta	112. orr.
vi. Laguntza-bilaketa sexu-indarkeria, sexu-jazarpena eta <i>stalkinga</i> jasan eta gero: 2019ko Makroinkesta	113. orr.
c. INDARKERIA DIGITALA (2021 ETA 2022)	113. orr.
i. Sexu-ziberdelinkuentziaren testuinguru orokorra (2021)	113. orr.
1. Sexu-ziberdelinkuentziaren testuinguru orokorra biktimaren sexua zehaztu gabe: erregistratutako egitate ezagunak. Sexu-ziberdelinkuentzia (2021)	115. orr.
2. Biktimizazioen profila (adina eta sexua): sexu-ziberdelinkuentzia (2021)	117. orr.
a. Biktimizazioak adin-taldearen arabera: ziberdelinkuentzia (2021)	117. orr.

3.	Emakumeen biktimizazioen testuinguru orokorra sexu-ziberdelinkuentziaren ondorioz (2021)	118. orr.
a.	Emakumeen biktimizazioak sexu-ziberdelinkuentziaren ondorioz: herritartasuna (2021)	120. orr.
ii.	Online sexu-jazarpen mota desberdinen intzidentzia adinaren arabera (2019)	121. orr.
iii.	Sexu-indarkeria zita-aplikazioen bitartez: Tinder (2022)	122. orr.
d.	SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO EMAKUMEEN SALEROSKETA (2019-2021)	123. orr.
i.	Sexu-esplotaziora bideratutako emakumeen eta neskatoen salerosketaren testuingurua (2019-2021)	123. orr.
1.	Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktima-kopurua Espainian (2019-2021)	123. orr.
2.	Sexu-esplotaziora bideratutako balizko salerosketa egoerak Espainian erakundeen arabera (2021)	125. orr.
3.	Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren emakume biktimen profila Espainian: adina eta herritartasuna (2021)	126. orr.
4.	Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktimentzako arreta-baliabideak Espainian (2020-2021)	128. orr.
a.	Ostatua eta arreta anbulatorioa (2021)	128. orr.
5.	Barne Ministerioko Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroko (CITCO) datuak (2021)	129. orr.

6. Estatuko Fiskaltza Nagusiko Atzerritarren Ataleko datuak (2021)	130. orr.
7. Epaiak (2021)	133. orr.
a. Epaien proportzioa (2021) erakundeak detektatu dituen sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa kasu-kopurutik (2021)	133. orr.
e. EMAKUMEEN GENITALEN MUTILAZIOA ESPAINIAN (2021)	135. orr.
i. Emakumeen genitalen mutilazioaren testuingurua Espainian (2016-2021)	135. orr.
1. Emakumeen genitalen mutilazioa burutzen den herrialdeetatik datozen emakumezko biztanleak Espainian (2016-2021)	136. orr.
2. Emakumeen genitalen mutilazioa egiten den herrialdeetatik datozen emakumezko biztanleak autonomia-erkidegoaren arabera (2016– 2021)	140. orr.
f. BEHARTUTAKO EZKONTZA ESPAINIAN (2019)	142. orr.
i. Behartutako ezkontzen biktimen testuingurua Espainian Kataluniako gehiegizko errepresentazioarekin (2019)	142. orr.
1. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak Espainian Kataluniako gehiegizko errepresentazioarekin (2019)	142. orr.
a. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: adina (2019)	142. orr.
b. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: herritartasuna (2019)	143. orr.
c. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri	144. orr.

soziodemografikoak: komunitatea edo etnia
(2019)

Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri 144. orr.
soziodemografikoak: erlijioa (2019)

e. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri 145. orr.
soziodemografikoak: egoera zibila
behartutako ezkontza kasua detektatzen
denean (2019)

**ii. Espainian behartutako ezkontzen biktimen kopurua 145. orr.
ezagutzen duten erakundeak Kataluniako gehiegizko
errepresentazioarekin (2019)**

1. Behartutako ezkontza kasuak detektatzen edo 146. orr.
esku hartzen duen erakundearen jardura-
esparrua (2019)

2. Nola ezagutzen dituzte erakundeek behartutako 146. orr.
ezkontza kasuak (2019)

3. Erakundeak behartutako ezkontza detektatu zuen 147. orr.
unea: ezkondu baino lehenago edo beranduago
(2019)

4. Erakundeei behartutako ezkontza jakinarazten 147. orr.
dien pertsona (2019)

5. Identifikatutako biktimaren legezko egoera 148. orr.
erakundeak esku hartzen duen unean (2019)

**g. SEXU-INDARKERIEN AURREAN ZAURGARRITASUN EGOERAN 148. orr.
DAUDEN PERTSONAK**

i. Haur eta nerabeen aurkako sexu-indarkeriak (2021) 148. orr.

1. Haur eta nerabeen aurkako indarkeriak: Barne 150. orr.
Ministerioko estatistika (2021)

a. Biktimizazioen eboluzioa (2019-2021)	151. orr.
b. Delituak burutzen diren lurraldea: autonomia-erkidegoak (2021)	153. orr.
2. Haurren aurkako sexu-indarkeriak Espainian emandako epaien azterketaren bidez 2010-2019 aldian.	154. orr.
a. Haurren ezaugarri soziodemografikoak epaien arabera (2010-2019)	154. orr.
b. Erasotzaileen sexua epaien arabera (2010-2019)	155. orr.
c. Biktimaren eta erasotzailearen edo erasotzaileen arteko harremana epaien arabera (2010-2019)	155. orr.
d. Egitateen eta salaketaren arteko tarteak epaien arabera (2010-2019)	156. orr.
e. Salatzen duen pertsona edo erakundea epaien arabera (2010-2019)	157. orr.
f. Erasoa gertalekua epaien arabera (2010-2019)	157. orr.
g. Erasoa jarraipena epaien arabera (2010-2019)	157. orr.
ii. Nerabeen aurkako sexu-indarkeriak (2021)	158. orr.
iii. Sexu-indarkeriak eta emakume gazteak (2019)	162. orr.
1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua emakume gazteen artean (2019)	163. orr.
2. Sexu-jazarpena emakumeen artean (2019)	164. orr.
3. Sexu-jazarpen errepikakorra edo <i>stalkinga</i> emakumeen artean (2019)	164. orr.

iv. Sexu-indarkeriak eta 65 urtetik gorako emakumeak (2019-2021)	164. orr.
v. Sexu-indarkeriak eta dibertsitate funtzional mota eta mailaren bat duten emakumeak (2019-2020)	168. orr.
1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeriaren prebalentzia dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2020)	168. orr.
2. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2019)	169. orr.
3. Sexu-jazarpena dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2020)	170. orr.
4. Sexu-jazarpen errepikakorra edo <i>stalkinga</i> dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2020)	171. orr.
vi. Sexu-indarkeriak eta atzerrian jaiotako emakumeak (2019)	171. orr.
1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua emakume atzerritarren artean (2019)	171. orr.
2. Sexu-jazarpena emakume atzerritarren artean (2019)	172. orr.
3. Sexu-jazarpen errepikakorra edo <i>stalkinga</i> emakume atzerritarren artean (2019)	173. orr.
vii. Sexu-indarkeriak eta udalergi txikietan bizi diren emakumeak (2019)	173. orr.
1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua udalergi txikietan bizi diren emakumeen artean (2019)	173. orr.
2. Sexu-jazarpena udalergi txikietan bizi diren emakumeen artean (2019)	174. orr.

	3. Sexu-jazarpen errepikakorra edo <i>stalkinga</i> udalerritxikietan bizi diren emakumeen artean (2019)	175. orr.
	h. EMAKUMEEN AURKAKO SEXU-INDARKERIEEN INGURUKO PERTZEPZIOA: SEXU-ERASOA ETA SEXU-ABUSUA, SEXU-JAZARPENA, SEXU-INDARKERIA DIGITALA (2023) ETA BEHARTUTAKO EZKONTZAK (2018)	175. orr.
	i. Gaurkotasun-gaiei buruzko inkesta: emakumeen aurkako sexu-indarkeria. Datu-aurrerapena (2023ko urtarrila): Ikerketa Soziologikoen Zentroa	175. orr.
	ii. «No acepto». Aproximación a los matrimonios forzados en España desde la mirada de las profesionales y los profesionales de la Comunidad de Madrid y Cataluña inkesta. (2018): Federación de Mujeres Progresistas	180. orr.
	i. FEMINIZIDIO SEXUALA (2022)	181. orr.
	i. Feminizidioen arteko konparazioa: feminizidio sexuala (2022)	181. orr.
8.	TOKI-ERAKUNDEEN HURBILKETA ETA ESKU-HARTZEA SEXU-INDARKERIEI BURUZ	182. orr.
	a. UDALEN BETEBEHARRAK SEXU-INDARKERIEI BURUZ	182. orr.
	b. SEXU-INDARKERIEEN EMAKUME BIKTIMA EDO BIZIRAULEAK ARTATU, ESKU HARTU ETA BABESTEKO ZERBITZU PROPIOAK	186. orr.
	c. SEXU-INDARKERIEI BURUZKO ESKU-HARTZE ETA PREBENTZIO EKINTZAK HOBETZEKO PROPOSAMENAK	199. orr.
	d. EBALUAZIO-SISTEMARAKO PROPOSAMENAK	202. orr.
9.	SEXU-INDARKERIEEN ERANSKETA ATENPRO ZERBITZUAN	205. orr.
	a. TESTUINGURUA	205. orr.
	b. SEXU-INDARKERIAK ATENPRO ZERBITZUAN SARTZEKO IRADOKIZUN OROKORRAK	206. orr.
	c. BERARIAZKO IRADOKIZUNAK	213. orr.

i.	Sexu-indarkeriak artatzeko protokolo proposamena	213. orr.
ii.	Ikerlanaren xedearen biktimak diren eta ATENPRO erabiltzen duten emakumeei laguntzen dieten profesionalaren gainbegiratze tekniko, etengabeko trebakuntza eta espezializazioa sustatzeko neurri zehatzen proposamenak	214. orr.
1.	Trebakuntza-ibilbidea	214. orr.
2.	Ebaluazio-sistema	217. orr.
10.	ONDORIOAK	219. orr.
11.	BIBLIOGRAFIA	222. orr.
12.	1. ERANSKINA-GALDETEGIA	239. orr.

1. SARRERA

Osasunaren Munduko Erakundearen (OME) arabera, sexu-indarkeria da: «edozein sexu-ekintza, sexu-ekintza burutzeko saialdiak, nahi gabeko sexu-iruzkinak edo sexu-intsinuazioak, edo pertsona baten sexualitatea merkaturatzeko edo beste edozein modutan erabiltzeko ekintzak beste pertsona batek derrigortuta, alde batera honek biktimarekin duen harremana, edozein esparrutan, bizilekua eta lantokia barne»¹.

Emakumeen aurkako sexu-indarkeriari dagokionez, haien aurkako generoagatiko indarkeriaren agerpen bat da. Hori dela eta, giza diskriminazio mota bat da eta giza eskubideak urratzen ditu². Sexu-indarkeriak zenbait mota edo agerpen dituzenez, sexu-indarkeriez mintzatuko gara, pluralean. Emakume guztiek dute sexu-indarkeriarik gabe bizitzeko eskubidea. Eskubide hau interdependentea da eta beste giza eskubideekin lotzen da; horrez gain, berdintasunerako eta diskriminaziorik ez izateko eskubideekin lotura estua du, interseksionala barne³. Emakumeek emakumeak izateagatik edo neurritz kanpo⁴ jasaten dituzten sexu-indarkeriek honako hauek hartzen dituzte: sexu-erasoa; sexu-jazarpena; sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa; emakumeen genitalen mutilazioa (EGM); behartutako ezkontza (BE), eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak, sexu-indarkeriazko ekintzen hedapena, baimenik gabeko pornografia eta ingurune teknologikoen bitarteko sexu-estortsioa barne.

¹ Osasunaren Munduko Erakunde. Datarik gabe. «Violencia contra la mujer: violencia de pareja y violencia sexual contra la mujer». 239. ohar deskriptiboa.

² «Emakumeen aurkako generoagatiko indarkeria» erabiltzen dugu Emakumearen kontrako diskriminazioa ezabatzeko Batzordearen 35. gomendio orokorra, *Emakumearen aurkako generoagatiko indarkeriari buruzkoa*, 2017ko 19. Gomendio orokorra eguneratzen duenari jarraituz.

Emakumearen kontrako diskriminazioa ezabatzeko Batzordea. 2017. 35. gomendio orokorra, *Emakumearen aurkako generoagatiko indarkeriari buruzkoa*, 2017ko 19. Gomendio orokorra eguneratzen duena.

³Aurrekoa, giza eskubideei buruzko nazioarteko eta Europako esparruaren arabera. Zentzu honetan, Estatu espainolak hurrengoak berretsi ditu Giza Eskubideak Babesteko Sistema Unibertsalaren baitan: Eskubide zibil eta politikoen Nazioarteko Ituna; Eskubide ekonomikoen, sozialen eta kulturalen Nazioarteko Ituna; Emakumeen aurkako bereizkeria mota guztiak ezabatzeko Konbentzioa, Arraza-bereizkeria mota guztiak ezabatzeko Nazioarteko Konbentzioa; Torturaren eta bestelako tratu edo zigor krudel, anker edo apalesgarrien aurkako Konbentzioa; Haurren eskubideei buruzko Konbentzioa; Ezgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentzioa, eta Derrigorreko desagertzeen aurka pertsona guztiak babesteko Nazioarteko Konbentzioa. OITari dagokionez, 189 eta 190 hitzarmenak. Europako Kontseiluaren baitan, Giza eskubideak eta oinarritzko askatasunak babesteko Hitzarmena eta 12. protokoloa, diskriminazioa orokorrean debekatzeari buruzkoa; Emakumeen aurkako indarkeriari eta etxeko indarkeria aurreikusi eta aurre egiteko Europako Kontseiluaren Hitzarmena (Istanbulgo Hitzarmena); Gizakien salerosketaren aurkako ekintzari buruzko Europako Kontseiluaren Hitzarmena (Varsoviako Hitzarmena); Ziberdelinkuentziari buruzko Hitzarmena (Budapesteko Hitzarmena), eta Haurrak sexu-esplotazioaren eta sexu-abusuaren aurka babesteko Europako Kontseiluaren Hitzarmena (Lanzaroteko Hitzarmena). Europar Batasunaren baitan, Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratua eta Europar Batasunaren Oinarritzko Eskubideen Gutuna; horrez gain, diskriminazioaren aurkako eta delituen biktimei buruzko zenbait zuzentarau. Gainera, genero-indarkeriaren aurkako zuzentaraua egiten ari da eta, duela gutxi, Europar Batasunak bat egin du Istanbulgo Hitzarmenarekin.

⁴ Ikusi: Emakumearen kontrako diskriminazioa ezabatzeko Batzordea. 1992. 19. gomendio orokorra (1992) *emakumearen aurkako indarkeriari buruzkoa* eta «35. gomendio orokorra...», *Op. cit.*

Espainian, ikerlan honetan sakonduko dugun moduan, 2019ko Emakumearen aurkako Indarkeriaren Makroinkestaren (2019ko EIM) arabera, bi emakumetik batek indarkeria matxista motaren bat jasan du bizitzan zehar. Gainera, Espainian bizi diren 16 urtetik gorako emakume guztietatik, 1.322.052k (% 6,5) sexu-indarkeria jasan dute harremana ez duten eta inoiz izan ez duten pertsona baten partetik bizitzako uneraren batean, eta 103.487 emakumek (% 0,5) azken 12 hilabeteetan⁵. Ulertzen dugu emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko datuak gutxi gorabeherakoak direla indarkeria honen ezaugarriak direla eta. Halaber, ikerlan honetan garatuko dugun moduan, sexu-indarkeriaren agerpen batzuei arreta handiagoa jarri zaie eta beste batzuei gutxiago.

Datuok erakusten digute oraindik zenbait neurri hartu eta garatu behar direla emakumeen aurkako sexu-indarkeria mota, agerpen eta esparru guztiak desagerrarazteko. Estatu espainolak behar adinako arretaz jokatu behar du prebenitu, ikertu, zigortu eta biktimak edo bizirauleak osorik ordaintzeko. Zentzu honetan, «Estatuak behar adinako arretaz jarduten duela aintzakotzat hartzeko, ezin du indarkeria matxistei buruzko ez mitorik ez genero-urreiritzirik ez genero-estereotiporik izan, eta genero-ikuspegia eta interseksionalitate-ikuspegia aplikatu beharko ditu. Bestela, ezin izango da aintzakotzat hartu»⁶. Halaber, Estatuak sexu-indarkerien biktimetarako eta bizirauleentzako osoko zerbitzu espezializatuak izan behar dituzte. Horrez gain, datuak bildu, sexu-indarkeriei buruzko ikerketak garatu, prebentzio-kanpainak burutu eta kasuotan esku hartzen duten profesionalak trebatu behar dituzte. Ikerlan honetan jorratuko dugunez, sexu-indarkerien aurreko eginbeharrek ez dute soilik hartzen Estatuak edo erkidegoko esparrua, baizik eta tokikoa ere⁷. Toki-erakundeek, ahalmen publikoak izanik, Estatuak giza eskubideei buruz dituzten nazioarteko eginbeharren ondorioz dagozkien betebeharrak bete behar dituzte. Honek esan nahi du toki-erakundeek kontuan hartu eta errespetatu behar dituztela giza eskubideei buruzko arauak eta nazioarteko estandarrak bere laneko esparru guztietan, bertako eskumenek eskubide jakin bat sustatzeko ardura zuzena hartzen dutenean ere.⁸

Autonomia-erkidegoetako legediek indarkeria matxistaren forma ezberdinak hartu arren, bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeriak barne, estatu-mailan 1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa, bikotekideak edo bikotekide ohiak burututako generoagatiko indarkeriara bideratu da, eta baztertu ditu bikotekidea, bikotekide ohiak edo ezagunak ez direnak burututako sexu-indarkeriak. Hori dela eta, Espainiak estatu-mailan ez dauka sexu-indarkerien biktima edo biziraule guztiak babesteko esparru egokirik. Hala ere, azken

⁵Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. 2019. *Emakumearen aurkako Indarkeriaren Makroinkesta*. Berdintasun Ministerioa. Espainia.

⁶Tania Sordo Ruz. 2022. *Prácticas de reparación de violencias machistas. Análisis y propuestas*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa, 25. orr.

⁷Toki-erakundeek emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruz dituzten eginbeharrez, ikusi: María Naredo Molero. «La responsabilidad municipal frente a las violencias sexuales. La experiencia local a la luz del marco internacional de derechos humanos». Maria Freixanet Mateo (koord.)-en. 2020. *Violències sexuals: política pública perseguint-ne l'erradicació*. Bartzelona. Politika eta Gizarte Zientzien Institutua, 170-195 orr.

⁸Giza Eskubideen Aldeko Nazio Batuen Goi-Komisarioaren txostena. 2022. *La administración local y los derechos humanos*.

urteotan sexu-indarkerietara bideratutako zenbait neurri hartu dira, ikerlan honetan zehaztuko dugun moduan (adibidez, 016 zerbitzua indarkeria matxista mota desberdinetara zabaltzea, feminizidio sexuala zenbaketetan feminizidio motatzat hartzea edo sexu-indarkeriak artatzeko berriazko 24/7/365 osoko baliabide espezializatuak sustatu eta finantzatzea).

Estatu-mailan dagoen arau-hutsunea betetzeko, indarrean jarri zen 10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa, sexu askatasunaren berme integralari buruzkoa (LOGILS). Honetarako, zerikusi handia izan zuen mugimendu feministen erreakzioak emakumeen aurkako sexu-indarkeria kasu paradigmaticoei eta erantzun judizialari, eta baita ere Estatu espainolak Emakumeen aurkako indarkeriari eta etxeko indarkeria aurreikusi eta aurre egiteko Europako Kontseiluaren Hitzarmena (Istanbulgo Hitzarmena, 2011) berretsi izanak 2014an, indarrean jarri zen urtean bertan.

LOGILSak, zioen azalpenean dioenez, sexu-indarkerien prebentzioa sustatu eta biktimen edo biziraileen eskubideak bermatzeko asmoa dauka. Halaber, horrela definitzen ditu sexu-indarkeriak 3.1 artikuluan, aplikazio-eremuan:

«1. Lege organiko honen aplikazio-eremuak sexu-indarkeriak hartzen ditu barne. Sexu-indarkeriatzat hartuko da izaera sexuala duen edozein ekintza, baimenik gabea bada edo sexu-bizitzaren garapen askea baldintzatzen badu, edozein esparru publiko edo pribatutan, esparru digitala barne. Aplikazio-eremuak barne hartzen du, estatistikari eta ordainari dagokienez, feminizidio sexuala. Feminizidio sexuala izango da emakumeen eta neskatoen homizidioa edo erailketa, baldin eta hurrengo paragrafoan sexu-indarkeriak barne hartzen dituen jarrereri lotuta badago.

Sexu-indarkeriatzat hartuko dira 10/1995 Lege Organikoan, azaroaren 23koan, Zigor Kodeari buruzkoaren II. Liburuaren VIII. Tituluan aurreikusten diren delituak, emakumeen genitalen mutilazioa, behartutako ezkontza, sexu-konnotazioa duen jazarpena eta sexu-esplotazioa bideratutako salerosketa. Arreta berezia jarriko zaie esparru digitalean burututako sexu-indarkeriei, zeinak sexu-indarkeriazko ekintzak zabaltzea, baimenik gabeko pornografia eta haurrena batez ere, eta ingurune teknologikoen bidezko sexu-estortzioa hartzen dituen»⁹.

Testuinguru honetan eta sexu-indarkeriei buruzko Espainiako egoerari buruzko ezagutza genero- eta giza eskubideen ikuspegitik eta ikuspegi intersektorialetik zabaltzeko asmoz, arreta berezia jarriko da tokiko esparruari, baita Genero-indarkeriaren biktimentzat telefono bitarteko arreta eta babes zerbitzuan (ATENPRO) sexu-indarkeriak eransteko asmoz, Federación Mujeres Jóvenes (FMJ), Udalerrien eta Probintzien Federazioaren (FEMP) enkarguz, ikerlan hau egin dugu, «Sexu-indarkeriazko jarrereri eta toki-administrazioaren hurbilketari eta esku-hartzeari buruzko ikerlana» izenekoa.

⁹10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa, sexu askatasunaren berme integralari buruzkoa, 3.1 artikulua.

Horretarako, lehenik eta behin azalduko ditugu helburuak, metodologia eta aurretiko gogoeta batzuk, gure ustez kontuan hartu behar direnak sexu-indarkeriei heltzen dieten lanak egitean Espainiako testuinguruan. Gero, azalduko dugu zer den ATENPRO eta helduko diegu emakumeen aurkako sexu-indarkeriei, arreta berezia jarriz Estatuak giza eskubideak babesteko dituzten eginbeharrei nazioartean eta Europaren baitan. Ondoren, sexu-indarkerien Espainiako egoerari buruzko diagnostikoa egingo dugu, paregabatzat jotzen duguna sexu-indarkeria mota desberdinei heltzeko egiten duen bilketagatik. Izan ere, hurrengoetan zentratzen gara ikerlan honetan: sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak.

Ikerlana jarraituko dugu toki-erakundeen sexu-indarkeriei buruzko hurbilketa eta esku-hartzea garatuz. Horretarako, adieraziko ditugu toki-erakundeen eginbeharrak sexu-indarkeriei dagokienez; helduko diegu sexu-indarkerien emakume biktima edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko toki-zerbitzuei; ezarriko ditugu sexu-indarkeriei buruzko esku-hartze eta prebentzio ekintzak hobetzeko proposamenak, eta egingo ditugu ebaluazio-sistemarako proposamenak. Gero, aztertuko dugu ATENPROn sexu-indarkeriak eranstearekin lotutako guztia, eransketa honen testuingurua barne, eta iradokizun orokorrak eta berariazkoak, azken hauek sexu-indarkeriak artatzeko protokoloetan eta ikerlanaren xedearen biktimak diren eta ATENPRO erabiltzen duten emakumeei laguntzen dien talde profesionalaren gainbegiratze teknikoak, etengabeko trebakuntza eta espezializazioa sustatzeko neurri zehatzen proposamenetan zentratuta, arreta berezia jarriz trebakuntza-ibilbideari eta ebaluazio-sistemari. Azkenik, ikerlanaren ondorioak azalduko ditugu.

Sarrera amaitzeko, eskerrak eman nahi dizkiegu ikerlanerako diseinatu genuen galdetegiari erantzun zioten profesional guztiei eta egin genituen elkarrizketa sakonetan eskuzabaltasun osoz bere esperientzia partekatu zutenei sexu-indarkerien biktima edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko toki-zerbitzuak aztertzeko; hala nola ahalbidetu zuten erakunde eta elkarteei, besteak beste: Inmaculada Moreno, Laura Ocaña eta Macarena Repetto, AMUVI elkartekoak; Goizane Mota Gago, Bilboko Udaleko Emakume, osasun eta indarkeria programakoa; Silvia Pauls, Mataróko Udaleko Berdintasun eta Hiritarren Dibertsitate Zerbitzukoak; Ester Pagès Arenas eta Naxheli Beas, Bartzelonako Associació d'Assistència a Dones Agredides Sexualment (AADAS) elkartekoak; Blanca Torres Ecay eta Pilar Baigorri Lerga, Iruñeko Udaleko Emakumeendako Udal Arreta Zerbitzukoak (SMAM); Inmaculada Sánchez, Albaceteko Udalekoa; Natalia Alcázar Ruiz, Madrilgo Udaleko eta ASPACIA fundazioko Benita Pastrana Sexu-indarkeriaren aurkako arreta osorako zentrokoak; Yolanda Ibáñez Gómez, Portugaleteko Udalekoa; Ana García Barbeito eta Constanza Funez, Madrilgo Udaleko eta TRABE elkarteko Mariana Pineda Salerosketa eta prostituzio testuinguruan giza eskubideen aurkako beste abusuen biktimentzako larrialdietarako zentrokoak, Yolanda Mar Calle Pomar, Boadilla del Monteko Udaleko Genero-indarkeriaren aurkako eskualdeko behatokiaren udalgunekoa; María José Álvarez Martínez, Sagardoaren Eskualdeko Mankomunitateko Emakumearen laguntza zentrokoa; Belén Martín, Madrilgo Udaleko eta ASPACIA Fundazioko Pilar Estebáñez Sexu-indarkeriaren aurkako krisi zentrokoa; Ana Gaspar

Cabrero, Zaragozako Udaleko Berdintasun Zerbitzuko; Silvia García Varona, Madrilgo Udaleko eta TRABE elkarteko Concepción Arenal Emakumeentzako arreta-zentrokoa; Mariti Pereira, Asturiasko CAVASYM Sexu-erasoen eta tratu txarren biktimantzako arreta-zentrokoa; Carolina Conrado Medina eta Lina Esther Ramos Carrillo, Tenerifeko Sexu-indarkeriaren biktimantzako arreta-zentrokoa (CAVIS); María Francisca Tray Botiri eta Dunia Suárez Rodríguez, Kanariar Uharteetako Sexu-indarkeriaren Prebentzio eta Biktimantzako Osoko Esku-hartze Zerbitzukoak; Gemma Uix Carrión, Bartzelonako Udaleko SARA Arreta, Suspertze eta Harrera Zerbitzuko; María Paz Amores Sepúlveda, Campo de Criptanako Emakumearen Zentrokoa; Ana Laura Iglesias, Vigoko Udalekoa, eta Mar Rodríguez, Emakumeen Eskubideen Informaziorako Udal Zentrokoa; Victoria Carbajal Fernández, Asturiasko Sexu-erasoen biktimantzako krisi zentrokoa; María Pilar Fernández Jiménez eta Cristina Cuevas, Gaztela-Mantxako Emakumearen Institutuko Contigo programa, bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoen emakume biktimantzako arreta psikologikorako programakoak; Marina Cobas, Mallorcako Kontseiluko Emakumearen Informazio Zentrokoa; Ana Lidia Fernández-Layos Fernández, Opciónate, Kanaria Handiko Kabildoko Ziberindarkeria Matxisten Prebentzio eta Arreta Uharteetako Zerbitzuko (SIPACM); Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza; ATENPRO; 016 Zerbitzua; Emakumearen Andaluziako Institutua; Sevillako Diputazioa; Madrilgo Udala; Gurutze Gorria; ASPACIA fundazioa; TRABE elkartea; Delitu Informatikoen Espainiako Behatokia; Marta González Manchón eta Carmen Bruñó Moya; ESPERANZA-Adoratrices proiektukoak; Nerea Sancho Sánchez, UNAF Familia Elkarteen Batasuna, EGMtik Bizirik Atera diren Emakumeentzako Prebentzio eta Osoko Arreta Zerbitzua; Hodan Sulaman Youssouf, Munduko Medikuetakoak; Carme Vinyoles Casas, Gironako Valentès i Acompanyades elkarteko; Ana Delgado Hernando, APRAMPekoa; Beatriz Escaño Valentí, WASSU-Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa (UAB) fundaziokoa; Laia Serra, sexu-indarkerietan espezializatutako abokatua; Noemí Pereda, doktorea Psikologia klinikoan eta Osasunaren psikologian eta Biktimologia irakasle titularra UABn, haurren aurkako sexu-indarkerian espezializatuta; María Naredo, indarkeria matxistan espezializatutako jurista eta Berdintasun Ministerioko aholkularia; Maria Barcons, UABko Antígona taldekidea eta doktorea Zuzenbidean «Los matrimonios forzados en el Estado español: un análisis socio-jurídico desde la perspectiva de género» izeneko tesiarekin (2018).

2. HELBURUAK

«Sexu-indarkeriazko jarrerei eta toki-administrazioaren hurbilketari eta esku-hartzeari buruzko ikerlana»ren **helburu nagusia** da Espainian emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko diagnostikoa egitea, sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE edo esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak barne; eta toki-administrazioak gaiaren gainean egiten dituen hurbilketa eta esku-hartzea aztertzea, sexu-indarkeriei buruzko betebeharrak kontutan hartuz, zenbait proposamen egiteko, arreta berezia jarriz ATENPROn sexu-indarkerien eransketari.

Ikerlanaren **berriazko helburuak** hurrengoak dira:

- Emakumeen aurkako sexu-indarkeriei dagokienez Estatu espainolak dituen eginbeharrei buruzko nazioarteko eta Europako esparrua ezartzea, bereziki toki-betebeharrei buruz, kontuan hartuz batez ere kasu hauetan prebenitu, babestu, ikertu, zigortu eta osorik ordaintzeko behar adinako arreta.
- ATENPRO zer den eta bere ezaugarriak azaltzea.
- Espainian emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko diagnostikoa egitea, hurrengo sexu-indarkeria formak kontuan hartuz: sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotazioa bideratutako salerosketa, EGM, BE eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak.
- Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko toki-zerbitzuei buruzko analisia egitea gaiari buruzko betebeharrak betetzen dituzten aztertu eta bere esperientzietatik ikasteko.
- Sexu-indarkeriei buruzko esku-hartze eta prebentzio ekintzak hobetzeko eta ebaluazio-sistema bati buruzko proposamenak garatzea.
- ATENPROn sexu-indarkerien eransketaren testuingurua ezartzea, iradokizun orokorrak eta berariazkoak barne, azken hauek sexu-indarkeriak artatzeko protokoloetan eta ikerlanaren xedearen biktimak diren eta ATENPRO erabiltzen duten emakumeei laguntzen dieten profesionalen gainbegiratze teknikoak, etengabeko trebakuntza eta espezializazioa sustatzeko neurri zehatzen proposamenetan zentratuta, arreta berezia jarriz trebakuntza-ibilbideari eta ebaluazio-sistemari.

2023ko martxoaren 17tik aurrera hurrengo **egin da**:

- Espainian sexu-indarkeriaren egoera aztertu gaiari buruzko diziplina desberdinetako zenbait iturri aztertuz.
- Emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko nazioarteko, Europako, estatuko eta erkidegoetako arauak berrikusi eta aztertu.
- Toki-erakundeek emakumeen aurkako sexu-indarkerien gainean dituzten eginbeharrak berrikusi eta aztertu.
- ATENPRO zer den eta bere ezaugarriak aztertu.
- Lehen eta bigarren mailako informazio- eta kontsulta-iturriak berrikusi eta aztertu, besteak beste:

- Gaur egun eskura daitezkeen genero-indarkeriari buruzko datu estatistiko ofizialak sexu-indarkeria aztertu ahal izateko: 2019ko EIM, Emakumearen aurkako indarkeriaren estatu behatokiaren urteko txostena, Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritzak sustatutako azken ikerlanak, EIGE (*Genero Berdintasunerako Europako Institutua*) eta gai honi buruzko nazioarteko edo akademia-esparruko erakundeak, giza eskubideetan espezializatutako nazioarteko erakundeak, eta erakunde eta elkarte feministak.
- Berdintasun Ministerioko Emakumearen aurkako Gobernu Ordezkaritzaren urteko eta hilabeteko estatistika-buletinak, estatistikak, inkestak, ikerlanak eta ikerketak.
- Berdintasun Ministerioko Emakumearen aurkako Gobernu Ordezkaritzaren Autonomia-erkidegoek emakumearen aurkako indarkeriari dagokionez dituzten baliabideei buruzko estatistika (DERA 2020).
- Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiaren emakumearen aurkako indarkeriari buruzko datuak eta Espainiako botere judizialaren epai-estatistikak, ikerlanak eta txostenak.
- Etxeko eta genero-indarkeriaren aurkako behatokia.
- Ekonomia Gaietako eta Transformazio Digitaleko Ministerioko Teknologia eta gizartearen nazio behatokiak (ONTSI), Digitalizazioaren eta Adimen Artifizialaren Estatuko Idazkaritzaren bitartez, argitaratutako datuak, eta genero-indarkeria digitalari buruzko *Policy Brief* segidaren baitako txosten batean argitaratutako datuak.
- Kriminalitate Estatistika Atariko datuak, Emakumearen aurkako indarkeriari buruzko txostena (2015-2019), Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako delituei buruzko txostena (2021), eta Barne Ministerioko beste artxibo eta dokumentu batzuk.
- Ekonomia Gaietako eta Transformazio Digitaleko Ministerioko argitalpenak eta berriak.
- Osasun Ministerioko argitalpenak eta Osasuna datuetan.
- Osasun Ministerioko Emakumeen Osasunaren Behatokia. Iturri honetatik, besteak beste:
 - Jardunbide egokiak Espainiako Osasun Sistemaren osasun-jarduketaren baitan genero-indarkeriaren aurrean, 2012tik aurrera.

- Urteko txostenak osasun-jarduketari buruz Espainiako Osasun Sistemaren genero-indarkeriaren aurrean, 2005tik aurrera.
 - Espainiako Osasun Sistemaren protokoloak, gidak eta tresna komunak osasun-jarduketarako genero-indarkeriaren aurrean, 2007tik aurrera.
 - Espainiako Osasun Sistemaren kalitate-adierazleak eta irizpide komunak osasun-jarduketarako genero-indarkeriaren aurrean, 2007tik aurrera.
- Next Generation EU funtsen jarraipen-txostena. 3. eranskina: Indarkeria matxistaren biktimak artatu eta babesteko gailuak modernizatu eta zabaltzeko proiektua PRTR planaren baitan. ATENPRO zerbitzua. Espainiako Gobernuaren Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresistentzia Plana
 - «Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko politika eta zerbitzuen katalogoa giza eskubideen nazioarteko estandarren arabera», Berdintasunerako Konferentzia Sektorialean onartu zena, eta *2023ko martxoaren 16ko ebazpena, Berdintasunerako eta Genero Indarkeriaren Aurkako Estatu Idazkaritzarena, Berdintasunerako Konferentzia Sektorialaren Akordioa, 2023ko martxoaren 3koa, hainbat urterako emakumeen aurkako indarkeriari buruzko plan bateratua onartzen duena (2023-2027), argitaratzen duenaren 1. eranskina dena.*
 - Nazioarteko Estatistika Institutua (INE).
 - Ikerketa Soziologikoen Zentroa (CIS).
 - Langile Komisioak (CCOO) sindikatuaren ikerlanak eta argitalpenak.
 - CCOOren generoagatiko jazarpenaren eta sexu-jazarpenaren behatokia.
 - «Emakume eta neskatoen aurkako indarkeriarik gabeko hiri seguruak» (NBE Emakumeak) munduko programa sexu-jazarpena eta emakumeen eta neskatoen aurkako jendaurreko beste sexu-indarkeria motak prebenitu eta artatzeko osoko ikuspegiak egin, ezarri eta ebaluatzen dituena.
 - Indarkeria Digitalaren Behatokia.
 - Delitu Informatikoen Espainiako Behatokia.
 - Mujeres Fundazioaren Indarkeriaren Behatokia.

- «Apps sin violencia» [«Indarkeriarik gabeko aplikazioak»] (2022), emakumeek zita-aplikazioetan sufritzen duten sexu-indarkeriei buruzko ikerketaren txosten kuantitatiboa.
- Federación Mujeres Jóvenes en I. eta II. «Noches seguras para todas» txostenak (2020 eta 2021), emakumeek gau-aisian jasaten dituzten sexu-indarkerien inguruan.
- Calala Fondo de Mujeres.
- Femicidio.net.
- FemBloc.
- ANAR Fundazioa (arriskuan dauden haurrak eta nerabeak laguntzeko fundazioa).
- CERMI Mujeres Fundazioa.
- Aspacía Fundazioa.
- Fernando Pombo Fundazioa.
- UAB-Wassu Fundazioa.
- Geoviolencia Sexual.
- Hybridas.
- Parlamentu arteko Batasuna.
- Munduko Medikak.
- Pikara Magazine.
- Save a Girl Save a Generation.
- Save the Children.
- Themis.
- Gaiarekin lotutako artikulua, ikerlan eta argitalpenetan agertzen diren estatistikak, eta erakunde publiko zein pribatuek aurretik egindako ikerketak.

- Dialnet.
- Epdata, Europa Press.
- Eurostat – European Statistics.
- Statista.
- UAB.
- Barcons Campmajó, Maria. 2018. «Los matrimonios forzados en el Estado español: un análisis socio-jurídico desde la perspectiva de género». *Doktore-tesia*. UAB.
- *Frequency, Types, and Manifestations of Partner Sexual Violence, Non- Partner Sexual Violence and Sexual Harassment: A Population Study in Spain* ikerlana. 2022. Epidemiologia eta Osasun Publikoko Ikerketa Biomediko Zentroa Sarean Partzuergoa (CIBERESP) eta Osasun Publikoaren Andaluziako Eskola, Madrilgo Complutense Unibertsitatearekin batera.
- Federación Mujeres Progresistas. 2018. «"NO ACEPTO". Aproximación a los matrimonios forzados en España desde la mirada de las y los profesionales de la Comunidad de Madrid y Cataluña».
- Save a Girl Save a Generation. 2022. «Intervención en casos de mutilación genital femenina y matrimonio forzado. Orientaciones para profesionales que aborden la prevención de las MGF y los MF». CHAIN proiektua
- EIGERen Europar Batasunan (Danimarka, Espainia, Luxenburgo eta Suedia) emakumeen genitalen mutilazio arriskuan dauden neskato-kopuruaren balioespenari buruzko txostena. 2021.
- Madrilgo Complutense Unibertsitateko (UCM) Sexviol sexu-indarkeriak ikertzeko lantaldearen ikerketak eta artikulu zientifikoak.
- Salud y Familia elkarte. 2018. «ESCOGE: Evolución Intercultural de las Mujeres Jóvenes Pakistanís y sus familias».
- Naredo Molero, María. «La responsabilidad municipal frente a las violencias sexuales. La experiencia local a la luz del marco internacional de derechos humanos». Maria Freixanet Mateo (koord.)-en. 2020. *Violències sexuals: política pública perseguint-ne l'erradicació*. Bartzelona. Politika eta Gizarte Zientzien Institutua, 170-195 orr.

- Villacampa Estiarte, Carolina. 2019. «Aproximación al matrimonio forzados desde la óptica de las víctimas».
 - Villacampa, Carolina eta Torres, Nuria. 2019. «El matrimonio forzado en España».
 - Universidad del País Vasco – Euskal Herriko Unibertsitateko Aldizkari Zientifikoaren Ataria.
 - Revista CIDOB d’Afers Internacionals.
 - Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología.
 - Revista Española de Investigación Criminológica.
 - Nazio Batuak.
 - Europako Kontseilua.
 - Europar Batasuna.
 - Europako Parlamentua.
 - Unicef.
- Gutxienez 25 toki-erakunderen mapatu, sexu-indarkerien emakume biktimak artatu, esku hartu eta babesteko zerbitzu propioak dituztenak, sare asoziatibo, zibil, sozial eta unibertsitatekoak barne, sexu-indarkerien emakume biktimentzako arretari buruzko informazioa biltzeko asmoz. Toki-erakundearen mapaketa egin eta egokitu, hurrengoak egin eta gero: harremanetan jarri; erantzun, baldintzak eta erabilgarritasuna baieztatu, egokitu eta zabaldu ikerlanean parte hartzeko helburuekin bat datozen baldintzak betetzen zituzten gutxienez 25 toki-erakunde biltzeko. Parte hartzeko udal edo institutuen bati baimena eskatu behar izan denean, horrela egin dugu.
 - 60 galderaz osatutako galdetegia diseinatu, toki-erakundeei zuzenduta, ordenagailutik edo mugikorretik linean erraz erantzuteko moduko tresnan (zenbait aztertu eta gero egokiena aukeratzeko) (1. eranskina), eta erakundeekin harremanetan jarri eta jarraipena egin galdetegiari erantzun ziezaioten.
 - Elkarrizketa sakona diseinatu, erakundearen esperientziaz ikasteko, informazioa biltzeko eta balioesteko, besteak beste, hurrengo adierazleak: arreta-prozedura sexu-indarkeria kasuetan; premiazko arreta-prozedurak sexu-indarkeria kasuetan; lehen esku-hartzea eta laguntza; jarraipena eta esku-hartze prozesuaren amaiera; arreta-prozedurak sexu-

indarkeria kasu zaharretan; udalen arreta- eta informazio-prozeduren berrikuspena eta eguneratzea sexu-indarkeria kasuen aurrean; ebaluazio-prozedura; zerbitzuen kalitateari buruzko adierazleak, eta erakundeen arteko koordinazioaren azterketa. Halaber, elkarrizketarako gidoia. Elkarrizketaren eta ematen zen informazioaren arabera, gida egokitu zen eta baimenei eta datuak babesteko agiriak egin ziren.

- Erakundeez gain, adituak identifikatu, haiekin ere elkarrizketa sakonak izatea beharrezkoa iruditu zitzaigulako. Horrez gain, garrantzitsua iruditu zitzaigun hitz egitea Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritzarekin, ATENPRO zerbitzuarekin berarekin eta 016 zerbitzuarekin bere esperientzia ezagutzeko zerbitzua emakumeen aurkako beste sexu-indarkeria motetara zabaldu zutenean.
- Erakundeak, adituak eta beste identifikatuak elkarrizketatu.
- Jasotako informazio guztia aztertu.
- Ikerketa eta egikaritze-laburpena diseinatu eta idatzi.
- Ikerketa ingelesera, frantsesera, katalanera, galizierara eta euskarara itzuli.

3. METODOLOGIA

Ikerlanerako metodologia kuantitatiboa, kualitatiboa eta triangulatua baliatu dugu. Kuantitatiboa emakumeen aurkako sexu-indarkeriei heltzeko, arreta berezia jarriz Estatuaren betebeharrei, batez ere toki-esparrutik, giza eskubideak babesteko nazioartean eta Europaren baitan; ATENPROren ezaugarriak deskribatu eta ezartzeko, eta Espainian sexu-indarkerien egoeraren diagnostikoa egiteko, Espainian sexu-indarkeriei buruz indarrean dagoen material estatistikoa berrikusi, bildu eta, batzuetan, sortuz, egoera datuetan adierazteko moduko informazio estatistikoaren laburpena egin ahal izateko. Halaber, galdetegiko galdera batzuetan eta, beraz, hauen erantzunen bidez jasotako informazioan. Kualitatiboa elkarrizketa sakonen bidez. Eta triangulatuta ikerlanaren xedearen irudi holistikoagoa eskuratzeko asmoz. Horretarako, bildutako datu kuantitatiboek bat egiten dute elkarrizketa sakonen bidez egindako aurkikuntza kualitatiboekin, eta hauek ulermena eta gizatasuna ematen diete datu estatistikoaren orokortasunari.

Horrez gain, genero- eta eskubideen ikuspegia eta ikuspegi interseksionala aplikatu ditugu, informazio kuantitatiboa eta kualitatiboa jasotzeko zein ikerlan hau diseinatu eta burutzeko. Honek hurrengo esan nahi du:

- **Genero-ikuspegia:** Botere-harreman historiko eta asimetrikoak aintzatesten ditu eta gizarte orotan eraikitako rola, jarrerak, jarduerak eta atribuzioak identifikatzen ditu

eraldatzeko asmoz¹⁰. Indarrean dauden isuriak ezabatzen ditu, hauek emakumeen giza eskubideak urratzen dituztenez gero, bereziki berdintasunerako eta ez bereizteko eskubidea eta sexu-indarkeriarik gabe bizitzeko eskubidea.

- **Ikuspegi interseksionala:** Kontuan hartzen du emakume guztiak ez dituztela esperientzia, arrisku eta eragin berak sexu-indarkerien aurrean, ezta giza eskubideen urraketa berak ere. Izan ere, zapalkuntza-sistema edo desberdinkeria-ardatzen interseksioa dela eta (matxismoa, arrazakeria, klasismoa, kapazitismoa, helduzentrismoa, zisheterosexismoa, besteak beste), emakume batzuk aurre egin behar diete sexu-indarkeriarik gabe bizitzeko eskubidea baliatzeko trabei, haiei buruzko genero-estereotipo zehatzei eta diskriminazio interseksionalari¹¹.
- **Giza eskubideen ikuspegia:** Erdigunean jartzen ditu sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak, edozein mota, agerpen edo esparrutan gertatu direla ere, berdintasunerako eta diskriminazioa, interseksionala barne, ekiditeko eskubidea errespetatuz, bermatuz eta babestuz; genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala aplikatzen ditu, eta kontuan hartzen du behar adinako arreta sexu-indarkeria kasuak prebenitu, ikertu, zigortu eta osorik ordaintzeko, baita giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparruak ere.

Gure metodologiaren parte gisa, zenbait iturri aztertu ditugu, ikerlanaren Helburuetan aurretik adierazitakoak besteak beste (*supra.*), eta hurrengo **lan-faseak** jarraitu ditugu:

- **1. fasea:** Testuinguruan kokatzeko, Espainian sexu-indarkeriei buruzko egoera aztertu dugu esparruko zenbait diziplinari buruzko iturri desberdinak analizatu eta gero; emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko nazioarteko, Europako, estatuko eta erkidegoetako arauak berrikusi eta aztertu ditugu, baita toki-eginbeharrak emakumeen aurkako sexu-indarkeriei dagokienez. Jarraian, lehen eta bigarren mailako informazio- eta kontsulta-iturriak berrikusi eta aztertu ditugu, bildu ditugun informazio eta datu hauekin guztiarekin Espainian sexu-indarkeriei buruzko diagnostikoa egiteko. Horrez gain, ATENPROren ezaugarriak ikertu ditugu. Lehen fase honetan, halaber, gutxienez 25 toki-erakunde mapatu ditugu, sexu-indarkerien emakume biktimak hartu, esku hartu eta babesteko zerbitzu propioak dituztenak, sare asoziatibo, zibil, sozial eta unibertsitatekoak barne. Halaber, toki-erakundeen mapatzea egokitu eta zabaldu dugu ikerlanean parte

¹⁰Ikusi Istanbulgo Hitzarmenaren 3. artikulua.

¹¹Garrantzitsua iruditzen zaigu ikuspegi interseksionala anizkoitzaren desberdina dela zehaztea, diskriminazio interseksionala eta anizkoitza ere desberdinak diren moduan. Anizkoitzaren eta interseksionalaren arteko bereizketaz, ikusi: Tania Sordo Ruz. 2021. «La interseccionalidad en el derecho de las mujeres a una vida libre de violencias por razón de género y discriminación». Karlos A. Castilla Juárez (koord.)-en. *Derechos humanos desde una perspectiva interseccional*. Kataluniako Giza Eskubideen Institutua, 90-101 orr. Halaber, 15/2022 Legea, uztailaren 12koa, tratu-berdintasunerako eta diskriminazioa ekiditekoak, hurrengo seinatzen du: «Diskriminazio anizkoitza ematen da pertsona batek lege honetan aurreikusten diren arrazoi birengatik edo gehiagorengatik diskriminazioa jasaten badu. b) Diskriminazio interseksionala ematen da lege honetan aurreikusten diren zerbait arrazoi aldi berean ematen direnean, edo elkarri eragiten diotenean, diskriminazio mota zehatz bat sortuz» (6.3 artikulua).

hartzeko helburuekin bat datozen baldintzak betetzen zituzten gutxienez 25 toki-erakunde biltzeko.

- **2. fasea:** Fase honetan 60 galderaz osatutako galdetegia diseinatu genuen, toki-erakundeei zuzenduta, ordenagailutik edo mugikorretik linean erraz erantzuteko moduko tresnan gauzatu genuen, eta erakundeekin harremanetan jarri eta jarraipena egin genien galdetegiari erantzun ziezaioten. Galdetegiari hurrengo erakundeek erantzun zioten¹²:

(1) AMUVI elkarte, Sexu-indarkeriaren emakume biktimentzako laguntza-zerbitzua Andaluzian. Biktima dagoen lekura doaz.

(2) Bilboko Udala, Emakume, osasun eta indarkeria programa. EGM eta BE prebenitzeko egiten dute lan.

(3) Mallorcako Kontseilua, Emakumearen informazio zentroa.

(4) Mataróko Udala, Emakumeentzako informazio eta sexu- eta genero-aniztasunerako arreta-zentroa.

(5) Bartzelonako Associació d'Assistència a Dones Agredides Sexualment (AADAS) elkarte.

(6) Iruñeko Udala, Emakumeendako Udal Arreta Zerbitzua.

(7) ESPERANZA-Adoratrices proiektua, esplotaziora bideratutako salerosketaren emakume biktimentzako osoko arreta.

(8) Albaceteko Udala.

(9) Madrilgo Udala-ASPACIA fundazioa, Benita Pastrana Sexu-indarkeriaren aurkako osoko arreta-zentroa.

(10) Madrilgo Udala-ASPACIA fundazioa, Pilar Estebáñez Sexu-indarkeriaren aurkako krisi zentroa.

(11) Madrilgo Udala-TRABE elkarte, Mariana Pineda Salerosketa eta prostituzio testuinguruan giza eskubideen aurkako beste abusuen biktimentzako larrialdietarako zentroa.

(12) Madrilgo Udala-TRABE elkarte, Concepción Arenal Emakumeentzako arreta-zentroa, prostituzioan jarduten duten emakumeentzako osoko arreta.

¹²Kontuan hartzen ditugu baita ere toki-esparruan zerbitzuak eskaintzen dituzten erakundeak, galdetegiko erantzunetarako zein elkarriketa sakonetarako.

- (13) Portugaleteko Udala, Gizarte-zerbitzu eta Berdintasun Saila.
- (14) Vigoko Udala, Emakumeen Eskubideen Informaziorako Udal Zentroa.
- (15) Boadilla del Monteko Udala, Udaleko Genero-indarkeriaren aurkako eskualdeko behatokiaren udalgunea.
- (16) UNAF, EGMaren bizirauleentzako osoko arreta zerbitzua.
- (17) Sagardoaren Eskualdeko Mankomunitatea, Emakumearen laguntza zentroa.
- (18) Zaragozako Udala, Indarkeria sexisten emakume biktimentzako arreta psikologiko zerbitzua.
- (19) Munduko Medikiak, Madril, sexu- eta ugalketa-eskubide programa, EGM eta BE desagerrarazteko helburua duena.
- (20) Valentés i Acompañades, Girona/Salt, BE prebenitzeko egiten du lan eta biktimentzako indarberritzarako osoko arreta eskaintzen du.
- (21) Tenerifeko Sexu-indarkeriaren biktimentzako arreta-zentroa (CAVIS).
- (22) APRAMP.
- (23) Kanariar Uharteetako Sexu-indarkeriaren Prebentzio eta Biktimentzako Osoko Esku-hartze Zerbitzua, Gurutze Gorria, Las Palmas.
- (24) Bartzelonako Udala, SARA Arreta, Suspertze eta Harrera Zerbitzua.
- (25) Sevillako probintziako 20.000 biztanletik beherako udalerrietan indarkeria matxistaren emakume eta adingabe biktimentzako arreta psikologiko indibidualizatu eta zuzenerako zerbitzua, Sevillako Diputazioa.
- (26) Opciónate, Ziberindarkeria Matxisten Prebentzio eta Arretarako Uharteetako Zerbitzua (SIPACM), Kanaria Handiko Kabildoa. 2023ko irailean irekiko da, baina prebentzio- eta aholkularitza-lana egiten du jada.

Horrez gain, zerbitzu edo programa honen ezaugarriengatik eta bere esperientziatik ikasteko, erkidego-esparruko bi baliabidek erantzun zioten galdetegiari: Contigo programa, bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoen emakume biktimentzako arreta psikologikorako programa, Gaztela-Mantxa (27) eta CAVASYM-Asturias Sexu-erasoen eta tratu txarren biktimentzako arreta-zentroa (28).

Bigarren fasearen baitan, elkarrizketa sakona diseinatu genuen baita ere, erakundeen esperentziaz ikasteko, informazioa biltzeko eta balioesteko, besteak beste, hurrengo adierazleak: arreta-prozedura sexu-indarkeria kasuetan; premiazko arreta-prozedurak sexu-indarkeria kasuetan; lehen esku-hartzea eta laguntza; jarraipena eta esku-hartze prozesuaren amaiera; arreta-prozedurak sexu-indarkeria kasu zaharretan; udalen arreta- eta informazio-prozeduren berrikuspena eta eguneratzea sexu-indarkeria kasuen aurrean; ebaluazio-prozedura; zerbitzuen kalitateari buruzko adierazleak, eta erakundeen arteko koordinazioaren azterketa. Halaber, elkarrizketarako gidoia. Elkarrizketaren eta ematen zen informazioaren arabera, gida egokitu zen eta baimenei eta datuak babesteko agiriak egin ziren.

Halaber, elkarrizketa sakonak egiteko beharrezkoak iruditu zitzaizkigun adituak identifikatu genuen eta garrantzitsua iruditu zitzaigun hitz egitea Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritzarekin, ATENPRO zerbitzuarekin berarekin eta 016 zerbitzuarekin bere esperentzia ezagutzeko zerbitzua emakumeen aurkako beste sexu-indarkeria motetara zabaltzean. Asturiasko Sexu-erasoen biktimenzako krisi zentroarekin elkarrizketa egitea erabaki genuen bere esperentziaz ikasteko. Izan ere, Espainian ireki zen bigarrena da, Madrilgo Udalak ireki zuenaren ondoren. Hurrengo erakunde, aditu eta besteei egin genien elkarrizketa:

- (1) AMUVI elkarte, Sexu-indarkeriaren emakume biktimenzako laguntza-zerbitzua Andaluzian.
- (2) Bilboko Udala, Emakume, osasun eta indarkeria programa. EGM eta BE lantzen ditu.
- (3) Mallorcako Kontseilua, Emakumearen informazio zentroa.
- (4) Mataróko Udala, Emakumeentzako informazio eta sexu- eta genero-aniztasunerako arreta-zentroa.
- (5) Bartzelonako Associació d'Assistència a Dones Agredides Sexualment (AADAS) elkarte.
- (6) Iruñeko Udala, Emakumeendako Udal Arreta Zerbitzua.
- (7) ESPERANZA - Adoratrices proiektua, esplotaziora bideratutako salerosketaren emakume biktimenzako osoko arreta.
- (8) Albaceteko Udala.

(9) Madrilgo Udala - ASPACIA fundazioa, Benita Pastrana Sexu-indarkeriaren aurkako osoko arreta-zentroa.

(10) Madrilgo Udala - ASPACIA fundazioa, Pilar Estebáñez Sexu-indarkeriaren aurkako krisi zentroa.

(11) Madrilgo Udala - TRABE elkarte, Mariana Pineda Salerosketa eta prostituzio testuinguruan giza eskubideen aurkako beste abusuen biktimenzako larrialdietarako zentroa.

(12) Madrilgo Udala - TRABE elkarte, Concepción Arenal Emakumeentzako arreta-zentroa, prostituzioan jarduten duten emakumeentzako osoko arreta.

(13) Portugaleteko Udala, Gizarte-zerbitzu eta berdintasun Saila.

(14) Vigoko Udala, Emakumeen Eskubideen Infomaziorako Udal Zentroa.

(15) Boadilla del Monteko Udala, Udaleko Genero-indarkeriaren aurkako eskualdeko behatokiaren udalgunea.

(16) UNAF, EGMaren Emakume Bizirauleentzako Prebentzio eta Osoko Arreta Zerbitzua.

(17) Sagardoaren Eskualdeko Mankomunitatea, Emakumearen laguntza zentroa.

(18) Zaragozako Udala, Indarkeria sexisten emakume biktimenzako arreta psikologiko zerbitzua.

(19) Valentès i Acompanyades, Girona/Salt, BE prebenitzeko egiten du lan eta biktimenzako indarberritzarako osoko arreta eskaintzen du.

(20) Tenerifeko Sexu-indarkeriaren biktimenzako arreta-zentroa (CAVIS).

(21) APRAMP.

(22) Kanariar Uharteetako Sexu-indarkeriaren prebentzio eta biktimenzako osoko esku-hartze zerbitzua, Gurutze Gorria, Las Palmas.

(23) Bartzelonako Udala, SARA Arreta, Suspertze eta Harrera Zerbitzua.

(24) Sevillako probintziako 20.000 biztanletik beherako udalerrietan indarkeria matxistaren emakume eta adingabe biktimenzako arreta psikologiko indibidualizatu eta zuzenerako zerbitzua, Sevillako Diputazioa.

(25) CAVASYM - Asturias Sexu-erasoen eta tratu txarren biktimenzako arreta-zentroa.

(26) Campo de Criptanako Udala, Emakumearen Zentroa.

(27) Gaztela-Mantxako Emakumearen Institutua, Contigo programa, bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoen emakume biktimenzako arreta psikologikorako programa.

(28) Asturiasko Sexu-erasoen biktimenzako krisi zentroa.

(29) Opciónate, Ziberindarkeria Matxisten Prebentzio eta Arreta Uhartetako Zerbitzukoa (SIPACM), Kanaria Handiko Kabildoak.

(30) UAB-WASSU Fundazioa.

(31) Delitu Informatikoen Espainiako Behatokia.

(32) ATENPRO.

(33) Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza.

(34) 016 zerbitzua.

(35) Laia Serra, sexu-indarkerietan espezializatutako abokatua.

(36) Noemí Pereda, doktorea Psikologia klinikoan eta Osasunaren psikologian eta Biktimologia irakasle titularra UABn, haurren aurkako sexu-indarkerian espezializatuta.

(37) María Naredo, indarkeria matxistan espezializatutako jurista eta berdintasun Ministerioko aholkularia.

(38) Maria Barcons, UABko Antígona taldekidea eta doktorea Zuzenbidean «Los matrimonios forzados en el Estado español: un análisis socio-jurídico desde la perspectiva de género» izeneko tesiarekin (2018).

- **3. fasea:** 1. fasean jasotako informazioarekin Espainian sexu-indarkerien egoerari, sexu-indarkeriei buruzko eginbeharrei buruz, bereziki udaletan, eta Espainian sexu-indarkeriei buruzko diagnostikotik eta ATENPROren ezaugarriei buruz ikertutakotik aurrera, eta 2. fasean galdetegietako erantzunetan eta elkarrizketetan bildutako informazioaz gero, ikerlanaren azken txostena garatu dugu, sexu-indarkeriei buruzko esku-hartze eta

prebentzio ekintzak hobetzeko eta ebaluazio-sistema bat garatzeko proposamenak gehitu ditugu, baita ATENPROn sexu-indarkeriak eransteko ere, sexu-indarkeriak artatzeko protokoloan, trebakuntzan eta ebaluazioan zentratuz. Halaber, egikaritze-laburpena egin da eta ikerlana zein laburpena ingelesera, frantsesera, katalanera, galizierara eta euskarara itzultzeko eskatu da.

4. ALDEZ AURRETIKO GOGOETAK

Ikerketa hau diseinatu eta garatzeko orduan, zenbait eztabaida agertu dira eta garrantzitsua iruditzen zaigu alde zuriaren gogoetak azaltzea. Gogoetok lotura dute, orokorrean, emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko analisi eta ikerketekin eta, bereziki, «Sexu-indarkeriazko jarrerari eta toki-administrazioaren hurbilketari eta esku-hartzeari buruzko ikerlana»ren helburuekin.

Hasteko, adierazgarria iruditzen zaigu ikerketa egin den testuingurua kontuan hartzea, sarreran azaldu dugunez (*supra.*). LOMPIVGak genero-indarkeriatzat jotzen duenez bikotekideak edo bikotekide ohiak bakarrik egiten burutzen duena, eta LOGILS berriki onartu denez, eta kontuan hartuz autonomia-erkidegoek indarkeria matxista mota, agerpen edo esparru desberdinak hartzen dituzten legeak dituztela, honek eragin du estatuko arauak Espainian indarkeria matxista desagerrarazteko borrokari dagokionez, duela gutxira arte, genero-indarkeria LOMPIVGak ulertzen duen moduan zentratu izana. Hori dela eta, ez dira babestu sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak ezezagunen partetik edo harremana ez duten edo inoiz izan ez duten eta ezezagunen partetik jasan dituztenean. Honek eragina izan du, halaber, bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkerien biktimetzako edo bizirauleentzako osoko zerbitzu edo baliabideetan.

Amnistia Internazionalak 2018ko «Ya es hora de que me creas. Un sistema que cuestiona y desprotege a las víctimas» [«Sinets iezadazun garaia da. Biktimak eztabaidatzen eta babesgabekten dituen sistema»] txostenean adierazten zuenez, «hogeita hamar urtez ez da ez politika publikorik ez ekintza-planik egon sexu-indarkeria estatuan modu espezializatuan borrokatzeko»¹³. Modu berean, Amnistia Internazionalak baieztatu zuen sexu-indarkeriaren biktimetzako osoko arreta zerbitzuen eskasia eta gomendatu zuen «autonomia erkidego guztietan halaberrez gutxieneko osoko laguntza eta arreta zerbitzuak (zentro espezializatuak eta krisi-zentroak) ezartzea, sexu-indarkeriaren biktima eta biziraule guztiek, eta haien senideek —nonahi bizi direla ere—, jaso dezaten osoko arreta talde espezializatu baten partetik, giza eskubideen gutxieneko estandarrek ezartzen dutenaren arabera laguntza espezializatuari buruz», eta zehaztu zuen zentroek erabilgarritasun, irisgarritasun eta ez diskriminaziorako gutxieneko estandarrek bermatu behar zituztela¹⁴.

¹³Amnistia Internazionala. 2018. *Ya es hora de que me creas. Un sistema que cuestiona y desprotege a las víctimas*. Espainia, 14. orr.

¹⁴ *Ibidem*, 69. orr.

Modu berean, Europako Kontseiluaren baitan, Emakumeen aurkako indarkeriaren eta etxe- indarkeriaren aurkako borrokako adituen taldeak (GREVIO) hurrengo adierazi zuen Espainiaren lehen ebaluazio txostenean (2020): «Espainiak eskualde- eta toki-autonomia handia izan arren, desberdintasun handiak daude eskualdeen artean Hitzarmena ezartzerako orduan. Nahiz eta Espainiako agintariek zenbait koordinazio-neurri hartu, ez dira bermatzen antzeko babes eta laguntza mailak emakumeek jasan ditzaketen genero-indarkeria mota desberdinen aurrean. Hau bereziki esanguratsua da bikotetik eta bikote ohitik kanpo ematen diren indarkeria formen kasuan. Oso autonomia-erkidego gutxik eskaintzen dituzte sexu- erasoaren eta bortxaketaren biktimentzako zerbitzu espezializatuak, eta behartutako ezkontza, emakumeen genitalen mutilazioa, jazarpena eta behartutako esterilizazioa/abortua sufritzeko arriskua duten emakumeentzako babes-zerbitzu espezializatuak are eskasagoak dira, existitzen diren kasuetan»¹⁵.

Halaber, GREVIOk hurrengo adierazi zuen sexu-indarkeriaren biktimentzako babesaz: «Espainiako hiri handi batzuetan badaude bortxaketen eta sexu-indarkerien biktimentzako premia- zko laguntza-zentroak, batez ere probintzia-hiriburuetan. Zerbitzu hauek ospitale- eremuetan edo unitate espezializatuak eman ditzakete, hala nola CIMASCAMEk Madrilen eta AMUVIK Andaluzian. Hala eta guztiz ere, kopurua ez da inondik inora nahikoa herrialde osoan azterketa mediko eta forentseak egitea bermatzeko, ezta biktimei laguntzeko trauma kasuetan edo aholkatzeko ere. 17 autonomia-erkidegoetatik, zazpi bakarrik dute sexu- erasoaren eta bortxaketen biktimei zuzendutako zerbitzu espezializatuak; beraz, Espainiako zati handi bat babesgabe geratzen da, landa-esparruetan bereziki. Bortxaketen biktimentzako zerbitzu forentseak, aholkularitza eta trauma kasuetan laguntza eskaintzen dituzten premia- zko laguntza-zentroak ia ez dira existitzen»¹⁶. Hori dela eta, Espainiako agintariak neurriak hartzera premia- ztu zituen, «sexu-indarkeriaren biktimentzako larrialdietarako laguntza-zentro nahikoa» ezar zitzaten. «Zentro hauek biktimen behar guztiak hartu behar dituzte epe labur, ertain eta luzean, eta eskaini behar dituzte berehalako laguntza medikoa, kalitate handiko azterketa forentseak, laguntza psikologiko eta legala eta erakunde espezializatu- etara bideratzea»¹⁷.

Oraindik asko dago egiteke emakumeen aurkako sexu-indarkeriak desagerrarazteko, baina Espainian indarkerioi heltzeko modua aldatuz joan da mugimendu feministen borrokari esker eta sexu-indarkeria kasu entzutetsu batzuen aurreko erantzunari esker. Hori dela eta, sustatu eta finantzatu dira sexu-indarkeriak artatzeko berariazko 24/7/365 osoko baliabide espezializatuak, «krisi-zentroak» direlakoak; sexu-indarkerien aurreko jarduketa-protokoloak sortu dira; 016 indarkeria matxista mota desberdinetara zabaldu da eta feminizidio sexuala zenbaketetan feminizidio motatzat hartzea, besteak beste, gerora LOGILSan bildu ziren zenbait neurri. Horretarako, Istanbulgo Hitzarmena indarrean sartzea erabakigarria da ere bai. Estatu mailan, oso garrantzitsuak izan dira Genero-Indarkeriaren aurkako Estatu-ituna eta

¹⁵ GREVIO. 2020. *Primer Informe de Evaluación a España*. Europako Kontseilua, 10. orr.

¹⁶ *Ibidem*, 170. paragrafoa.

¹⁷ *Ibidem*, 174. paragrafoa.

Espainiako Gobernuaren Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresistentzia Plana; izan ere, honen ondorio dira aurretik adierazitako zenbait neurri.

Honela, uste dugu haxe dela ikerlan hau irakurri beharreko testuingurua, kontuan hartuta nondik gatozen eta aldaketa-unean gaudela. Une honetan autonomia-erkidegoak martxan jartzen ari dira sexu-indarkeriak artatzeko berariazko 24/7/365 osoko baliabide espezializatuak eta LOGILSaren neurriak ezartzen ari dira, hala nola sexu-indarkerien biktimen ziurtapena. Hauek funtsezkoak izango dira ATENPROn sexu-indarkeriak eransteko, bideratzeko eta erakundeen arteko koordinaziorako.

Bestalde, azpimarratu nahiko genuke, Espainian sexu-indarkeriei buruzko datuei eta estatistikei dagokienez, iturri ofizialak duela gutxi hasi zirela zenbatzen bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeria, eta horrek lotura duela datuak biltzeko egin dugun lanarekin eta jaso ditugun emaitzekin. Aurrekoarekin lotuta, ez dago sexu-indarkeria mota guztiak biltzen dituen iturri ofizialik; izan ere, mota batzuk biltzen dira eta bakoitza bere metodologiari jarraituz, nagusiki Emakumearen aurkako Indarkeriaren Makroinkestak eta Barne Ministerioak ematen duen informazioa, eta beste iturri batzuk kopiatzen dituzte gaiari buruzko estatistika eta ikerlan gehienetan¹⁸. Gainera, egokia iruditzen zaigu aintzat hartzea iturri bakoitzak jaso dezakeela sexu-indarkeriatzat jotzen duena, ez baitago definizio bateraturik (hau konpondu da LOGILSak emandako definizioarekin), eta ez direla kontuan hartzen halabeharrez ikerlan honetan hausnartzen ditugun sexu-indarkeriaren mota, agerpen eta esparru desberdinak edo jarrerak.

Horrez gain, seinalatu nahiko genuke iturri bakoitzak hizkera jakin bat erabiltzen duela. Guk batzuetan erabiltzen ditugu, iturria jarraituz, eta beste batzuetan aldatu dugu giza eskubideekiko egokiagoa iruditzen zaigun batengatik. Adibidez, nahiago dugu «haurrak eta nerabeak» «adingabeak» baino, «zaugarritasun egoeran» edo «zaugarritasuna» «zaugarriak» baino, eta «dibertsitate funtzionala» «ezgaitasuna» baino.

Halaber, adierazi nahiko genuke kontuan hartu behar dela sexu-indarkeriak lantzean, emakumeen aurkako generoagatiko indarkeriaren ezaugarriak direla eta, kopuruak hurbilketa izan ohi direla. Gainera, gure ustez, ikerketa-iturri nagusitzat ofizialak hartzen ditugunean, ez dugu baztertu behar praktikan gerta daitekeena edo zer adierazten duten estatistikek, legeek, politika publikoek edo baliabideek sexu-indarkerien emakume biktima edo biziraule baten bizitzan eta eskubideak bermatzean.

Amaitzeko, azpimarratu nahi dugu ikerlan hau egiteko arreta berezia ipini diogula LOGILSari, dakartzan aldaketa guztiei eta oraindik ezarri behar diren neurriei; 8/2021 Lege Organikoari, ekainaren 4koa, haurrak eta nerabeak indarkeriaren aurrean osorik babesteari buruzkoa

¹⁸Azpimarratu behar da 2023ko ekainean ezagutu zela Barne Ministerioako 2023-2027 Sexu-indarkerien prebentziorako plan estrategikoa. Besteak beste, Sexu-indarkeriak erregistratu, jarraitu eta prebenitzeko Sistemaren (Viosex) garapena eta inplementazioa ezartzen ditu. Ikusi: <https://de-pol.es/wp-content/uploads/2023/06/NUEVO-SUPUESTO.pdf>

(LOPIVI), eta 2022-2025 Indarkeria matxistari aurre egiteko Estatu-estrategiari. Halaber, emakumeek sexu-indarkeriarik gabe bizitzeko eskubidea beste eskubide batzuekin lotuta dagoenez, aintzat hartu dugu 1/2023 Lege Organikoa, otsailaren 28koa, 2/2010 Lege Organikoa, martxoaren 3koa, sexu- eta ugalketa-osasunari eta haurdunaldia borondatez eteteari buruzkoa, aldatzen duena.

5. ATENPRO ZERBITZUAZ

ATENPRO martxan jarri zen 2004an «Genero indarkeriaren biktimetzako telelaguntza mugikorra» izenarekin, Ministroen Kontseiluak Genero-indarkeria prebenitzeko presako neurrien plana onartu zuenean, LOMPIVG indarrean jarri aurretik. Plan hau ministerio-sail askoren mende zegoen, eta Laneko eta Gizarte-gaietako Ministerioari zegokion —zehazki, orduko Gizarte Zerbitzu, Familia eta Ezgaitasunaren Estatu Idazkaritzari, IMSERSOaren bitartez— «babes agindua zuten genero-indarkeriaren biktimei telelaguntza zerbitzua ematea». Agindu hau betetzeko, IMSERSOak zabaldu zuen FEMParakin sinatu zuen telelaguntzarako hitzarmena, genero-indarkeriaren emakume biktimei (LOMPIVGak jasotakoaren arabera) berehalako eta urrutiko arreta eskaintzeko asmoz, eguneko 24 orduetan, eta urteko egun guztietan, zeuden lekuan zeudela ere. Zabalkuntza honek aurrerapauso esanguratsua suposatu zuen indarkeria matxista mota honen emakume biktimetzat¹⁹.

Bost urte beranduago, 2009an, Berdintasun Ministeriotik akordio bat sinatu zen FEMParakin, zerbitzua kudeatzeko mandatuarekin, eta 2010ean «Genero Indarkeriaren biktimetzat Telefono bitarteko Arreta eta Babesa Zerbitzua (ATENPRO)» izena jasotzera pasatu zen. Beraz, organikoki Berdintasun Ministerioa da, DGCVGren bitartez, ATENPROren titulartasuna duen erakundea, eta FEMP kudeaketaz arduratzen da. FEMPeke Berdintasunerako batzordeburuaren arabera, Federazioari hurrengo eskatzen zaio:

- Genero-indarkeriaren biktimei telelaguntza mugikor zerbitzua kudeatzea.
- Toki-erakundeak aholkatzea atxikitzeke eta baliabidea erabiltzeko baldintzei buruz.
- Toki-erakundeekin ATENPRO zerbitzuarekin gertakari arruntak egunero jarraitzea.
- Emakume biktimen alten eta bajen kudeaketa kontrolatzea eta jarraitzea.
- Ezohiko altak egunero balioestea eta tramitatzea.
- Zerbitzuari atxikitako toki-erakundeekin datu-basea egitea eta eguneratuta mantentzea.
- Zerbitzuaren kalitateko auditoretzak egitea osotasunean, kalitate-baldintzak eta zerbitzuaren maila ebaluatzeke.

¹⁹3. eranskina: Indarkeria matxistaren biktimak artatu eta babesteko gailuak modernizatu eta zabaltzeko proiektua PRTR planaren baitan. ATENPRO zerbitzua. NEXT GENERATION EU FUNTSEN JARRAIPEN-TXOSTENA.

- Berdintasun Ministerioari zerbitzuaren funtzionamenduari buruzko informazioa hileroko ematea, xede estatistikoekin mikrodatuen fitxategi-informatikoa emanez²⁰.

Gaur egun eta 2012tik aurrera, lehiaketa-prozesu baten bitartez, Gurutze Gorriari dagokio zerbitzu hau ematea. Erakunde honek 2012ko agiriak eta jarduketa-protokoloa baliatzen ditu, eta ordutik luzatuta dago. Hala ere, 2010etik ATENPRO zerbitzurako bi jarduketa-protokolo egin dira FEMP eta dagokion ministerio-sailaren artean: bata 2010eko ekainaren 8an eta beste bat, indarrean dagoena, 2012ko uztailaren 27an. Data hortik aurrera ez da berriz eguneratu, baina, jakin dugunez, oso aurreratuta daude une honetan protokolo berri bat eguneratzeko lanak.

ATENPROren azken urteko memorian jasotzen ziren azalpenen arabera, honek «laguntza psikosoziala eta babes eskaintzen die emakumei eta bere seme-alabei, segurtasun-sentsazioa areagotuz, gune segurua sustatuz, eta konfiantzazko harremana sortuz esku-hartze eraginkor eta ordaingarriak ahalbidetzeko» edozein beharren aurreko arreta espezializatuaren bitartez, eta baliabideak berehala mobilizatuz, beharrezkoa bada, eguneko 24 orduetan, eta urteko egun guztietan²¹.

Praktikan, ATENPRO terminal mugikor bat ematean datza, emakume biktima arretazentzuekin harremanetan jar dadin edozein momentutan botoi bakar bat sakatuz, eta langileak edozein lekutik erantzuna eman diezaion biktimen egoerari. Zerbitzua ez da genero-indarkeriaren biktima erabiltzaileen noizbehinkako eskaerei erantzutera mugatzen; aldiz, jarduketak ere antolatzen ditu jarraipen iraunkorra egiteko xedearekin. DGCVGak aldizka argitaratzen ditu ATENPROko erabiltzaile-kopuruari buruzko datuak, hilabete, urte, probintzia eta autonomia-erkidegoaren arabera xehatuz²².

2005etik aurrera erabiltzaile aktiboen kopurua etengabe igo da, % 528era heldu arte; 2020an bakarrik 22.219 emakume artatu zituen eta 23.000 txosten baino gehiago kudeatu zituen, pandemia egoerarengatik urte berezia izan arren. 2022an, ATENPROk 25.666 emakume biktima artatu zituen eta urtea itxi zuen 17.062 emakume erabiltzaile aktiborekin. Emakume erabiltzaile aktiboen kopuruak % 2 egin zuen gora 2021arekin alderatuz, 2013tik aurrera urteko batez bestekotik behera. Batez beste, 19 hilabete ematen zituzten zerbitzuan. 2023ko ekainean, txostena egitean argitaratu zituzten azken datuen arabera, ATENPROn 17.499 erabiltzaile aktibo daude. Hilabete horretan bakarrik 903 alta erregistratu ziren, hau da,

²⁰FEMPeke Berdintasunerako batzordeburu den María Eugenia Rufino Morales andrearen agertzea, Estatu-tunaren baitan onartutako genero-indarkeriaren aurkako estrategiari buruzko Senatuaren Txostenetan jasotako akordioak jarraitu eta ebaluatzeko batzorde bereziaren aurrean, genero-indarkeriaren egungo egoera aztertzeko. 2021eko otsailak 17. Ikusi: https://www.congreso.es/public_oficiales/L14/SEN/DS/CO/DS_C_14_137.PDF

²¹ Urteko memoria. 2020. *Genero-indarkeriaren biktimentzat telefono bitarteko arreta eta babes zerbitzua (ATENPRO)*. Gurutze Gorria. Ikusi: <https://create.piktochart.com/output/60523234-memoria-atenpro-2022>

²²Datuak DGCVGaren Estatistika-atarian eta urteko eta hileko estatistika-buletinetan kontsultatu daitezke hurrengo esteken bitartez: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es> eta <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/boletines/home.htm>

aurreko urtean baino % 6,2 gehiago. Beraz, bikote barruko indarkeria matxistaren emakume biktimak babestu eta artatzeko zerbitzuaren eskaerak goranzko joera jarraitzen du.

Zerbitzua plataforma teknologiko baten bidez eskaintzen da, adierazi dugunez, Gurutze Gorriaren partetik. ATENPROn alta arrunta eskatu dezakete genero-indarkeriaren emakume biktimek, indarrean dagoen azken Jarduketa-protokoloaren arabera (2012), baldin eta hurrengo baldintzak betetzen badituzte:

- Tratu txarra eman dien pertsonarekin edo pertsonekin ez bizizea.
- Bere lurralde-mugapean dauden genero-indarkeriaren emakume biktimentzako arreta espezializatuko programetan parte hartzea.
- Indarrean dagoen babes-agindua edo urruntzeko neurria izatea, baldin eta igorri zuen epai-agintariak ez badu zerbitzu hau erabiltzailearen segurtasunerako kaltegarritzat hartzen (zerbitzu espezializatuen txosten teknikoek baldintza hau saihestu lezakete).

Alta arrunta bezala tramitatuko dira, baita ere, babes-agindua edo urruntzeko neurria indarrean ez duten eskaerek, baldin eta zigorraren iraupena edo urruntzeko neurriarena amaitu bada edo epai-prozesuan adostu ez bada.

Ezohiko altatzat jotzen dira oraindik salaketa jarri ez duten genero-indarkeriaren emakume biktimen eskaerak. Kasu hauetan, ATENPRO arduratuko da, salbuespenez eta aldi baterako, zerbitzua erabiltzeko eskatzen diren baldintzak ziurtatzen dituzten emakumez, baldin eta dagokion erkidegoko edo toki-administrazio publikoko gizarte-zerbitzuek/berdintasun zerbitzuek txosten bat igorri badute.

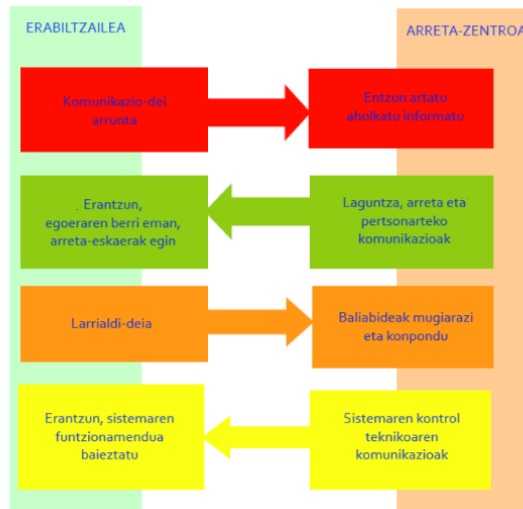
ATENPROn alta ematea udal gizarte-zerbitzuetatik tramitatzen da kasu zehatz bakoitza balioetsi eta gero, eta orain Gurutze Gorriak kudeatzen duen arreta-zentrorantz bidaltzen dute eskaera. Alta tramitatu eta gero, emakumeak zerbitzuan sartzen dira eta zazpi egun naturaleko epean terminala ematen eta zerbitzuaren funtzionamendua azaltzen diete. Terminala normalean ATENPRO zerbitzua ematen den Gurutze Gorriaren bulegoan ematen da eta, ezohiko kasuetan (erabiltzailea herri batean bizi bada eta ez badu hiriburura inola joateko modurik), dagokion gizarte-zerbitzuen zentroan.

Zerbitzu telefonikoak bi aukera ematen ditu bakarrik, geolokalizazioaz gain: arreta-zentroari dei egitea eta deiak jasotzea. Emakume biktimak soinean eraman behar du beti terminala larrialdietan erabili ahal izateko, eta behar adina dei egin ditzake, larrialdien aurreko alarmak zein arreta psikosoziala eskatzeko²³. Bere aldetik, arreta-zentroa harremanetan jarriko da bi astean edo hilean behin jarraipen-agenda deritzonean. Jarduketa-protokoloak adierazten du

²³Ikusteko edota entzuteko ezgaitasuna duten pertsonentzako terminal espezifiko bat dago. Bigarren kasu honetan, komunikazioak testu-mezuen bitartez egingo dira.

«emakumeak ezin badie deiei erantzun, lehenbailehen bueltatu behar ditu, bestela, zerbitzuan baja tramitatuko zaio»²⁴.

1. irudia

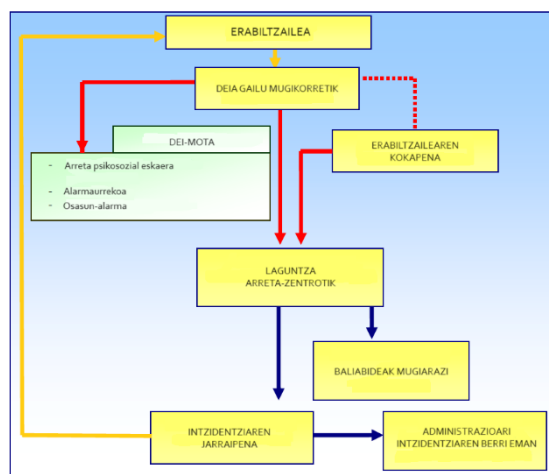
*Zerbitzuen oinarriko funtzionamendua — 2012ko Jarduketa-protokoloa

Pertsona arteko komunikazioen kasuetan, deiak bideratzen dira emakumearen egoera fisikoa zein gogo-aldarteaz interesatzera bideratutako arreta, laguntza eta pertsona arteko komunikaziora. Hauek emakumearekin berarekin adosten dira. Larrialdiengatik egindako komunikazioen kasuan, zentroak gehienez zortzi segundotan erantzungo du. Krisi-egoeran, egoera konpondu arte mantentzen da harremana emakumearekin²⁵.

2. irudia

²⁴Osasun, Gizarte-Zerbitzu eta Berdintasun Ministerioa. 2012. *Protocolo de Actuación del Servicio Telefónico de Atención y Protección para Víctimas de la Violencias de Género (ATENPRO)*. II. eranskina.

²⁵Arreta-zentroak fitxategi eguneratua izan behar du, non bere udaleko eta eraginpeko eremuko larrialdietarako arreta-baliabideak agertzen diren, jarduketa-protokoloa aktibatzeke beharrezkoa izanez gero. Hori dela eta, garrantzitsua da erabiltzaileek arreta-zentroari jakinaraztea bere probintziatik ateratzen badira, helmuga berrian baliabideak bilatu eta bere segurtasuna bermatu ahal izateko.

*2012ko Jarduketa-protokoloa

Larrialdi-deiak lau motatan sailkatzen dira jarduketa-protokoloaren arabera:

- Alarmaurrekoa: Dei hauetan erabiltzaileak jakinarazten du erasotzailea gertu dagoela edo arriskutsua izan daitekeen egoera.
- Eraso-alarma: Dei hauetan erabiltzaileak jakinarazten du eraso gertatzen ari dela edo berehala gerta daitekeela.
- Osasun-larrialdia: Dei hauetan arreta eskatzen da jarduketa bizkorra behar duen osasun-arazo baten aurrean.
- Arreta psikosozial eskaera: Dei hauetan arreta eskatzen da krisi-egoerengatik, larritasun-egoerengatik, komunikatzeko beharragatik, eta abar.

Adierazi behar da zerbitzuaren esku-hartzeak grabatzen direla eta froga gisa erabil daitezkeela genero-indarkeriagatiko epai-prozesuetan.

2022an zehar, arreta-zentroak 291.626 alarma jaso zituen genero-indarkeriaren emakume biktimekin partetik. Hauetatik, nabarmenak dira bere babesarekin eta segurtasunarekin edo une jakin batean behar dezaketen laguntza psikosozialarekin lotura zuzena dutenak. Arreta psikosozial eskaeretatik, urteko memoriak azpimarratzen du ideia gintza edo jarrera suizidengatik alarmek %115 egin dutela gora aurreko urtearekin alderatuta. Urteko memoriak adierazten du genero-indarkeriaren emakume biktimek jakinarazten dituzten eraso-alarmerk, erasotzaileek edo honi buruzkoek gauzatu dezaketen indarkeria fisikoaz edota sexu-indarkeriaz gain, beste bikote edo bikote ohien partetik, edo familian, gizartean, lanean edo are ezezagunen partetik jaso ditzaketen indarkeria guztiak ere hartzen dituztela barne. Honek esan nahi du genero-indarkeriaren emakume biktimek artatzen dituztela baita ere erasoek, honen emaitza zuzena ez izan arren, emakumea dagoen zaurgarritasun-egoerarekin lotura badute, «ATENPRO zerbitzuko erabiltzaileek duten biktimizazio-arriskuagatik,

emakumeak izateagatik, bikote edo bikotetik kanpoko indarkeriaz haratago, eta sufritu dezaketen muturreko zaurgarritasun egoeran»²⁶.

ATENPROko egonaldia urte batekoa da. Ondoren, jarraipena ebaluatzen da ohiko prozesua jarraituz, baldin eta baldintza orokorrak betetzen baditu. Hala ere, arretak bi urteko egonaldiko muga du emakume biktimak salatu gabe sartzen direnean zerbitzuan, eta hiru urtekoa salaketa dagoenean. Dena den, urtero jarraipena egiten da emakumeak baldintzak betetzen jarraitzen duen eta oraindik erabiltzeko baimena ematen duen baieztatzeko. Behar ez badu, borondatezko baja eskatu dezake eta terminala bueltatuko du beste erabiltzaile batek baliatu dezan.

Zerbitzuan baja emateko kausak 2012ko Jarduketa-protokoloan jasotzen dira, gainerako prozedura bezala:

- Erabiltzaileak zerbitzua uztea erabakitzea, baja-eskaera formal baten bidez.
- Arrisku-egoeraren aldaketa edo emaitza negatiboa aldizkako balioespenean, zerbitzuan jarraitzea ez dela egokia iritziz.
- Biktimari tratu txarra eman dion pertsonarekin edo pertsonekin berriz bizitzen hastea.
- Zerbitzua eman ahal izateko lankidetzaren eginbeharrak behin eta berriz ez betetzea erabiltzailearen partetik eta, zehazki, jarraipen-deiei ez erantzutea hilabete bateko epean.

2022ko urteko memoriaren arabera, zerbitzuko bajen erdia baino gehiago (% 55) eman ziren erabiltzaileek zentroarekin harremana ez betetzeagatik edo urteko jarraipena ez baieztatzeagatik.

6. EMAKUMEEN AURKAKO SEXU-INDARKERIAK

Sarreran (*supra.*) adierazi dugunez, OMEk seinalatzen du sexu-indarkeria hurrengo dela: «edozein sexu-ekintza, sexu-ekintza burutzeko saialdiak, nahi gabeko sexu-iruzkinak edo sexu-intsinuazioak, edo pertsona baten sexualitatea merkaturatzeko edo beste edozein modutan erabiltzeko ekintzak beste pertsona batek derrigortuta, alde batera honek biktimarekin duen harremana, edozein esparrutan, bizilekua eta lantokia barne»²⁷. Horrez gain, ezarri dugu emakumeen aurkako sexu-indarkeriei dagokienez, haien aurkako generoagatiko indarkeriaren agerpena direla. Hori dela eta, diskriminazio-mota bat dira eta giza eskubideak urratzen dituzte²⁸. Halaber, emakumeek sexu-indarkeriak jasaten dituzte emakumeak izateagatik edo neurritz kanpo, hala nola sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-

²⁶ Urteko memoria. 2020. «*Servicio telefónico...*», *Op. Cit.*, 25. orr

²⁷ Osasunaren Munduko Erakundea. Datarik gabe. «*Violencia contra la mujer...*», *Op. cit.*

²⁸ Ikusi 3. oin-oharra.

esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak²⁹.

Zentzu honetan, giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparruan Estatu espainolarekiko zenbait betebeharrak garatu dira emakumeen aurkako sexu-indarkeriei dagokienez, eta honek errespetatu, babestu eta bermatu behar du emakume guztiak diskriminaziorik gabe eta sexu-indarkeriarik gabe bizitzeko eskubidea, zeinahi mota, agerpen edo esparrutan. Horretarako, hurrengoak egin behar ditu: genero-ikuspegia ezarri; ikuspegi interseksionala ezarri; emakumei gizonak bere aurka burutzen duten sexu-indarkeriaren ardura leporatzen dieten dituzten bortxaketari buruzko mitoak, genero-aurreiritziak eta estereotipoak desagerrarazi; biktimak edo bizirauleak erdigunean jarri; sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak artatzeko nahikoa osoko zerbitzu eskuragarri eta espezializatu izan; trebakuntza espezializatua eman; legeak, politikak eta programak ebaluatu; biktimen edo bizirauleen eta gizarte zibileko erakundeen parte-hartzea aintzat hartu; besteak beste. Honek guztiak berdintasunerako eta ez diskriminaziorako eskubidea errespetatzea, babestea eta bermatzea eta behar adinako arretaz jardutea dakar, kasu hauek prebenitu, babestu, ikertu, zigortu eta ordaintzeko³⁰.

Sexu-indarkeriak emakumeen aurkako generoagatiko indarkeria desagerrarazteko eta emakumeen aurkako diskriminazio oro desagerrarazteko adierazpen eta nazioarteko eta eskualdeko tresna nagusietan sartu dituzte, hala nola, Emakumearen aurkako indarkeria ezabatzeari buruzko Adierazpenean (Nazio Batuak, 1993); Beijingeko Adierazpena eta Ekintza Plataforman (Nazio Batuak, 1995); Emakumeen aurkako diskriminazio-modu guztiak ezabatzeari buruzko konbentzioaren (CEDAW) aplikazioa ikuskatzen duen Emakumearen aurkako diskriminazioa ezabatzeko batzordearen (CEDAW batzordea) 19. eta 35. gomendio orokorretan, konbentzioa dinamikoa izanik, Giza Eskubideen Nazioarteko Zuzenbidearen eboluziora egokitzen baita CEDAW Batzordearen Gomendioen bitartez (Estatu espainolak berretsi ditu CEDAW eta bere aukerako protokoloa, Nazio Batuetakoa)³¹, edo Istanbulgo Hitzarmenean (Europako Kontseilua, 2011 eta indarrean 2014tik, Estatu espainolak berretsi zuen urte bera). Modu berean, Garapen Jasangarrirako Helburuen (GJH) 5. helburuan, genero-berdintasuna lortu eta emakume eta neskatok guztiak ahalduntzea bilatzen duena, emakumeen aurkako generoagatiko indarkeriaren aurkako borroka jasotzen da, sexu-indarkeriak barne.

²⁹ Ikusi: Emakumearen kontrako diskriminazioa ezabatzeko Batzordea. 1992. «19. gomendio orokorra...» eta «35. gomendio orokorra...», *Op. cit.*

³⁰Sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak ordaintzea esparru ekonomikoaz haratago doa, eta osokoa izan behar du. Indibiduala, taldekoa, materiala edo sinbolikoa izan daiteke. Osoko ordainak asmo eraldatzailea izan behar du eta genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala aplikatu behar ditu. Halaber, erdigunean kokatu behar ditu biktimak edo bizirauleak eta bere nahiak eta beharrak. Kontuan izan behar da biktima edo biziraule batentzat ordaingarria izan daitekeena, beste batentzat izan ez litekeela. Ikusi: Tania Sordo Ruz. 2021. «*Prácticas de reparación de violencias machistas. Análisis y propuestas*» ikerlana. Berdintasun Ministerioa.

³¹CEDAW batzordeak emakumeen aurkako generoagatiko indarkeriei heltzen die 19. eta 35. gomendio orokorretan, emakumeen aurkako generoagatiko indarkeria diskriminazio-mota bat dela ezarri.

CEDAW batzordearen «Emakumeen aurkako generoagatiko indarkeriari buruzko 35. gomendio orokorrak, 19. gomendio orokorra eguneratzen duena» (35. GO), bere izenak adierazten duenez, 19.a eguneratzen du hogeita bost urte geroago eta osatzen du. Bi gomendioak aldi berean irakurri behar dira. 35. GOak sexu-indarkeriak hartzen ditu, behar adinako arretaren betebeharra berresten du eta ezartzen du, besteak beste, Estatuak emakumeen aurkako generoagatiko indarkeria-mota guztiak debekatzen dituen eta biktima edo bizirauleei eskubideak bermatzen dituzten legeak onartu behar dituztela eta zerbitzu irisgarriak, egokiak eta eskuragarriak eman behar dituztela emakumeak generoagatiko indarkeriez babesteko, sexu-indarkeriak barne, berriz gertatzea ekiditeko eta biktimenzako edo bizirauleentzako ordainak bermatzeko. Halaber, xedatzen du Estatuak hurrengo betebeharrak dituztela: biktimen pribatutasuna eta segurtasuna babestu; zerbitzu psikosozialak erabili ahal izatea ziurtatu; osasun-arreta zerbitzuek trauma ondoko susperraldia ahalbidetzea eta osasun mentalerako, sexu-osasunerako eta ugalketa-osasunerako dagozkion zerbitzu zabalak gehitu; emakumeentzako laguntza-zerbitzu espezializatuak eman, hala nola, laguntzarako telefono-lineak 24 orduko arretarekin eta nahikoa krisi-zentro, seguruak eta behar bezala hornituak, laguntza- eta bideratze-zentroak, eta harrera-zentro egokiak, eta erabil daitezkeen baliabideei buruzko informazio irisgarria egin eta zabaltu behar dute. Horrez gain, zehazten du biktimak edo bizirauleak artatzen dituztenek trebakuntza jaso behar dutela, nahitaezkoa, aldizkakoa eta eraginkorra³².

Bestalde, Istanbulgo Hitzarmenak sexu-indarkeriak hartzen ditu bere aplikazio-eremuan eta sexu-indarkerien aurreko erantzun-sistema exijitzen du. Gainera, adierazten du erdigunean kokatu behar direla biktimen edo bizirauleen giza eskubideak. Horrez gain, ezartzen ditu Estatuaren betebeharrak eta behar adinako arreta (5. artikulua); sexu-indarkeriaren biktimenzako babesa (25. artikulua); sexu-indarkeriaren aurreko betebeharrak, bortxaketa barne (36. artikulua); BEei (37. artikulua) eta EGMei buruzkoak (37. artikulua), eta sexu-jazarpenari buruzkoak (40. artikulua)³³. Era berean, adierazten du Estatuak neurri legegileak edo beharrezkoak direnak hartuko dituztela mekanismo egokiak bermatzeko, dagozkion estatu-organo guztien arteko lankidetzara eraginkorra indarrean jartzeko, tokiko eta eskualdeko agintariak barne, Hitzarmeneko aplikazio-eremuan jasotzen diren indarkeria-formen biktimak eta lekukoak babesteko (18.1 artikulua). Eta profesionalen trebakuntzari buruzkoa ezartzen du (15. artikulua).

Istanbulgo Hitzarmenaren lau oinarriak prebentzioa, babesa, epaitzea eta koordinazioa dira, jarraian aurkeztuko dugun moduan ASPACIA Fundazioaren «Violadas y discriminadas. Protección, Atención y Justicia de las Mujeres Migrantes Supervivientes de Violencia Sexual en España» [«Bortxatuta eta diskriminatuta. Sexu-indarkeriaren emakume biziraule etorkinen babesa, artapena eta justizia Espainian»] txostenari (2022) jarraituz, sexu-indarkerietan eta Estatuaren betebeharratan zentratuz:

³²Emakumearen kontrako diskriminazioa ezabatzeko batzordea. 2017. «35. gomendio orokorra...», *Op. cit.*

³³Europako Kontseilua. 2011. *Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra las mujeres.*

- Prebentzioa:
 - Komunikabideak eta sektore pribatua adoretu errespetuzko genero-rolak sustatzeko eta emakumeen aurkako sexu-indarkeriak zurriz dituzten jarrerak eztabaidatzeko arauak ezar ditzaten.
 - Sexu-indarkeriei, bere jatorriari eta eraginari buruzko kontzientziazio-kanpainak.
 - Indarkeria ezan eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunean hezi.
 - Genero-estereotipoak eztabaidatu.
 - Emakumeen ahalduntzea sustatu giza eskubideen ikuspuntutik zaugarritasun egoeran dauden emakumeen berariazko beharrei helduz.
 - Ekintzen egileentzako programak.
 - Gizonen eta mutikoen parte-hartze aktiboa eta ekarpenak sustatu sexu-indarkeriaren prebentzioan.
 - Profesionalak trebatu.
- Babesa:
 - Sexu-indarkeriaren biktimak edo bizirauleak bere eskubideez informatu eta jakinarazi non eta nola jaso dezaketen laguntza ulertzen duten hizkuntzan.
 - Zerbitzu orokorrak, gutxienez osasuna, gizarte-zerbitzuak, lege-aholkularitza, laguntza psikologikoa, ostatua, hezkuntza, trebakuntza eta lana bilatzeko laguntza hartzen dituztenak. Sexu-erasoen biktimentzat, bereziki garrantzitsua izango da osasun-zerbitzuak, gizarte-zerbitzuak eta laguntza psikologikoa baliatu ahal izatea.
 - Sexu-indarkeriaren biktima edo bizirauleentzako zerbitzu espezializatuak: krisi-zentroak (*rape crisis centres*) edo bideratze-zentroak (*sexual violence referral centres*).
 - Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleei informazioa eta eskualdeko eta nazioarteko mekanismoak baliatzeko laguntza eman.
 - Agintarien aurrean indarkeria kasuak salatzeri adoretu.

- Babes-neurriak edo urruntze-aginduak.
- Laguntzarako telefono-lineak, 24/7 irisgarriak eta aholkulari adituekin.
- Epaitzea:
 - Sexu-indarkeriak burutzen dituztenentzako disuasio-zigorak.
 - Ofiziozko prozedura eraginkorrak sexu-indarkeria delituetan.
 - Inguruabar astungarriak kontuan hartu.
 - Emakumeen aurkako sexu-indarkeriak (sexu-jazarpena eta EGM barne) delitu gisa tipifikatzen dituzten legeak.
 - Sexu-indarkeriei buruzko ikerketa polizial eraginkorrak.
 - Arriskuaren balioespen koordinatuak.
 - Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleari errua ez leporatu.
 - Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleari pribatutasunerako eskubidea.
 - Biktima edo biziraulearen pribatutasuna eta irudia babesten direla bermatu.
 - Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleen eta ustezko errudunaren arteko kontaktua saihestu ahal den neurrian.
 - Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleei ahalbidetuko zaie baldin eta froga-elementuak eta beharrak eta kexuak adierazten badituzte zuzenean edo artekari baten bitartez.
 - Biktima edo bizirauleek auzitegian deklaratu ahal izango dute komunikazioaren teknologien bitartez edo gutxienez ustezko egilearen aurrean egon gabe.
 - Sexu-indarkerien biktima edo biziraule baten sexu-aurrekariak soilik onartuko dira prozedura zibil edo penaletan baldin eta egokitzat eta beharrezkotzat jotzen bada.
 - Biktima edo bizirauleen informazioa eta babesa jasotzeko eskubidea.
 - Bere kasuaren aurrerapenaren eta emaitzaren berri emateko eskubidea.

- Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleen eskubideei buruzko informazioa eman eta eskubideok eta interesak ordezkatzeko laguntza-zerbitzu egokiak baliatu.
 - Gobernu-erakundeen eta gobernuz kanpoko erakundeen babes eta laguntza.
 - Aholkularitza juridikoa jasotzeko eskubidea, baita doako aholkularitza juridikoa ere.
 - Interprete independente eta adituak eskaini.
 - Sexu-indarkerien egileei ordaina eskatzeko eta, prebenitzeko edo babesteko neurriak hartzeko eginbeharra bete ez badute, estatuko agintariak salatzeko legezko babesa eman.
 - Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleak babestu ikerketa eta epaiketa-prozedurak iraun bitartean.
- Koordinazioa:
 - Sexu-indarkerietan erakundeen arteko lankidetzak.
 - Gizarte zibilarekin eta gizarte zibileko erakundeekin lagundu eta lan egin.
 - Estatuko organismo bat sortu edo diseinatu Istanbulgo Hitzarmena koordinatu, ezarri, jarraitu eta ebaluatzeko.
 - Giza eskubideetan oinarritutako politikak, sexu-indarkeriei aurre egitekoekin lotutakoak barne.
 - Erabateko gizarte-erantzuna. Pertsona guztiek ulertu behar dute emakumeen aurkako sexu-indarkeriak ez direla onartuko.
 - Sexu-indarkeriekin lotutako politikak eta zerbitzuak finantzatu.
 - Emakumeen aurkako sexu-indarkeriak prebenitzeko legeak eta babes-neurriak sartu.
 - Emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko ikerketak eta datu-bilketak³⁴.

³⁴ASPACIA Fundazioa. 2022. *Violadas y discriminadas. Protección, Atención y Justicia de las Mujeres Migrantes Supervivientes de Violencia Sexual en España*, 23. eta 24. orr.

Giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparrutik eratorritako eginbeharrek emakumeen aurkako sexu-indarkeriei dagokienez, Sarreran ere azaldu dugunez (*supra.*), toki-esparrua hartzen dute barne, aurrerago garatuko dugun moduan, 9.1 atalean, sexu-indarkerien gaineko toki-eginbeharrei buruzkoa (*infra.*). Zentzu honetan, nabarmendu nahiko genuke Estatuan «Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko politika eta zerbitzuen katalogoa giza eskubideen nazioarteko estandarren arabera» dagoela, Berdintasunerako Konferentzia Sektorialean onartu zena, eta 2023ko martxoaren 16ko ebazpena, *Berdintasunerako eta Genero Indarkeriaren Aurkako Estatu Idazkaritzarena, Berdintasunerako Konferentzia Sektorialaren Akordioa, 2023ko martxoaren 3koa, hainbat urterako emakumeen aurkako indarkeriari buruzko plan bateratua onartzen duena (2023-2027), argitaratzen duenaren 1. eranskina dena.*

Katalogo honek gutxieneko estandarrak eta erreferentziazko politikak ezartzen ditu emakumeen aurkako indarkeria-mota guztiak prebenitu eta artatzeko, sexu-indarkeriak barne, toki-erakundeen lankidetzarekin hala badagokio. Hurrengo puntuak jasotzen ditu: (1) Emakumeen aurkako indarkeria mota guztien aurreko prebentzioa eta sentsibilizazioa, hurrengoak hartuz: datuak, estatistikak, inkestak, ikerlanak eta ikerketak; hezkuntza berdintasunean; informazioa, sentsibilizazioa eta kontzientziaztea; komunikazioa; profesionalen trebakuntza eta sentsibilizazioa, eta bigarren mailako prebentzioa, goiz antzematea; (2) Osoko gizarte-laguntza eta ordaina, hurrengoak hartzen dituena: osoko babes, laguntza eta ordainerako zerbitzu espezializatuak; ekonomia- eta lan-autonomia; osoko osasun- eta ordain-zerbitzuak; (3) Babesa eta justizia baliatu ahal izatea, babesa eta justizia baliatu ahal izatea aintzat hartzen dituena; eta (4) Koordinazioa, parte-hartzea eta zeharkakotasuna sustatzea, hurrengoak hartzen dituena: koordinazioa eta lankidetzaren organoak; koordinazio-tresnak edo tresnak eta sektore-protokoloak; zeharkakotasun-mekanismoak eta parte-hartze mekanismoak. Katalogoak Informazio eta Ebaluazio Sistema bat dauka³⁵.

7. SEXU-INDARKERIEN ESPAINIAKO EGOERAREN DIAGNOSTIKOA

Jarraian, hurrengo sexu-indarkeria jarrerei buruzko datu-bilketaren emaitzak aurkezten ditugu: sexu-erasoa (sexu-abusua barne, datu gehienak sexu-abusua ezabatzen duen LOGILS onartu aurretikoak direlako), sexu-jazarpena eta *stalkinga*, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE, sexu-indarkeria digitala eta feminizidio sexualak, hurrengoak ezarriz: (a) sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako delituen testuinguru orokorra (2019-2021); (b) sexu-jazarpena, *stalkinga*, sexu-erasoa eta sexu-abusua 2019, 2021 eta 2015-2019 tartean; (c) indarkeria digitala (2021 eta 2022); (d) sexu-esplotaziora bideratutako emakumeen salerosketa (2019-2021); (e) EGM; (f) BE Espainian (2019); (G) sexu-indarkerien aurrean zaurgarritasun-egoeran dauden pertsonak, eta (h) emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko pertzepzioa: sexu-erasoa eta sexu-abusua, sexu-jazarpena, sexu-indarkeria digitala (2023) eta BE (2018).

³⁵ Ikusi: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2023-7326

Diagnostikoaren datak Barne Ministerioako Segurtasunaren Estatuko Idazkaritzak egiten duen Kriminaltasun-balantzeari zor zaizkio. Izan ere, hiru hilean behin argitaratzen ditu Espainian gertatutako delituen balantzea. Sexu-askatasunaren aurkako delituen atala banatzen da «sexu-eraso delituak sarketarekin» eta «sexu-askatasunaren aurkako gainerako delituak», gehiago azaldu gabe. Beste tipologia penalei dagozkien datuak ez argitaratzeaz gain, adibidez, ministerioak berak 2021ean, 2022an eta 2023an argitaratutako txostenek aintzatesten duten sexu-abusua, besteak beste, aipatutako azpikategoriak ez dira ez sexuaren ez urtearen arabera zehazten. Hori dela eta, txosten hau 2021. urteko datuekin egin da, honetan agertzen direlako sexu-abusua (txosten honen analisirako eskatzen den tipologia) eta sexu-indarkeriaren analisia sexuka zenbatzen dituen informazio estatistiko berriena, emakumeen aurkako sexu-indarkeriak aztertu ahal izateko. Dena den, jarraian aurkezten dira 2022ko eta 2023ko lehen hiruhilekoko zenbakiak bi sexuei dagozkien «sexu-erasoa sarketarekin» eta «sexu-askatasunaren aurkako gainerako» delituei buruzkoak: 2023ko lehen hiruhilekoan, askatasunaren aurkako 4303 delitu zenbatu ziren guztira, 2022ko lehen hiruhilekoan baino 112 gehiago, non 4191 delitu zenbatu ziren. «Sexu-erasoa sarketarekin» delituari dagokionez, 2023ko lehen hiruhilekoan Barne Ministerioak 1021 erregistratu zituen, 2022ko lehen hiruhilekoan baino 477 gehiago, non 544 delitu zenbatu ziren. Azkenik, «sexu-askatasunerako gainerako delituen» azpikategorian, 2023ko lehen hiruhilekoan 3282 erregistratu ziren, 2022ko lehen hiruhilekoan baino 365 gutxiago, non 3647 erregistratu ziren.

a. **SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUEN TESTUINGURU OROKORRA 2019-2021**

i. **Delitu-egitate sexual ezagunak, sexu-delitu erregistratuak eta biktimizazioak (2019-2021)**

1. **Delitu-egitate sexual ezagunak (2019-2021)**

Hurrengo datu estatistikoek erakusten dute Espainiako sexu-indarkeriaren testuingurua eta atariko modu orokorrean adierazten dira, pertsonen sexuari jaramon egin gabe, Barne Ministerioako 2021eko «Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako delituei buruzko txosteneko» (IDLIS, 2021) «Eboluzio orokorra» eta «Lurralde-errepresentazioa» lehen eta bigarren atalek aurkezten duten moduan. Ministerioak, bere aldetik, hurrengo tipologia penalen arabera sistematizatzen du, Zigor Kodearen II. Liburuaren VIII. Tituluan jasotakoak (178. artikulutik 194.era), sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako delituak hartzen dituztenak, LOGILSak Zigor Kodea aldatu aurretik. Beraz, sexu-indarkeria kontzeptualizatzen da hurrengoia kontuan hartuz: sexu-erasoa (178 eta 183.2), sexu-eraso sarketarekin (179), sexu-abusua (181, 183.1), sexu-abusua sarketarekin (182), sexura bideratutako kontaktu bidezko delituak teknologiaren bitartez 16 urtetik beherakoekin (183 ter, 189 bis), sexu-

jazarpena (184), exhibizionismoa (185, 189 bis), sexu-probokazioa (186, 189 bis), adingabeak edo ezgaitasuna duten pertsonak galbideratzea (183 bis, 189 bis), prostituzioarekin lotutako delituak (187 eta 188, 189 bis) eta adingabeen pornografia (189-1, 2, 3, 4, 5, 189 bis).

Barne Ministerioko 2021eko IDLISa egiten duen Kriminalitate Estatistika Sistemaren (SEC) arabera, «egitate ezaguntzat hartuko dira Segurtasun Indar eta Kidego desberdinek ezagutu dituzten arau-hauste administratibo eta penalak, salaketa jartzeagatik edo poliziak bere kabuz egindako jarduketengatik (prebentzio- edo ikerketa-lana)».

Egitate ezagunak burutu ziren lekuaren arabera delitu-banaketak erakusten du 2021. urtean erregistratutako egitate ezagunen erdia baino pixka bat gehiago (% 56,2) etxebizitzetan edo eranskinetan gertatu zirela. Aldiz, garraioak ia ez dira azaltzen.

Tipologia penalaren arabera erregistratutako delitu-egitate sexual ezagunei dagokienez (Barne Ministerioaren sailkapenaren arabera), sexu-abusua sarketarekin eta gabe eta sexu-erasoa sarketarekin eta gabe dira 2021eko IDLISean gehien azaltzen diren lau tipologia definituak. Guztira, lau tipologiak argitalpenean aztertutako hamaika tipologiaren % 81,4 osatzen dute.

Autonomia-erkidegoka eta hiri autonomoka sailkatuz, Katalunia da, Andaluzia, Madrilgo Erkidegoa eta Valentziako Erkidegoarekin batera, egitate erregistratu gehien dituen lurraldea. Hurrenez hurren, guztien % 19,5, % 15,8, % 14,2 eta % 12,8. Aldiz, delitu-egitate ezagunen tasari³⁶ kasu eginez gero, Balear Uharteak eta Ceuta dira 2021ean tasa handienak erregistratu zituzten lurraldeak txostenean³⁷ aztertzen diren tipologia penalei dagokienez: % 6,6 eta % 5,6, hurrenez hurren.

T1. SEXU-DELITUAK BURUTUTAKO LEKUAREN ARABERAKO BANAKETA (URTEKO SEGIDA)

	(%)		
	2019	2020	2021
ETXEBIZITZAK ETA ERANSKINAK	% 41,5	% 58,8	% 56,2
GUNE IREKIAK	% 24,3	% 6,1	% 6,5
KOMUNIKAZIO-BIDEAK	% 15,9	% 17,0	% 18,8
INSTALAZIOAK ETA ESPARRUAK	% 8,7	% 9,8	% 9,5
ESTABLEZIMENDUAK	% 7,8	% 6,7	% 7,6
GARRAIOBIDEAK	% 1,7	% 1,6	% 1,5

³⁶Tasak adierazten du delitu ezagunen kopuruaren eta jurisdikzioaren biztanle guztien arteko lotura 10.000 biztanleko.

³⁷Sexu-abusua, sexu-erasoa, sexu-erasoa sarketarekin, sexu-abusua sarketarekin, adingabeen pornografia, exhibizionismoa, adingabeak edo ezgaitasuna duten pertsonak galbideratzea, «kontaktua teknologiaren bitartez 16 urtetik beherakoekin», sexu-jazarpena eta prostituzioarekin eta sexu-probokazioarekin lotutako delituak.

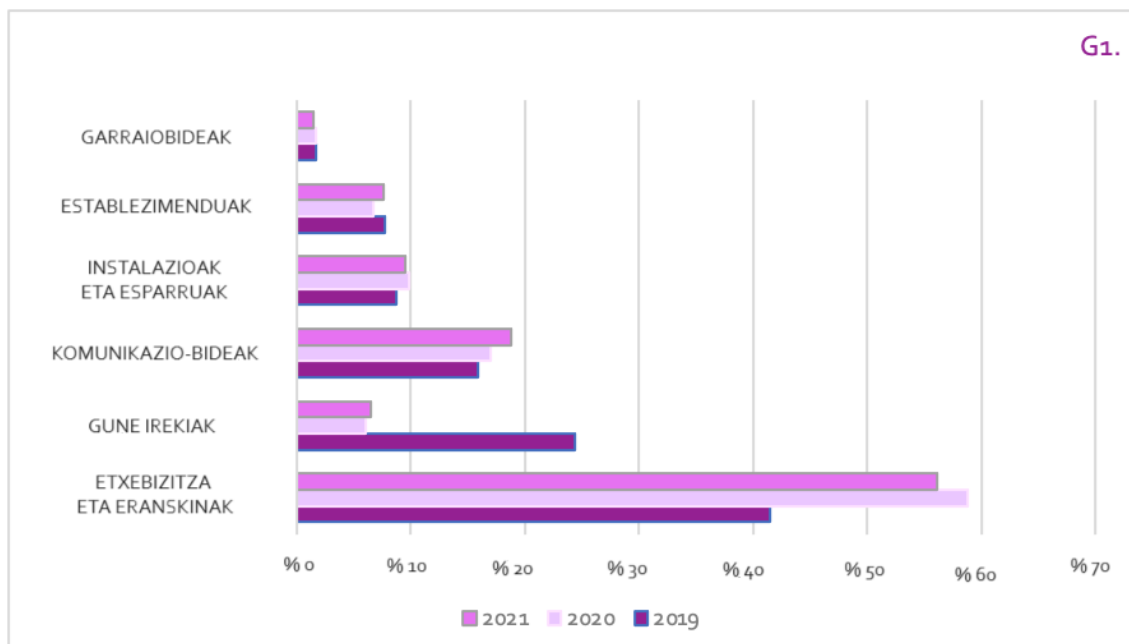
GUZTIRA

% 100

% 100

% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta SEC. Barne Ministerioa.

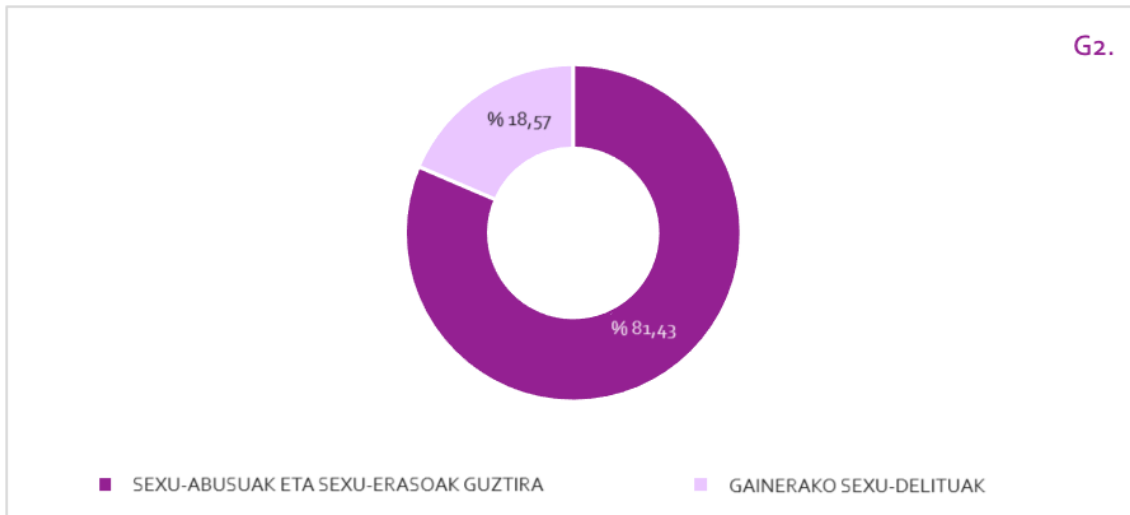
T2. ERREGISTRATUTAKO EGITATE-DELITU SEXUAL EZAGUNAK TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (URTEKO SEGIDA)

(%)

	2019	2020	2021
SEXU-ABUSUA	% 44,6	% 42,6	% 45,5
SEXU-ERASOA	% 13,4	% 12,6	% 13,6
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 12,2	% 12,1	% 12,6
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 7,9	% 9,0	% 9,7
ADINGABEEN PORNOGRAFIA	% 5,7	% 5,8	% 4,3
EXHIBIZIONISMOA	% 4,5	% 4,6	% 4,0
ADINGABEAK/EZGAIT. PERTS. GALBIDERATZEA	% 2,4	% 2,7	% 2,0
KONTAKTUA. TEKN. 16 URTETIK BEHERAKOEKIN	% 3,4	% 4,4	% 3,1
SEXU-JAZARPENA	% 3,5	% 3,6	% 3,1

PROSTITUZIOAREKIN LOTUTAKO DELITUAK	% 1,6	% 1,6	% 1,3
SEXU-PROBOKAZIOA	% 0,8	% 0,9	% 0,6
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

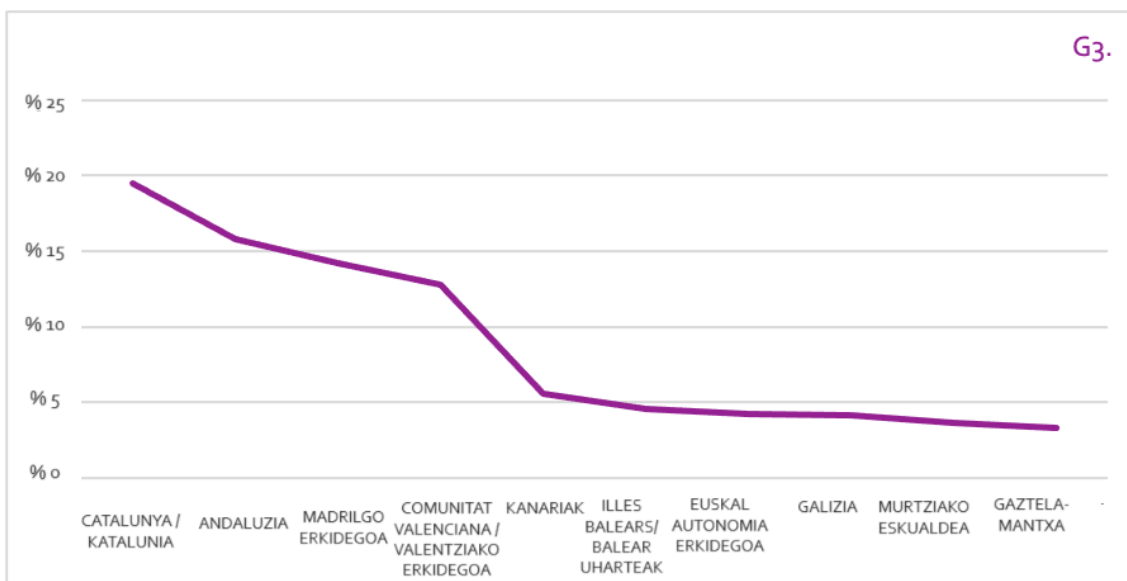
a. Lurralde-errepresentazioa: delitu-egitate sexual ezagunak (2021)

T3. EGITATE ERREGISTRATUEN PROPORZIOA: KASU ERREGISTRATU GEHIEN DITUZTEN AE-AK

(%)

	2021
CATALUNYA / KATALUNIA	% 19,5
ANDALUZIA	% 15,8
MADRILGO ERKIDEGOA	% 14,2
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	% 12,8
KANARIAK	% 5,6
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	% 4,6
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	% 4,2
GALIZIA	% 4,2
MURTZIAKO ESKUALDEA	% 3,6
GAZTELA-MANTXA	% 3,3
GUZTIRA	% 88

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T4. DELITU EZAGUNEN TASA³⁸: KASU ERREGISTRATU GEHIEN DITUZTEN AE-AK

	(%)
	2021
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	% 6,6
CEUTA	% 5,6
MELILLA	% 4,5
KANARIAK	% 4,4
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	% 4,3
CATALUNYA / KATALUNIA	% 4,3
MURTZIAKO ESKUALDEA	% 4,0
NAFARROAKO FORU ERKIDEGOA	% 4,0
MADRILGO ERKIDEGOA	% 3,6
ESTATUKO TASA*	% 3,6

* 2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

³⁸Delitu-tasak adierazten du delitu ezagunen kopuruaren eta jurisdikzioaren biztanle guztien arteko lotura 10.000 biztanleko.

2. Argitutako delitu-egitate sexualak (2019-2021)

SECaren arabera, «**argitutako egitateak** aintzatesten dira egitatea hurrengo baldintzetako bat ematen denean: a) Egilea bete-betean atxilotzea; b) Egilea edo egileetako bat guztiz identifikatzea, atxilotuta ez egon arren, behin-behineko askatasunean, ihesean edo hilda egon arren; c) Aitorpen ziurtatua, froga sendoak edo bien konbinazioa dagoenean; d) Ikerketak argitzen duenean benetan ez dela arau-hausterik egon». Eta gehitzen du «Ertzaintzak argitutako egitateei buruzko daturik ez dagoela, beraz, polizia-kidego honen argitutako egitateak ez dira kontuan hartu argitutakoen ehunekoak kalkulatzeko». Hori dela eta, Euskal Herrian argitutako egitate gutxiago agertzen dira. Beraz, kontuan hartzen dira Polizia Nazionalak, Guardia Zibilak, Mosso d'Esquadrak, Nafarroako Foruzaingoa eta Udaltzaingoak argitutako eta erregistratutako egitateak hartu dira kontuan» (6o. orr.).

Aurreko ataleko erregistratutako egitate ezagunen kasuan bezala, argitutako egitateek sexu-abusua sarketarekin eta gabe eta sexu-erasoa sarketarekin eta gabe tipologia penalen proportzioa handiagoa erakusten dute berriz ere. Izan ere, kasu erregistratuen % 84,3 dira.

Kasuon lurralde-errepresentazioaren arabera, Katalunia, Andaluzia, Madrilgo Erkidegoa eta Valentziako Erkidegoa dira berriz ere sexu-indarkeria delituei buruzko argitutako egitate gehien dituzten autonomia-erkidegoak.

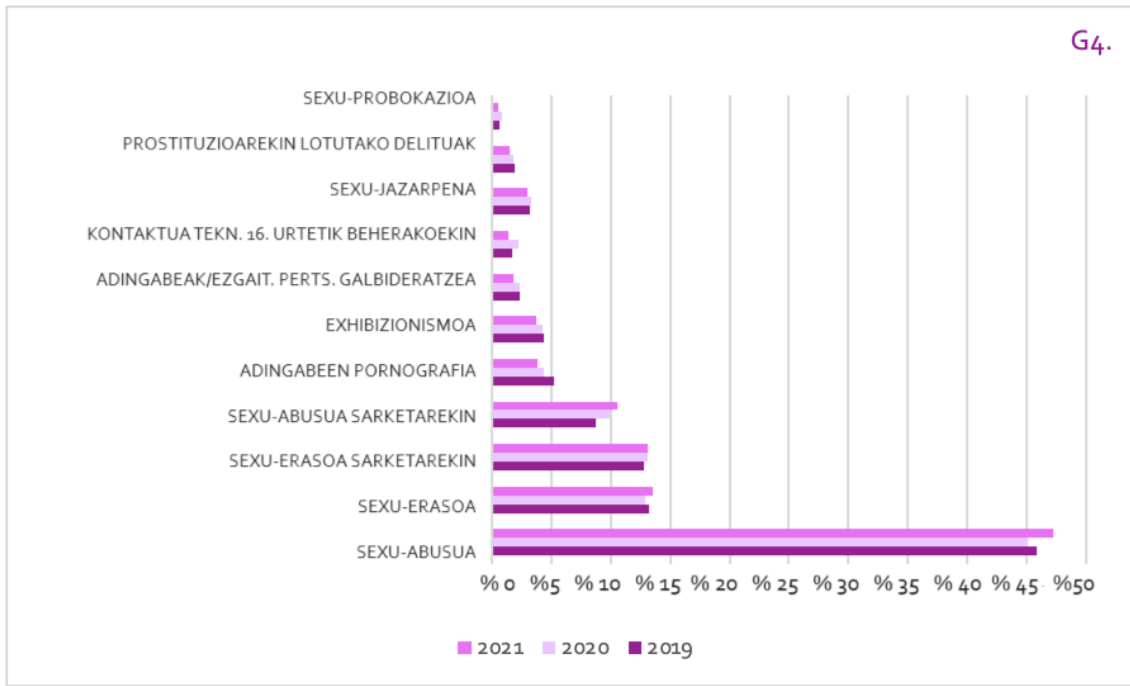
T5. ARGITUTAKO SEXU-DELITU ERREGISTRATUAK TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (URTEKO SEGIDA)

(%)

	2019	2020	2021
SEXU-ABUSUA	% 45,9	% 45,1	% 47,2
SEXU-ERASOA	% 13,2	% 12,9	% 13,5
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 12,8	% 13,1	% 13,1
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 8,7	% 9,9	% 10,5
ADINGABEEN PORNOGRAFIA	% 5,2	% 4,4	% 3,8
EXHIBIZIONISMOA	% 4,4	% 4,2	% 3,7
ADINGABEAK/EZGAIT. PERTS. GALBIDERATZEA	% 2,3	% 2,4	% 1,8
KONTAKTUA. TEKN. 16 URTETIK BEHERAKOekin	% 1,7	% 2,2	% 1,4
SEXU-JAZARPENA	% 3,2	% 3,3	% 3,0
PROSTITUZIOAREKIN LOTUTAKO DELITUAK	% 1,9	% 1,8	% 1,5

SEXU-PROBOKAZIOA	% 0,7	% 0,8	% 0,5
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

a. Lurralde-errepresentazioa: argitutako sexu-delituak (2021)

T6. ARGITUTAKO EGITATEAK: KASU ERREGISTRATU GEHIEN DITUZTEN AE-AK

(ZK)

	2021
CATALUNYA / KATALUNIA	2494
ANDALUZIA	2202
MADRILGO ERKIDEGOA	1918
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIako ERKIDEGOA	1775
KANARIAK	815
GALIZIA	615
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	557
MURTZIako ESKUALDEA	545

GAZTELA-MANTXA	490
GAZTELA ETA LEON	476
GUZTIRA ³⁹	13.253

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

3. Delitu-egitate sexual ezagunen eta argitutako sexu-delituen arteko konparaketa (2021)

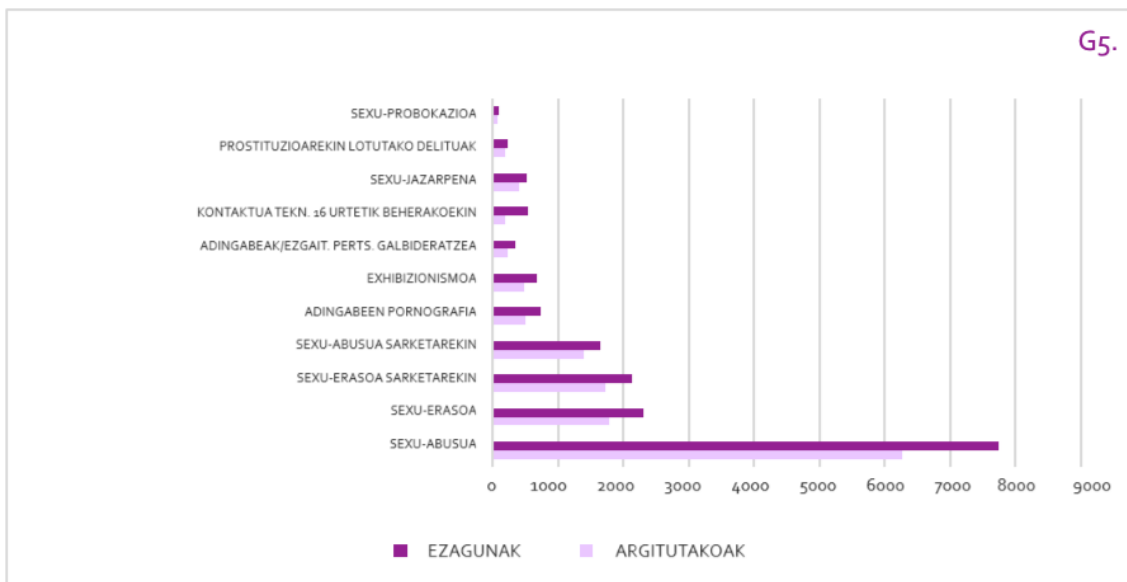
Argitutako egitate eta egitate ezagun gehien erregistratzen dituzten lau tipologia penalek (hau da, aipatutako tipologia: sexu-abusua sarketarekin eta gabe eta sexu-erasoa sarketarekin eta gabe) 11.180 argitutako egitate eta 13.856 egitate jasotzen dituzte guztira, beraz, 2676 egitate ezagun ez dira argitzera heldu.

T7. DELITU-EGITATE SEXUAL EZAGUNAK ETA ARGITUTAKO SEXU-DELITUAK (2021)

	(ZK)	
	ARGITUTA	EZAGUNAK
SEXU-ABUSUA	6260	7748
SEXU-ERASOA	1792	2313
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	1735	2143
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	1393	1652
ADINGABEEN PORNOGRAFIA	502	739
EXHIBIZIONISMOA	487	683
ADINGABEAK/EZGAIT. PERTS. GALBIDERATZEA	239	347
KONTAKTUA. TEKN. 16 URTETIK BEHERAKOekin	186	534
SEXU-JAZARPENA	396	528
PROSTITUZIOAREKIN LOTUTAKO DELITUAK	196	229
SEXU-PROBOKAZIOA	67	100

³⁹2021eko IDLISak agertzen diren autonomia-erkidegoei dagozkien datuak baino ez ditu erakusten: gainerako erkidegoek 1366 kasu zenbatzen dituzte guztira (erregistroen % 10,3).

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

4. Biktimizazioak (2019-2021)

SECaren arabera, «biktimizazio kontzeptuak arau-hauste penal baten biktimak edo kaltetuak direla adierazten duten pertsonen salatutako egitate-kopurua adierazten du». Biktimaren kontzeptuaren desberdina da, azken hau pertsona indibidualei buruzkoa baita. Salaketa batean zenbait egitate azaldu daitezke aldi berean, eta biktima edo kaltetu anitz egon daitezke; beraz, biktimizazio terminoak biktima jakin bati eragiten dioten egitate desberdinak hartzen ditu. (...) Aipatutako polizia-kidego berdinak hartu dira kontuan biktimizazio-datuatarako eta egitate ezagunetarako" (kakotzak itxi) eta argitutakoetarako, hau da, ez dira kontuan hartzen Ertzaintzaren datuak» (61. orr).

Beste ataletan bezala, 2021. urtean, baita 8. taulan aztertutako tarteko beste urteetan ere, biktimizazio gehien erregistratzen dituzte sexu-abusua sarketarekin eta gabe eta sexu-erasoa sarketarekin eta gabe tipologia penalek, zehazki, biktimizazio guztien % 82,9.

Adinari dagokionez, beha daiteke biktimizazioak burutzen diren adin-tarte ohikoena 18 eta 30 urte artekoa dela (% 28,3), eta hemendik aurrera nabarmen jaisten dira hurrengo tartetean. 18 puntuko beherakada ikus daiteke 13tik 40 urterako tartean (% 10,2), eta are nabarmenagoa da azken adin-tartean (65 urtetik gora). Adierazgarria da 41 eta 64 urte arteko adin-tartean azaltzen den ehuneko (% 11,2) 31 eta 40 urte artekoaren antzekoa dela, baina kontuan hartu behar da adin-tarte hori 23 urtekoa da, eta azkena 9koa, beraz, 41 eta 64 urte artean gertatutako biktimizazioen pisu erlatiboa txikiagoa da 31 eta 40 urte artekoena baino.

Azkenik, 18 urtetik beherako biktimizazioen artean; % 22,4 0 eta 13 urte artekoenak dira, eta % 26,6 14 eta 17 urte artekoenak, 18 eta 30 urte artean erregistratutako antzeko ehunekoak (% 28,3). Datuak interpretatzeko orduan adingabetasunaren irizpidea ezartzen bada, hau da, 18 urtetik beherako haur eta nerabeen biktimizazioak zenbatzea, proportzioak biktimizazioen % 49 adieraziko luke, 2021. urtean erregistratutakoen erdia.

Espainiar herritartasuna duten pertsonen erregistratutako biktimizazio guztietatik, % 85,37 emakumeenak dira. Aldiz, beste herritartasuna bat duten pertsonen erregistratutako biktimizazio guztietatik, % 88,37 emakumeenak dira. Biktimizazio guztien % 78,6 espainiar herritartasuna duten emakumeek salatu zituzten eta % 21,4, bestelako herritartasuna duten emakumeek. Atzerriko herritartasunen artean, Amerikako eskualdeak du biktimizazio-proportzio handiena, guztien % 10,3.

Delitu-egitate sexualen egileari dagokionez, proportzio handiena adierazten du egitateen egilearekin harreman ezak, biktimizazioen % 61,6. Gainerako kategoriak askoz ehuneko txikiagoan agertzen dira, jarraian ikusten denez: «bestelako harremana» (% 6), eta atzetik «adiskidetasuna» (% 4,4) eta «gainerako senideak» (% 4,2). Egilearekin duen harremanari buruzko kategoriak emakumearen egoera zibilaren arabera batuz gero, % 4 bikotearen harreman afektibo-sexualari dagokio (ezkonlaguna, bikotekidea, bikotekide ohia eta banatuta/dibortziatuta).

Biktimizazioen lurraldeari dagokionez, aurreko atalen oso antzekoa da: autonomia-erkidegoka eta hiri autonomoka, Kataluniak (3188), Andaluziak (2768), Madrilgo Erkidegoak (2363) eta Valentziako Erkidegoak (2163) zenbatzen dituzte biktimizazio gehien.

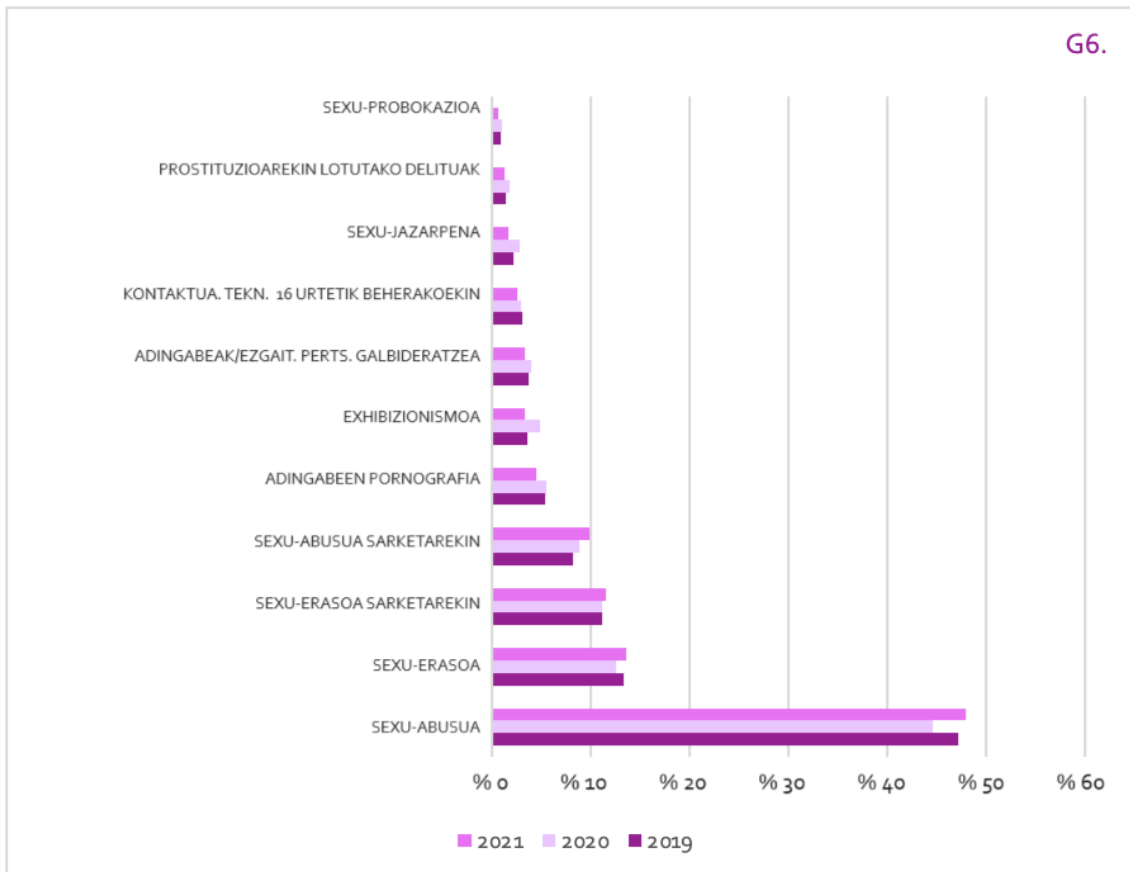
T8. BIKTIMIZAZIOAK (2019- 2021)

(%)

	2019	2020	2021
SEXU-ABUSUA	% 47,2	% 44,5	% 47,9
SEXU-ERASOA	% 13,4	% 12,6	% 13,6
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 11,1	% 11,2	% 11,5
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 8,1	% 8,9	% 9,9
ADINGABEEN PORNOGRAFIA	% 5,4	% 5,6	% 4,4
EXHIBIZIONISMOA	% 3,6	% 4,8	% 3,4
ADINGABEAK/EZGAIT. PERTS. GALBIDERATZEA	% 3,7	% 3,9	% 3,3
KONTAKTUA. TEKN. 16 URTETIK BEHERAKOEKIN	% 3,0	% 3,0	% 2,5
SEXU-JAZARPENA	% 2,2	% 2,9	% 1,7

PROSTITUZIOAREKIN LOTUTAKO DELITUAK	% 1,4	% 1,7	% 1,2
SEXU-PROBOKAZIOA	% 0,8	% 1,0	% 0,7
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

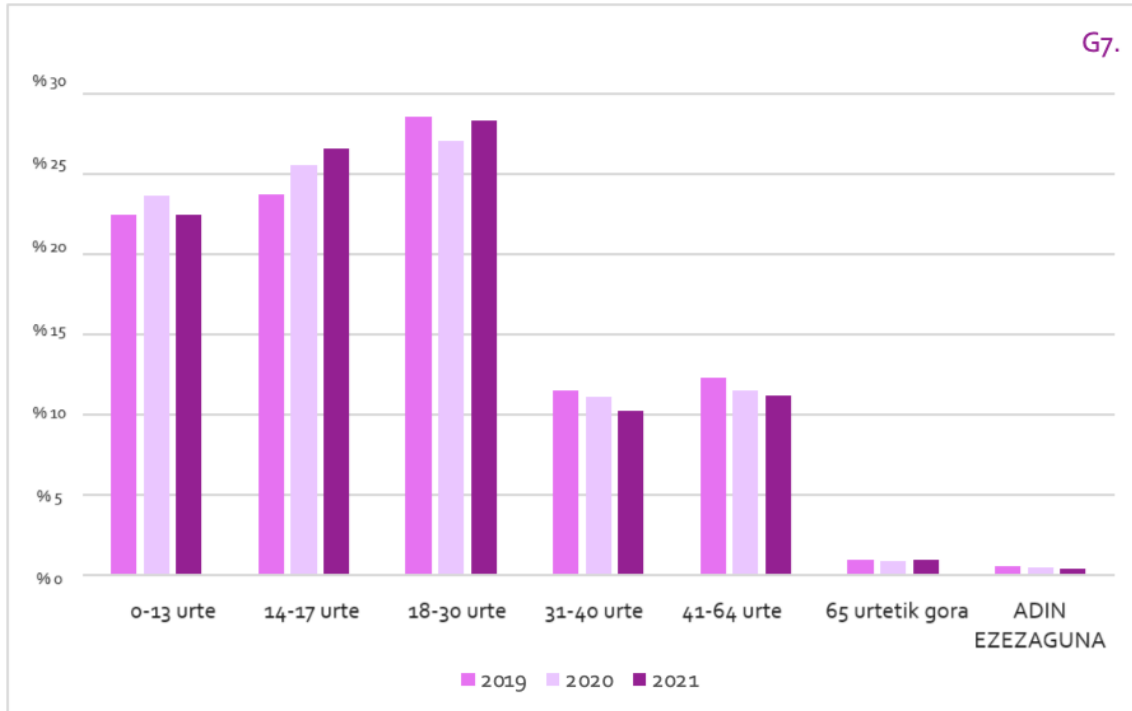
T9. BIKTIMIZAZIOEN ADINA (2019- 2021)

(%)

	2019	2020	2021
0-13	% 22,5	% 23,6	% 22,4
14-17	% 23,7	% 25,5	% 26,6
18-30	% 28,5	% 27,0	% 28,3
31-40	% 11,5	% 11,1	% 10,2

41-64	% 12,3	% 11,4	% 11,2
65etik gora	% 1,0	% 0,9	% 0,9
EZEZAGUNA	% 0,6	% 0,5	% 0,4
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T10. EMAKUMEEN HERRITARTASUNA EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK

(%)

	EMAKUMEAK emakume guztietatik	Herritasuna GUZTIRA GUZTIZKOTIK (sexu biak eta ezezagunak)
ESPAINIARRA	% 78,6	% 79,1
ATZERRITARRA	% 21,4	% 20,9
AFRIKA	% 3,4	% 3,6
Maroko	% 2,6	% 2,7
Nigeria	% 0,2	% 0,2
Gainerakoak	% 0,7	% 0,7

AMERIKA	% 10,3	% 9,7
Kolonia	% 2,4	% 2,2
Honduras	% 1,0	% 1,0
Venezuela	% 1,0	% 0,9
Ekuador	% 0,9	% 0,8
Bolivia	% 0,7	% 0,7
Brasil	% 0,7	% 0,6
Gainerakoak	% 3,7	% 3,5
EUROPAR BATASUNA	% 5,3	% 5,1
Errumania	% 1,8	% 1,8
Frantzia	% 0,6	% 0,6
Italia	% 0,5	% 0,5
Bulgaria	% 0,4	% 0,4
Alemania	% 0,4	% 0,4
Portugal	% 0,3	% 0,3
Herbehereak	% 0,2	% 0,2
Gainerakoak	% 1,0	% 0,9
ASIA	% 0,6	% 0,6
Txina	% 0,2	% 0,2
Filipinak	% 0,1	% 0,1
Gainerakoak	% 0,2	% 0,2
GAINERAKO HERRIALDEAK	% 1,9	% 1,9

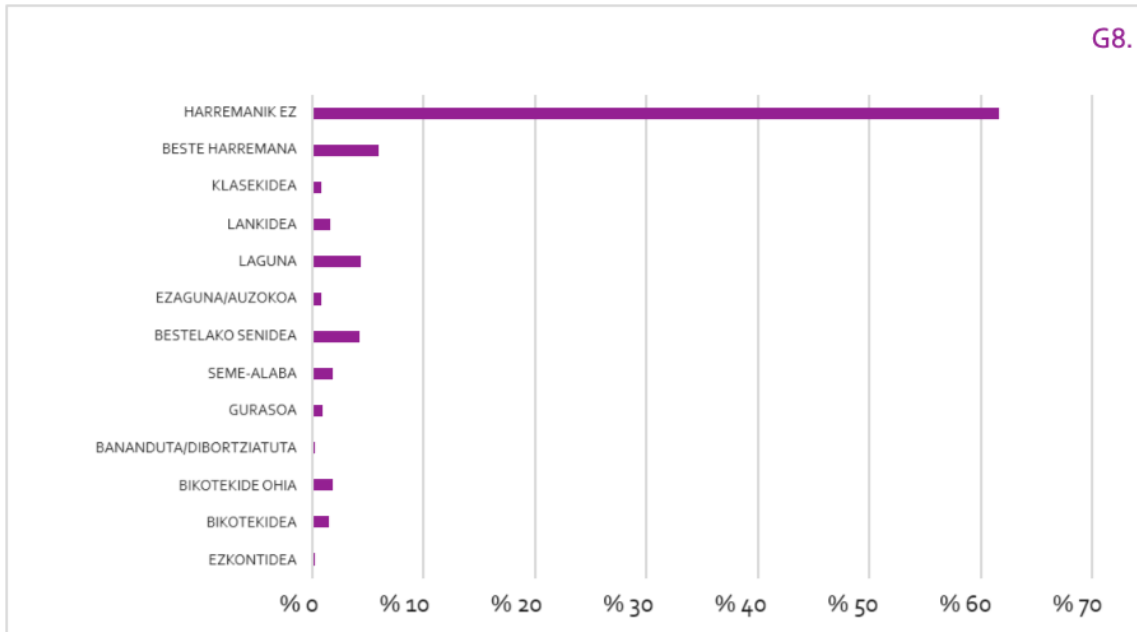
*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T11. EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIOAK ETA HARREMANA EGILEAREKIN

	(%)	
	EMAKUMEAK	GUZTIRA
EZKONTIDEA	% 0,3	% 0,3
BIKOTEKIDEA	% 1,5	% 1,6
BIKOTEKIDE OHIA	% 1,9	% 1,9
BANANDUTA/DIBORTZIATUTA	% 0,2	% 0,2

GURASOA	% 0,9	% 1,1
SEME-ALABA	% 1,9	% 2,4
BESTELAKO SENIDEA	% 4,2	% 4,7
EZAGUNA/AUZOKOA	% 0,8	% 0,9
LAGUNA	% 4,4	% 4,9
LANKIDEA	% 1,6	% 1,8
KLASEKIDEA	% 0,8	% 0,9
BESTE HARREMANA	% 6,0	% 6,9
HARREMANIK EZ	% 61,6	% 72,5

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

a. Lurralde-irudikapena: biktimizazioak (2021)

T12. ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK: KASU ERREGISTRATU GEHIEN DITUZTEN AE-AK

(ZK)

2021

CATALUNYA / KATALUNIA	3188
ANDALUZIA	2768
MADRILGO ERKIDEGOA	2363
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	2163
KANARIAK	930
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	803
GALIZIA	701
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	685
MURTZIAKO ESKUALDEA	643
GAZTELA-MANTXA	574
GUZTIRA	16.986

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

ii. Bi edo hiru gizonezko baino gehiagok burututako sexu-erasoak (2021). Abusua eta erasoak

Erregistratutako egitateen artean gehien agertzen den tipologia penala da sexu-abusua sarketarekin, ia kasuen erdia (% 43,3).

Erregistratutako egitate ezagunek adierazten dute sexu-abusua sarketarekin eta gabe eta sexu-erasoa sarketarekin eta gabe egitateen % 95,7 pertsona bakar batek egin zituela; % 3, bi pertsonak, eta % 1,3, hiruk edo gehiagok.

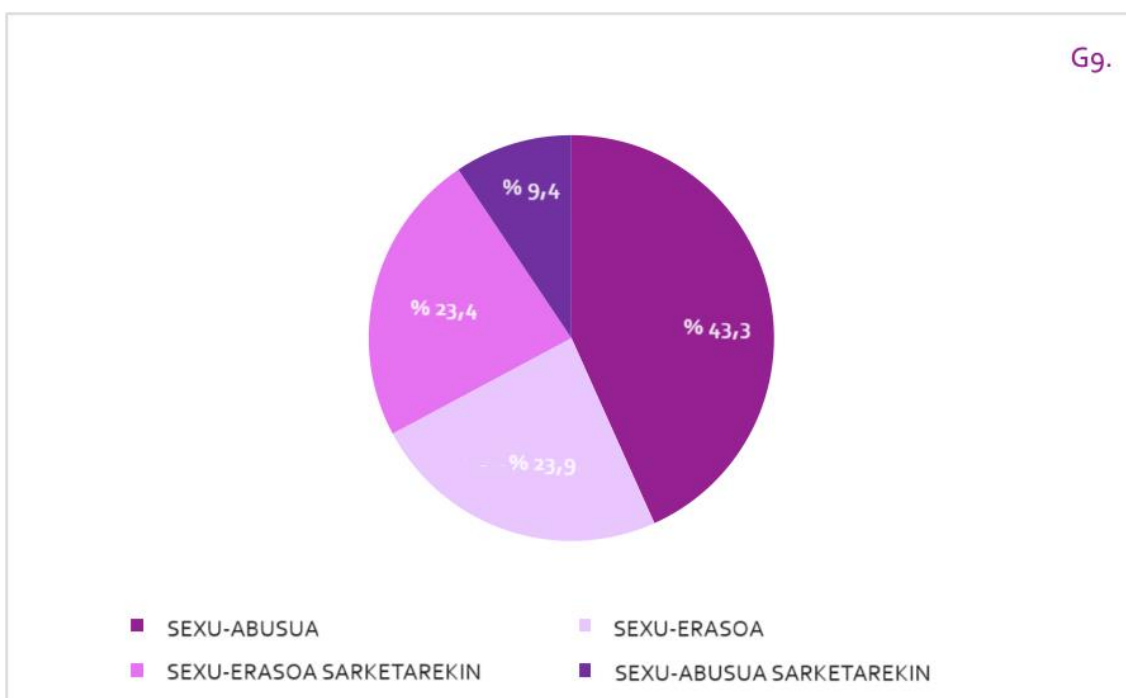
Sexu-eraso anizkoitzen lurralde-errepresentazioa aurretik azaldutakoen antzekoa da. Andaluzia (583 sexu-eraso anizkoitz), Madrilgo Erkidegoa (460), Valentziako Erkidegoa (404) eta Katalunia (328) dira kasu gehien erregistratzen dituzten autonomia-erkidegoak. Hala ere, bi pertsonak edo gehiagok burututako sexu-delitu kopuruaren eta jurisdikzioko biztanle guztien arteko lotura 10.000 biztanleko adierazten duen tasaren arabera, Ceuta (% 0,69), Melilla (% 0,58) eta Balear Uharteak (% 0,30) dira gehien agertzen diren autonomia-lurraldeak.

T13. GERTAKARI EZAGUN ERREGISTRATUAK: SEXU-INDARKERIA ANIZKOITZA (2019-2021)

(% urteko guztietatik)

	2019	2020	2021
SEXU-ABUSUA	% 41,8	% 39,8	% 43,3
SEXU-ERASOA	% 28,0	% 27,0	% 23,9
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 20,5	% 23,4	% 23,4
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 9,7	% 9,9	% 9,4
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T14. EGITATE EZAGUN ERREGISTRATUAK: SEXU-INDARKERIA ANIZKOITZA (2019-2021)

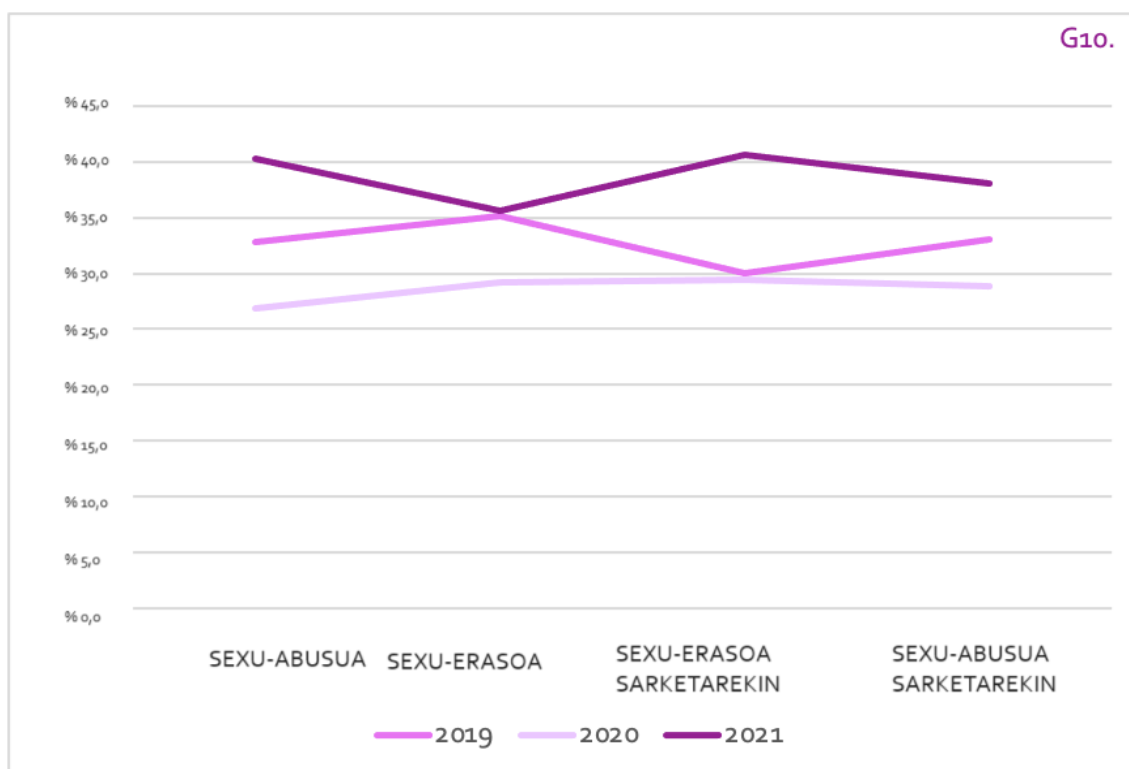
(% egitate ezagun guztietatik urteko tipo penalaren arabera)

2019 2020 2021 GUZTIR

A

SEXU-ABUSUA	% 32,8	% 26,8	% 40,3	% 100
SEXU-ERASOA	% 35,2	% 29,2	% 35,7	% 100
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 30,0	% 29,4	% 40,6	% 100
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 33,1	% 28,9	% 38,0	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T15. ERREGISTRATUTAKO EGITATE EZAGUNAK: SEXU-INDARKERIA ANIZKOITZA ERREGISTRATUTAKO DELITU GUZTIENTATIK TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (2019-2021)

	2019	2020	2021
SEXU-ABUSUA (GUZTIRA)	6559	5413	7453
SA anizkoitza	202	170	248
% SA anizkoitza tipologia guztietatik	% 3,1	% 3,1	% 3,3

SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN (GUZTIRA)	1159	1110	1559
SA anizkoitza sarketarekin	47	41	54
% SA anizkoitza sarketarekin tipologia guztietatik	% 4,1	% 3,7	% 3,5
SEXU-ERASOA (GUZTIRA)	1985	1595	2247
SE anizkoitza	135	114	137
% SE anizkoitza tipologia guztietatik	% 6,8	% 7,1	% 6,1
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN (GUZTIRA)	1751	1518	2023
SE anizkoitza sarketarekin	99	90	134
% SE anizkoitza sarketarekin tipologia guztietatik	% 5,7	% 5,9	% 6,6

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

T16. ERREGISTRATUTAKO EGITATE EZAGUNAK: TIPOLOGIA PENALA ETA EGILE KOPURUA (2019-2021)

(ZK)

	2019	2020	2021
SEXU-ABUSUA (GUZTIRA)	6559	5413	7453
Pertsona bat	6357	5248	7205
Bi pertsona	132	113	176
Hiru pertsona edo gehiago	70	52	72
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN (GUZTIRA)	1159	1110	1559
Pertsona bat	1112	1069	1505
Bi pertsona	37	34	38
Hiru pertsona edo gehiago	10	7	16
SEXU-ERASOA (GUZTIRA)	1985	1595	2247
Pertsona bat	1850	1483	2110
Bi pertsona	95	79	93
Hiru pertsona edo gehiago	40	33	44
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN (GUZTIRA)	1751	1518	2023

Pertsona bat	1652	1421	1889
Bi pertsona	63	70	90
Hiru pertsona edo gehiago	36	27	44
GUZTIRA	11.454	9636	13.282
Pertsona bat	10.971	9221	12.709
Bi pertsona	327	296	397
Hiru pertsona edo gehiago	156	119	176

* 2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

T.17. ERREGISTRATUTAKO EGITATE EZAGUNAK: TIPOLOGIA PENALA ETA EGILE KOPURUA (2019-2021)

(% egitate ezagun guztietatik urteko tipo penalaren arabera)

	2019	2020	2021	BATEZ BESTE TIPOLOGIAREN ARABERA
Pertsona bat	% 95,8	% 95,7	% 95,7	% 95,7
Bi pertsona	% 2,9	% 3,1	% 3,0	% 3,0
Hiru pertsona edo gehiago	% 1,4	% 1,2	% 1,3	% 1,3
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDL/Setik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

1. Sexu-indarkeria anizkoitzeko egitate ezagun eta erregistratuen lurralde-errepresentazioa (2016-2021)

T18. 2 PERTSONAK EDO GEHIAGOK BURUTUTAKO SEXU-DELITUAK: AE ETA TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (2016-2021)

	GUZTIRA	TASA 10.000 BIZTANL EKO	SEXU- ABUSUA	SEXU- ABUSUA SARKETAREKI N	SEXU-ERASOA	SEXU- ERASOA SARKETAREK IN
ANDALUZIA	583	% 0,15	232	41	187	123
ARAGOI	81	% 0,16	32	5	25	19
ASTURIAS	41	% 0,08	15	4	10	12
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	146	% 0,30	59	13	41	33
KANARIAK	144	% 0,15	63	16	39	26
KANTABRIA	20	% 0,02	8	3	5	4
GAZTELA ETA LEON	78	% 0,08	36	10	20	12

Autonomia erkidegoa	2019	%	2020	2021	2019-2021	2015-2019
GAZTELA-MANTXA	76	% 0,09	29	4	25	18
CATALUNYA / KATALUNIA	328	% 0,08	94	50	83	101
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	404	% 0,18	178	26	98	102
EXTREMADURA	48	% 0,11	24	1	11	12
GALIZIA	95	% 0,08	43	9	29	14
MADRILGO ERKIDEGOA	460	% 0,13	185	42	123	110
MURTZIAKO ESKUALDEA	106	% 0,15	52	4	28	22
NAFARROA	14	% 0,03	3	3	4	4
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	1	% 0,00	1	0	0	0
ERRIOXA	16	% 0,03	9	1	3	3
CEUTA	18	% 0,60	6	1	9	2
MELILLA	19	% 0,58	11	1	5	2
ATZERRIAN	13	-	3	2	1	7

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

b. SEXU-JAZARPENEA, STALKINGA, ERASOA ETA SEXU-ABUSUA 2019, 2021 ETA 2015-2019 TARTEA

i. Emakumeen biktimizazioen profila: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe), sexu-jazarpena eta *stalkinga*

1. Emakumeen biktimizazio-kopurua sexu-askatasunaren aurkako delituengatik: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2021)

2021ean, sexu-eraso delituen ondorioz (sexu-erasoa sarketarekin edo gabe eta sexu-abusua sarketarekin edo gabe) emakumeen biktimizazioen % 54,5 Barne Ministerioak sexu-abusu gisa erregistratzen duen tipologia penalaren pean erori ziren. Argitaratutako eta hemen hautatutako gainerako tipologia askoz proportzio txikiagoan agertzen dira (ehuneko 40-50 gutxiago), sexu-jazarpena izanik proportzio txikienean agertzen den tipologia penala.

T19. EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK (2021)

(%)

	EMAKUMEA
SEXU-ABUSUA	% 54,4
SEXU-ERASOA	% 16,2
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 13,8
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 11,6
SEXU-JAZARPENA	% 4,1
GUZTIRA	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

- a. Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria. 2019ko Emakumearen aurkako Indarkeriaren Makroinkesta: prebalentzia, maiztasuna eta indarkeria-motak (sexu-abusua eta sexu-erasoa)

Berdintasun Ministerioko Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritzak (DGCVG) egindako 2019ko EIMaren *Bikotetik kanpoko sexu-indarkeriako* 16. ataleko sarrerako hurrengo oharren arabera, hemen aintzatesten diren sexu-indarkeriek Barne Ministerioak bere argitalpen estatistikoetan erabiltzen dituen tipologia penalak hartzen dituzte, hots, sexu-erasoa sarketarekin eta gabe eta sexu-abusua sarketarekin eta gabe. Horrela adierazten dute 2019ko EIMak bildutako zortzi itemek. «indarkeria-mota hau (bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeria) jasan duten emakumeak bahetzeko. Galdetegiak hurrengo galdetzen zuen: 1. Sexu-harremanak izatera behartu zaitu, menderatuz edo nolabait min eginez. Sexu-harremantzat hartzen ditugu baginako edo uzukiko sarketa zakilarekin edo beste objektu batekin, eta aho-sexua; 2. Sexu-harremanak izatera behartu zaitu ukatzeko gai ez zinenean alkoholaren edo drogen mende zeundelako; 3. Sexu-harremanak izan dituzu nahi izan gabe ukatzekotan egin liezazukeenaren beldur zinelako; 4. Sexu-harremanak izatera behartu zaitu zuk nahi ez zenuenean; 5. Saiatu da sexu-harremanak izatera behartzen zure borondatearen kontra eta ez du lortu; 6. Parteak ukitu dizkizu (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat egin dizu zuk nahi ez zenuenean; 7. Bere parteak ukiarazi dizkizu (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat eginarazi dizu zuk nahi

ez zenuenean; 8. Oraindik aipatu ez dudan sexu-izaerako praktikaren bat egitera behartu zaitu» (152. eta 153. orr.).

9557 emakumeko laginetik —2019ko EIMak erabilitako lagina—, 620 emakumek (guztien % 6,5) baieztatzen dute sexu-indarkeria motaren bat jasan dutena bizitzan zehar bikotetik (edo bikote ohitik) kanpoko harremanetan eta % 2,2k bortxaketa.

16 urtetik gorako 1.322.052 emakumek bizitzan zehar sexu-indarkeria jasan dutela balioesten da, eta 16 urtetik gorako 453.371 emakumek bortxaketa jasan dutela.

Bizitzan zehar sexu-indarkeria motaren bat jasan duten emakumeen artean, indarkeria-mota ohikoenak lotura dauka beste pertsonak bere parteen —genitalen edo bularren— ukipenarekin edo sexu-izaerako beste ukipen-motaren batekin emakumeak nahi ez zuenean (% 70,5). Aztertutako gainerako motetatik, hurrengo lauak indize txikiagoetan agertzen dira, baina nabarmenak dira hala ere: sexu-harremanak izaten saiatu dira emakumearen borondatearen kontra kasuen % 39,2n; emakumeak parteak —genitalak edo bularra— ukitu edo sexu-izaerako beste ukipenen bat egin behar izan du nahi ez arren kasuen % 24,8n; emakumea sexu-harremanak izatera behartu dute mehatxuen bidez edo indarrez, min eginez, kasuen % 22,9n, eta emakumea sexu-harremanak izatera nahi ez arren % 19,7n.

Maiztasunari dagokionez, sexu-indarkeria motaren bat jasan duten 620 emakumeetatik, % 49,7k baieztatzen du behin baino gehiagotan jasan duela.

T20. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN PREBALENTZIA (2019)⁴⁰

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE		BORTXAKETA INOIZ BIZITZAN	
	(ZK)	% GUZTIE TATIK BIZITZAN	(ZK)	% AZKEN 4 URTEE TAKO GUZTIE TATIK	(ZK)	% AZKEN 12 HILABETEE TAKO GUZTIETAIK	(ZK)	% HAURTZA ROKO GUZTIET ATIK	(ZK)	% BORTXAKETA GUZTIETATIK
BAI	620	% 6,5	134	% 1,4	49	% 0,5	330	% 3,5	213	% 2,2
EZ	8937	% 93,5	9423	% 98,6	9507	% 99,5	9227	% 96,5	9347	% 97,8
GUZTI RA	9557	% 100	9557	% 100	9556	% 100	9557	% 100	9560	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGVCV.

T21. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN PREBALENTZIA: BALIOETSITAKO

⁴⁰Gure ikerketak ez ditu aintzat hartzen *Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria. 2019ko Makroinkestak: prebalentzia, maiztasuna eta indarkeria-formak (sexu-abusua eta sexu-erasoa)* txostenaren a. atalean agertzen diren taulek (20.etik 23.era) ikerlanean jasotako «Ez du erantzun» aukerari dagokion lagin erlatiboa oso gutxi agertzeagatik. Hori dela eta, hemen agertzen diren batukariak ez datoz bat 2019ko EIMan argitaratutakoekin.

KOPURUA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR	AZKEN 4 URTEETAN	AZKEN 12 HILABETEETA N	HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	BORTXAKETA INOIZ BIZITZAN
SEXU-INDARKERIA JASAN DUTEN 16 URTETIK GORAKO EMAKUMEEN BALIOETSITAKO KOPURUA	1.322.052	285.823	103.487	703.925	453.371

*2019ko EIM. DGVCV.

T22. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA MOTAK BIZITZAN ZEHAR (2019)

	(ZK)	% 16 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK	% INDARKERIA- MOTAREN BAT JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
Sexu-harremanak izatera behartu zintuen, menderatuz edo nolabait min eginez	142	% 1,5	% 22,9
Sexu-harremanak izatera behartu zintuen ukatzeko gai ez zinenean alkoholaren edo drogen mende zeundelako	85	% 0,9	% 13,7
Sexu-harremanak izan zenituen nahi izan gabe ukatzekotan egin liezazukeenaren beldur zinelako	92	% 1,0	% 14,8
Sexu-harremanak izatera behartu zintuen zuk nahi ez zenuenean	122	% 1,3	% 19,7
Saiatu zen sexu-harremanak izatera behartzen zure borondatearen kontra eta ez zuen lortu	243	% 2,5	% 39,2
Parteak ukitu zizkizun (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat egin zizun zuk nahi ez zenuenean	437	% 4,6	% 70,5
Bere parteak ukiazi zizkizun (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat eginarazi	154	% 1,6	% 24,8

zizun zuk nahi ez zenuenean

Ez aipatutako sexu-izaerako praktikaren bat egitera behartu zintuen	48	% 0,5	% 7,7
---	----	-------	-------

*2019ko EIM. DGVCV.

T23. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR (2019)

	(ZK)	% SI JASAN DUTEN ETA ESPAINIAN BIZI DIREN 16 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK
BEHIN	312	% 50,3
BEHIN BAINO GEHIAGOTAN	308	% 49,7
GUZTIRA	620	% 100

*2019ko EIM. DGVCV.

b. Sexu-jazarpena. 2019ko Makroinkesta: prebalentzia, maiztasuna eta sexu-jazarpen motak

2019ko EIMan parte hartu duten emakumeek jasan duten sexu-jazarpenari dagokionez, adierazten da emakume gehiagok jasan dutela bizitza sozialeko interakzioan ematen den maiztasun handiagoa dela eta, hemen biltzen den informazio estatistikoak iradokitzen duenez. Hori dela eta, gerta liteke sexu-jazarpena erraztasun handiagoaz identifikatzea sexu-erasoa edo aurreko atalean azaldutako bikotetik kanpoko sexu-indarkeria baino.

Zehazki, inkestatuen % 40,4k esaten dute bizitzan zehar gutxienez behin jasan dutela, eta % 18,5ek haurtzaroan zehar gutxienez behin⁴¹. Egindako balioespenaren arabera, 16 urtetik gorako 8.240.537 emakumek sufritu dute sexu-jazarpena bizitzan zehar, eta 3.778.356 emakumek sufritu dute sexu-jazarpena haurtzaroan zehar.

Inkestatutako emakumeen artean ehuneko pisu handiena duen sexu-jazarpen mota hurrengoak dira: emakumea beldurtu duten begirada tematiak edo lizunak jaso izana, kasuen % 74,9; jarraian, nahi ez zuten kontaktu fisikoa jasan izana, adibidez, gertuegi egotea,

⁴¹Haurtzarorako 0 eta 15 urte arteko adin-tartea erabili da, 2019ko EIMak argitaratzen duenez.

gorputza ukitzea, musuak, besarkadak edo emakumeak nahi ez duen beste edozein egitate, kasuen % 43,4.

Bestalde, % 75,2ek baieztatzen du sexu-jazarpena jasan duela behin baino gehiagotan bizitzan zehar.

T24. SEXU-JAZARPENAREN PREBALENTZIA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN URTERA ARTE	
	(ZK)	% GUZTIETATIK BIZITZAN	(ZK)	% AZKEN 4 URTEETAKO GUZTIETATIK	(ZK)	% AZKEN 12 HILABETEETAKO GUZTIETAIK	(ZK)	HAURTZAROAN URTERA ARTE
BAI	3864	% 40,4	1736	% 18,1	971	% 10,1	1772	%
EZ	5636	% 58,9	7748	% 81,0	8514	% 89,0	7707	%
EZ DU ERANTZUN	68	% 0,7	84	% 0,9	82	% 0,9	89	%
GUZTIRA	9568	% 100	9568	% 100	9567	% 100	9568	%

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T25. SEXU-JAZARPENAREN PREBALENTZIA: BALIOETSITAKO KOPURUA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR	AZKEN 4 URTEETAN	AZKEN 12 HILABETEETAN	HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE
SEXU-JAZARPENA JASAN DUTEN 16 URTETIK GORAKO EMAKUMEEN BALIOETSITAKO KOPURUA	8.240.537	3.703.252	2.071.764	3.778.356

*2019ko EIM. DGCVC.

T26. SEXU-JAZARPEN MOTAK BIZITZAN ZEHAR (2019)

(ZK)	% 16 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK(N=9568)	% SEXU-JAZARPEN MOTAREN BAT JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)
------	---	--

Beldurtu zintuzten begirada tematiak edo lizunak jaso zenituen	2895	% 30,3	% 74,9
Minduta, apalduta edo beldurtuta sentiarazi zintuzten sexualki esplizituak ziren irudiak edo argazkiak erakutsi edo bidali zizkizuten	688	% 7,2	% 17,8
Zure gorputzari edo bizitza pribatuari buruzko txantxa sexualak edo iruzkin mingarriak jaso zenituen	1495	% 15,6	% 38,7
Minduta, apalduta edo beldurtuta sentiarazi zintuzten zita bat izateko edo sexu-izaerako edozein jarduera egiteko iradokizun desegokiak egin zizkizuten	1342	% 14,0	% 34,7
Nahi ez zenuen kontaktu fisikoa jasan zenuen, adibidez, gertuegi egotea, zure gorputza ukitzea, musuak/besarkadak edo emakumeak nahi ez zenuen beste edozer	1678	% 17,5	% 43,4
Sare sozialetan iradokizun desegokiak, apalgarriak, beldurgarriak edo mingarriak jaso zenituen	710	% 7,4	% 18,4
Minduta, apalduta edo beldurtuta sentiarazi zintuzten eta sexualki esplizituak ziren posta elektronikoak, WhatsAppk edo testu-mezuak jaso zenituen	615	% 6,4	% 15,9
Ondorio desatseginetako mehatxuak jaso zenituen lanean, hala nola kaleratzea, proposamen edo aurrerapen sexualak ukatzen bazenituen	204	% 2,1	% 5,3
Norbait modu lizunean agertu zaizu	1172	% 12,2	% 30,3
Material pornografikoa ikustera behartu zintuzten zure borondatearen kontra	65	% 0,7	% 1,7

Minduta, apalduta edo beldurtuta sentiarazi zintuzten eta sexu-konnotazioak zituzten antzeko jarrerak	363	% 3,8	% 9,4
---	-----	-------	-------

*2019ko EIM. DGVCV.

T27. SEXU-JAZARPENAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)
BEHIN	930	% 24,1
BEHIN BAINO GEHIAGOTAN	2905	% 75,2
EZ DU ERANTZUN	29	% 0,7
GUZTIRA	3864	% 100

*2019ko EIM. DGVCV.

c. Jazarpen errepikakorra edo *stalkinga*. 2019ko Makroinkesta: prebalentzia, maiztasuna eta *stalking* motak

Jazarpen errepikakorra edo *stalkingari* dagokionez, emakumeen %15,2k jasan du uneren batean bizitzan zehar eta %3,7k uneren batean haurtzaroan zehar. Agertzeko modu arruntenak hurrengoak dira: nahi gabeko mezuak, telefono-deiak, posta elektronikoak, gutunak edo opariak bidaltzea kasuen %52,5en; telefono-dei lizunak, mehatxagarriak, gogaikarriak edo isilak egitea %47,2n; emakumea espiatzea %40,6n eta emakumearen etxe, eskola edo lantoki inguruan ibiltzea edo zain egotea inkestatuek jasandako egitateen %37,1en. Gainera, sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* jaso duten inkestatuen laurdenak esaten du jazarpenak urte bat baino gehiago iraun duela (%24,7) eta bosten batek bi aste baino gutxiago iraun duela (%20,1).

T28. STALKINGAREN PREBALENTZIA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	% GUZTIETATIK BIZITZAN	(ZK)	% AZKEN 4 URTEETA KO GUZTIETATIK	(ZK)	% AZKEN 12 HILABETEE TAKO GUZTIETAIK	(ZK)	% HAURTZAROKO GUZTIETATIK
BAI	1451	% 15,2	626	% 6,5	288	% 3,0	356	% 3,7
EZ	8081	% 84,5	8898	% 93,0	9235	% 96,5	9172	% 95,9
EZ DUDERANTZUN	35	% 0,4	45	% 0,5	45	% 0,5	40	% 0,4
GUZTIRA	9568	% 100	9568	% 100	9568	% 100	9568	% 100

*2019ko EIM. DGVCV.

T29. STALKING MOTAK BIZITZAN ZEHAR (2019)

	(ZK)	% 16 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK (N=9568)	% STALKING MOTAREN BAT JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=1451)
Nahi gabeko mezuak, telefono-deiak, posta elektronikoak, gutunak edo opariak bidali zizkizun	762	% 8,0	% 52,5
Telefono-dei lizunak, mehatxagarriak, gogaikarriak edo isilak egin zizkizun	685	% 7,2	% 47,2
Zure etxe, eskola edo lantoki inguruan ibili edo zain egon zen	538	% 5,6	% 37,1
Zu espiatzen jarraitu zuen	589	% 6,2	% 40,6
Zure gauzak (autoa, postontzia, eta abar) edo maite dituzunen ondasunak edo zure animaliak nahita hondatu zituen	193	% 2,0	% 13,3

Zuri buruzko iruzkin mingarriak edo lotsagarriak edo proposamen desegokiak egin zituen Interneten edo sare sozialetan	361	% 3,8	% 24,9
Zuri buruzko argazkiak, bideoak edo oso informazio pertsonala argitaratu zituen zure auzoan, lanean, eskolan, Interneten edo sare sozialetan edo beste pertsona batzuei bidali zizkien telefono mugikorren edo aplikazioen bidez	63	% 0,7	% 4,3

*2019ko EIM. DGVCV.

T30. STALKINGAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR (2019)

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIAK (N=1451)
2 ASTE BAINO GUTXIAGO	292	% 20,1
2-4 ASTE	180	% 12,4
1-3 HILABETE	224	% 15,5
3-6 HILABETE	163	% 11,2
6 HILABETE - URTE BAT	202	% 13,9
URTE BAT BAINO GEHIAGO	359	% 24,7
EZ DU ERANTZUN	31	% 2,1
GUZTIRA	1451	% 100

*2019ko EIM. DGVCV.

d. Bikotekideak edo bikotekide ohiak burututako sexu-indarkeria. 2019ko Makroinkesta: prebalentzia, maiztasuna eta sexu-indarkeria motak

2019ko EIMaren *Bikotetik kanpoko sexu-indarkeriako* 2. ataleko sarrerako hurrengo oharren arabera, hemen aintzatesten diren sexu-indarkeriak Barne Ministerioak bere argitalpen estatistikoetan erabiltzen dituen sexu-erasoa sarketarekin eta gabe eta sexu-abusua

sarketarekin eta gabe tipologia penalak hartzen ditu. Horrela adierazten dute 2019ko EIMak bildutako zortzi itemek. «Indarkeria-mota hau (bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeria) jasan duten emakumeak bahetzeko, galdetegiak hurrengoak galdetzen zuen: 1. Sexu-harremanak izatera behartu zaitu, menderatuz edo nolabait min eginez. Sexu-harremantzat hartzen ditugu baginako edo uzkiko sarketa zakilarekin edo beste objektu batekin, eta aho-sexua; 2. Sexu-harremanak izatera behartu zaitu ukatzeko gai ez zinenean alkoholaren edo drogen mende zeundelako; 3. Sexu-harremanak izan dituzu nahi izan gabe ukatzekotan egin liezazukeenaren beldur zinelako; 4. Sexu-harremanak izatera behartu zaitu zuk nahi ez zenuenean; 5. Saiatu da sexu-harremanak izatera behartzen zure borondatearen kontra eta ez du lortu; 6. Parteak ukitu dizkizu (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat egin dizu zuk nahi ez zenuenean; 7. Bere parteak ukiazi dizkizu (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat eginarazi dizu zuk nahi ez zenuenean; 8. Oraindik aipatu ez dudan sexu-izaerako praktikaren bat egitera behartu zaitu.

Inkestatutako emakumeen % 8,9k bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jasan du bizitzan zehar; % 2,9k inkesta egin aurreko azken lau urteetan jasan du, eta % 1,3k azken 12 hilabeteetan. 2019ko EIMaren arabera, 1.810.948 emakumek bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jasan du bizitzan zehar; 585.629k inkesta egin aurreko azken lau urteetan eta 269.852k azken 12 hilabeteetan.

Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria motari dagokionez, Espainian bizi diren eta 16 urtetik gorako emakumeetatik, % 6,5ek baieztatzen dute bere bikotekideak edo bikotekide ohiak inoiz sexu-harremanak izatera behartu dituela bere borondatearen kontra; % 5,2k, bere bikotekideak edo bikotekide ohiak bere parteak —genitalak edo bularra— ukitzera edo sexu-izaerako beste ukipenen bat egitera behartu dituela emakumeak nahi ez zenuenean, eta emakumeen % 5ek baieztatzen du nahi gabeko sexu-harremanak izan dituela bere bikotekidearekin edo bikotekide ohiarekin ukatzekotan egin ziezaiokeenaren beldur zelako.

Egungo bikote barruko sexu-indarkeria jasan duten emakumeetatik, % 86,2k behin baino gehiagotan jasan du, eta bikotekide ohi baten edo gehiagoren eskutik sexu-indarkeria jasan duten emakumeetatik, % 88,8k behin baino gehiagotan jasan du.

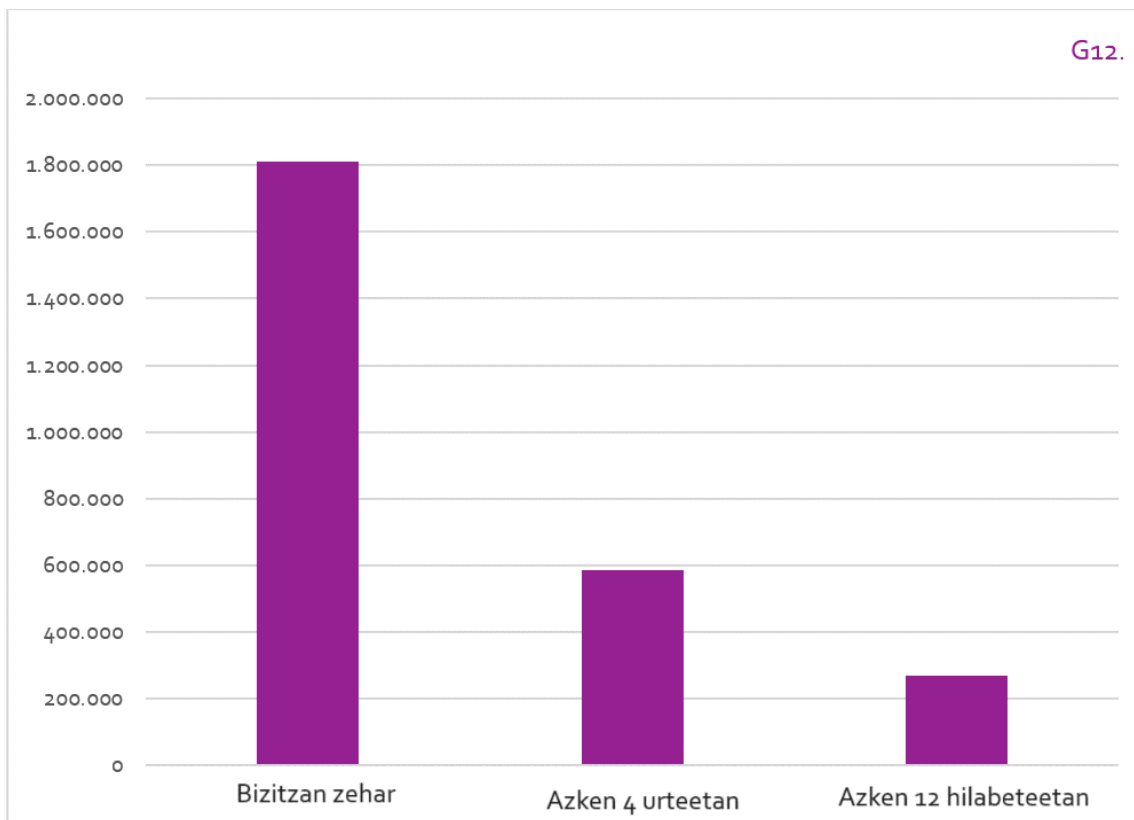
T31. EGUNGO/IRAGANEKO BIKOTEKIDEAK BURUTUTAKO SEXU-INDARKERIA (2019)⁴²

EGUNGO BIKOTEKIDEAK		IRAGANEKO BIKOTEKIDEAK		EDOZEIN BIKOTEKIDE		EMAKUMEAK GUZTIRA	
(ZK)	%	(ZK)	%	(ZK)	%	(ZK)	%
EGUNGO BIKOTEKIDE	EGUNGO BIKOTEKIDE	IRAGANEKO BIKOTEKIDE	IRAGANEKO BIKOTEKIDE	EDOZEIN BIKOTEKIDE GUZTIA	EDOZEIN BIKOTEKIDE GUZTIA	ESPAINIAN BIZI DIREN ETA 16 URTETIK	INDARKERIA JASATEN DUTEN EMAKUMEE

⁴² Gure ikerketak ez ditu aintzat hartzen *Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria. 2019ko Makroinkesta: prebalentzia, maiztasuna eta indarkeria-formak eta sexu-indarkeria* txostenaren d atalean agertzen diren taulek (31.etik 43.era) ikerlan honetan jasotako «Ez du erantzun» aukerari dagokion lagin erlatiboa oso gutxi agertzeagatik. Hori dela eta, hemen agertzen diren batukariak ez datoz bat 2019ko EIMan argitaratutakoekin.

	GUZTIET ATIK		GUZTIET ATIK				GORAKO EMAKUME GUZTIETATI K	N BALIOESPE NETIK	
<i>Bizitzan zehar</i>									
Bai	124	% 1,9	742	% 13,4	849	% 9,3	849	% 8,9	1.810.948
Ez	6368	% 98,1	4798	% 86,6	8319	% 90,7	8676	% 91,1	
GUZTI RA	6492	% 100	5540	% 100	9168	% 100	9525	% 100	
<i>Azken 4 urteetan</i>									
Bai	88	% 1,4	188	% 3,4	275	% 3,0	275	% 2,9	585629
Ez	6403	% 98,6	5352	% 96,6	8892	% 97,0	9249	% 97,1	
GUZTI RA	6491	% 100	5540	% 100	9167	% 100	9524	% 100	
<i>Azken 12 hilabeteetan</i>									
Bai	71	% 1,1	56	% 1,0	127	% 1,4	127	% 1,3	269.852
Ez	6420	% 98,9	5483	% 99,0	9039	% 98,6	9396	% 98,6	
GUZTI RA	6491	% 100	5539	% 100	9166	% 100	9523	% 100	

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T32. EGUNGO/IRAGANEKO BIKOTEKIDE BATEK BURUTUTAKO SEXU-INDARKERIA MOTAK (2019)

EGUNGO BIKOTEKIDEA	IRAGANEKO BIKOTEKIDEAK	EDOZEIN BIKOTEKIDE	EMAKUMEAK GUZTIRA
% EGUNGO BIKOTEKIDE GUZTIETATIK (ZK)	% IRAGANEKO BIKOTEKIDE GUZTIETATIK (ZK)	% BIKOTEKIDE GUZTIETATIK (ZK)	% ESPAINIAN BIZI DIREN ETA 16 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK (ZK)

Sexu-harremanak izatera behartu zintuen, menderatuz edo nolabait min eginez.	23	% 0,4	351	% 6,3	373	% 4,1	373	% 3,9
Sexu-harremanak izatera behartu zintuen ukatzeko gai ez zinenen alkoholaren edo drogen mende zeundelako	10	% 0,2	162	% 2,9	170	% 1,8	170	% 1,8
Sexu-harremanak izan zenituen nahi izan gabe ukatzekotan egin liezazukeenaren beldur zinelako	36	% 0,6	449	% 8,0	482	% 5,2	482	% 5,0
Sexu-harremanak izatera behartu zintuen nahi ez zenuenean	77	% 1,2	553	% 9,9	622	% 6,7	622	% 6,5
Saiatu zen sexu-harremanak izatera behartzen zure borondatearen kontra eta ez zuen lortu	40	% 0,6	390	% 7,0	426	% 4,6	426	% 4,4
Parteak ukitu zizkizun (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat egin zizun nahi ez zenuenean	59	% 0,9	445	% 8,0	495	% 5,4	495	% 5,2

Bere parteak ukiarazi zizkizun (genitalak edo bularra) edo sexu-izaerako beste ukipenen bat eginarazi zizun ez zenuenean

Ez aipatutako sexu-izaerako praktikaren bat egitera behartu zintuen

31	% 0,5	335	% 6,0	362	% 3,9	362	% 3,8
12	% 0,2	176	% 3,2	187	% 2,0	187	% 2,0

*2019ko EIM. DGVCV.

T33. SEXU-INDARKERIAREN MAIZTASUNA: EGUNGO/IRAGANEKO BIKOTEKIDEA (20219)

	EGUNGO BIKOTEKIDEA		IRAGANEKO BIKOTEKIDEAK	
	(ZK)	% EGUNGO BIKOTEKIDE GUZTIETATIK	(ZK)	% IRAGANEKO BIKOTEKIDE GUZTIETATIK
BEHIN	12	% 10,0	83	% 11,1
BEHIN BAINO GEHIAGOTAN	107	% 86,2	659	% 88,8
EZ DU ERANTZUN	5	% 3,8	1	% 0,1
GUZTIRA	124	% 100	742	% 100

*2019ko EIM. DGVCV.

2. Emakumeen biktimizazioen adina sexu-askatasunaren aurkako delituengatik: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2019)

Emakumeei erregistratutako biktimizazioen % 61,8 0 eta 17 urte arteko neskatok eta nerabeei dagozkie, hots, 5507 biktimizazio 2021ean zehar. 2253 0 eta 13 urte arteko neskatok, eta 3254 14 eta 17 urte arteko nerabeei.

18 urtetik gorako emakumeei dagozkien biktimizazioen inguruan, adin-tarte ugariena 18 eta 30 urte artekoa da, non (Barne Ministerioak argitaratutako eta hemen hautatutako tipologia penalen bitartez aztertuz: sexu-erasoa sarketarekin eta gabe eta sexu-abusua sarketarekin eta gabe, eta sexu-jazarpena) 4255 biktimizazio erregistratu ziren 2021. urtean.

A) EMAKUME ADINGABEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK (2021)

T34. 0 ETA 17 URTE ARTEKO EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK (2021)

(%)

	EMAKUMEAK	GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	% 61,8	% 63,1
SEXU-ERASOA	% 14,5	% 14,1
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 10,2	% 9,6
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 11,3	% 11,2
SEXU-JAZARPENA	% 2,2	% 2,0
GUZTIRA	% 100	% 100

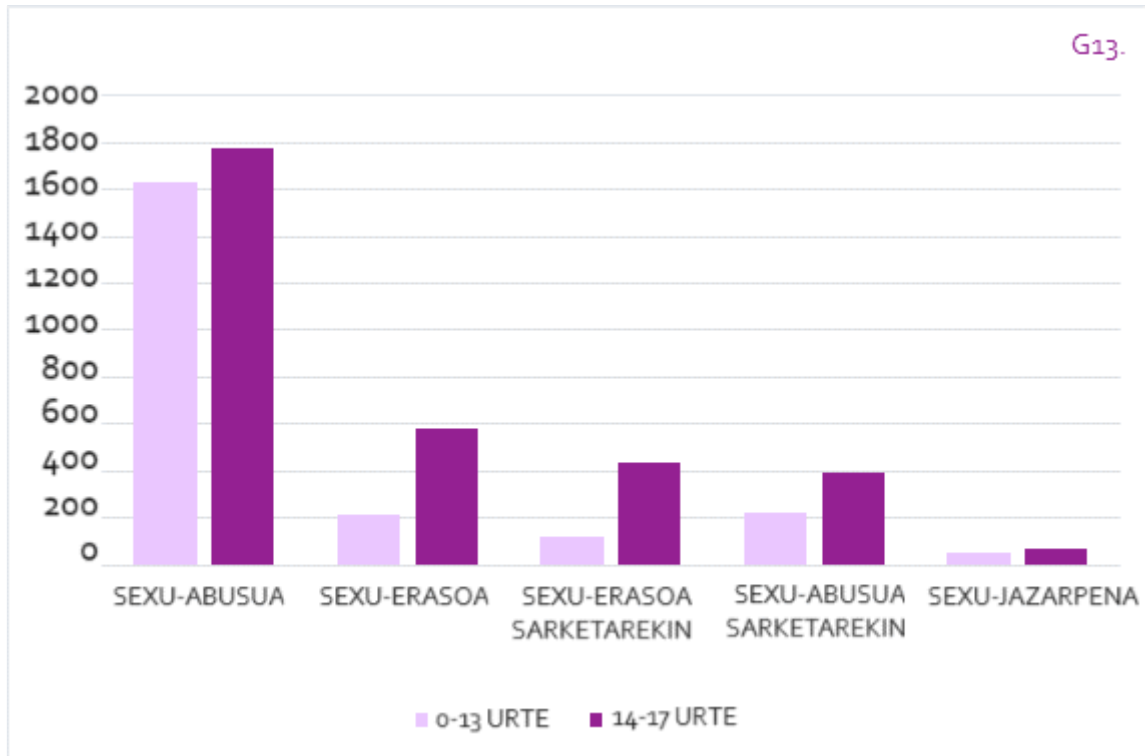
*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T35. EMAKUME ADINGABEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIO KOPURUA (2021)

(ZK)

	0-13	14-17	GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	1631	1774	3405
SEXU-ERASOA	219	579	798
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	125	434	559
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	228	396	624
SEXU-JAZARPENA	50	71	121
GUZTIRA	2253	3254	5507

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

B) EMAKUME ADINDUNEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK (2021)

T36. 18 ETA 30 URTE ARTEKO EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK (2021)

(%)

	EMAKUMEA	GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	% 51,0	% 51,4
SEXU-ERASOA	% 16,1	% 16,2
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 15,4	% 15,3
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 13,2	% 13,0
SEXU-JAZARPENA	% 4,3	% 4,1
GUZTIRA	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

**T37. 31 ETA 40 URTE ARTEKO EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK
EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK (2021)**

(%)

	EMAKUMEAK	GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	% 45,1	% 46,0
SEXU-ERASOA	% 18,7	% 17,9
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 18,2	% 17,8
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 11,0	% 11,5
SEXU-JAZARPENA	% 7,0	% 6,8
GUZTIRA	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDL/Setik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

**T38. 41 ETA 64 URTE ARTEKO EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIOAK EMAKUMEEN
BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK (2021)**

(%)

	EMAKUMEAK	GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	% 45,7	% 47,3
SEXU-ERASOA	% 18,8	% 18,2
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 19,1	% 18,3
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 8,6	% 8,7
SEXU-JAZARPENA	% 7,8	% 7,5
GUZTIRA	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T39. 65 URTETIK GORAKO EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIOAK EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK (2021)

(%)

	EMAKUMEAK	GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	% 56,0	% 58,2
SEXU-ERASOA	% 27,2	% 24,0
SEXU-ERASOA SARKETAREKIN	% 6,4	% 8,2
SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	% 7,2	% 6,8
SEXU-JAZARPENA	% 3,2	% 2,7
GUZTIRA	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

C) EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIO KOPURUA (2021): ADIN-TALDE GUZTIAK

T40. EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK: ADIN-TARTEAK (2021)

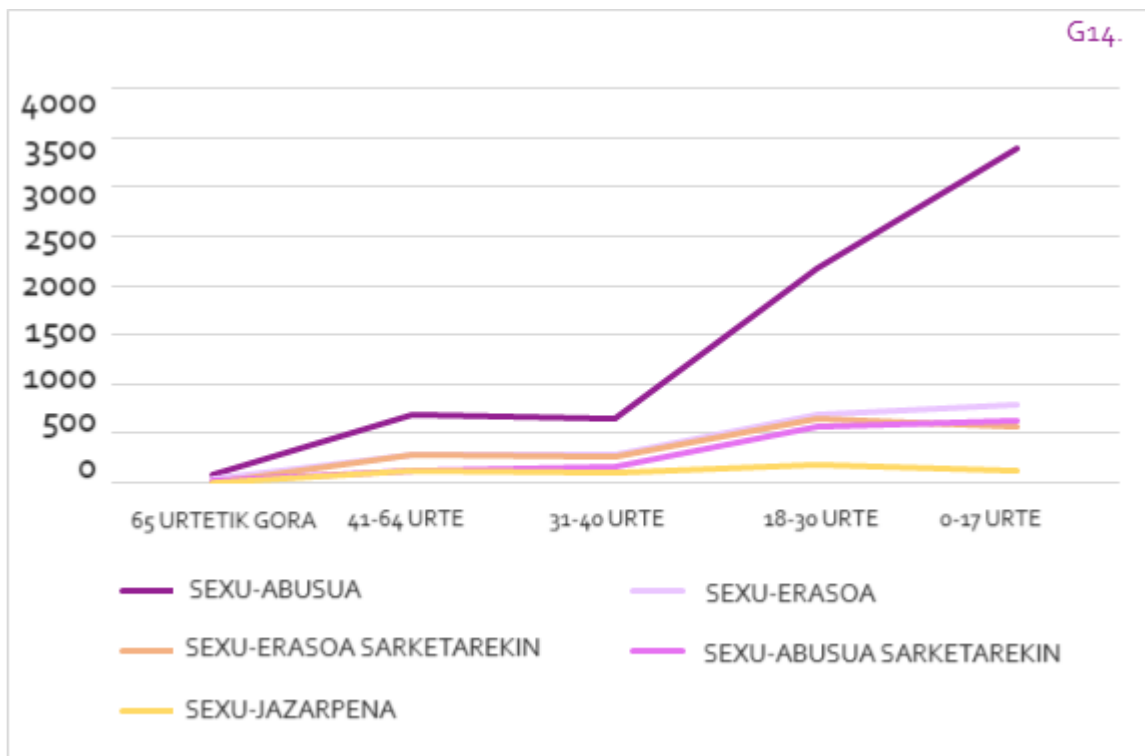
(ZK)

	0-17	18-30	31-40	41-64	65ETIK GORA	GUZTIRA 18TIK GORAKO EMAKUMEA K	EMAKUMEA K GUZTIRA
SEXU-ABUSUA	3405	2171	658	682	70	3581	6986
SEXU-ERASOA	798	687	273	280	34	1274	2072
SEXU-ERASOA	559	655	266	285	8	1214	1773

SARKETAREKIN

SEXU-ABUSUA SARKETAREKIN	624	561	161	129	9	860	1484
SEXU-JAZARPENA	121	181	102	116	4	403	524
GUZTIRA	5507	4255	1460	1492	125	7332	12.839

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

- a. Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen adina: 2019ko makroinkesta (sexu-abusua eta sexu-erasoa)

T4.1. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: ADINA (2019)

	(ZK)	% SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK ADIN-TALDEKA
16-17	19	% 3,1	% 9,3

18-24	91	% 14,7	% 11,5
25-34	103	% 16,6	% 8,2
35-44	139	% 22,4	% 8,1
45-54	126	% 20,3	% 7,3
55-64	77	% 12,4	% 5,1
65ETIK GORA	66	% 10,6	% 2,8
GUZTIRA	621	% 100	-

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVV.

b. Sexu-jazarpenera jasotzen duten emakumeen adina: 2019ko Makroinkestak

T42. SEXU-JAZARPENA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: ADINA (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK ADIN-TALDEKA
16-17	109	% 2,8	% 52,9
18-24	494	% 12,8	% 62,5
25-34	658	% 17,0	% 52,8
35-44	805	% 20,8	% 46,9
45-54	763	% 19,7	% 44,2
55-64	499	% 12,9	% 32,7
65ETIK GORA	536	% 13,9	% 22,7
GUZTIRA	3864	% 100,0	-

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVV.

c. Stalkinga jasotzen duten emakumeen adina: 2019ko Makroinkestak

T43. STALKINGA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: ADINA (2019)

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK	% STALKINGA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK ADIN- TALDEKA
16-17	54	% 3,7	% 26,4
18-24	207	% 14,3	% 26,2
25-34	230	% 15,9	% 18,4
35-44	318	% 21,9	% 18,5
45-54	269	% 18,5	% 15,6
55-64	169	% 11,6	% 11,1
65ETIK GORA	204	% 14,1	% 8,7
GUZTIRA	1451	% 100	-

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

d. Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jaso duten emakumeen adina: 2019ko Makroinkesta

T₄₄. BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: ADINA (2019)

	(ZK)	% EGUNGO BIKOTE BARRUKO SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK	% EGUNGO BIKOTE BARRUKO SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK ADIN-TALDEKA
16-17	0	% 0,0	% 0,0
18-24	8	% 6,5	% 9,1
25-34	16	% 12,9	% 12,7
35-44	20	% 16,1	% 11,5
45-54	14	% 11,3	% 7,4
55-64	26	% 21,0	% 21,5
65ETIK GORA	40	% 32,3	% 28,6

GUZTIRA

124

% 100

-

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

3. Sexu-indarkeriaren biktimaren herritartasuna: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe), sexu-jazarpena eta emakumeen genitalen mutilazioa (2015-2019)

Sexu-indarkeriaren kontzeptualizazioari dagokionez, Barne Ministerioko Koordinazio eta Ikerketen Kabineteak egindako «Informe sobre violencia contra la mujer. España (2015-2019)» [Emakumearen aurkako indarkeriari buruzko txostena. Espainia (2015-2019)] txostenaren arabera, «tipologia penalak bakarrik hartu dira kontuan, hau da: sexu-erasoa (178 eta 183.2 art.), sexu-erasoa sarketarekin (179. art.), sexu-abusua (181 eta 183.1 art.), sexu-abusua sarketarekin (182. art.), sexu-jazarpena (184. art.) eta EGM (149.2 art.)». Txosten horren arabera, 2015-2019 urteen artean sexu-indarkeriak eragindako biktimizazio guztiei dagozkien biktimen herritartasun ohikoena espainiarra da, emakumeak % 75,7 izanik.

Inkestatutako emakumeen herritartasunaren arabera, 2019ko EIMak % 82 inguruan kokatzen du herritartasun espainiarra gertatutako sexu-indarkeria moten arabera. Hala, herritartasun espainiarra dute bikotetik kanpoko sexu-indarkeria jaso duten emakumeen %80,3k, sexu-jazarpena jasan duten emakumeen % 85,7k, jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* jasan duten emakumeen % 83,3k, eta, azkenik, bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jaso duten emakumeen % 79,2k.

T45. BIKTIMAREN HERRITARTASUNA (2015-2019)

	(ZK)	(%)
ESPAINIARRA	33.556	% 75,7
ATZERRIKOA	10.777	% 24,3
AFRIKA	1404	% 3,2
Maroko	1070	% 2,4
Nigeria	61	% 0,1
Gainerakoak	273	% 0,6
AMERIKA	4599	% 10,4
Kolonia	653	% 1,5

Ekudador	564	% 1,3
Gainerakoak	3382	% 7,6
EUOPAR BATASUNA	3059	% 6,9
Errumania	1024	% 2,3
Alemania	315	% 0,7
Frantzia	262	% 0,6
Gainerakoak	1458	% 3,3
ASIA	296	% 0,7
Txina	134	% 0,3
Filipinak	35	% 0,1
Gainerakoak	127	% 0,3
GAINERAKO HERRIALDEAK	1419	% 3,2
GUZTIRA	44.333	% 100

* 2015-2019ko ISVCM. Barne Ministerioa.

- a. Bikote edo bikote ohi barruko eta kanpoko sexu-indarkeria, sexu-jazarpena eta *stalkinga* jasan duten emakume biktimak. 2019ko Makroinkestak: jaioterria

T46. HERRITARTASUNA: BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA (2019)

	(ZK)	% BIKOTETIK KANPOKO SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTITATIK
ESPAINIA	496	% 80,3
BESTELAKOA	122	% 19,7
GUZTIRA	618	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T47. HERRITARTASUNA: SEXU-JAZARPENA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN

EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)
ESPAINIA	3310	% 85,7
BESTELAKOA	552	% 14,3
GUZTIRA	3862	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGVCV.

**T48. HERRITARTASUNA: STALKINGA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN
EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA (2019)**

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
ESPAINIA	1210	% 83,3
BESTELAKOA	242	% 16,7
GUZTIRA	1452	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGVCV.

**T49. HERRITARTASUNA: BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA
HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA (2019)**

	(ZK)	EDOZEIN BIKOTEKIDE % BIKOTE/BIKOTE OHI BARRUKO SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
ESPAINIA	672	% 79,2
BESTELAKOA	177	% 20,8
GUZTIRA	849	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGVCV.

4. Sexu-indarkeria jasan duten emakumeen profil soziodemografikoaren gainerako ezaugarriak. (sexu-abusua eta sexu-erasoa). 2019ko Makroinkesta

- a. Sexu-indarkeria (abusua eta erasoa). 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua* eta udalerraren neurria

Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen ikasketa-maila horrela banatzen da balio handienetan: % 33,4k unibertsitate-ikasketak ditu, % 26,8k bigarren etapako bigarren mailako ikasketak, eta % 21,8k lehen etapako bigarren mailako ikasketak.

Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria jaso duten emakumeen dibertsitate funtzionalari edo «ezgaitasun ziurtatua»ri dagokionez (2019ko EIMaren arabera), % 9,2k ezgaitasun funtzionalen bat ziurtatzen du.

Bikotetik kanpoko sexu-indarkeria inoiz jasan duten emakumeen udalerrria 10.000 biztanletik gorakoa da gehienetan (kasuen % 83,1ean).

T₅₀. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: IKASKETA-MAILA (2019)

	(ZK)	% SI JASAN DUTEN ETA ERANTZUN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
LEHEN M.-KO IKASKETAK EDO GUTXIAGO	29	% 4,7
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (1. ETAPA)	135	% 21,8
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (2. ETAPA)	166	% 26,8
GOI-MAILAKO LH	82	% 13,2
UNIBERTSITATE IK.	207	% 33,4
BESTELAKOA	1	% 0,2
GUZTIRA	620	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T₅₁. SEXU-INDARKERIA BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: EZGAITASUN ZIURTATUA (2019)

(ZK) % SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK

		(N=3864)
BAI	57	% 9,2
EZ	563	% 90,8
GUZTIRA	620	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T52. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

	(ZK)	% SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)
</=10.000 BIZTANLE	105	% 16,9
>10.000 BIZTANLE	515	% 83,1
GUZTIRA	620	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

b. Sexu-jazarpena. 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua* eta udalerrriaren neurria

Sexu-jazarpena jasan duten emakumeen ikasketa-maila horrela banatzen da balio handienetan: % 31,2k unibertsitate-ikasketak ditu, % 25,3k bigarren etapako bigarren mailako ikasketak, eta % 24,8k lehen etapako bigarren mailako ikasketak.

Sexu-jazarpena jaso duten emakumeen dibertsitate funtzionalari dagokionez, % 5,8k *ezgaitasun funtzionalen bat* ziurtatzen du.

Sexu-jazarpena inoiz jasan duten emakumeen udalerrria 10.000 biztanletik gorakoa da gehienetan (kasuen % 82,7an).

T53. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-JAZARPENA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: IKASKETA-MAILA (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN ETA ERANTZUN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
LEHEN M.-KO IKASKETAK EDO GUTXIAGO	237	% 6,1
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (1. ETAPA)	956	% 24,8
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (2. ETAPA)	977	% 25,3
GOI-MAILAKO LH	469	% 12,2
UNIBERTSITATE IK.	1204	% 31,2
BESTELAKOA	16	% 0,4
GUZTIRA	3859	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T54. SEXU-JAZARPENA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: EZGAITASUN ZIURTATUA (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
BAI	224	% 5,8
EZ	3636	% 94,2
GUZTIRA	3860	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T55. SEXU-JAZARPENA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3864)
</=10.000 BIZTANLE	667	% 17,3
>10.000 BIZTANLE	3197	% 82,7
GUZTIRA	3864	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

c. *Stalking*. 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua* eta udalerraren neurria

Stalkinga jasan duten emakumeen ikasketa-maila horrela banatzen da balio handienetan: % 27,2k lehen etapako bigarren mailako ikasketak ditu, % 27k unibertsitate-ikasketak, eta % 25,7k bigarren etapako bigarren mailako ikasketak.

Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* jaso duten emakumeen dibertsitate funtzionalari dagokionez, % 6,5ek *ezgaitasun funtzionalen* bat ziurtatzen du.

Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* inoiz jasan duten emakumeen udalerrria 10.000 biztanletik gorakoa da gehienetan (kasuen % 84,5ean).

T56. STALKINGA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: IKASKETA-MAILA (2019)

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN ETA ERANTZUN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
LEHEN M.-KO IKASKETAK EDO GUTXIAGO	116	% 8,0
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (1. ETAPA)	394	% 27,2
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (2. ETAPA)	372	% 25,7
GOI-MAILAKO LH	169	% 11,7
UNIBERTSITATE IK.	391	% 27,0
BESTELAKOA	5	% 0,3
GUZTIRA	1447	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T57. STALKINGA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: EZGAITASUN ZIURTATUA (2019)

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
BAI	94	% 6,5
EZ	1358	% 93,5
GUZTIRA	1452	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T58. STALKINGA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: UDALERRIAREN NEURRIA (2019)

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
</=10.000 BIZTANLE	225	% 15,5
>10.000 BIZTANLE	1226	% 84,5
GUZTIRA	1451	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

d. Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria. 2019ko Makroinkesta: ikasketa-maila, *ezgaitasun ziurtatua*, udalerrriaren neurria, legezko egoera egungo bikotekidearekin eta bizikidetzatza egungo bikotekidearekin

Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen ikasketa-maila horrela banatzen da balio handienetan: % 31,4k lehen etapako bigarren mailako ikasketak ditu, % 23,6k bigarren etapako bigarren mailako ikasketak, eta % 20,8k unibertsitate-ikasketak.

Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria jaso duten emakumeen dibertsitate funtzionalari dagokionez, % 9,3k ezgaitasun funtzionalen bat ziurtatzen du.

Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria inoiz jasan duten emakumeen udalerrria 10.000 biztanletik gorakoa da gehienetan (kasuen % 81,9).

Bikote barruko sexu-indarkeria jasan duten eta inkesta egiterakoan bikotekidea duten emakumeen artetik, % 75 ezkondata dago eta % 87,9 bikotekidearekin etxe berean bizi da.

T59. BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: IKASKETA-MAILA (2019)

	(ZK)	EDOZEIN BIKOTEKIDE % BIKOTEKIDEAREN/BIKOTEKIDE OHIAREN PARTETIK SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
LEHEN M.-KO IKASKETAK EDO GUTXIAGO	122	% 14,4
BIGARREN M.-KO IKASKETAK (1. ETAPA)	266	% 31,4

BIGARREN M.-KO IKASKETAK (2. ETAPA)	200	% 23,6
GOI-MAILAKO LH	79	% 9,3
UNIBERTSITATE IK.	176	% 20,8
BESTELAKOA	4	% 0,5
GUZTIRA	847	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T60. BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU SUFRITU DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: % 33KO EDO HORTIK GORAKO EZGAITASUN ZIURTATUA

EDOZEIN BIKOTEKIDE

	(ZK)	% BIKOTEKIDEAREN/BIKOTEKIDE OHIAREN PARTETIK SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
BAI	79	% 9,3
EZ	770	% 90,7
GUZTIRA	849	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T61. BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU JASAN DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

EDOZEIN BIKOTEKIDE

	(ZK)	% BIKOTEKIDEAREN/BIKOTEKIDE OHIAREN PARTETIK SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
</=10.000 BIZTANLE	154	% 18,1
>10.000 BIZTANLE	695	% 81,9
GUZTIRA	849	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T62. BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU SUFRITU DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: LEGEZKO EGOERA EGUNGO BIKOTEKIDEAREKIN (2019)

	(ZK)	EGUNGO BIKOTEKIDEA % EGUN BIKOTEKIDEA DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
EZKONDUTA	93	% 75,0
IZATEZKO BIKOTE ERREGISTRATUA	5	% 4,0
LEGEZKO LOTURARIK GABEKO BIKOTEA	26	% 21,0
GUZTIRA	124	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T63. BIKOTE BARRUKO SEXU-INDARKERIA INDARKERIA-MOTA HAU SUFRITU DUTEN EMAKUMEEN PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOAREN ARABERA: ELKARBIZITZA EGUNGO BIKOTEKIDEAREKIN (2019)

	(ZK)	EGUNGO BIKOTEKIDEA % EGUN BIKOTEKIDEA DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK
BAI, ETXEBIZITZA BERA	109	% 87,9
BAI, BOLADAKA, ALDIZKA	1	% 0,8
EZ, ETXEBIZITZA DESBERDINAK	14	% 11,3
GUZTIRA	124	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

5. Biktimizazioen errepresentazioa egitatea gauzatu zen lekuaren arabera: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2019)

Jarraian, delitua burutu zen lekuaren eta emakumeen biktimizazioen arteko lotura aurkezten da, 2015-2019ko ISVCMaren arabera, non «tipologia penalak bakarrik hartu dira kontuan (...): sexu-erasoa (178 eta 183.2 art.), sexu-erasoa sarketarekin (179. art.), sexu-abusua (181 eta

183.1 art.), sexu-abusua sarketarekin (182. art.), sexu-jazarpena (184. art.) eta EGM (149.2 art.)» (108. orr). 2019. urterako hemen aztertutako tipologia penalak *Delitu-egitate sexual ezagunak (2019-2021)* 1. atalaren 1. taulan aztertutakoaren desberdinak izan arren, eta atal honen 64. taulak emakumeen biktimizazioak bakarrik aipatu arren (aipatutako 1. taulak ez bezala, honek sexu biak hartzen baititu), etxebizitzak eta eranskinak dira sexu-indarkeriaren gertaleku ohikoena, kasuen % 48,2an. Beste gertalekuei dagokienez, aldiz, tipologia penalaren arabera eta sexuka banatzen bada edo ez bada, posizio desberdinetan agertzen dira dagozkien proportzioaren arabera.

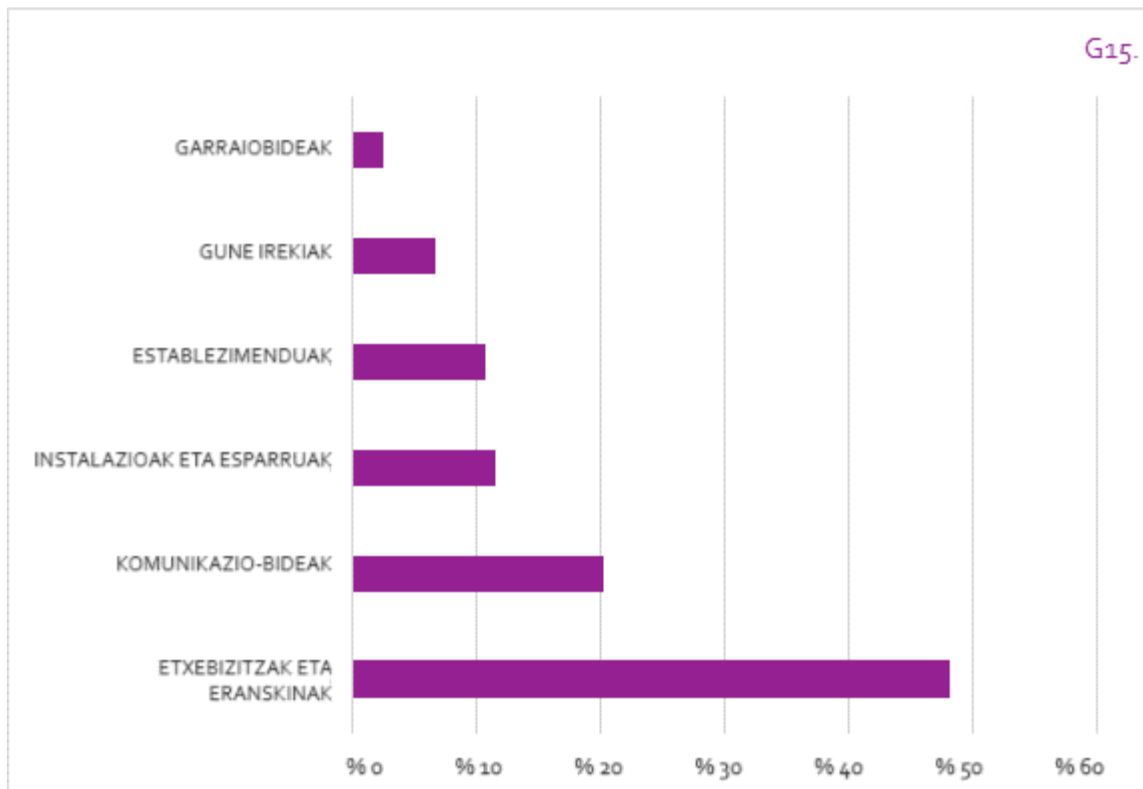
Horrela baieztatzen du 2019ko EIMak jasotako informazioak ere, non inkestatuen % 48,3k sexu-indarkeria jasan duen etxebizitza batean. Gainera, argitalpenek honek gehitzen du sexu-indarkerien % 97 Espainian gertatu zirela.

**T64. BIKTIMIZAZIOEN BANAKETA DELITU-EGITATEA EGIN ZEN LEKUAREN ARABERA
(2019)**

	(%)
ETXEBIZITZAK ETA ERANSKINAK	% 48,2
KOMUNIKAZIO-BIDEAK	% 20,3
INSTALAZIOAK ETA ESPARRUAK	% 11,5
ESTABLEZIMENDUAK	% 10,8
GUNE IREKIAK	% 6,7
GARRAIOBIDEAK	% 2,5
GUZTIRA	% 100

*GEUK EGINDA 2015-2019ko ISVCMtik abiatuta. Barne Ministerioa.

S

*GEUK EGINDA 2015-2019ko ISVCMtik abiatuta. Barne Ministerioa.

- a. Sexu-indarkeria burutu zen lekua 2019ko Makroinkestako datuen arabera: sexu-abusua eta sexu-indarkeria (2019)

T65. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA BURUTU ZEN LEKUA (2019)

	(ZK)	% BIKOTETIK KANPOKO SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=620)
ELKARRIZKETATUAREN ETXEA	114	% 18,4
ERASOTZAILEAREN ETXEA	125	% 20,2
BESTE BATEN ETXEA	60	% 9,7
IKASTETXEA	32	% 5,2
GARRAIO PUBLIKOA	49	% 7,9
LANTOKIA	41	% 6,6
DENDAK, HOTELAK, ZINEMA, ANTZOKIA, GOBERNUKO BULEGOAK, ETA ABAR	18	% 2,9
DISKOTEKAK, TABERNAK, KAFETEGIAK, JATETXEA, ETA ABAR	111	% 17,9
KIROL-EKITALDIAK: ESTADIOAK, PABILIOIAK, ETA ABAR	3	% 0,5
LEKU IREKIAK: KALEAK, LANDAGUNEAK, BASOAK, PARKEAK, ETA ABAR	198	% 31,9
BESTE LEKUAK	66	% 10,6
GUZTIRA	817	% 131,8

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGVCV.

**T66. INDARKERIA GERTATU ZEN HERRIALDEA SEXU-INDARKERIA JASAN ZUEN
EMAKUMEAREN JAIOTERRIAREN ARABERA (2019)**

ESPAINIA		ATZERRIA		ESPAINIA ETA ATZERRIA		GUZTIRA	
(ZK)	%	(ZK)	%	(ZK)	%	(ZK)	%

	ESPAINIA	481	% 97,0	6	% 1,2	9	% 1,9	496	% 100
JAIOTERRIA	BESTE HERRIALDE BAT	35	% 28,9	73	% 60,2	13	% 10,9	122	% 100
	GUZTIRA	517	% 83,3	81	% 13,0	22	% 3,6	620	% 100

*2019ko EIM. DGCVC.

6. Harremana delitugilearekin: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe), sexu-jazarpena eta *stalkinga* (2015-2019)

2015-2019ko ISVCMak argitaratutako delituen egileen arabera, emakumeen biktimizazioen % 86,3 auzoko, lagun, lankide, ikaskide edo beste harremana zuen batek burutu zituen⁴³. Ehuneko hau bat datoz 2019ko EIMak argitaratutakoekin. Izan ere, honek balioesten du emakumeen aurkako sexu-erasoen % 88,1 gizonezko lagun edo ezagun batek burutu zituztela (% 49) edo ezezagun batek (% 39,1).

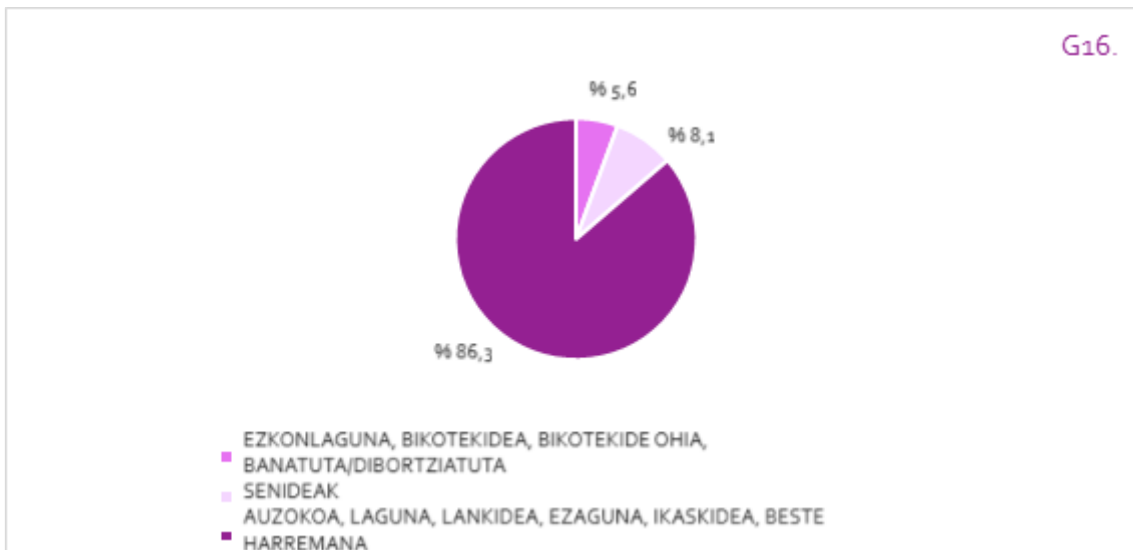
Erasotutako emakumearen eta sexu-jazarpena burutzen duen pertsonaren arteko harremanari dagokionez, proportzio handienak gizon ezezagunei (% 73,9) eta gizonezko lagun edo ezagunei (% 34,6) dagozkie. Berdin geratzen da jazarpen errepikakorra edo *stalkingaren* kasuan. % 39,9 gizonezko lagun edo ezagunak ziren, % 33,6 gizon ezezagunak eta, hortik gertu, % 25, gizonezko bikotekideak edo senideak.

T67. HARREMANA DELITUGILEAREKIN (2019)

	(%)
EZKONLAGUNA, BIKOTEKIDEA, BIKOTEKIDE OHIA, BANATUTA/DIBORTZIATUTA	% 5,6
SENIDEAK	% 8,1
AUZOKOA, LAGUNA, LANKIDEA, EZAGUNA, IKASKIDEA, BESTE HARREMANA	% 86,3
GUZTIRA	% 100

*GEUK EGINDA 2015-2019ko ISVCMtik abiatuta. Barne Ministerioa.

⁴³«Beste harremanak» aukerak honen gabezia hartzen du barne, hau da, ezezagun batek egin izana.

*GEUK EGINDA 2015-2019ko ISVCMtik abiatuta. Barne Ministerioa.

T68. DELITUGILEAREN ETA BIKTIMAREN HERRITARTASUNAREN ARTEKO HARREMANA (2015- 2019)

(%)

	ESPAINIAKO A	ATZERRITARRA
EZKONLAGUNA, BIKOTEKIDEA, BIKOTEKIDE OHIA, BANATUTA/DIBORTZIATUTA	% 4,6	% 6,0
SENIDEAK	% 9,5	% 6,5
AUZOKOA, LAGUNA, LANKIDEA, EZAGUNA, IKASKIDEA, BESTE HARREMANA	% 86,0	% 87,5
GUZTIRA	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2015-2019ko ISVCMtik abiatuta. Barne Ministerioa.

T69. DELITUGILEAREKIN ETA BIKTIMAREN ADINAREN ARTEKO HARREMANA (2015- 2019)

(ZK)

	0-17	18-30	31-40	41-50	51-65	65ETI K GORA	EZEZAGUNA
EZKONLAGUNA, BIKOTEKIDEA, BIKOTEKIDE	459	641	553	384	114	22	0

OHIA,
BANATUTA/DIBO
RTZIATUTA*

SENIDEAK*	2873	564	224	123	41	18	28
AUZOKOA, LAGUNA, LANKIDEA, EZAGUNA, IKASKIDEA, BESTE HARREMANA*	14.121	13.445	5183	3618	1431	376	115
GUZTIRA	17.453	14.650	5960	4125	1586	416	143

* 2015-2019ko ISVCM. Barne Ministerioa.

- a. Harremana sexu-indarkeria burutu zuen edo burutzen duen pertsonarekin 2019ko Makroinkestako datuen arabera: sexu-abusua eta sexu-erasoa (2019)

T70. SEXU-INDARKERIA: HARREMANA ERASOTZAILEAREKIN (2019)

	(ZK)	% BIKOTETIK KANPOKO SI JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=620)
GIZONEZKO SENIDEA	134	% 21,6
EMAKUMEZKO SENIDEA	1	% 0,0
GIZONEZKO LAGUNA/EZAGUNA	304	% 49,0
EMAKUMEZKO LAGUNA/EZAGUNA	9	% 1,5
GIZONEZKO EZEZAGUNA	242	% 39,1
EMAKUMEZKO EZEZAGUNA	0	% 0,0

*2019ko EIM. DGVCV.

- b. Harremana sexu-jazarpena burutu zuen edo burutzen duen pertsonarekin Makroinkestako datuen arabera (2019): sexu-jazarpena (2019)

T71. SEXU-JAZARPENA: HARREMANA ERASOTZAILEAREKIN (2019)

	(ZK)	% SJ JASAN DUTEN ETA ERANTZUN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=3826)
GIZONEZKO BIKOTEKIDEA/SENIDEA	269	% 7,0
EMAKUMEZKO BIKOTEKIDEA/SENIDEA	10	% 0,3
LANKIDEA (GIZONEZKOA)	662	% 17,3
LANKIDEA (EMAKUMEZKOA)	41	% 1,1
GIZONEZKO LAGUNA/EZAGUNA	1325	% 34,6
EMAKUMEZKO LAGUNA/EZAGUNA	134	% 3,5
GIZONEZKO EZEZAGUNA	2827	% 73,9
EMAKUMEZKO EZEZAGUNA	87	% 2,3

*2019ko EIM. DGVCV.

c. Harremana *stalkinga* burutu zuen edo burutzen duen pertsonarekin Makroinkestako datuen arabera (2019): *stalkinga* (2019)

T72. **STALKINGA: HARREMANA ERASOTZAILEAREKIN (2019)**

	(ZK)	% STALKINGA JASAN DUTEN ETA ERANTZUN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=1350)
GIZONEZKO BIKOTEKIDEA/SENIDEA	338	% 25,0
EMAKUMEZKO BIKOTEKIDEA/SENIDEA	30	% 2,2
LANKIDEA (GIZONEZKOA)	141	% 10,4
LANKIDEA (EMAKUMEZKOA)	17	% 1,2
GIZONEZKO LAGUNA/EZAGUNA	539	% 39,9
EMAKUMEZKOA LAGUNA/EZAGUNA	120	% 8,9
GIZONEZKO EZEZAGUNA	454	% 33,6
EMAKUMEZKO EZEZAGUNA	33	% 2,4

*2019ko EIM. DGVCV.

ii. Emakumeen biktimizazioen lurralde-errepresentazioa autonomia-erkidegoaren arabera: sexu-abusua eta sexu-erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2019)

2015-2019ko ISVCMak adierazten du emakumeen biktimizazio-tasa autonomia-erkidegoaren arabera 2019. urtean Balear Uharteetan % 0,52koa izan zela.

T73. EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIOEN AUTONOMIA-BANAKETA (2019)

	(%)	Tasa
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK		% 0,52
NAFARROA		% 0,32
KANARIAK		% 0,31
MURTZIAKO ESKUALDEA		% 0,30
CATALUNYA / KATALUNIA		% 0,29
MELILLAKO HIRI AUTONOMOA		% 0,28
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA		% 0,26
MADRILGO ERKIDEGOA		% 0,25
ERRIOXA		% 0,24
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA		% 0,22
ANDALUZIA		% 0,21
GUZTIRA		% 0,25

* 2015-2019ko ISVCM. Barne Ministerioa.

iii. Salatutako indarkeria-mota eta intentsitatea: sexu-abusua eta -erasoa (sarketarekin edo gabe) eta sexu-jazarpena (2016ko ira.-2019ko abe.)

2016ko irailaren eta 2019ko abenduaren artean salatutako indarkeriaren intentsitatea poliziaren arriskuaren balioespenaren oinarritzko adierazleei dagokie, eta 2015-2019ko ISVCMak argitaratu zituen. Dokumentu horrek jakinarazten duenez, sexu-indarkeriatik 6131 salaketa arin⁴⁴ egin ziren, eta 4150 larri edo oso larri.

Ez salatzeke arrazoiengatik, bortxaketaz bestelako sexu-indarkeria jaso duten 2019ko EIMan inkestatutakoen heren batek baino gehiagok (% 35,4k) ez zuen egin haurra zelako eta ia heren batek (% 30,5ek) ez zuen egin ez zitzaiolako garrantzitsua iruditu edo ez zuelako indarkeriatzat hartu.

T74. SALATUTAKO INDARKERIA-MOTA ETA INTENSITATEAREN ARTEKO KONPARAZIOA (2016-2019)

	(ZK)			
	GABEZIA	ARINA	LARRIA/OSO LARRIA	GUZTIRA
INDARKERIA FISIKOA	49.585	89.424	16.329	105.753
INDARKERIA PSIKIKOA	41.987	81.852	31.499	113.351
SEXU-INDARKERIA	145.057	6131	4150	10.281
MEHATXUAK	70.133	45.028	40.177	85.205
JAZARPENA	113.542		41.796	41.796

* 2015-2019ko ISVCM. Barne Ministerioa.

T75. EZ SALATZEKO ARRAZOIAK (2019)

	(ZK)	% SI JASAN DUTEN ETA SALATU EZ DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=570)	(ZK)	% BORTXAKETA JASAN DUTEN ETA SALATU EZ DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=184)
Ez zuen garrantzirik izan/ez du indarkeriatzat jotzen	174	% 30,5	31	% 16,8
Erasotzailearen eta errepresalien beldur	67	% 11,8	43	% 23,5
Lotsa, ez zuen jakin zedin nahi	148	% 25,9	74	% 40,3

⁴⁴Oroigarri moduan, Barne Ministerioko 2015-2019ko ISVCMak sexu-indarkeria kontzeptualizatzeko hurrengo tipologia penalak hartzen ditu kontuan: sexu-erasoa (178 eta 183.2 art.), sexu-erasoa sarketarekin (179. art.), sexu-abusua (181 eta 183.1 art.), sexu-abusua sarketarekin (182. art.), sexu-jazarpena (184. art.) eta EGM (149.2 art.).

Bere errua zela pentsatu zuen	48	% 8,4	34	% 18,4
Sinetsi ez ziezaioten beldur	118	% 20,8	67	% 36,5
Ezjakintasuna	94	% 16,4	37	% 20,2
Beste pertsona batek burutik kendu zion	15	% 2,6	2	% 1,1
Arazoa amaitu zen	86	% 15,2	26	% 14,1
Ez zuen baliabide ekonomikorik	5	% 0,8	5	% 2,6
Beste leku batera joan zen laguntza eske	9	% 1,5	4	% 2,3
Adingabea zen	202	% 35,4	74	% 40,2
Beste garaiak ziren eta ez zen hortaz hitz egiten	126	% 22,1	45	% 24,6
Beste herrialde batean gertatu zen	30	% 5,3	12	% 6,6
Bestelako arrazoiak	47	% 8,3	14	% 7,4

*2019ko EIM. DGCVC.

T76. EGITATEEN ETA SALAKETAREN ARTEKO TARTEA (2019)⁴⁵

	(ZK)	HILABETEA K	URTEAK ETA HILABETEA
INDARKERIA PSIKOLOGIKOA	1030	103	8 u. eta 7 h.
INDARKERIA FISIKOA	761	100	8 u. eta 4 h.
SEXU-INDARKERIA	285	131	10 u. eta 11 h.
INDARKERIA EKONOMIKOA	480	108	8 u. eta 12 h.
INGURUNeko INDARKERIA	322	107	8 u. eta 11 h.
GIZARTE-INDARKERIA	293	109	9 u. eta 1 h.
INDARKERIA GUZTIAK	208	126	10 u. eta 6 h.

⁴⁵ DGCVGak 2019an egin zuen «Estudio sobre el tiempo que tardan las mujeres víctimas de violencia de género en verbalizar su situación» [«Genero-indarkeriaren emakumezko biktimek egoera adierazteko behar duten denborari buruzko ikerlana»] dokumentuan, sexu-indarkeriatzat hartzen da «emakumeak adosten ez duen eta erasotzaileak behartzen duen izaera sexualeko edozein ekintza. Hurrengoak hartzen ditu barne: exhibizioa, behaketa eta sexu-harremanak izatera behartzea indarraren, intimidazioaren, nagusitasunaren edo manipulazio emozionalaren bitartez, baita testuinguru honetan ematen diren apalkuntzak eta irainak ere» (12. orr.),

*Estudio sobre el tiempo que tardan las mujeres víctimas de violencia de género en verbalizar su situación (2019). DGCVC. Presidentetza, Korteekiko erlazio eta Berdintasun Ministerioa

iv. Sexu-erasoak taldean (2019): 2019ko Makroinkestako datuak

2019ko EIMan inkestatutako emakumeek jasandako sexu-erasoen % 12,5en zenbait lagunek hartu zuten parte, eta bortxaketen % 17,4n.

Nabarmendu behar da *Geoviolenciasexual.com* atariaren arabera, 2020rainoko datuekin, 2016tik 2020ra 211 sexu-eraso anizkoitz eman direla Espainian: 20 2016an, 13 2017an, 65 2018an, 86 2019an y 27 2020an (urrira arte)⁴⁶.

T77. SEXU-ERASO ANIZKOITZAK (2019)

	(ZK)	% SI JASAN DUTEN ETA ESPAINIAN BIZI DIREN 16 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK
EZ, EGITATE GUZTIETAN PERTSONA BAKAR BATEK HARTU ZUEN PARTE	541	% 87,5
BAI, GUTXIENEZ EGITATE BATEAN ZENBAIT PERTSONAK HARTU ZUTEN PARTE	77	% 12,5
GUZTIRA	618	% 100

*GEUK EGINDA 2019ko EIMatik abiatuta. DGCVC.

T78. SEXU-ERASO ANIZKOITZAK (2019)

	(ZK)	% BIKOTETIK KANPOKO BORTXAKETA JASAN DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (= 213)
EZ, EGITATE GUZTIETAN PERTSONA BAKAR BATEK HARTU ZUEN PARTE	176	% 82,6
BAI, GUTXIENEZ EGITATE BATEAN ZENBAIT PERTSONAK HARTU ZUTEN PARTE	37	% 17,4
GUZTIRA	213	% 100

⁴⁶ Ikusi: <https://geoviolenciasexual.com/agresiones-sexuales-multiples-en-espana-desde-2016-casos-actualizados/>

v. Lesio fisikoak sexu-indarkeriaren ondorioz (sexu-erasoa eta sexu-abusua): 2019ko Makroinkesta

Emakumeen % 16,2k lesioren bat sufritu du bortxaketaz gaindiko sexu-indarkeriaren ondorioz (batez ere ebakiak, urratuak, ubeldurak edo minak) eta % 37,6k bortxaketa baten ondorioz (batez ere ebakiak, urratuak, ubeldurak edo minak eta lesioak genitaletan).

Bortxaketaz gaindiko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen % 7,3k osasun-zerbitzuen arreta jaso zuten, eta bortxaketa sufritu duten emakumeen % 18,3k.

Bortxaketaz gaindiko bikotetik kanpoko sexu-indarkeriak eragindako ondorio psikologiko ohikoenak hurrengoak dira: antsietatea, fobiak edo izu-atakeak eta etsipena edo ezintasuna kasuen % 32,7n eta % 32n hurrenez hurren. Bortxaketak eragindako ondorio psikologiko ohikoenak hurrengoak dira: autoestimua galtzea eta antsietatea, fobiak edo izu-atakeak % 57,3n eta % 55,9n hurrenez hurren.

vi. Laguntza-bilaketa sexu-indarkeria, sexu-jazarpena eta *stalking* jasan eta gero: 2019ko Makroinkesta

Bortxaketaz gaindiko sexu-indarkeria jasan duten emakumeen % 15,9k laguntza bilatu du, batez ere psikologian edo psikiatrian (% 10,2) eta medizinan, baina proportzio txikiagoan (% 6,5). Halaber, bortxaketa sufritu duten emakumeen % 32,8k laguntza bilatzen dute psikologian edo psikiatrian bereziki (% 21,8k), edo medizinan, baina proportzio txikiagoan ere (% 14,4k).

Aldiz, askoz ohikoagoa da laguntza informala bilatzea bortxaketaz gaindiko sexu-indarkeria jasan duten eta bortxaketa sufritu duten emakumeen artean. Izan ere, % 73,4k eta % 75,7k, hurrenez hurren, pertsona desberdinengana jo zuten laguntza eske. Kasu bietan, emakumezko lagun batengana eta amarengana bereziki, adierazgarritasun ordenan.

c. INDARKERIA DIGITALA (2021 ETA 2022)

i. Sexu-ziberdelinkuentziaren testuinguru orokorra (2021)

2021eko IDLISek hurrengo tipologia penalen arabera sistematizatzen du sexu-ziberdelinkuentzia, Zigor Kodearen II. Liburuaren VIII. Tituluan jasota (178. artikulutik 194.era), sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako delituak hartzen dituztenak: sexu-erasoa (178 eta 183.2), sexu-erasoa sarketarekin (179), sexu-abusua (181, 183.1), sexu-

abusua sarketarekin (182), sexura bideratutako kontaktu bidezko delituak teknologiaren bitartez 16 urtetik beherakoekin (183 ter, 189 bis), sexu-jazarpena (184), exhibizionismoa (185, 189 bis), sexu-probokazioa (186, 189 bis), adingabeak edo ezgaitasuna duten pertsonak galbideratzea (183 bis, 189 bis), prostituzioarekin lotutako delituak (187 eta 188, 189 bis) eta adingabeen pornografia (189-1, 2, 3, 4, 5, 189 bis), LOGILSak Zigor Kodea aldatu aurretik.

Aurreko paragrafoan aipatutako kategorietatik, txosten honek hurrengoak aztertzen ditu: sexu-abusua sarketarekin eta gabe eta sexu-erasoa sarketarekin eta gabe, sexu-jazarpenaz gain. Horietatik guztietatik, zenbatetsuenak hurrengoak dira: sexu-abusua, 178 egitate ezagun erregistraturekin (2021eko guztien % 10,1)⁴⁷, sexu-jazarpenaren aurretik, 119 egitaterekin (2021eko guztien % 6,8).

Oro har, sexu-ziberdelinkuentziari dagozkion biktimizazio gehienak burutzen diren adin-tartea adingabetasuna da, guztien % 84,6 2021ean; zehazki, % 49ko proportzioa 0 eta 13 urte arteko adin-tartean eta % 35,6koa 14 eta 17 urte arteko adin-tartean⁴⁸. Aipatutako txostenean argitaratutako grafikoan (17.a), Barne Ministerioak grafikoki erakusten du (datu estatistikorik gabe) sexu bakoitzari dagokion biktimizazio kopurua. Honek nabarmentzen du 13 eta 17 urte arteko mutikoen eta gizonezko nerabeen biktimizazioak ugariagoak direla emakumezko nerabeen eta neskatoen biktimizazioak baino, zeinak ugaritzen diren 18 urteetatik aurrera.

Dena den, 83. taulan erakusten denez, 18 urtetik beherako mutiko eta gizonezko nerabeak 18 urtetik beherako neskato eta emakumezko nerabeak baino ugariagoak izan arren, batez ere 13 eta 17 urte arteko tartean, 17. grafikoan erakusten den moduan⁴⁹, 83. taulan⁵⁰ 18 urtetik beherako neskato eta emakumezko nerabeak 18 urtetik beherako mutiko eta gizonezkoak baino ugariagoak dira. Desberdintasun hau grafikoan eta taulan aintzat hartutako tipologia penalen ondorio izan daiteke. Grafikoak 2021eko IDLISan aztertutako tipologia penalek hartzen duten biktimizazio-kopurua zenbatzen du (sexu-abusua, sexu-jazarpena, sexu-abusua sarketarekin, sexu-erasoa, sexu-erasoa sarketarekin, exhibizionismoa, adingabeak/ezgaitasuna duten pertsonak galbideratzea, adingabeen pornografia, kontaktua teknologiaren bitartez 16 urtetik beherakoekin, prostituzioarekin lotutako delituak eta sexu-probokazioa); eta 83. taulak bi kategoria azaltzen ditu bakarrik: sexu-abusua eta sexu-jazarpena. Beraz, berezi daiteke haur eta nerabe adingabeen biktimizazioen zati handi bat 83. taulan jasotzen ez diren tipologiei dagozkiela. Tipologia penal hauek, bestalde, 18 urtetik beherako neskato eta emakumezko nerabe gutxiago hartuko lituzkete 18 urtetik beherako gizonezkoenekin alderatuz.

⁴⁷Barne Ministerioak SECek egiten duen 2021eko IDLISaren arabera, «egitate ezaguntzat hartuko dira Segurtasun Indar eta Kidego desberdinek ezagutu dituzten arau-hauste administratibo eta penalak, salaketa jartzeagatik edo poliziak bere kabuz egindako jarduketengatik (prebentzio- edo ikerketa-lana)» (6o. orr.).

⁴⁸Adin txikiaren artean erregistratutako proportzio handiak 2019an, 2020an eta 2021ean adingabeen pornografiari buruzko egitate ezagun erregistratu kopuru handiari dagozkio. Izan ere, kategoría penal guztien indize handiena erakusten du. Bere aldetik, egitate ezagun erregistratu gehien dituen bigarren kategoría kontaktua teknologiaren bitartez 16 urtetik beherakoekin da.

⁴⁹17. grafikoa, Barne Ministerioak SECak egindako 2021eko IDLIS txostenaren «Biktimizazioak adin-taldearen arabera: ziberdelinkuentzia (2021)» a. ataletik aterata.

Sexu-ziberdelikuentziari buruzko tipologia penalaren arabera emakumeen biktimizazio guztietatik, herena baino pixka bat gehiago (%34,9) sexu-abusuaren ondorio dira, eta ia heren bat (%32) sexu-jazarpenaren ondorio. Sexu-ziberdelikuentziaren ondorioz erregistratutako emakumeen biktimizazioen eta tipo penal bakoitzean sexu biei dagozkien biktimizazio guztien arteko loturari dagokionez tipologia penalaren arabera, sexu-indarkeriagatik, biktimizazioen %93,5 emakumeei dagozkie; jarraian, sexu-jazarpenagatik, %93,1 eta sexu-erasoagatik sarketarekin, biktimizazioen %90,9n emakumeak dira delitu hauen biktimak.

Azkenik, sexu-ziberdelikuentziari dagozkion biktimizazio gehienak herritartasun espainiarra duten emakumei dagozkie, guztien %71,8. Atzerriko herritartasuna dutenen artean, Amerikatik datozenak adierazgarrienak dira, 2021an erregistratutako atzerritarren biktimizazio guztien %35,1.

1. Sexu-ziberdelikuentziaren testuinguru orokorra biktimaren sexua zehaztu gabe: erregistratutako egitate ezagunak. Sexu-ziberdelikuentzia (2021)

T79. ERREGISTRATUTAKO EGITATE EZAGUNAK TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (URTEKO SEGIDA)
(ZK)

	2019	2020	2021	GUZTIRA
Sexu-abusua	129	184	178	491
Sexu-erasoa	9	35	28	72
Sexu-erasoa sarketarekin	9	39	37	85
Sexu-abusua sarketarekin	10	28	33	71
Adingabeen pornografia	754	677	631	2062
Exhibizionismoa	32	59	40	131
Adingabeak/ezgaituak galbideratzea	186	222	181	589
Kontaktua. teknologia. 16 urtetik beherakoa	477	575	442	1494
Sexu-jazarpena	133	130	119	382
Prostituzioarekin lotutako delituak	7	8	10	25
Sexu-probokazioa	58	72	57	187
GUZTIRA	1804	2029	1756	5589

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

T80. ERREGISTRATUTAKO EGITATE EZAGUNAK TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (URTEKO SEGIDA)

	(urteko %)		
	2019	2020	2021
Sexu-abusua	% 7,2	% 9,1	% 10,1
Sexu-erasoa	% 0,5	% 1,7	% 1,6
Sexu-erasoa sarketarekin	% 0,5	% 1,9	% 2,1
Sexu-abusua sarketarekin	% 0,6	% 1,4	% 1,9
Adingabeen pornografia	% 41,8	% 33,4	% 35,9
Exhibizionismoa	% 1,8	% 2,9	% 2,3
Adingabeak/ezgaituak galbideratzea	% 10,3	% 10,9	% 10,3
Kontaktua tekn. 16 urtetik beherakoekin	% 26,4	% 28,3	% 25,2
Sexu-jazarpena	% 7,4	% 6,4	% 6,8
Prostituzioarekin lotutako delituak	% 0,4	% 0,4	% 0,6
Sexu-probokazioa	% 3,2	% 3,5	% 3,2
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDL/Setik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T81. ERREGISTRATUTAKO EGITATE EZAGUNAK TIPOLOGIA PENALAREN ARABERA (URTEKO SEGIDA)

(% tipologia penal guztietatik)

	2019	2020	2021	GUZTI RA
Sexu-abusua	% 26,3	% 37,5	% 36,3	% 100
Sexu-erasoa	% 12,5	% 48,6	% 38,9	% 100
Sexu-erasoa sarketarekin	% 10,6	% 45,9	% 43,5	% 100
Sexu-abusua sarketarekin	% 14,1	% 39,4	% 46,5	% 100
Adingabeen pornografia	% 36,6	% 32,8	% 30,6	% 100
Exhibizionismoa	% 24,4	% 45,0	% 30,5	% 100
Adingabeak/ezgaituak galbideratzea	% 31,6	% 37,7	% 30,7	% 100
Kontaktua tekn. 16 urtetik beherakoekin	% 31,9	% 38,5	% 29,6	% 100
Sexu-jazarpena	% 34,8	% 34,0	% 31,2	% 100

Prostituzioarekin lotutako delituak	% 28,0	% 32,0	% 40,0	% 100
Sexu-probokazioa	% 31,0	% 38,5	% 30,5	% 100
GUZTIRA	% 32,3	% 36,3	% 31,4	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

2. Biktimizazioen profila (adina eta sexua): sexu-ziberdelinkuentzia (2021)

a. Biktimizazioak adin-taldearen arabera: ziberdelinkuentzia (2021)

T82. SEXU-ZIBERDELINKUENTZIA: ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK ADIN-TALDEAREN ARABERA (2021)

	(ZK)	(%)
EZEZAGUNA	10	% 0,7
0-13	659	% 49,0
14-17	478	% 35,6
18-30	70	% 5,2
31-40	53	% 3,9
41-64	70	% 5,2
>65	4	% 0,3
GUZTIRA	1344	% 100

*GEUK EGINDA 2021eko IDLISetik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

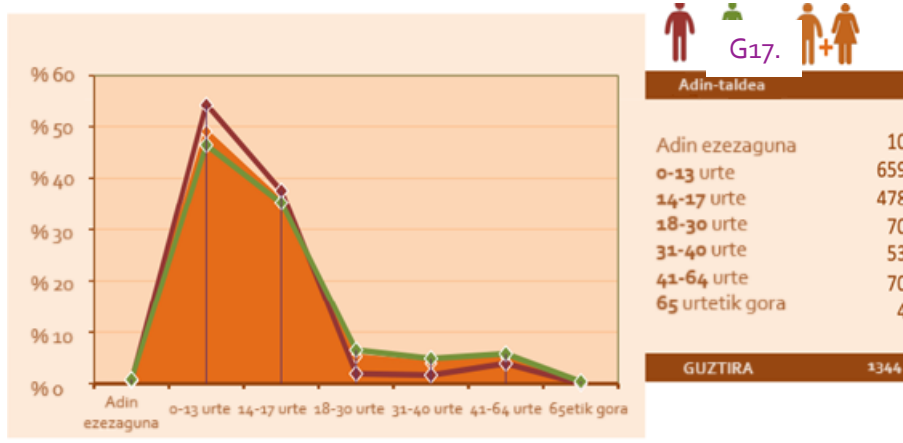
T83. BIKTIMIZAZIOEN ERREGISTROAK TIPOLOGIA PENALAREN (SEXU-ABUSUA ETA SEXU-JAZARPENA), ADIN-TALDEAREN (ADINGABEAK ETA ADINDUNAK) ETA SEXUAREN ARABERA (2021)

	ADINGABEAK			ADINDUNAK			GUZTIRA		
	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Sexuak guztira	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Sexuak guztira	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Sexuak guztira
Guztira Nazionala									
SEXU-ABUSUA	57	105	162	6	18	24	63	123	186

SEXU-
JAZARP
ENA

4 45 49 5 80 85 9 125 134

*GEUK EGINDA *Kriminalitate Estatistika Ataritik* abiatuta. *Victimizaciones por causa de cibercriminalidad por provincias, tipología penal, periodo, grupo de edad y sexo.* (2021). PEC, Barne Ministerioa.

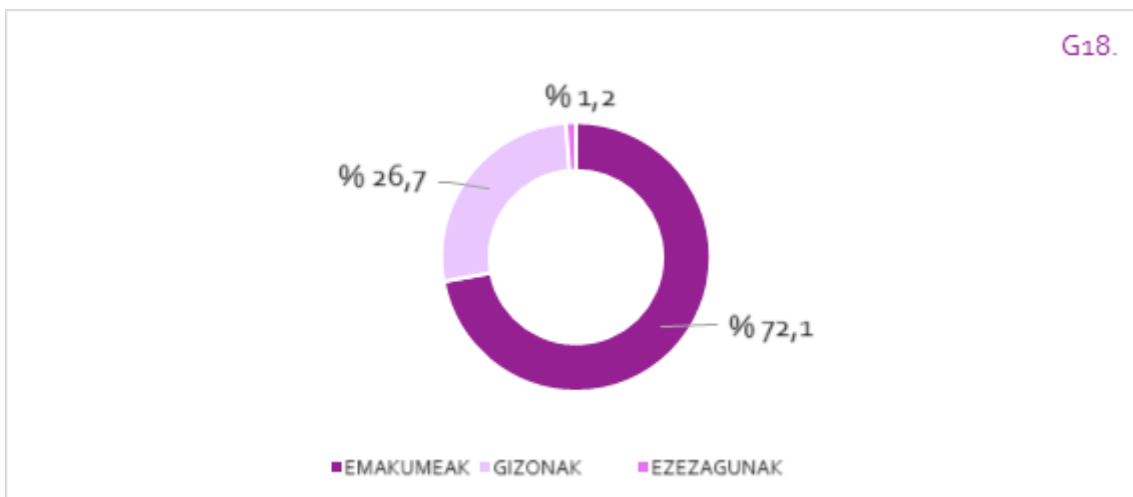
*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

3. Sexu-zibercriminalitatearen ondorioz emakumeen biktimizazioen testuinguru orokorra (2021)

T84. SEXU-ZIBERDELINKUENTZIA: ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK SEXUKA (2021)

	(ZK)	(%)
Emakumeak	969	% 72,1
Gizonak	359	% 26,7
Ezezagunak	16	% 1,2
GUZTIRA	1344	% 100

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA IDLIS 2021etik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

T85. SEXU-ZIBERDELINKUENTZIA: EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIOAK (2021)

	(ZK)	
	EMAKUMEAK	GUZTIRA (sexu biak)
Sexu-abusua	132	194
Sexu-erasoa	29	31
Sexu-erasoa sarketarekin	30	33
Sexu-abusua sarketarekin	27	33
Sexu-jazarpena	121	130
Sexu-probokazioa	39	63
GUZTIRA	378	484

*2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

T86. SEXU-ZIBERDELINKUENTZIA: EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK (2021)

	LINEAN SI JASAN DUTEN EMAKUMEEI ERREGISTRATUTAKO BIKTIMIZAZIOAK (%)	
	LINEAN SI JASAN DUTEN EMAKUMEEEN % TIPO PENAL GUZTIETATIK (sexu biak)	LINEAN SI JASAN DUTEN EMAKUMEEEN % EMAKUMEEKIKO BIKTIMIZAZIO GUZTIETATIK
Sexu-abusua	% 68,0	% 34,9

Sexu-erasoa	% 93,5	% 7,7
Sexu-erasoa sarketarekin	% 90,9	% 7,9
Sexu-abusua sarketarekin	% 81,8	% 7,1
Sexu-jazarpena	% 93,1	% 32,0
Sexu-probokazioa	% 61,9	% 10,3
GUZTIRA	% 78,1	% 100

*GEUK EGINDA *IDLIS* 2021etik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

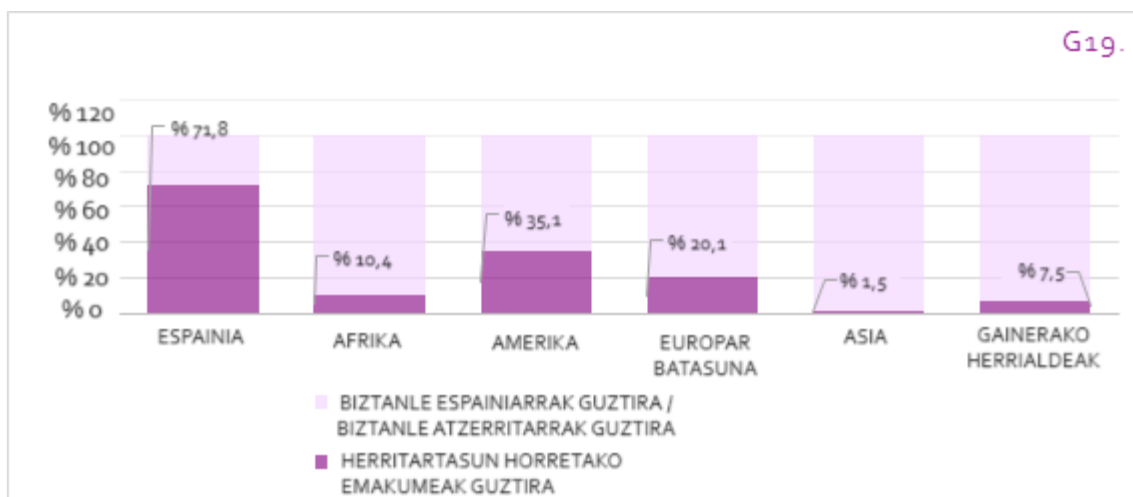
a. Sexu-ziberdelinkuentziaren ondorioz emakumeen biktimizazioak:
herritartasuna (2021)

T87. SEXU-ZIBERDELINKUENTZIA: EMAKUMEEN BIKTIMIZAZIOAK HERRITARTASUNAREN ARABERA

	(ZK)	
	EMAKUMEAK	GUZTIRA (sexu biak)
ESPAINIARRA	869	1210
ATZERRITARRA	100	134
AFRIKA	14	24
Maroko	8	15
Gambia	1	2
Gainerakoak	5	7
AMERIKA	47	57
Kolonia	12	16
Honduras	10	11
Venezuela	5	5
Uruguai	3	4
Paraguay	2	3
Peru	1	3
Gainerakoak	14	15

EUROPAR BATASUNA	27	34
Errumania	10	12
Italia	3	5
Portugal	4	4
Bulgaria	3	4
Polonia	2	3
Alemania	1	2
Frantzia	2	2
Gainerakoak	2	2
ASIA	2	2
Txina	2	2
GAINERAKO HERRIALDEAK	10	17
Erresuma Batua	1	5
Gainerakoak	9	12
GUZTIRA	969	1344

* 2021eko IDLIS. SEC. Barne Ministerioa.

*GEUK EGINDA IDLIS 2021etik abiatuta. SEC. Barne Ministerioa.

ii. Online sexu-jazarpen mota desberdinen intzidentzia adinaren arabera (2019)

T88. ONLINE SEXU-JAZARPEN MOTAK ADIN-TALDEKA (2019)⁵¹

(% adin-taldetik)

	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-50	51ET IK GOR A	GUZTI RA
Sare sozialetan iradokizun desegokiak, apalgarriak, beldurgarriak edo mingarriak jaso zenituen	% 26,3	% 25,8	% 16,1	% 12,5	% 8,1	% 6,2	% 1,3	% 7,4
Minduta, apalduta edo beldurtuta sentiarazi zintuzten eta sexualki esplizituak ziren posta elektronikoak, WhatsAppk edo testu-mezuak jaso zenituen	% 20,4	% 17,3	% 13,0	% 10,4	% 9,4	% 6,1	% 1,6	% 6,4
Minduta, apalduta edo beldurtuta sentiarazi zintuzten sexualki esplizituak ziren irudiak edo argazkiak erakutsi edo bidali zizkizuten	% 21,7	% 17,9	% 11,1	10,9	% 9,0	% 8,2	% 2,3	% 7,2

*Violencia digital de género: una realidad invisible. Policy Brief para abordar su impacto en la sociedad. ONTSI. 2022.

iii. Sexu-indarkeria zita-aplikazioen bitartez: Tinder (2022)

FMJk 2022an egin zuen «Apps sin violencia. Investigación sobre las violencias sexuales que las mujeres sufren en aplicaciones de citas» ikerketaren arabera, Tinder izeneko zita-aplikazioa erabili duten emakumeen % 87,6 deseroso sentitu da bere fisikoari buruzko aipamen zuzenak egiten zizkieten mezuak jasotzean. Gainera, % 83,9k gutxienez behin sentitu du beste pertsona tematu dela eta % 78,3ren ustez xantaia emozionala egin diote behin edo gehiagotan. Halaber, emakumeen % 79,1ek adierazten du deseroso sentitu dela beste erabiltzaileak bere biluzi-argazkiak eskatzean, eta % 69,3k ziurtatzen du deseroso edo behartuta sentitu dela sexu telefonikoa edo *sextinga* egitera behin edo gehiagotan.

⁵¹Taula hau 2022an argitaratu arren, jasotako datuak 2019koak dira, 2019ko EIMatik aurrera egin baita.

Emakumeei gizatasuna kendu eta gauza bihurtzen dituzten edukiak erakusten dituen sexu-indarkeria esplizituari dagokionez, % 81,9k baieztatzen du minduta edo deseroso sentitu dela beste erabiltzaileen bibliografietan ikustean sexu-eduki esplizitua non emakumeak apaldua, menderatuta edo bortxatuta agertzen diren.

Lehen interakzioan beste erabiltzaileekin, % 65,4k adierazten du sexualki otzanak ote diren galdu diotela. Galdera honen aurrean, inkestatutakoan % 61ek baieztatzen du «jainkojale» edo antzeko terminoekin iraindu dituztela ezetz erantzun dutenean.

Linean gerta daitezkeen prostituzio-praktikei dagokienez, emakumeen % 60,2k adierazten du behin edo gehiagotan proposatu diotela sexu-harremanak izatea diru truke eta % 72,2k unereren batean ikusi dituela erabiltzaileak dirua edo opariak eskaintzen sexu truke.

Bestetik, % 61en ustez, nolabaiteko arriskua dago zita-aplikazioen bidez antolatutako zitetara joaterako orduan, ezezagunak izateagatik. Hori dela eta, % 62,1ek kontatu dio konfiantzazko pertsona bati non izango duen zita, baita erabiltzailearen izena ere, behin edo gehiagotan.

Apps sin violencia. Investigación sobre las violencias sexuales que las mujeres sufren en aplicaciones de citas ikerlanean inkestatutakoan ia erdiak (% 49,2k) adierazten du zitaren batean lagunak edaten jarraitzera animatu duela sexu-harremanak izateko eta % 11,5k ziurtatzen du sexu-indarkeria motaren bat jasan duela Tinder bidez antolatutako zita batean. Gainera, % 38,9 behartuta sentitu da behin edo gehiagotan BDSM praktikak egitera adosteko⁵².

Sexu-harremanei dagokienez, % 48,8k aipatzen du objektu gisa sentitu zela eta % 33k baieztatzen du gelditu nahi izan duenean beste erabiltzailea haserretu dela. Gainera, emakumeen % 27,7k ziurtatzen du preserbatiborik gabe sartu dietela zakila aurretik adostu gabe eta % 28,2k defendatzen du egiten zuten sexu-praktika mingarria zela hitzez adierazi zutela eta beste erabiltzaileak ez zuela atzera egin.

d. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO EMAKUMEEN SALEROSKETA (2019-2021)

i. Sexu-esplotaziora bideratutako emakumeen eta neskatoen salerosketaren testuingurua (2019-2021)

1. Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktimen kopurua Espainian (2019-2021)

Nazioarteko Estatistika Institutuak (INE) egindako eta argitaratutako «Número de víctimas de trata de personas por cada 100.000 habitantes, desglosado por sexo, edad y tipo de explotación» [«Pertsonen salerosketa-biktima kopurua 100.000 biztanleko, sexutan, adin-taldetan eta esplotazio-motatan banatuta»] 16.2.2 adierazlearen arabera, 0,54 sexu-

⁵² Bondage, Diziplina, Dominazioa, Sumisioa, Sadismoa y Masokismoa (BDSM).

esplotaziora bideratutako salerosketaren emakume biktima zeuden 100.000 biztanleko 2021ean. Autonomia-lurraldeka, Asturiasko Printzerria (1,19), Balear Uharteak (1,02) eta Murtziako Eskualdea (0,99) dira erregistratutako tasa altuenak dituzten erkidegoak.

T89. SEXU-ESPLATAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETAREN BIKTIMA KOPURUA: ADINA ETA SEXUA (2019-2021)

(100.000 biztanleko)

	2019	2020	2021
BIKTIMA KOPURUA	0,63	0,34	0,29
Emakumezkoen biktima kopurua	1,18	0,61	0,54
Gizonezkoen biktima kopurua	0,05	0,06	0,02
ADINDUNEN BIKTIMA KOPURUA	0,75	0,40	0,34
Emakumezkoen biktima kopurua	1,39	0,72	0,64
Gizonezkoen biktima kopurua	0,06	0,06	0,03
ADINGABEEN BIKTIMA KOPURUA	0,06	0,04	0,02
Emakumezkoen biktima kopurua	0,12	0,05	0,05
Gizonezkoen biktima kopurua	0,00	0,02	0,00

*Indicador 16.2.2. Nº víctimas de trata de personas por cada 100.000 habitantes, desglosado por sexo, edad y tipo de explotación. INE.

T90. SEXU-ESPLATAZIORA SALEROSKETAREN BIKTIMEN KOPURUA AE-AREN ARABERA (2019-2021)

(100.000 biztanleko)

	2019	2020	2021
ANDALUZIA	0,65	0,79	0,32
ARAGOI	0,76	0,23	0,23
ASTURIASKO PRINTZERRIA	0,00	0,00	1,19
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	1,22	0,77	1,02
KANARIAK	0,51	0,18	0,18
KANTABRIA	1,03	0,00	0,34
GAZTELA ETA LEON	0,83	0,71	0,71
GAZTELA-MANTXA	0,05	0,20	0,20
CATALUNYA / KATALUNIA	0,78	0,04	0,19

COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	0,20	0,38	0,16
EXTREMADURA	0,37	0,56	0,00
GALIZIA	0,70	0,04	0,11
MADRILGO ERKIDEGOA	0,26	0,07	0,18
MURTZIAKO ESQUALDEA	3,35	0,79	0,99
NAFARROAKO FORU ERKIDEGOA	0,00	0,15	0,30
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	0,77	0,36	0,00
ERRIOXA	0,00	0,31	0,00
CEUTA	0,00	0,00	0,00
MELILLA	0,00	0,00	0,00
GUZTIRA	0,63	0,34	0,29

*Indicador 16.2.2. Nº víctimas de trata de personas por cada 100.000 habitantes, desglosado por sexo, edad y tipo de explotación. INE.

2. Sexu-esplotaziora bideratutako balizko salerosketa egoerak Espainian erakundeen arabera (2021)

Bestetik, Berdintasun Ministerioko DGCVGak egindako «Boletín estadístico anual. Año 2021. Sistema estadístico de Criminalidad. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN» [«Urteko estatistika-buletina. 2021. urtea. Kriminalitate Estatistika Sistema. Hildakoak. 016. ATENPRO. Jarraipen-gailuak. Laguntza-baliabideetarako web orria. VIOGÉN»] buletinak 17.544 emakume eta haur zenbatzen ditu non aztertutako erakundeak balizko sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa susmatzen duen. Hauen artean, 6842 emakume eta neskato erabiltzaile sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa egoeran, eta hauetatik, 1147 emakumeak seme-alabekin.

T91. ERAKUNDEAK BALIZKO SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA SUSMATZEN DUEN ERABILTZAILEEN KOPURUA (2021)

	EMAKUME ETA NESKATO KOPURUA	%
ERAKUNDEAK DETEKTATUTAKO SEXU- ESPLOTAZIOAREN BALIZKO BIKTIMAK	10.702	% 61,0

ERAKUNDEAK DETEKTATUTAKO SALEROSKETAREN BIKTIMAK	6842	% 39,0
--	-------------	--------

GUZTIRA	17.544	% 100
---------	---------------	-------

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

T92. ERAKUNDEAK DETEKTATUTAKO SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA EGOERAN DAUDEN ERABILTZAILAK: EGOERA PERTSONALA ETA FAMILIARRA (2021)

	EMAKUME ETA NESKATO KOPURUA	%
EMAKUMEAK BAKARRIK	5695	% 83,2
EMAKUMEAK SEME-ALABEKIN	1147	% 16,8
ZEHAZTU GABE	0	% 0,0
GUZTIRA	6842	% 100

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

3. Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren emakume biktimen profila Espainian: adina eta herritartasuna (2021)

Erregistratutako adinek adierazten dute detektatutako kasuen % 0,1 neskatoak edo 18 urtetik beherako emakume nerabeak direla; % 29,6, 18 eta 25 urte arteko emakumeak; % 36,2, 26 eta 35 urte artean, eta % 29,6, 35etik gorako emakumeak.

Herritartasun zenbatetsuena kolonbiarra da (% 25,9), nigeriarraren aurretik (% 14,2), eta espainiarra gutxien agertzen denetakoa da (% 1,9). Jatorrizko eskualdearen arabera, 2021ean sexu-esplotaziora bideratutako salerosketan detektatutako emakumeak Iberoamerikatik (% 58,4) eta Afrikatik (% 21,4) datoz gehienbat.

T93. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA-ZANTZUAK DITUZTEN EMAKUMEEN ADINA (2021)

	ADINA	%
<18	9	% 0,1
18-25	2024	% 29,6

26-35	2479	% 36,2
>35	1838	% 26,9
ZEHAZTU GABE	492	% 7,2
GUZTIRA	6842	% 100

*Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

T94. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA-ZANTZUAK DITUZTEN EMAKUMEEEN HERRITARTASUNA (2021)

	EMAKUMEA K	(%)	FORMALKI IDENTIFIKATUT AKO EMAKUMEA	(%)	EMAKUME SALATZAILEAK	(%)
KOLONBIA	1775	% 25,9	194	% 26,4	156	% 27,6
NIGERIA	974	% 14,2	183	% 24,9	116	% 20,5
ERRUMANIA	588	% 8,6	37	% 5,0	24	% 4,2
VENEZUELA	508	% 7,4	0	% 0,0	0	% 0,0
DOMINIKAR ERREPUBLIKA	461	% 6,7	9	% 1,2	10	% 1,8
BRASIL	390	% 5,7	57	% 7,7	42	% 7,4
PARAGUAY	362	% 5,3	48	% 6,5	40	% 7,1
TXINA	329	% 4,8	4	% 0,5	4	% 0,7
MAROKO	181	% 2,6	21	% 2,9	18	% 3,2
ESPAINIA	129	% 1,9	26	% 3,5	20	% 3,5
GAINERAKOA K	1145	% 16,7	157	% 21,3	136	% 24,0
GUZTIRA	6842	% 100	736	% 100	566	% 100

*Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

T95. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA-ZANTZUAK DITUZTEN

EMAKUMEEN JATORRIA (2021)

	(%)
IBEROAMERIKA	% 58,4
AFRIKA	% 21,4
EUROPA	% 13,2
ASIA	% 5,0
EZ DA AZALDU	% 2,0
GUZTIRA	% 100

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

4. Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktimentzako arreta-baliabideak Espainian (2020-2021)

Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktimentzako arreta-baliabideei dagokienez Espainian, 2021ean 46 erakundek egiten dute lan, eta 547 ostatu-plaza eskaintzen dituzte sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktimentzat 101 abegi-zentro edo pisutan. Hauetatik 11 biktima adingabeentzako ostaturako erreserbatuta daude eta 29 seme-alaba adingabeak bere kargura dituzten emakumeen ostaturako. Azkenik, biktimentzako 101 abegi-zentroez gain, arreta anbulatorioko 167 zentro ere daude.

a. Ostatua eta arreta anbulatorioa (2021)

T96. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETAREN BIKTIMENTZAKO ARRETA-BALIABIDEAK (2021)

	BALIABIDEAK
OSTATUA BARNE HARTZEN DUTEN BALIABIDEAK GUZTIRA	101
OSTATUETAKO PLAZAK GUZTIRA	547
Biktima adingabeentzako baliabideak ostatuarekin	11
Emakumeentzako eta seme-alaba adingabeentzako baliabideak ostatuarekin	29
ARRETA ANBULATORIOKO ZENTROAK	167
GUZTIRA	268

*Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

5. Barne Ministerioko Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroko (CITCO) datuak (2021)

Tg7. POLIZIA-EKINTZAK DELITUA JAZARTZEKO: SEXU-ESPLOTAZIORA SALEROSKETAREN BIKTIMA IDENTIFIKATUAK (2017-2021)

	(ZK)				
	2017	2018	2019	2020	2021
EMAKUMEAK > ADINA	124	117	277	145	129
Guztira > adina	146	122	289	157	134
EMAKUMEAK < ADINA	9	6	5	2	2
Guztira < adina	9	6	5	3	2
GUZTIRA	155	128	294	160	136

*Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

Tg8. SEXU-ESPLOTAZIORA SALEROSKETAREN IDENTIFIKATUTAKO BIKTIMEN HERRITARTASUNA (2017-2021)

	(ZK)				
	2017	2018	2019	2020	2021
KOLONBIA	1	19	59	61	49
PARAGUAY	10	6	24	21	18
ERRUMANIA	26	17	29	14	16
VENEZUELA	13	18	72	13	13
BRASIL	6	5	21	5	8
ESPAINIA	4	4	12	4	5
NIGERIA	54	34	31	9	4
HONDURAS	2	2	1	1	4
URUGUAY	0	1	0	1	4
PERU	0	0	4	5	2

DOMINIKAR ERREPUBLIKA	3	3	7	3	2
MAROKO	6	0	2	5	1
ARGENTINA	1	1	0	4	1
BULGARIA	2	9	2	2	1
ERRUSIA	0	0	1	1	1
ALBANIA	0	1	0	1	1
TXINA	17	1	2	0	1
MOLDAVIA	0	1	0	0	1
ANGOLA	0	0	0	0	1
POLONIA	0	0	0	0	1
SENEGAL	0	0	0	0	1
SERBIA	0	0	0	0	1
GAINERAKO HERRITARTASUNAK	10	6	27	10	0
GUZTIRA	155	128	294	160	136

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.*

6. Estatuko Fiskaltza Nagusiko Atzerritarren Ataleko datuak (2021)

T99. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO EMAKUME ETA NESKATOEN SALEROSKETAREN AURREKO JARRAIPEN BEREZIRAKO EGINBIDEAK (2021)

(ZK)

	2021
IREKIAK	78
ARTXIBATUAK	7
IKERTUTAKO PERTSONAK	273
ZENBATUTAKO BIKTIMAK FISKALTZAN: IDENTIFIKATUTA	213
ZENBATUTAKO BIKTIMAK FISKALTZAN: ARRISKU LARRIAN	64
ERAKUNDE KRIMINALAK	44

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de*

T100. BEHIN BEHINEKO KALIFIKAZIO-IDAZKIAK: SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO EMAKUME ETA NESKATOEN SALEROSKETA (2021)

(ZK)

	2021
AKUSAZIO-IDAZKIAK	37
BIKTIMA KOPURUA	97
✿ <i>Biktimen adina</i>	
> adina	95
< adina	2
✿ <i>Biktimen sexua</i>	
Gizonak	-
Emakumeak	97
AKUSATU KOPURUA	126
Akusatutako gizonak	57
Akusatutako emakumeak	69
Pertsona juridikoak	-

*Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

T101. BIKTIMEN ETA AKUSATUEN HERRITARTASUNA: SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA (2021)

(ZK)

	AKUSATUAK	BIKTIMAK
DOMINIKAR ERREPUBLIKA	1	1
KOLONBIA	31	35
PARAGUAY	4	15
NIKARAGUA	2	4
KUBA	3	-

VENEZUELA	5	8
BRASIL	1	5
PERU	1	-
NIGERIA	45	19
MAROKO	4	3
GAMBIA	1	1
ESPAINIA	17	-
ERRUMANIA	7	4
TAILANDIA	-	1
EZ DU ERANTZUN	4	1
GUZTIRA	126	97

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

7. Epaiak (2021)

T102. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA: EPAIAK (2021)

	(ZK)	2021
KONDENA-EPAIAK		17
KONDENA-EPAI PARTZIALAK (BESTE DELITUENGATIK)		3
ABSOLUZIO-EPAIAK		11
GUZTIRA		31

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

T103. EPAIAN ERREKONozITUTAKO BIKTIMAK: SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA (2021)

	(ZK)	2021
EPAIAN AINTZATETSITAKO BIKTIMA KOPURUA		63
✿ <i>Biktimen adina</i>		
> adina		63

< adina 1

✿ *Biktimen sexua*

Gizonezkoak -

Emakumezkoak 63

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

T104. BIKTIMEN, ZIGORTUEN ETA ABSOLBITUEN HERRITARTASUNA: SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA (2021)

	(ZK)		
	ZIGORTUAK	ABSOLBITUAK GUZTIRA	EPAIAN ERREKONOZITUTAKO BIKTIMAK
NIGERIA	23	28	19
ESPAINIA	4	7	-
ERRUMANIA	3	1	3
ALBANIA	-	-	-
KOLONBIA	13	8	24
VENEZUELA	4	1	9
PARAGUAY	1	2	6
HONDURAS	1	-	2
BOLIVIA	1	-	-
KUBA	2	-	-
EZ DU ERANTZUN	-	4	-
GUZTIRA	52	51	63

**Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

- a. Epaien proportzioa (2021) erakundeak detektatu dituen sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa kasuetatik (2021)

T105. ERABILTZAILE KOPURUA BALIZKO SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA EGOERAN, IDENTIFIKATUTA ETA EPAIAK (2021)

ERAKUNDEAK DETEKTATUTA: EMAKUME ETA NESKATO KOPURUA

Erakundeak detektatutako sexu-esplotazioaren balizko biktimak	10.702
Erakundeak detektatutako salerosketaren biktimak	684,2
GUZTIRA	17544

SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA EPAIAK

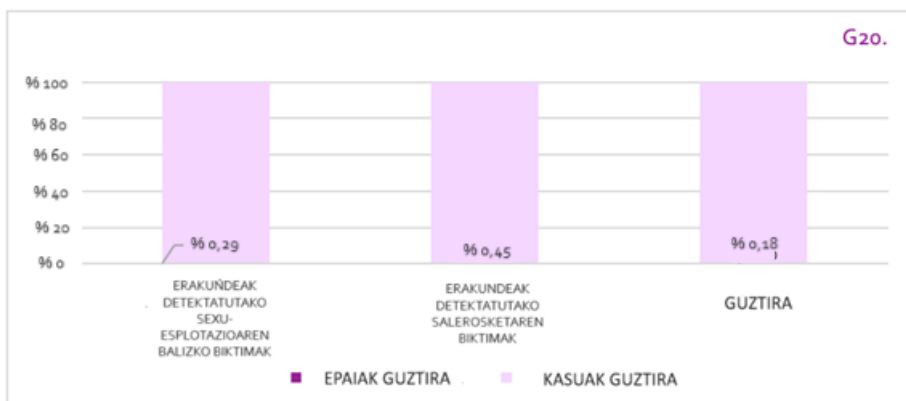
KONDENA-EPAIAK	17
KONDENA-EPAI PARTZIALAK (BESTE DELITUENGATIK)	3
ABSOLUZIO-EPAIAK	11
GUZTIRA	31

*Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

T106. SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA EPAIEN PROPORZIOA (2021) BALIZKO SEXU-ESPLOTAZIORA BIDERATUTAKO SALEROSKETA BALIZKO EGOERAN ZEUDEN ERABILTZAILE GUZTJETATIK, IDENTIFIKATUTA ETA GUZTIRA (2021)

	KONDENA-EPAIAK	KONDENA-EPAI PARTZIALAK (BESTE DELITUENGATIK)	ABSOLUZIO-EPAIAK	GUZTIRA
ERAKUNDEAK DETEKTATUTAKO SEXU-ESPLOTAZIOAREN BALIZKO BIKTIMAK	% 0,16	% 0,03	% 0,10	% 0,29
ERAKUNDEAK DETEKTATUTAKO SALEROSKETAREN BIKTIMAK	% 0,25	% 0,04	% 0,16	% 0,45
GUZTIRA	% 0,10	% 0,02	% 0,06	% 0,18

*GEUK EGINDA hurrengotik abiatuta. Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

*GEUK EGINDA hurrengotik abiatuta *Boletín estadístico anual. Año 2021. SEC. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

e. EMAKUMEEN GENITALEN MUTILAZIOA ESPAINIAN (2021)

i. Emakumeen genitalen mutilazioaren testuingurua Espainian (2016-2021)

Zigor Kodearen 149.2 artikulua delitu gisa tipifikatu arren, iturri estatistiko ofizialek ez dute ia EGMari buruzko informaziorik aztertzen, biltzen eta argitaratzen modu zehatzean. Hori dela eta, 2015-2019ko ISVCMak 2015etik 2019 arteko aldian sei neskatok jasan dutela adierazten du, baina kopuru hau erakunde espezializatuen balioespenetatik urrun dago, jarraian jasotzen dugunez. Hori dela eta, gai hau aztertu nahi dutenentzat datuak bilatzea gogaikarria da eta jasotakoak ia hutsalak dira.

Zailtasun hauen aurrean, UABko WASSU Fundazioa bezalako erakundeek EGMari buruzko estatistikak egiten dituzte, baina errealitatearekiko ustezko hurbilketatzat besterik ezin dira hartu. Izan ere, Espainian EGMa aztertzerakoan, Espainian bizi diren eta praktika hau proportzio handiagoan edo txikiagoan burutzen den herrialdeetatik datozen etorkinak aztertzen dira. Hori dela eta, datu-bilketa zorrotzik ezean, ikerlanaren hurrengo ataletan WASSU Fundazioak EGM egiten den herrialdeetatik datorren populazioaren ikerlanaren inguruan sistematizatutako emaitzak helarazten dira. Aurretik, adierazi behar da emaitza hauek populazioaren ikerketa baten aurkikuntzat bakarrak hartu behar direla kontuan, beraz, ezin dira populazioaren azterketaren (jarraian aurkeztuko duguna) eta EGMaren azterketaren (ezin dena azaldu gaiak gaur egun duen sistematizazio estatistiko eskasagatik) arteko nahasketatik eratorritako interpretazio etnozentrakoak egin. Hau da, kontuan hartu behar da «zenbait iragazki aplikatzea eta arriskuan dagoen populazioa zehazki mugatzen eta zenbatzen saiatzeak estigmak eta bereizkeria ekar diezazkiekeela EGM egiten den

herrialdeetatik datozen edo herrialde horiekin lotura duten biztanle espainiarrei edo Espainian bizi direnei, eta helburu ideologiko edo politiko kaltegarriekin erabil daitekeela»⁵³.

Gaur egun, OMEk kalkulaten du «bizirik dauden 200 milioi neskatok eta emakumek jasan dute EGM praktika hau kontzentratzen den herrialdeetan. Gainera, kalkulaten da urtero hiru milioi neskato EGM jasateko arriskuan daudela, eta gehienek genitalen ablazioa sufritzen dutela 15 urte bete baino lehenago»⁵⁴.

EIGEk 2021ean argitaratutako *Mutilación genital femenina ¿cuántas niñas hay en situación de riesgo en España? [Emakumeen genitalen mutilazioa, zenbat neskato daude arriskuan Espainian?]* argitaratutako artikulua arabera, «neskatoen % 9 eta 15 inguru (0 eta 18 urte arteko 3435-6025 neskato) EGM sufritzeko arriskuan daude, EGM egiten den herrialdeetatik datozen eta 2018an 0 eta 18 urte arteko 39.734 neskatotik). 39.734 neskato etorkin hauetatik, % 79 (31.232) bigarren belaunaldikoak dira. Espainian EGM sufritzeko arriskuan dauden neskato gehienak Gambia, Ginea eta Malitik datoz. Egipto, Mauritania, Nigeria eta Senegaletik etorritako neskato-talde txikiagoak ere badaude» (1. orr.).

Kalkulu hauen arabera, EIGEk egindako *Gender based violence. Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union: Denmark, Spain, Luxembourg and Austria [Genero-indarkeria. Emakumeen genitalen mutilazioa sufritzeko arriskuan dauden nesken estimazioa Europar Batasunean: Danimarka, Espainia, Luxenburgo eta Austria]* txostenean ere argitaratu zirenak, 9460 neskato daude arriskuan, (aurreko paragrafoan adierazten denez), 6025 arrisku larrian eta 3435 arrisku txikian. Guztira, UAB-WASSU Fundazioaren arabera, 2018an gure herrialdean 15.562 neskato zeuden EGM sufritzeko arriskuan.

Aipatutako estimazio-desberdintasuna «arazoa modu adierazgarrian balioesteko datu gabeziaren ondorio» da. «[Gabezia hori] Amnistia Internazionalak salatu du, bere ustez Europan EGMari buruzko erantzun politiko egokiak garatzeko maila galdu garrantzitsuenetako bat izanik. Halaber, Leyek (2017b: 105-106) argi eta garbi adierazten du «ezin direla Europan EGMaren joerak eta eboluzioa aztertu prebalentziari buruzko datu alderagarri eta fidagarriak ez dagoelako, eta datuak ez direlako modu sistematiko eta jarraian biltzen». (...) [Gainera,] «Joint Shadow Report»aren arabera, azpimarragarria da ez dagoela erregistro nazionalik Espainian EGMa sufritzen duten emakume eta neskatoren datuak zentralizatzeko, eta gobernuak erregistro nazional hau eman beharko luke maila desberdinetako administrazioak tartean sartuz (Istanbulgo Hitzarmenaren 11. artikuluari jarraituz)»⁵⁵.

1. Emakumeen genitalen mutilazioa burutzen den herrialdeetatik datozen emakumezko biztanleak Espainian (2016-2021)

⁵³UAB-Wassu Fundazioa (2020). «La mutilación genital femenina en España». DGVC. Berdintasun Ministerioa, 39. orr.

⁵⁴Ikusi: https://www.who.int/es/health-topics/female-genital-mutilation#tab=tab_1

⁵⁵UAB-Wassu Fundazioa (2020). «La mutilación genital...», *Op. cit.*

**T107. EGM JATORRIKO EMAKUMEZKO BIZTANLEEN EBOLUZIOA ESPAINIAN
JAIOTERRIAREN ARABERA: URTEKO HAZKUNDE-TASA METAGARRIA (2016-2021)**

	2016	2021	UHTM (2016-2021)
SENEGAL	15180	19823	% 5,5
NIGERIA	19248	18846	% -0,4
GHANA	4318	6251	% 7,7
GAMBIA	5385	5899	% 1,8
MALI	3575	4829	% 6,2
GINEA	4555	4488	% -0,3
MAURITANIA	2706	2959	% 1,8
KAMERUN	2497	2836	% 2,6
EGIPTO	1723	2065	% 3,7
ETIOPIA	1892	1948	% 0,6
GINEA-BISSAU	1452	1725	% 3,5
BOLI KOSTA	1043	1681	% 10,0
KENIA	1130	1434	% 4,9
INDONESIA	1032	1326	% 5,1
IRAK	801	1085	% 6,3
MALAYSIA	372	483	% 5,4
BURKINA FASO	396	475	% 3,7
SIERRA LEONA	308	276	% -2,2
TANZANIA	214	253	% 3,4
LIBERIA	233	233	% 0,0
TOGO	178	216	% 3,2
SOMALIA	155	181	% 3,9
SUDAN	156	164	% 1,0
UGANDA	106	163	% 9,0
BENIN	135	145	% 1,4
YEMEN	57	139	% 19,5

NIGER	83	113	% 6,4
AFRIKA ERDIKO ERREPUBLIKA	60	108	% 12,5
ERITREA	55	80	% 7,8
TXAD	29	44	% 8,7
DJIBUTI	10	12	% 3,7
HEGO SUDAN	2	2	% 0,0
GUZTIRA	69.086	80.282	% 3,0

* Mapa de la mutilación genital femenina en España 2021. UAB-Wassu Fundazioa.

T108. 0 ETA 14 URTE ARTEKO EMAKUMEZKO BIZTANLEEN EBOLUZIOA EGM JAIOTERRIAREN ARABERA: URTEKO HAZKUNDE-TASA METAGARRIA (2016-2021)

	2016	2021	UHTM (2016-2021)
SENEGAL	4092	4915	% 3,7
NIGERIA	5116	4430	% -2,8
MALI	1496	1906	% 5,0
GHANA	1179	1646	% 6,9
GAMBIA	1576	1536	% -0,5
GINEA	1024	819	% -4,4
ETIOPIA	1295	815	% -8,8
MAURITANIA	740	662	% -2,2
KAMERUN	463	438	% -1,1
EGIPTO	390	371	% -1,0
BOLI KOSTA	230	347	% 8,6
GINEA BISSAU	207	181	% -2,6
IRAK	91	145	% 9,8
INDONESIA	75	119	% 9,7
BURKINA FASO	100	89	% -2,3
KENIA	46	89	% 14,1
MALAYSIA	30	54	% 12,5

YEMEN	16	39	% 19,5
SIERRA LEONA	63	31	% -13,2
NIGER	17	31	% 12,8
SUDAN	38	30	% -4,6
TOGO	29	27	% -1,4
SOMALIA	17	24	% 7,1
UGANDA	9	16	% 12,2
BENIN	25	16	% -8,5
AFRIKA ERDIKO ERREPUBLIKA	5	16	% 26,2
TXAD	3	12	% 32,0
LIBERIA	12	12	% 0,0
TANZANIA	8	11	% 6,6
ERITREA	3	9	% 24,6
DJIBUTI	1	0	% -100,0
HEGO SUDAN	0	0	-
GUZTIRA	18.396	18.836	% 0,5

* Mapa de la mutilación genital femenina en España 2021. UAB-Wassu Fundazioa.

T109. EGM-A EGITEN DEN HERRIALDEETATIK DATOZEN BIZTANLEAK ESPAINIAN (2016-2021)

	BIZTANLERIA	ALDAKETA 2021-2016	% ATZERRIKO JATORRIA DUTEN BIZTANLE GUZTIETATIK
EGM JAIOTERRIA	286343	43.679 (18,0%)	% 3,6
EGM EMAKUMEZKO BIZTANLEAK	80.282	11.196 (16,2%)	% 2,0
EGM 14 URTERAKO EMAKUMEZKO BIZTANLEAK	18.836	440 (2,4%)	% 4,6

EMAKUME BIZTANLEEN JATORRI NAGUSIAK: Senegal, Nigeria, Ghana, Gambia eta Mali.

* Mapa de la mutilación genital femenina en España 2021. UAB-Wassu Fundazioa.

T110. ESPAINIAN BIZI DIREN ETA EGM-A JASATEKO ARRISKUA DUTEN NESKATOEN (0-18 URTE) BALIOESPENA (2018)

	LEHEN BELAUNALDIA		BIGARREN BELAUNALDIA		GUZTIRA	
	Biztanleria	(%)	Biztanleria	(%)	Biztanleria	(%)
EGMa egiten duten herrialdeetatik datozen neskato (0-18 urte) kopurua	8502		31.232		39.734	
Arriskuan dauden neskato kopurua (%) : arrisku larria	846	% 10	5179	% 17	6025	% 15
Arriskuan dauden neskato kopurua (%) : arrisku txikia			2589	% 8	3435	% 9

**Gender based violence. Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union: Denmark, Spain, Luxembourg and Austria. EIGE.*

2. Emakumeen genitalen mutilazioa egiten den herrialdeetatik datozen emakumezko biztanleak autonomia-erkidegoaren arabera (2016– 2021)

T111. EMAKUMEZKO BIZTANLEEN EBOLUZIOA ESPAINIAN: AE-AREN ARABERA ETA UHTM (2016-2021)

	2016	2021	UHTM (2016–2021)
CATALUNYA / KATALUNIA	21298	24876	% 3,2
MADRILGO ERKIDEGOA	8891	9644	% 1,6
ANDALUZIA	7820	8911	% 2,7
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	5748	5960	% 0,7
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	4890	5943	% 4,0
KANARIAK	4578	4998	% 1,8
ARAGOI	3568	4816	% 6,2
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	3258	3708	% 2,6
MURTZIAKO ESQUALDEA	1647	2238	% 6,3

NAFARROAKO FORU ERKIDEGOA	1458	2005	% 6,6
GALIZIA	1488	1934	% 5,4
GAZTELA- MANTXA	1640	1842	% 2,4
GAZTELA ETA LEON	984	1313	% 5,9
ASTURIASKO PRINTZERRIA	585	790	% 6,2
KANTABRIA	485	536	% 2,0
ERRIOXA	506	527	% 0,8
EXTREMADURA	213	216	% 0,3
CEUTA ETA MELILLA	29	25	% -2,9
GUZTIRA	69.086	80.282	% 3,1

**Mapa de la mutilación genital femenina en España 2021. UAB-Wassu Fundazioa.*

T₁₁₂. 6 ETA 14 URTE ARTEKO EMAKUMEZKO BIZTANLEEN EBOLUZIOA ESPAINIAN: AE-AREN ARABERA ETA UHTM (2016-2021)

	2016	2021	UHTM (2016-2021)
CATALUNYA / KATALUNIA	6295	6433	% 0,4
MADRILGO ERKIDEGOA	2128	2030	% -0,9
ANDALUZIA	1741	1858	% 1,3
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	1378	1506	% 1,8
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1501	1306	% -2,7
ARAGOI	969	1176	% 3,9
KANARIAK	995	889	% -2,2
ILLES BALEARS / BALEAR UHARTEAK	846	816	% -0,7
MURTZIAKO ESKUALDEA	515	634	% 4,2
NAFARROAKO FORU ERKIDEGOA	369	496	% 6,1
GAZTELA-MANTXA	504	476	% -1,1
GALIZIA	479	459	% -0,8
GAZTELA ETA LEON	225	309	% 6,6

ASTURIASKO PRINTZERRIA	131	194	% 8,2
ERRIOXA	167	123	% -5,9
KANTABRIA	118	101	% -3,1
EXTREMADURA	30	29	% -0,7
CEUTA ETA MELILLA	5	1	% -27,5
GUZTIRA	18.396	18.836	% 0,5

*Mapa de la mutilación genital femenina en España 2021. UAB-Wassu Fundazioa.

f. BEHARTUTAKO EZKONTZA ESPAINIAN (2019)

i. Behartutako ezkontzen biktimen testuingurua Espainian Kataluniako gehiegizko errepresentazioarekin (2019)

Revista Española de Investigación Criminológica (Reic) aldizkariaren 17. ataleko «El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica» [«Behartutako ezkontza Espainian. Hurbilketa enpirikoa»] artikuluan adierazten duenez, 2019an, BEren biktimen % 76,8k 0 eta 21 urte artean zituzten ezkondu zirenean edo ezkon-hitza eman zutenean; zehazki, % 42,9k 18 eta 21 urte artean zituzten, eta % 33,9k, 0 eta 18 urte artean.

BEren biktimen herritartasun ohikoenak marokoarra (% 29,8) eta espainiarra (% 21,4) dira. Bestetik, BEren biktima gehienen komunitateak magrebtarra (% 42,9) eta Saharaz hegoaldekoa (% 25) dira. Erljio ohikoena musulmana da, kasuen % 69,2n. Gainera, kasuen % 46,4n biktima ezkongabe dago, eta % 39,3n ezkondu dago BE detektatzen den unean.

1. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak Espainian Kataluniako gehiegizko errepresentazioarekin (2019)

a. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: adina (2019)

T113. ADINA EZKONDU ZENEAN / EZKON-HITZA EMATERA BEHARTU ZUTENEAN (2019)
(%)

<18

% 33,9

18-21	% 42,9
22-25	% 7,1
>25	% 12,5
EZEZAGUNA	% 4
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

T114. BE BIKTIMEN ADINA ERAKUNDEAK ESKU HARTU ZUENEAN (2019)

	(%)
<18	% 23,2
18-21	% 35,7
22-25	% 14,3
>25	% 26,8
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

B. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: herritartasuna (2019)

T115. BE-REN BIKTIMEN HERRITARTASUNA (2019)

	(%)
ESPAINIAKOA	% 21,4
NIGERIAKOA	% 3,5
NEPALGOA	% 1,8
MAROKOKOA/MAGREBEKOA	% 29,8
PAKISTANGOA	% 7,0
GINEAKOA	% 3,5
IJITO ERRUMANIARRA	% 1,8
TXINAKOA	% 1,8
GAMBIAKOA	% 7,0
INDIAKOA	% 3,5

ERRUMANIAKOA	% 3,5
AFRIKAKOA	% 1,8
ARABIAKOA	% 1,8
EZEZAGUNA	% 12,0
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

c. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: komunitatea edo etnia (2019)

T116. BE BIKTIMEN KOMUNITATEA/ETNIA (2019)

(%)

MAGREB	% 42,9
SAHARAZ HEGOALDEKOA	% 25,0
ASIAKO HEGO-EKIALDEA	% 1,8
ASIAKO ERDIALDEA	% 8,9
HEGO AMERIKA	% 1,8
EKIALDEKO EUROPA	% 3,6
MENDEBALDEKO EUROPA	% 1,8
ETNIA IJITOA	% 7,1
BESTELAKOA	% 1,8
EZEZAGUNA	% 5,4
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: erlijioa (2019)

T117. BE BIKTIMEN ERLIJIOA (2019)

(%)

MUSULMANA	% 69,2
KATOLIKOA	% 3,6

ORTODOXOA	% 1,8
HINDUA	% 1,8
SIJ-A	% 1,8
EZEZAGUNA	% 21,8
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

e. Behartutako ezkontzen biktimen ezaugarri soziodemografikoak: egoera zibila behartutako ezkontza kasua detektatzen denean (2019)

T₁₁₈. ERAKUNDEAK GERTAKARIA EZAGUTU ZUEN UNEA (2019)

	(%)
EZKONDUTA	% 39,3
EZKONGABEA	% 46,4
BANANDUTA	% 13,0
DIBORTZIATUTA	% 1,8
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

ii. Behartutako ezkontzen biktimen kasu-kopurua ezagutzen duten erakundeak Espainian Kataluniako gehiegizko errepresentazioarekin (2019).

BE detektatzen duten erakundeen jarduera-esparruak hurrengoak dira oro har: genero-indarkeriaren biktimentzako laguntza (% 21,7), BEren biktimentzako laguntza (% 16,1) eta gizakien salerosketaren biktimentzako laguntza (% 15,4).

Erakundeak ezagutzen dituen kasuen % 54,4 familia- edo genero-indarkeria kasu gisa heltzen dira, eta % 23,5 zuzenean BE kasu gisa. Gainera, erakundeak kasuen % 50,8 ezagutzen du biktima ezkondu eta gero, eta % 48,3 ezkontzeko arriskuan dagoenean.

Oro har, biktima bera da erakundeari BEaren berri ematen duena (% 57). Hori ez denean, irakasle batek (% 8,1), lagun batek (% 7), ezagun batek (% 7) edo poliziak (% 4,7) jakinarazten dio egitatea erakundeari.

Erakundeak detektatzeko unean, biktimen egoera administratibo nagusia lege-bizilekuarena da (% 53,6), herritartasun espainiarraren aurretik (% 21,4).

1. Behartutako ezkontza kasuak detektatzen edo esku hartzen duen erakundearen jarduera-esparrua (2019)

T119. BE DETEKTATZEN DUEN ERAKUNDEAREN JARDUERA-EREMUA (2019)

	(%)
Genero-indarkeriaren biktimentzako laguntza	% 21,7
BE biktimentzako laguntza	% 16,1
Gizakien salerosketaren biktimentzako laguntza	% 15,4
Biktimentzako laguntza orokorrean	% 9,1
Etorkinentzako laguntza	% 9,1
Haur eta nerabeentzako laguntza	% 9,1
Gizarte-zerbitzuak	% 5,6
Emakumeentzako laguntza	% 4,9
Hezkuntza	% 3,5
Sexu-indarkeriaren biktimentzako laguntza	% 0,7
Bestelakoa	% 4,9
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17. atala. (2019). REIC.

2. Nola ezagutzen dituzte erakundeek behartutako ezkontza kasuak (2019)

T120. BE KASUEN HELDUERA ERAKUNDEETARA (2019)

	(%)
Familia-indarkeria/genero-indarkeria kasuak	% 54,4
Behartutako ezkontza kasuak	% 23,5
Gizarte-zerbitzuetatik datozen kasuak	% 8,8
Behartutako ezkontzarako salerosketa kasuak	% 2,9
Bestelakoa	% 5,9
Ezezaguna	% 4,4

GUZTIRA % 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

3. Erakundeak behartutako ezkontza detektatu zuen unea: ezkondu baino lehenago edo beranduago (2019)

T121. ERAKUNDEAK EGITATEA EZAGUTU ZUEN UNEA (2019)

	(%)	
	EZKONDUTA JADA	EZKONTZEKO ARRISKUAN
BAI	% 50,8	% 48,3
EZ	% 37,7	% 38,3
EZ DAKI	% 11,5	% 13,3
GUZTIRA	% 100	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

4. Behartutako ezkontza erakundeei jakinarazten dien pertsona (2019)

T122. ERAKUNDEARI JAKINARAZTEN DION PERTSONA (2019)

	(%)
Biktima bera	% 57,0
Irakaslea	% 8,1
Biktimaren laguna	% 7,0
Biktimaren ezaguna	% 7,0
Polizia	% 4,7
Beste senide bat	% 3,5
GKEa edo elkarte	% 3,5
Gizarte-zerbitzuak	% 2,3
Biktimaren aita	% 1,2
Biktimaren ama	% 1,2
Biktimaren neba-arreba	% 1,2
Ez da ezagutzen	% 2,3

Beste bat	% 1,2
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

5. Identifikatutako biktimaren legezko egoera erakundeak esku hartzen duen unean (2019)

T₁₂₃. IDENTIFIKATUTAKO BIKTIMEN HERRITARTASUNA

(%)

Espainiako herritartasuna	% 21,4
Lege-bizilekuarekin	% 53,6
Lege-bizilekurik gabeko atzerritarra	% 16,1
Ez da ezagutzen	% 7,1
Aurreko bat baino gehiago	% 1,8
GUZTIRA	% 100

*«El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». 4. artikulua, 17, atala. (2019). REIC.

g. SEXU-INDARKERIEN AURREAN ZAURGARRITASUN EGOERAN DAUDEN PERTSONAK

i. Haur eta nerabeen aurkako sexu-indarkeriak (2021)

Barne Ministerioko Kriminalitate Estatistika Atariak argitaratutako «Victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021)» [Biktimizazio penalak denboraldika, autonomia-erkidegoka, adin-taldeka eta sexuka (2021)] txostenean adierazten duenez, 0 eta 13 urte artekoen 3804 biktimizaziotik, 2954 neskatoei dagozkie. Aldiz, 14 eta 17 urte artekoen 4512 biktimizaziotik, 3925 neskato eta emakume nerabeei dagozkie.

Haur eta nerabeen biktimizazioek gora egin du 2019 eta 2021 artean; izan ere, 2019an 0 eta 13 urte arteko adin-tartean 2963tik 3805era pasatu da 2021ean, eta 2019an 14 eta 17 urte arteko adin-tartean 3190etik 4512ra 2021ean.

o eta 13 urte arteko haurren biktimizazio gehien dituzten autonomia-erkidegoak hurrengoak dira: Katalunia (708 guztira, horietatik 580 neskatoenak), Andaluzia (656 guztira, horietatik 493 neskatoenak) eta Madrilgo Erkidegoa (490 guztira, 379 neskatoenak). Haurren eta 14 eta 17 urte arteko nerabeen biktimizazio gehien dituzten autonomia-erkidegoak hurrengoak dira: Andaluzia (782 guztira, horietatik 670 neskatoenak), Valentziako Erkidegoa (675 guztira, horietatik 597 neskatoenak), Katalunia (611 guztira, horietatik 547 neskatoenak) eta Madrilgo Erkidegoa (608 guztira, 524 neskatoenak).

DGCVGak argitaratutako «Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas» [«Neska-mutilek jasaten duten sexu-indarkeriari ematen zaion erantzun judiciala»] izeneko txostenak «ausazko hautaketa» egiten du «lurralde nazional osoko organo judizialek emandako lehen auzialdiko epaien zein apelazioko eta kasazioko errekurtsoen epai erabakigarrien artean. Hautatzeko erabili den irizpidea izan da erabakia 2010 eta 2019 urteen arteko aldizkako hiruhilekoen barruan hartu izana»⁵⁶.

Sexuaren eta tipologia penalaren arabera, epaien banaketa ehunekoetan hurrengoak da: 2010etik 2019ra neskatoak delituaren biktima gisa identifikatzen dituzten epaien % 97,90 sexu-abusu eta sexu-eraso tipologiei dagozkie, eta % 2,10 prostituzio, galbideratze eta pornografia delituei. Bestetik, mutikoak delituaren biktima gisa identifikatzen dituzten epaien % 53,16 sexu-abusu eta sexu-eraso tipologiei dagozkie, eta, gertu, % 47,84 prostituzio, galbideratze eta pornografia delituei.

Adinaren arabera, neskatoen aurkako sexu-delitu bat edo gehiago zigortzen dituzten epaien proportzioa handiagoa da adin-tarte guztietan. Adierazgarriena 16 eta 17 urte artekoa da, izan ere, kasuen % 82,05 emakume nerabeei dagozkie, eta % 17,95 gizon nerabeei. Zenbat eta helduagoa, orduan eta epai gehiago neskato eta emakume nerabeen aurkako sexu-delituengatik. Berriz, zenbat eta txikiagoak mutikoak eta gizon nerabeak, orduan eta epai gehiago haien aurkako sexu-delituengatik (balio handiena, % 36,49koa, 0 eta 4 urte artean azaltzen da).

Aztertutako epaiengatik zigortutako erasotzaileak gizonak dira kasuen % 98n (% 1,25en gizonak eta emakumeak eta % 0,75en emakumeak). Delitugilearen eta haurren arteko harremana kasuen ia erdian (% 48,94) biktimaren familia-esparrukoa da, eta laurden bana inguruko ezagunak (% 25,80) eta ezezagunak (% 25,27).

Delitua burutu zenetik salaketa jarri arte, kasuen % 59,15en, urte bat baino gutxiago igaro zen; hauetatik, salaketen % 25,95 delituzko egitatearen hurrengo 10 egunetan baino gutxiagotan jartzen dira.

Oro har, aztertutako epaien % 51,24n ama da salatzen duena eta % 18,90en, biktima bera.

⁵⁶ *Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa, 56. orr.

Sexu-erasoa gertatzen den lekuari buruz aurreko ataletan azaldu ditugun datuekin bat eginez, delituaren gertalekua etxebizitza da gehienbat, kasuen % 65,01ean; % 33,54n biktimarena eta % 31,47n erasotzailearena.

Haurren aurkako sexu-delituen erdia baino gehiago (% 64,11) birritan edo gehiagotan errepikatzen dira denboran zehar; % 36,26 etengabeko sexu-erasoei buruzko epaiak dira eta % 27,85 eraso bat baino gehiagori erantzunez ebazten dira.

1. Haur eta nerabeen aurkako indarkeriak: Barne Ministerioko estatistika (2021)

T124. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO ADINGABEEN BIKTIMIZAZIOAK (2021)

(ZK)

	0-13			SEXUA K GUZTI RA	14-17			SEXUA K GUZTI RA
	MUTIKO AK	NESKATO AK	EZEZAGU NA		MUTIKO AK	NESKATO AK	EZEZAGU NA	
Sexu-erasoa	44	219	0	263	61	579	0	640
Sexu-erasoa sarketarekin	25	125	0	150	34	434	0	468
Adingabeak/ezgai tuak galbideratzea	59	128	6	193	61	139	2	202
Adingabeen pornografia	48	36	9	93	24	46	0	70
Bestelakoak sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurka	657	2446	3	3106	403	2727	2	3132
GUZTIRA	833	2954	18	3805	583	3925	4	4512

*Victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021). PEC. Barne Ministerioa.

T125. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO ADINGABEEN BIKTIMIZAZIOAK (2021)

(%)

	0-13			SEXUA K GUZTI RA adin- talde guztiet atik	14-17			SEXUA K GUZTI RA adin- talde guztiet atik
	MUTIKO AK adin- talde guztietat ik	NESKA TOAK adin- talde guztiet atik	EZEZAGUNA adin-talde guztietatik		MUTIKO AK adin- talde guztietat ik	NESKA TOAK adin- talde guztietat ik	EZEZAGUNA A adin-talde guztietatik	
Sexu-erasoa	% 5,3	% 7,4	% 0,0	% 6,9	% 10,5	% 14,8	% 0,0	% 14,2
Sexu-erasoa sarketarekin	% 3,0	% 4,2	% 0,0	% 3,9	% 5,8	% 11,1	% 0,0	% 10,4
Adingabeak/ez gaituak galbideratzea	% 7,1	% 4,3	% 33,3	% 5,1	% 10,5	% 3,5	% 50,0	% 4,5
Adingabeen pornografia	% 5,8	% 1,2	% 50,0	% 2,4	% 4,1	% 1,2	% 0,0	% 1,6
Bestelakoak sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurka	% 78,9	% 82,8	% 16,7	% 81,6	% 69,1	% 69,5	% 50,0	% 69,4
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100

*GEUK EGINDA Barne Ministerioko PECaren Portal Estadístico de Criminalidad sobre victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021) ataritik abiatuta.

a. Biktimizazioen eboluzioa (2019-2021)

T126. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO BIKTIMIZAZIOEN EBOLUZIOA (2019- 2021)

(ZK)

	0-13			SEXUAK GUZTI RA A	14-17			SEXUAK GUZTI RA A
	MUTIKO AK	NESKA TOAK	EZEZAGUNA		MUTIKO AK	NESKA TOAK	EZEZAGUNA	
2021								

GUZTIR A	833	2954	18	3805	583	3925	4	4512
2020								
GUZTIR A	716	2298	1	3015	589	2667	3	3259
2019								
GUZTIR A	749	2209	5	2963	531	2658	1	3190

*Victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021). PEC. Barne Ministerioa.

T127. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO BIKTIMIZAZIOEN EBOLUZIOA (2019- 2021)

(%)

	0-13			TOTAL MUTIKOAK Kadin- talde guztietati k urtean	14-17			TOTAL MUTIKOAK adin- talde guztiet atik urtean
	MUTIKOAK adin- talde guztietatik urtean	NESKAT OAK adin- talde guztietatik urtean	EZEZAGUNA adin-talde guztietatik urtean		MUTIKOAK adin- talde guztietatik urtean	NESKAT TOAK adin- talde guztietatik urtean	EZEZAGUNA adin-talde guztietatik urtean	
2021								
GUZTIR RA	% 21,9	% 77,6	% 0,5	% 100	% 12,9	% 87,0	% 0,1	% 100
2020								
GUZTIR RA	% 23,7	% 76,2	% 0,0	% 100	% 18,1	% 81,8	% 0,1	% 100
2019								
GUZTIR RA	% 25,3	% 74,6	% 0,2	% 100	% 16,6	% 83,3	% 0,0	% 100

*GEUK EGINDA Barne Ministerioko PECaren Portal Estadístico de Criminalidad sobre victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021) atarian argitaratutako datuetatik abiatuta.

b. Delituak egiten diren lurraldea: autonomia-erkidegoak (2021)

T₁₂₈. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO ADINGABEEN BIKTIMIZAZIOAK: AE-AREN ARABERA (2021)

(ZK)

	0-13			SEXUA K GUZTIR A	14-17			SEXUA K GUZTIR A
	MUTIKO AK	NESKATO AK	EZEZAGU NA		MUTIKO AK	NESKATO AK	EZEZAGU NA	
ANDALUZIA	152	493	11	656	112	670	0	782
ARAGOI	16	72	1	89	10	105	1	116
ASTURIASKO PRINTZERRIA	12	51	0	63	10	50	0	60
BALEAR UHARTEAK	33	114	2	149	42	180	2	224
KANARIAK	47	150	1	198	32	242	0	274
KANTABRIA	5	21	0	26	3	39	0	42
GAZTELA ETA LEON	25	89	0	114	18	129	0	147
GAZTELA- MANTXA	29	114	0	143	19	152	1	172
CATALUNYA / KATALUNIA	128	580	0	708	64	547	0	611
COMUNITAT VALENCIANA / VALENTZIAK O ERKIDEGOA	105	355	0	460	78	597	0	675
EXTREMADUR A	16	44	1	61	5	61	0	66
GALIZIA	37	119	0	156	18	187	0	205
MADRILGO ERKIDEGOA	109	379	2	490	84	524	0	608
MURTZIAKO ESKUALDEA	40	150	0	190	26	146	0	172
NAFARROAKO	17	58	0	75	22	87	0	109

FORU ERKIDEGOA								
EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA	43	129	0	172	28	146	0	174
ERRIOXA	3	12	0	15	3	26	0	29
CEUTAKO HIRI AUTONOMOA	9	6	0	15	3	9	0	12
MELILLAKO HIRI AUTONOMOA	3	10	0	13	3	12	0	15
ATZERRIAN	4	8	0	12	3	16	0	19
EZEZAGUNA	0	0	0	0	0	0	0	0
GUZTIRA	833	2954	18	3805	583	3925	4	4512

*Victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021). PEC. Barne Ministerioa.

2. Haurren aurkako sexu-indarkeriak Espainian emandako epaien azterketaren bidez 2010-2019 tartean.

a. Haurren ezaugarri soziodemografikoak epaien arabera (2010-2019)

T129. ZIGOR-BANAKETA SEXUKA TIPO PENALAREN ARABERA (2010-2019)

(%)

	NESKATOAK	MUTIKOAK
SEXU-ABUSUAK ETA ERASOAK	% 97,90	% 53,16
PROSTITUZIOA, GALBIDERATZEA ETA PORNOGRAFIA	% 2,10	% 47,84

* Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCV. Berdintasun Ministerioa.

T129A. BANAKETA BIKTIMEN ADINAREN ETA SEXUAREN ARABERA (2010-2019)

(%)

	NESKATOAK	MUTIKOAK	GUZTIRA
0-4	% 63,51	% 36,49	% 100

5-12	% 71,17	% 28,83	% 100
13-15	% 71,70	% 28,30	% 100
16-17	% 82,05	% 17,95	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

b. Erasotzaileen sexua epaien arabera (2010-2019)

T130. ERASOTZAILEEN SEXUA (2010-2019)

(%)

EMAKUMEZKOA	% 0,75
GIZONEZKOA	% 98,00
BIAK	% 1,25
GUZTIRA	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

c. Biktimaren eta erasotzailearen edo erasotzaileen arteko harremana epaien arabera (2010-2019)

T131. BIKTIMAREN ETA ERASOTZAILEAREN ARTEKO HARREMANA (2010-2019)

(%)

EZEZAGUNAK	% 25,27
FAMILIAKOAK	% 48,94
EZAGUNAK	% 25,80
GUZTIRA	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCV. Berdintasun Ministerioa.*

d. Egitateen eta salaketaren arteko tarte epaien arabera (2010-2019)

T132. EGITATEEN ETA SALAKETAREN ARTEKO TARTEA (2010-2019)

	(%)
EGUNAK	% 25,95
10 EGUN	% 11,83
HILABETE 1	% 5,34
3 HILABETE	% 6,11
6 HILABETE	% 9,92
URTE 1	% 9,54
2 URTE	% 3,05
3 URTE	% 5,34
4 URTE	% 4,20
5 URTE	% 4,20
6 URTE	% 2,29
7 URTE	% 1,15
8 URTE	% 1,91
9 URTE	% 1,53
10 URTE	% 1,15
>10 URTE	% 6,49
GUZTIRA	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

e. Salatzen duen pertsona edo erakundea epaien arabera (2010-2019)

T133. SALATZEN DUEN PERTSONA/ERAKUNDEA (2010-2019)

	(%)
SENIDEA	% 0,53
AMA	% 51,24
GIZARTE-ZERBITZUAK, OSASUNA EDO ABEGIA	% 4,24
IKASTETXEA	% 3,00

AITA	% 5,48
BIKTIMA	% 18,90
GURASOAK	% 3,36
BESTE BATZUK	% 13,25
GUZTIRA	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

f. Erasoaren gertalekua epaien arabera (2010-2019)

T134. ERASOAREN GERTALEKUA (2010-2019)

(%)

BIKTIMAREN BIZILEKUA	% 33,54
ERASOTZAILEAREN BIZILEKUA	% 31,47
JARDUERA-LEKUA	% 12,84
JENDE ASKORIK GABEKO LEKUA	% 8,28
BESTE BATZUK	% 13,87
GUZTIRA	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

g. Erasoaren jarraipena epaien arabera (2010-2019)

T135. ERASOAREN JARRAIPENA (2010-2019)

(%)

DENBORAN JARRAITUA	% 36,26
ERASO BAT BAINO GEHIAGO	% 27,85
ERASO BAT	% 35,89
GUZTIRA	% 100

**Respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

ii. Nerabeen aurkako sexu-indarkeriak (2021)

Emakume nerabeen artean, *Barne Ministerioko Kriminalitate Estatistika Atariak* 1013 biktimizazio jasotzen ditu sexu-erasoagatik (sarketarekin edo gabe) 2021ean gertatutako 3925etatik. 2021ekin alderatuz, aldiko aurreko urteek, 2019 eta 2020, biktimizazio gutxiago erregistratzen dituzte.

Urteko segida bakoitzean gertatutako biktimizazio guztietatik, sexu-erasoek (sarketarekin edo gabe) gora egiten dute etengabe 14 eta 17 urte arteko emakume nerabeen artean 2019tik aurrera, urte hartan % 21,8tik 2020an % 22,2ra eta 2021an % 25,9ra pasatuz. Aitzitik, adingabeen galbideratzea eta sexu-ukigabetasunaren aurkako gainerako delituek pixka bat egin dute behera tarte horretan, 2021. urtean % 3,5era heldu arte adingabeen galbideratzearekin lotutako biktimizazioak (2019an % 4,4) eta % 69,5era gainerako delituekin lotutako biktimizazioak. Bitartean, adingabeen pornografia egonkor mantentzen da, % 1ean.

DGCVGak argitaratutako «La situación de la violencia contra las mujeres en la adolescencia en España» [«Emakume nerabeen aurkako indarkeriaren egoera Espainian»] ikerketaren arabera, emakume nerabeen % 14,4 behartuta sentitu da behin edo gehiagotan sexu-motako jarduerak egitera parte hartu nahi ez izan arren.

Gizon nerabeek emakume nerabeen aurka online burututako sexu-indarkeriari dagokionez, emakumeen % 43,9k adierazten du sexu-izaerako argazkiak eskatu dizkietela Internet bidez; % 48k, irudi sexualak erakutsi dizkietela Interneten eta % 36,8k, nahi gabeko posta elektronikoko edo mezu sexualak jaso dituztela.

T136. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO BIKTIMIZAZIOAK: EMAKUME NERABEAK (2021)

	(ZK)	
	EMAKUME NERABEAK (14-17)	EMAKUMEAK GUZTIRA
	2021	
Sexu-erasoa	579	2079
Sexu-erasoa sarketarekin	434	1774
Adingabeak galbideratzea	139	287
Adingabeen pornografia	46	110
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	2727	10358

GUZTIRA 2021	3925	14608
2020		
Sexu-erasoa	327	1456
Sexu-erasoa sarketarekin	263	1314
Adingabeak galbidean jartzea	126	245
Adingabeen pornografia	51	137
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	1900	7646
GUZTIRA 2020	2667	10.798
2019		
Sexu-erasoa	313	1603
Sexu-erasoa sarketarekin	266	1279
Adingabeak galbidean jartzea	117	263
Adingabeen pornografia	38	86
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	1924	7660
GUZTIRA 2019	2658	10.891

*Victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021). PEC.
Barne Ministerioa.

T137. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO BIKTIMIZAZIOAK: EMAKUME NERABEAK (2021)

	(ZK) EMAKUME NERABEAK (14-17) URTEKO GUZTIETATIK	EMAKUME NERABEAK GUZTIRA TIPO PENAL GUZTIETATIK
2021		
Sexu-erasoa	% 14,8	% 27,8

Sexu-erasoa sarketarekin	% 11,1	% 24,5
Adingabeak galbideratzea	% 3,5	% 48,4
Adingabeen pornografia	% 1,2	% 41,8
Sexu-askatasun eta sexu- ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	% 69,5	% 26,3
GUZTIRA 2021	-	% 26,9

2020

Sexu-erasoa	% 12,3	% 22,5
Sexu-erasoa sarketarekin	% 9,9	% 20,0
Adingabeak galbideratzea	% 4,7	% 51,4
Adingabeen pornografia	% 1,9	% 37,2
Sexu-askatasun eta sexu- ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	% 71,2	% 24,8
GUZTIRA 2020	-	% 24,7

2019

Sexu-erasoa	% 11,8	% 19,5
Sexu-erasoa sarketarekin	% 10,0	% 20,8
Adingabeak galbideratzea	% 4,4	% 44,5
Adingabeen pornografia	% 1,4	% 44,2
Sexu-askatasun eta sexu- ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	% 72,4	% 25,1
GUZTIRA 2019	-	% 24,4

*GEUK EGINDA Barne Ministerioko PECaren *Portal Estadístico de Criminalidad sobre victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo* (2021) ataritik abiatuta.

T138. NERABEAK: NAHI EZ DUTEN SEXU-MOTAKO JARDUERETAN PARTE HARTZEKO

PRESIOA (2021)

(%)

Inoiz behartuta sentitu zara sexu-motako jarduerak egitera parte hartu nahi ez izan arren?

	NESKA		MUTILA		GUZTIRA	
	(ZK)	% neska guztietatik	(ZK)	% mutil guztietatik	(ZK)	% guztizkotik
INOIZ EZ	5789	% 85,9	6032	% 95,1	11.821	% 90,3
BEHIN	506	% 7,5	182	% 2,9	688	% 5,3
BI ALDIZ	215	% 3,2	54	% 0,9	269	% 2,1
HIRU ALDIZ EDO GEHIAGO	232	% 3,4	77	% 1,2	309	% 2,4
GUZTIRA	6742	% 100	6345	% 100	13.087	% 100

**La situación de la violencia contra las mujeres en la adolescencia en España. 2021. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.*

T139. NERABEAK: NESKEK BIKOTETIK KANPOKO MUTIL BATEN PARTETIK JASAN DITUZTEN ONLINE SEXU-JAZARPEN EGOERAK (2021)

(%)

	INOIZ EZ	BEHIN	BI ALDIZ	HIRU ALDIZ EDO GEHIAGO
Zibersexua linean eskatu zidaten	% 76,6	% 8,1	% 4,7	% 10,7
Sexuaz hitz egiten jarraitzeko eskatu zidaten gelditzeko eskatu eta gero	% 81,3	% 7,6	% 4,3	% 6,8
Nire sexu-jarrerari buruzko zurrumurruak zabaldu zituzten online	% 88,4	% 5,5	% 2,3	% 3,8
Ni agertzen nintzen sexu-izaerako argazkiak eskatu zizkidaten Interneten	% 56,1	% 12,6	% 9,4	% 21,9
Irudi sexualak erakutsi zizkidaten Interneten	% 52,0	% 14,8	% 10,8	% 22,5
Nahi ez nituen posta elektronikoa	% 63,2	% 11,5	% 7,9	% 17,4

edo mezu sexualak jaso nituen

*La situación de la violencia contra las mujeres en la adolescencia en España. 2021. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

T140. NERABEAK: MUTILEK BIKOTETIK KANPOKO NESKA BATI EGIN DIZKIETEN ONLINE SEXU-JAZARPEN EGOERAK (2021)

	(%)			
	INOIZ EZ	BEHIN	BI ALDIZ	HIRU ALDIZ EDO GEHIAGO
Zibersexua linean eskatu zidaten	% 92,6	% 3,1	% 1,4	% 3,0
Sexuaz hitz egiten jarraitzeko eskatu zidaten gelditzeko eskatu eta gero	% 96,7	% 1,9	% 0,6	% 0,8
Nire sexu-jarrerari buruzko zurrumurruek zabaldu zituzten online	% 94,9	% 2,8	% 1,0	% 1,3
Ni agertzen nintzen sexu-izaerako argazkiak eskatu zizkidaten Interneten	% 82,9	% 6,7	% 3,3	% 7,0
Irudi sexualak erakutsi zizkidaten Interneten	% 89,4	% 4,3	% 2,2	% 4,1
Nahi ez nituen posta elektronikoko edo mezu sexualak jaso nituen	% 96,8	% 1,4	% 0,6	% 1,1

*La situación de la violencia contra las mujeres en la adolescencia en España. 2021. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

iii. Sexu-indarkeriak eta emakume gazteak (2019)

2019ko EIMak adierazten duenez, emakume gazteen % 11k gutxienez bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-eraso bat jasan du, eta % 3,5ek gutxienez bortxaketa bat. Sexu-indarkeria mota hau jasan duten emakumeen artean, % 54,8k aipatzen du behin baino gehiagotan jasan izana.

Sexu-jazarpena aurreko kategoriak baino ohikoagoa da; izan ere, emakume gazteen % 60,5ek inoiz jasan du bizitzan zehar. Jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* proportzio txikiagoan agertzen da, emakume gazteen % 26,2k inoiz jasan du bizitzan zehar.

1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua emakume gazteen artean (2019)

T14.1. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIA: ADINA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
EMAKUME GAZTEAK (16-24 URTE)	110	% 11,0	79	% 7,9	32	% 3,2	48	% 4,8
GAINERAKO EMAKUMEAK (>25 URTE)	510	% 6,0	55	% 0,6	17	% 0,2	282	% 3,3

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T14.2. BIKOTETIK KANPOKO BORTXAKETA: ADINA (2019)

	BAI		EZ		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
EMAKUME GAZTEAK (16-24 URTE)	35	% 3,5	961	% 96,5	0	% 0,0	995	% 100
GAINERAKO EMAKUMEAK (>25 URTE)	178	% 2,1	8386	% 97,8	8	% 0,1	8573	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T14.3. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR: ADINA (2019)

	EMAKUME GAZTEAK (16-24 URTE)		GAINERAKO EMAKUMEAK (>25 URTE)	
	(ZK)	% bikotetik kanpoko SI jasan duten emakume guztietatik	(ZK)	% bikotetik kanpoko SI jasan duten emakume guztietatik
BEHIN	50	% 45,2	263	% 51,5
BEHIN BAINO GEHIAGOTAN	60	% 54,8	248	% 48,5

EZ DU ERANTZUN	0	% 0,0	0	% 0,0
GUZTIRA	110	% 100	510	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

2. Sexu-jazarpena emakume gazteen artean (2019)

T144. SEXU-JAZARPENA: ADINA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
EMAKUME GAZTEAK (16-24 URTE)	602	% 60,5	562	% 56,5	387	% 38,9	345	% 34,7
GAINERAKO EMAKUMEAK (>25 URTE)	3262	% 38,0	1174	% 13,7	584	% 6,8	1426	% 16,6

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

3. Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* emakumeen artean (2019)

T145. SEXU-JAZARPEN ERREPIKAKORRA EDO STALKINGA: ADINA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
EMAKUME GAZTEAK (16-24 URTE)	261	% 26,2	210	% 21,1	108	% 10,9	129	% 13,0
GAINERAKO EMAKUMEAK (>25 URTE)	1190	% 13,9	416	% 4,8	180	% 2,1	227	% 2,6

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

iv. Sexu-indarkeriak eta 65 urtetik gorako emakumeak (2019-2021)

65 urtetik gorako emakumeen kasuan, biktimizazioak *Barne Ministerioko PEC*ek baliatzen duen «sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak» analisi-kategoriari dagozkie nagusiki, 2021eko kasu guztien % 68,2.

DGCVGak egindako «Estudio sobre las mujeres mayores de 65 años víctimas de violencia de género» [«Genero-indarkeria jasotzen duten 65 urtetik gorako emakumeei buruzko ikerlana»] lanaren arabera, 65 urtetik gorako emakumeen % 56k nahi gabeko sexu-harremanak izan ditu bere bikotekide ohiarekin, ukatzekotan egin ziezaiokeenaren beldur zelako.

Erretiratu eta gero, emakumeen % 25ek uste du sexu-oldarkortasun handiagoa jasan duela eta % 32k berarentzat arriskutsuak izan zitezkeen sexu-jarrerak sufritu dituela.

T146. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO BIKTIMIZAZIOAK: 65TIK GORAKO EMAKUMEAK (2021)

	(ZK) 65 URTETIK GORAKO EMAKUMEAK	
	EMAKUMEAK	EMAKUMEAK GUZTIRA
2021		
Sexu-erasoa	34	2079
Sexu-erasoa sarketarekin	8	1774
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	90	10.358
GUZTIRA 2021	132	14.608
2020		
Sexu-erasoa	20	1456
Sexu-erasoa sarketarekin	10	1314
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	62	7646
GUZTIRA 2020	92	10.798
2019		
Sexu-erasoa	23	1603
Sexu-erasoa sarketarekin	6	1279
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	73	7660
GUZTIRA 2019	102	10.891

*Victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo (2021). PEC.

**T₁₄₇. SEXU-ASKATASUN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUETAKO
BIKTIMIZAZIOAK: 65TIK GORAKO EMAKUMEAk (2021)**

	(%)	
	65 URTETIK GORAKO EMAKUME GUZTIETATIK 2021	65 URTETIK GORAKO EMAKUMEAk TIPO PENAL GUZTIETATIK
	2021	
Sexu-erasoa	% 25,8	% 1,6
Sexu-erasoa sarketarekin	% 6,1	% 0,5
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	% 68,2	% 0,9
GUZTIRA 2021	-	% 0,9
	2020	
Sexu-erasoa	% 21,7	% 1,4
Sexu-erasoa sarketarekin	% 10,9	% 0,8
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	% 67,4	% 0,8
GUZTIRA 2020	-	% 0,9
	2019	
Sexu-erasoa	% 22,5	% 1,4
Sexu-erasoa sarketarekin	% 5,9	% 0,5
Sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurkako bestelako delituak	% 71,6	% 1,0
GUZTIRA 2019	-	% 0,9

*GEUK EGINDA Barne Ministerioko PECaren *Portal Estadístico de Criminalidad sobre victimizaciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo* (2021) ataritik abiatuta.

T148. 65 URTETIK GORAKO EMAKUMEAK: BIZITZAN ZEHAR JASOTAKO SEXU-INDARKERIA (2019)

	(%)	
	UNEREN BATEAN	AZKEN 12 HILABETEETAN
Bizitzan zehar, nahi gabeko sexu-harremanak izan dituzu bikotekide ohiarekin ukatzekotan egin ziezazukeenaren beldur zinelako	% 56	% 4
Bizitzan zehar, zure bikotekide ohiak sexu-praktikaren bat izatera behartu zintuen zure borondatearen kontra edo iraingarria iruditu arren	% 29	% 3
Bizitzan zehar, zure bikotekide ohiak saiatu zen sexu-harremanak izatera zure borondatearen kontra, eutsiz edo min eginez	% 42	% 3

**Estudio sobre las mujeres mayores de 65 años víctimas de violencia de género. 2019. DGCV. Presidentetza, Korteekiko erlazio eta Berdintasun Ministerioa.*

T149. 65 URTETIK GORAKO EMAKUMEAK: ERRETIROAREKIN LOTUTAKO INDARKERIAREN AREAGOTZEA (2019)

	(%)	
	OLDARKORTASUN SEXUAL HANDIAGOA	ZURETZAT ARRISKUTSUAK IZAN DAITEZKEEN SEXU-JARRERAK
BAI	% 25	% 32
EZ	% 65	% 61
NOIZBEHINKA	% 7	% 7
EZEZAGUNA	% 3	-
GUZTIRA	% 100	% 100

**Estudio sobre las mujeres mayores de 65 años víctimas de violencia de género. 2019. DGCV. Presidentetza, Korteekiko erlazio eta Berdintasun Ministerioa.*

v. Sexu-indarkeriak eta dibertsitate funtzional mota eta mailaren bat duten emakumeak (2019-2020)

DGCVGak 2020an argitaratutako «Mujer, discapacidad y violencia de género» [Emakumea, ezgaitasuna eta genero-indarkeria] ikerlanaren arabera, dibertsitate funtzionala duten emakumeen %96,4k kontrolatzeko indarkeria psikologikoa sufritu du, %81,8k indarkeria psikologiko emozionala eta %62,7 eta %60,9 sexu-indarkeriaren eta indarkeria fisikoaren biktima izan dira, hurrenez hurren.

Bestalde, 2019ko EIMak adierazten du dibertsitate funtzionala duten emakumeen %10,3k sexu-indarkeria jasan duela (bortxaketaz aparte) inoiz bizitzan zehar, eta %4,7k bortxaketa sufritu duela.

2019ko EIMak seinalatzen du, halaber, dibertsitate funtzionala duten emakumeen %40,2k sexu-jazarpena jasan duela bizitzan zehar eta %16,9k sexu-jazarpen errepikakorra.

1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeriaren prebalentzia dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2020)

T150. DIBERTSITATE FUNTZIONALA DUTEN EMAKUMEAK: GENERO-INDARKERIAREN PREBALENTZIA INDARKERIA MOTAREN ARABERA (2019)

	(%)	
	INDARKERIA HAU JASAN DU	HAU EZ, BAINA BESTE BAT BAI
KONTROLATZEKO INDARKERIA PSIKOLOGIKOA	% 96,4	% 3,6
INDARKERIA PSIKOLOGIKO EMOZIONALA	% 81,8	% 18,2
SEXU-INDARKERIA	% 62,7	% 37,3
INDARKERIA FISIKOA	% 60,9	% 39,1
INDARKERIA EKONOMIKOA	% 57,3	% 42,7

*Mujer, discapacidad y violencia de género. 2020. DGCV. Berdintasun Ministerioa.

2. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2019)

T151. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN PREBALENTZIA: DIBERTSITATE

FUNTZIONALA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
DIBERTSITATE F. (N=556)	57	% 10,3	6	% 1,1	1	% 0,1	35	% 6,3
DIBERTSITATE F.-IK GABE (N=9012)	563	% 6,2	128	% 1,4	48	% 0,5	295	% 3,3

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T152. BIKOTETIK KANPOKO BORTXAKETA: DIBERTSITATE FUNTZIONAL ZIURTATUA (2019)

	BAI		EZ		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
DIBERTSITATE F. (N=556)	26	% 4,7	528	% 95,0	2	% 0,3	556	% 100
DIBERTSITATE F.-IK GABE (N=9012)	563	% 2,1	8819	% 97,9	7	% 0,1	9012	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T153. LESIOAK BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN ONDORIOZ: DIBERTSITATE FUNTZIONAL ZIURTATUA (2019)

	BAI		EZ		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
DIBERTSITATE F.	12	% 20,9	45	% 79,1	0	% 0,0	57	% 100
DIBERTSITATE F.-IK GABE (N=9012)	88	% 15,7	472	% 83,9	2	% 0,4	563	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T154. DIBERTSITATE FUNTZIONAL BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN

ONDORIOZ (2019)

	(ZK)	% BIKOTETIK KANPOKO SI JASAN DUTEN ETA DF DUTEN EMAKUME GUZTIETATIK (N=185)
BAI	26	% 14,3
EZ	155	% 84,2
EZ DU ERANTZUN	3	% 1,4
GUZTIRA	185	% 100

*2019ko EIM. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

3. Sexu-jazarpena dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2020)

T155. SEXU-JAZARPENA: DIBERTSITATE FUNTZIONAL ZIURTATUA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
DIBERTSITATE F. (N=556)	224	% 40,2	53	% 9,6	28	% 5,0	92	% 16,5
DIBERTSITATE F.-IK GABE (N=9012)	3640	% 40,4	1683	% 18,7	943	% 10,5	1680	% 18,6

*2019ko EIM. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

T156. SEXU-JAZARPENAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR: DIBERTSITATE FUNTZIONAL ZIURTATUA (2019)

	BEHIN		BEHIN BAINO GEHIAGOTAN		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
DIBERTSITATE F. (N=556)	66	% 29,5	156	% 69,8	2	% 0,7	224	% 100
DIBERTSITATE F.-IK GABE (N=9012)	864	% 23,7	2749	% 75,5	27	% 0,7	3640	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasan Ministerioa.

4. Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* dibertsitate funtzional motaren bat duten emakumeen artean (2020)

T157. SEXU-JAZARPEN ERREPIKAKORRA EDO *STALKINGA*: DIBERTSITATE FUNTZIONAL ZIURTATUA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
DIBERTSITATE F. (N=556)	94	% 16,9	30	% 5,4	15	% 2,7	18	% 3,3
DIBERTSITATE F.-IK GABE (N=9012)	1358	% 15,1	596	% 6,6	273	% 3,0	338	% 3,8

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasan Ministerioa.

vi. Sexu-indarkeriak eta atzerrian jaiotako emakumeak (2019)

2019ko EIMaren arabera, atzerrian jaiotako emakumeen % 9,8k bikotetik kanpoko sexu-indarkeria jasan du, sexu-eraso gisa ulertuta (sexu-erasoa sarketarekin edo gabe eta sexu-abusua sarketarekin edo gabe), eta % 5,2k bortxaketa. Gainera, % 27,8k lesioak jasan ditu haien aurkako indarkeriaren ondorioz.

Bizitako sexu-jazarpenari dagokionez, emakumeen % 44,1ek ziurtatzen du jasan duela inoiz bizitzan zehar, eta % 19,3k sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* inoiz bizitzan zehar.

1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua emakume atzerritarren artean (2019)

T158. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN PREBALENTZIA: EMAKUME ATZERRITARRAK (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
ESPAINIA	496	% 6,0	111	% 1,3	37	% 0,4	257	% 3,1

BESTE HERRIALDE BAT	123	% 9,8	23	% 1,8	11	% 0,9	73	% 5,8
---------------------------	-----	-------	----	-------	----	-------	----	-------

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T159. BIKOTETIK KANPOKO BORTXAKETA: EMAKUME ATZERRITARRAK (2019)

	BAI		EZ		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
ESPAINIA	147	% 1,8	8160	% 98,1	7	% 0,1	8314	% 100
BESTE HERRIALDE BAT	66	% 5,2	1187	% 94,7	1	% 0,1	1254	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T160. LESIOAK BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN ONDORIOZ: EMAKUME ATZERRITARRAK (2019)

	BAI		EZ		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
ESPAINIA	66	% 13,3	430	% 86,6	1	% 0,1	496	% 100
BESTE HERRIALDE BAT	34	% 27,8	88	% 71,0	1	% 1,2	123	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

2. Sexu-jazarpenera emakume atzerritarren artean (2019)

T161. SEXU-JAZARPENA: EMAKUME ATZERRITARRAK (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
ESPAINIA	3310	% 39,8	1461	% 17,6	810	% 9,7	1496	% 18,0
BESTE HERRIALDE	554	% 44,1	276	% 22,0	161	% 12,8	275	% 22,0

BAT

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T162. SEXU-JAZARPENAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR: EMAKUME ATZERRITARRAK (2019)

	BEHIN		BEHIN BAINO GEHIAGOTAN		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
ESPAINIA	805	% 24,3	2479	% 74,9	27	% 0,8	3310	% 100
BESTE HERRIALDE BAT	125	% 22,6	426	% 77,0	2	% 0,4	554	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

3. Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* emakume atzerritarren artean (2019)

T163. SEXU-JAZARPEN ERREPIKAKORRA EDO STALKINGA: EMAKUME ATZERRITARRAK (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)	(ZK)	(%)
ESPAINIA	1210	% 14,5	499	% 6,0	224	% 2,7	296	% 3,6
BESTE HERRIALDE E BAT	242	% 19,3	127	% 10,1	64	% 5,1	60	% 4,8

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

vii. Sexu-indarkeriak eta udalerrri txikietan bizi diren emakumeak (2019)

Udalerrriaren neurriaren arabera, 10.000 biztanletik behera duten udalerrietan bizi diren emakumeen % 5,6k gutxienez bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-eraso bat (sexu-erasoa sarketarekin edo gabe eta sexu-abusua sarketarekin edo gabe) jasan dute bizitzan zehar. Haietatik, % 40,3k zenbait aldiz jasan dute.

Kasuen % 69,8n, emakumeek baieztaten dute bizitzan zehar sexu-jazarpen egoerak bizi izana, eta emakume horien erdia (% 33,4) 2000 biztanletik beherako udalerrietan bizi dira. Gainera, emakumeen % 72,6k ziurtatzen du etengabe jasan duela.

Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalking*ari dagokionez, emakumeen % 10,1ek jasan du inoiz bizitzan zehar.

1. Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-erasoa eta sexu-abusua udalerrri txikietan bizi diren emakumeen artean (2019)

T164. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN PREBALENTZIA UDALERRIAREN NEURRIAREN ARABERA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	ZK	%	ZK	%	ZK	%	ZK	%
<10.000	105	% 5,6	12	% 0,6	6	% 0,3	56	% 3,0
>10.000	515	% 6,7	122	% 1,6	42	% 0,5	274	% 3,6

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T165. BIKOTETIK KANPOKO SEXU-INDARKERIAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

	10.000 BIZ. BAINO GUTXIAGO DITUZTEN UDALERRIETAN BIZI DIREN EMAKUMEAK		10.000 BIZ. BAINO GEHIAGO DITUZTEN UDALERRIETAN BIZI DIREN EMAKUMEAK	
	ZK	% bikotetik kanpoko SI jasan duten emakume guztietatik	ZK	% bikotetik kanpo si jasan duten emakume guztietatik
BEHIN	62	% 59,7	250	% 48,5
BEHIN BAINO GEHIAGOTAN	42	% 40,3	265	% 51,5
EZ DU ERANTZUN	0	% 0,0	0	% 0,0
GUZTIRA	105	% 100	515	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

2. Sexu-jazarpenera udalerrri txikietan bizi diren emakumeen artean (2019)

T166. SEXU-JAZARPENA: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	ZK	%	ZK	%	ZK	%	ZK	%
< 2000	173	% 33,4	56	% 10,8	38	% 7,2	84	% 16,2
2001-10.000	494	% 36,4	222	% 16,4	123	% 9,1	220	% 16,3
> 10.000	3197	% 41,6	1459	% 19,0	811	% 10,5	1467	% 19,1

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

T167. SEXU-JAZARPENAREN MAIZTASUNA BIZITZAN ZEHAR: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

	BEHIN		BEHIN BAINO GEHIAGOTAN		EZ DU ERANTZUN		GUZTIRA	
	ZK	%	ZK	%	EZ DU ERANTZUN	%	ZK	%
<10.000	177	% 26,5	484	% 72,6	6	% 0,9	667	% 100
>10.000	753	% 23,6	2421	% 75,7	23	% 0,7	3197	% 100

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

3. Sexu-jazarpen errepikakorra edo *stalkinga* udalerrri txikietan bizi diren emakumeen artean (2019)

T168. SEXU-JAZARPEN ERREPIKAKORRA EDO STALKINGA: UDALERRIAREN NEURIA (2019)

	BIZITZAN ZEHAR		AZKEN 4 URTEETAN		AZKEN 12 HILABETEETAN		HAURTZAROAN, 15 URTERA ARTE	
	ZK	%	ZK	%	ZK	%	ZK	%
<2000	52	% 10,1	23	% 4,4	9	% 1,8	15	% 2,9
2001-10.000	173	% 12,8	84	% 6,2	41	% 3,0	34	% 2,5
>10.000	1226	% 15,9	519	% 6,7	237	% 3,1	307	% 4,0

*2019ko EIM. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

h. EMAKUMEEN AURKAKO SEXU-INDARKERIEEN INGURUKO PERTZEPZIOA: SEXU-ERASOA ETA SEXU-ABUSUA, SEXU-JAZARPENA, SEXU-INDARKERIA DIGITALA (2023) ETA BEHARTUTAKO EZKONTZAK (2018)

i. Encuesta sobre cuestiones de actualidad: la violencia sexual contra las mujeres. Avance de resultados (enero 2023): Ikerketa Soziologikoen Zentroa

CISeko «Encuesta sobre cuestiones de actualidad: la violencia sexual contra las mujeres. Avance de resultados (enero 2023)» [Egungo gaiei buruzko inkesta: emakumeen aurkako sexu-indarkeria. Eraitzen aurrerapena (2023ko urtarrila)] inkestaren arabera, espainiar gizarteak horrela jasotzen ditu hurrengo jarrerak:

- Posta elektronikoak edo testu-mezuak bidaltzea nahi gabeko eduki sexualarekin onartezina da eta legez zigortu behar da beti % 80,6rentzat; emakumeen % 82,7rentzat eta gizonen % 78,3rentzat; adin-taldeka, balioak egonkor mantentzen dira gutxi gorabehera, % 71 adinekoenen artean eta % 84,6 35 eta 44 urte artekoen artean.
- Sare sozialen bidez sexu-izaerako argazkiak edo bideoak partekatzea onartezina da eta legez zigortu behar da beti % 96rentzat; emakumeen % 97,4rentzat eta gizonen % 94,5rentzat; adin-taldeka, proportzioan nolabaiteko adostasuna behatzen da, % 91,7 adinekoenen artean eta % 97 25 eta 34 urte artekoen artean.
- Pertsona bat biluzik argazkiak bidaltzera behartzea onartezina da eta legez zigortu behar da beti % 92,7rentzat ; emakumeen % 94,6rentzat eta gizonen % 90,7rentzat; adin-taldeka, % 85,8 da balio txikiena (18tik 24 urtera) eta % 95,8 handiena (45etik 54 urtera).
- Pertsona bati sexu-izaerako bere argazkiak edo bideoak hedatzearekin xantaia egitea onartezina da eta legez zigortu behar da beti % 97,5rentzat; emakumeen % 98rentzat eta gizonen % 96,9rentzat; adin-taldeka, banaketak ehunekoetan balio egonkorrik mantentzen ditu tarte guztietan, % 92,2 (75 urtetik gorakoan artean) eta % 99 (45 eta 54 urte artekoan artean).

Aztertutako gai guztietan beha daitekeen moduan, emakumeen ehuneko handiagoari iruditzen zaio aipatutako egitatea onartezina dela eta legez zigortu behar dela gizonezkoen baino; beraz, aztertutako jarrerak onarpen txikiagoa dute.

Aipatutako jarrerak Espainian Interneten eta sare sozialetan duten hedapenari buruzko pertzepzioaren inguruan galdetuz, inkestatutakoan % 73,7k uste du nahiko (% 52,7) edo oso hedatuta daudela (% 21). Sexuka, emakumeen % 82k uste du jarrera hauek hedatuagoak

daudela (nahiko hedatuta edo oso hedatuta) gizonek baino; izan ere, ia laurden batek (% 23,3k) uste du ez daudela oso hedatuta.

Emakumeen aurkako sexu-indarkeriari buruzko pertzepzioa sexu-jazarpenari, sexu-erasoari eta sexu-abusuari dagokionez hurrengoa da:

- Bikotekidea nahi gabeko sexu-harremanak izatera behartzea onartezina da eta legez zigortu behar da beti gehiengoaren ustez (% 76). Sexuka banatuz, ehunekoak oso antzekoak dira: % 76,5 emakumeentzat eta % 75,5 gizonentzat. Bigarren balio esanguratsua bosten batek adierazten du (% 20,3). Hauentzat, onartezina da, baina ez dira legez zigortu behar (kasu honetan, aurreko gaietan antzematen den emakumeen ehuneko handiagoaren joera aldatzen da, eta gizonena da ehuneko handiena, % 21,2, eta atzetik emakumeen % 19,4). Bitartean, adin-tarteka, 75 urtetik gorakoak % 64,9k uste du, onartezina izateaz gain, indarreko legediak zigortu behar duela; kopuru handienak baino ehuneko 20 puntu gutxiago, hau da, 35 eta 44 urte artekoak % 84,8k.
- Emakume bati nahi gabeko iruzkinak eta iradokizunak egitea onartezina da % 48,8rentzat, baina ez da legez zigortu behar (emakumeen % 50,1 eta gizonen % 47,5en ustez). Proporzio honetatik gertu, pertsonen % 43,9k, onartezina izateaz gain, legez zigortu behar dela uste du (emakumeen % 43,3k eta gizonen % 44,4k). Bestalde, 75 urtetik gorakoak dira egitate hau arauen bidez zigortzeko aldean daudenak, % 53,9; aldiz, 25 eta 34 urte artekoak dira ez zigortzearen alde dauden gehienak, % 54,2.
- Emakume bati bere borondatearen kontra musu ematea onartezina da eta legez zigortu behar da % 68,9rentzat; gizonen % 72,7ren ustez, emakumeek baino gehiago (% 65,3). Honekin bat datozen pertsona gehienek 18 eta 24 urte artean dituzte, % 79. Indize hau jaisten da adinak gora egin ahala.
- Emakume bat bere borondatearen kontra ukitzea onartezina da eta legez zigortu behar da % 88,1entzat: emakumeen (% 88,7) eta gizonen (% 87,8) arteko desberdintasuna apenas % 0,9koa da. Adin-taldeka, 18 eta 24 urte arteko gazteak dira honekin bat datozen gehienak (% 93,8); aldiz, 65 eta 74 urte artekoak eta 75 urtetik gorakoak dira gutxien datozenak (% 77,4 eta % 78,7 hurrenez hurren).
- Emakume bati alkohola edo drogak nahita ematea, honek jakin gabe, berarekin sexu-harremanak izateko onartezina da eta legez zigortu behar da beti % 98,3rentzat (emakumeen % 98,6ren eta gizonen % 97,8ren ustez). Adin-taldeka, ehunekoak 75 urtetik gorakoak % 94,8tik 45 eta 54 urte artekoak % 99,4ra doaz.
- Emakume bati sexu-harremanak izateko asmoz ordaintzeari buruzko iritziak % 30 inguruko tartean dago: gehienek (ia heren batek) uste du onartezina dela, baina ez dela legez zigortu behar (% 32,2); jarraian, ia ehuneko berak, % 32k, uste du, onartezina izateaz gain, legez zigortu behar dela, eta handik gertu, % 28,1ek onargarriztat jotzen du baldintza jakinetan. Ehunekoak aldatzen dira sexuaren arabera. Emakume gehienentzat (% 35,7) zigorgarria izan beharko luke; jarraian, % 28,7 ez dator bat, baina onartezina dela

iruditzen zaio, eta % 27,4k onargarritzat jotzen du baldintza jakinetan. Aldiz, gizon gehiagok (% 35,9) onartezina dela uste dute, baina ez dela zigortu behar; jarraian, % 28,1i onargarria iruditzen zaio, eta onartezina eta zigorgarria % 28,1entzat. Adinaren arabera, balioak % 30aren inguruan mantentzen dira gutxi gorabehera.

Gaur egun emakumeen aurka burutzen den sexu-indarkeriari buruzko berrien kopuru handiagoa egoteko arrazoa da, erdia baino gehiagoren ustez (guztien % 65,8), komunikabideetan ikusgaitasun handiagoaren pertzepzioa (gizonen % 70,3 eta emakumeen % 61,6). Bitartean, laurden batek baino pixka bat gehiagoren ustez (% 26,7), sexu-erasoek gora egitearen ondorio da: emakumeen % 30,4 eta gizonen % 22,7.

Emakumeen artean, gizon batzuk emakumeei sexualki erasotzeko arrazoi nagusia da, inkestatuen % 11rentzat, erasotzaileak izan ditzakeen osasun mentaleko arazoak; % 10entzat, erasotzen duen gizonaren hezkuntza, printzipio eta balore gabezia, eta % 9,4rentzat, gailentasun-, botere- eta eskubide-sentsazioa.

Lan esparruan sexu-jazarpenera existitzen den pertzepzioari dagokionez, inkestatuek hurrengoak uste dute:

- Lan esparruan emakumeei buruzko txiste edo txantxa iraingarriak egitea sexu-jazarpenera da % 49ren ustez (emakumeen % 54,1 eta gizonen % 43,7). Alderantziz, % 46,7k aurkakoa uste du (gizonen % 51,6 eta emakumeen % 42). Adinaren arabera, 18 eta 24 urte arteko gazteek aintzatesten dute sexu-jazarpeneraren existentzia gehienbat, eta 45 eta 54 urte artekoek kontrakoa uste dute batez ere.
- Emakume langile bati buruzko sexu-iruzkinak egitea (bere gorputzari, janzerari edo sexualitatearen inguruan) sexu-jazarpentzat hartzen du % 83,8k, hau da, emakumeek % 88,6k eta gizonen % 78,8k. Kasu honetan, 25 eta 34 urte arteko gazte gehienek aintzatesten dute jazarpenera, % 90,9k, 75 urtetik gorakoek baino hamazazpi puntu gehiago.
- Lan esparruan emakumeei piropo mingarriak esatea sexu-jazarpentzat jotzen du % 80,3k, batez ere emakumeen artean (% 80,9), gizonengandik gertu (% 79,8). Esanguratsua da 18 eta 24 urte artekoen % 87,4 bat datozela, 75 urtetik gorakoek % 67,5etik urrun.
- Intsinuazio edo zehar-esan sexualak egitea sexu-jazarpenerarekin lotzen dute inkestatutakoen % 78,8k, ehuneko 14 puntuko desberdintasun handiarekin emakumeen artean, % 85,6k jazarpentzat hartzen baitu, gizonen artean baino (% 71,6). Adinaren arabera, 18 eta 24 urtekoen % 84,3k sexu-jazarpentzat jotzen dute, 75 urtetik gorakoek baino 20 puntu gehiago.
- Emakumeei bere sexu-bizitzari buruzko gai pribatuez galdetzea sexu-jazarpentzat hartzen du % 72,1ek, emakumeen % 76,3k eta gizonen % 67,6k. Adinaren arabera, 18 eta 24 urtekoen % 76,3k sexu-jazarpentzat jotzen dute, 75 urtetik gorakoek baino 20 puntu gehiago.

- Lantokian emakume bati keinu eta begirada lizunak egitea sexu-jazarpenari lotutako egitatea da %78,4rentzat, emakumeen %82,3 eta gizonen %74,3ren ustez. Adin-taldearen arabera, balioak 45 eta 54 urte artekoen %81,8tik 75 urtetik gorakoen %68ren artean azaltzen dira.
- Sexu-harremanak behin eta berriro eskatzea estutu edo mehatxatu gabe sexu-jazarpenentzat jotzen du %75,9k: horrela adierazten dute, ia ehuneko berdinekoetan, gizonen %76k eta emakumeen %75,9k. Nabarmena da emakumeen eta gizonen bosten batek (%21ek) ez duela sexu-jazarpenentzat hartzen. Adin-taldearen arabera, 25 eta 34 urte artekoen %79,5ek uste du sexu-harremanak behin eta berriro eskatzea estutu edo mehatxatu gabe sexu-jazarpena dela, 75 urtetik gorakoek baino ehuneko 12 puntu gehiago.
- Ukitzeak, imurtxiak eta inguratzeak sexu-jazarpenentzat jotzen dituzte inkestatutako guztien %97,5ek; oso antzekoak dira emakumeen (%97,5) eta gizonen (%97,4) pertzepzioak. Adinaren arabera, balioak egonkor mantentzen dira oro har, 18 eta 24 urte arteko gazteen %99,3tik 75 urtetik gorakoek %93,9ra.
- Nahi gabeko besarkadak edo musuak ematea lan esparruan sexu-jazarpena dela uste du %94,5ek, emakumeen %95ek eta gizonen %93,9k. Aurreko puntuan bezala, adinaren araberako ehuneko tarte laburtzen da, eta 45 eta 54 urtekoen arteko %96,6tik 75 urtetik gorakoek %92,3ra horrela azaltzen da.
- Sexu-mesedeak jasotzeko behartzea lanean hobekuntzak edo kaleratzeko mehatxupear sexu-jazarpena da %98,8rentzat, emakumeen %98,9 eta gizonen %98,9. Adin-tartearen arabera, balioen arteko tarte laburtzen da, 18 eta 24 urte arteko gazteen %100ekotik 65 eta 74 urte artekoen %96,5era.

Emakumeek sexu-erasoen ondorioz jarritako salaketen inguruan dauden sinesmenei buruz, hurrengoa adierazten da:

- Inkestatutakoek %59,6k uste du sexu-erasoa jasan duten emakumeek gutxitan salatzen dute biktimatu dituen egitatea. Proporzioa berdina da emakumeen eta gizonen artean (%59,6). Jarraian, oso balio antzekoekin, %18,3k uste du gehienetan salatzen dutela, eta %15,2k ia inoiz ez.
- %37,5en ustez, emakumeek itxaroten dute, baina ez gehiegi; gizonek bereziki uste dute, %41,4ek, emakumeek baino 7 puntu gehiago, %34k. Pertzepzio honen jarraian, %22,1en ustez, emakumeek itxaroten dute, baina ez gehiegi eraso bat jasan eta gero salatzeko. Adierazgarria da emakumeen ia laurden batek, %23,5ek, uste duela sexu-erasoa jasaten duten emakumeek ez dutela inoiz edo ia inoiz ez salatzen.
- Inkestatutakoek ia erdiaren (%45,1) ustez, ez da salatzen batez ere erasotzailearekiko beldurra dela eta. Pertzepzio hau handiagoa da gizonen artean, %48,6k hala uste badu, emakumeek baino zazpi puntu gehiago, %41,8k. Lotsa, %15,7rekin, bigarren sinesmen ohikoena da, eta ez sinesteko beldurra, %14,5, hirugarrena, azken hau emakumeen artean batez ere (%17,5, gizonen %11,4ren aldean).

Bestetik, laginaren herenak baino gehiagok, % 35,1ek, sexu-eraso baten biktima izan den emakume bat edo gehiago ezagutzen du bere familia- edo lagun-inguruan, eta batez ere emakumeek, % 39,5ek ezagutzen baitu esparru hauetan sexu-eraso baten biktima izan den emakume bat edo gehiago. Gainera, % 27,2k adierazten du bere etxebizitza-inguruan edo auzoan ezagutzen duela, eta % 17,5ek lantokian. Azkenik, emakumeen % 21ek adierazten du gutxienez sexu-eraso bat jasan duela bizitzan zehar.

ii. «No acepto». Aproximación a los matrimonios forzados en España desde la mirada de las profesionales y los profesionales de la Comunidad de Madrid y Cataluña inkesta. (2018): Federación de Mujeres Progresistas

«No acepto». Aproximación a los matrimonios forzados en España desde la mirada de las y los profesionales de la Comunidad de Madrid y Cataluña [«Ez dut onartzen». Hurbilketa Espainiako behartutako ezkontzei Madrilgo Erkidegoko eta Kataluniako profesionalen ikuspegitik] inkestak hartutako laginaren % 91,62rentzat, BE gutxienez ezkongaietako bat bere borondatearen kontra ezkontzera indarkeria fisiko edo emozionalaren bidez behartutako ezkontzak dira.

Bere existentziari dagokionez, ia hiru laurdenen (% 73,74k) ustez, existitzen dira, emakumeen aurkako indarkeria-agerpena da, desberdintasuna eragiten dute eta emakumeek eskubideak benetan baliatzeko gaitasuna urratzen dute. Gainera, % 96,09k adierazten du BEren biktimak emakumeak zein gizonak direla, baina neurri handiagoan emakumeak eta neskatoak behartzen dituztela.

Halaber, % 71,51k uste du Espainian ezkontzeko gutxieneko adina 16 urtekoa dela amaren edota aitaren aurretiko baimenarekin, eta sexurako adostasunerako gutxieneko adina 16 urtekoa dela % 62,01en ustez.

Azkenik, % 61,45ek adierazten du BE delitua direla Espainian; izan ere, 2015ean BEren berariazko delitua lehendabiziko aldiz Zigor Kodean, eta % 97,77k uste du Estatuak esku hartu behar duela praktika hau prebenitzeko eta desagerrarazteko, BE delitutzat jotzeaz gain.

i. FEMINIZIDIO SEXUALA (2022)

i. Feminizidioen arteko konparazioa: feminizidio sexuala (2022)

DGCVGak jasotako datuak bikotekideak edo bikotekide ohiak burututako feminizidioetan eta beste feminizidioetan banatzen dira. Hauek feminizidio soziala, sexuala, bikarioa eta familiartekoa hartzen dituzte. Feminizidio sexualari dagokionez, 2022an jaso zen lehendabiziko aldiz, duela gutxi feminizidio barruan kategoria berri gisa kontzeptualizatu eta

gero, beraz, oraingoz daukagun datu bakarra da. Jarraian, Berdintasun Ministerioak 2022tik aztertzen dituen kategorien definizioa azaltzen da:

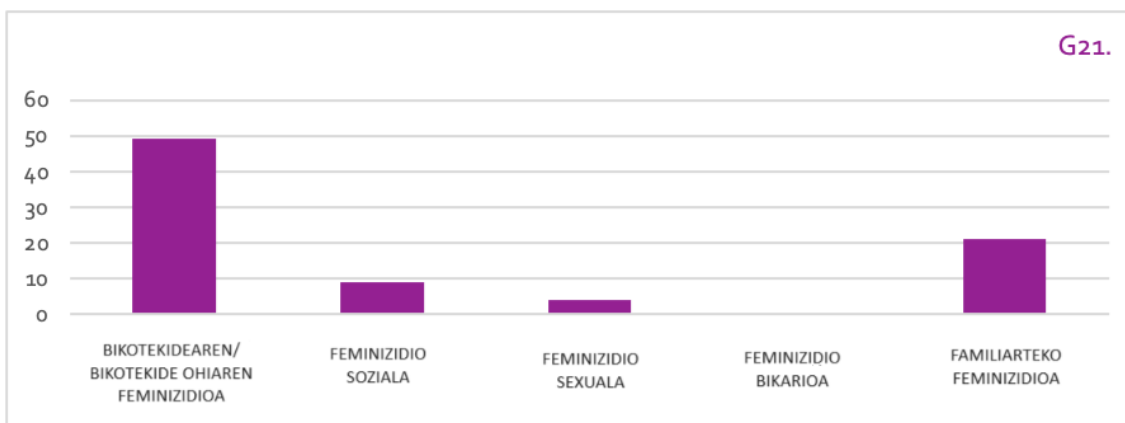
- Familiarteko feminizidioa: familia-inguruko gizon batek emakume bat hiltzea.
- Feminizidio sexuala: bikote eta familia kanpoko gizon batek emakume bat hiltzea orduko LOGILS proiektuan jasotako sexu-indarkeriei lotuta. Sexu-esplotazioa, salerosketa edo prostituzioa, EGM eta BErekin lotutako feminizidioak hartzen ditu barne.
- Feminizidio soziala: bikote eta familia kanpoko gizon batek (ezezaguna, lankidea, auzokoa, laguna, nagusia, eta abar) emakume bat hiltzea sexu-izaerarik gabeko eraso baten ondorioz.
- Feminizidio bikarioa: gizon batek emakume bat edo adingabeko seme-alabak hiltzea beste emakume bati kaltea edo mina eragiteko. Emakumeak eta adingabeak (neska-mutilak) hartzen ditu bakarrik.

2022an, 83 feminizidio burutu ziren; haietatik, biktimaren bikotekideak edo bikotekide ohiak 49 gauzatu zituen; bikote kanpoko familia-giroko gizon batek, 21; bikote edo bikote ohi eta familia kanpoko gizon batek, 9 (feminizidio soziala), eta, azkenik, bikote edo bikote ohi eta familia kanpoko gizon batek edo gehiagok, 4 sexu-askatasunaren berme integralari buruzko Lege Organikoaren (LOGILS) proiektuan jasotzen den sexu-indarkeriarekin lotuta (feminizidio sexuala).

T16g. FEMINIZIDIOAK (2022)

	EMAKUMEAK
BIKOTEKIDEAREN / BIKOTEKIDE OHIAREN FEMINIZIDIOA	49
FEMINIZIDIO SOZIALA	9
FEMINIZIDIO SEXUALA	4
FEMINIZIDIO BIKARIOA	0
FAMILIARTEKO FEMINIZIDIOA	21
GUZTIRA	83

Otros feminicidios en España. 2022. urtea. Datos provisionales y Mujeres víctimas mortales por violencia de género en España a manos de sus parejas o exparejas. Datos Provisionales. DGCVC. Berdintasun Ministerioa.

*GEUK EGINDA *Otros feminidios* en España*atik abiatuta. 2022. urtea. Datos provisionales y Mujeres víctimas mortales por violencia de género en España a manos de sus parejas o exparejas. Datos Provisionales. DGVCV. Berdintasun Ministerioa.

Azpirarratu nahi dugu Feminicidio.net-ek adierazten duela Espainian 2021ean 82 feminizidio burutu zirela, 2022n 100 eta 2023an orain arte, 42⁵⁷.

8. TOKI-ERAKUNDEEN ADMINISTRAZIOA ETA ESKU-HARTZEA SEXU-INDARKERIETAN

Toki-erakundeen sexu-indarkeriei buruzko hurbilketa eta esku-hartzea azaltzeko, hasteko, adieraziko ditugu toki-erakundeen eginbeharrak sexu-indarkeriei dagokienez (a); bigarrenik, helduko diegu sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko toki-zerbitzuei (b); hirugarrenik, ezarriko ditugu sexu-indarkeriei buruzko esku-hartze eta prebentzio ekintzak hobetzeko proposamenak (c) eta, azkenik, ebaluazio-sistamarako proposamenak garatuko ditugu (d).

a. UDALEN BETEBEHARRAK SEXU-INDARKERIEI BURUZ

Nazio Batuen Giza eskubideen Kontseiluko Aholku-batzordeak adierazi zuen giza eskubideen babesa eta sustapena bermatzeko, toki-agintariek giza eskubideetan oinarritutako toki-gobernantzaren ikuspuntua baliatu behar dutela.⁵⁸ Gobernantzarako esparru kontzeptual hau ikuspegi arauemaitetik giza eskubideen nazioarteko arauetan oinarritzen da, eta operazio-ikuspegitik, giza eskubideak sustatzera eta babestera. Bere aldetik, Giza Eskubideen aldeko Nazio Batuen goi-komisarioak azaldu du agintari nazionalen betebeharrak partekatutako eta osagarriak arautzen dituen nazioarteko arau-esparrua giza eskubideak errespetatu, babestu eta baliarazteko, tokiko eta nazioko administrazioak gidatu beharko lituzketen printzipioak ulertzeko oinarritzakoak direla: unibertsaltasuna eta

⁵⁷ Ikusi: <https://feminicidio.net/>

⁵⁸Giza Eskubideen aldeko Nazio Batuen azken txostena. 2015. *Papel de la administración local en la promoción y protección de los derechos humanos*.

besterezentasuna; zatiezintasuna; interdependentzia eta interrelazioa; berdintasuna eta diskriminazio eza; parte-hartzea eta inklusioa; kontu-ematea eta zuzenbide-estatu⁵⁹.

Zentzu honetan, emakumeen aurkako sexu-indarkeriei buruzko 6. atalean azaldu dugunez (*supra.*), espainola bezalako Estatuak emakumeen aurkako sexu-indarkerien inguruan dituzten betebeharrak modu zabalean garatu dira; betebeharrak hauek giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparruak eman ditu eta toki-esparruari ere dagozkio. Horrela, behar adinako arretaz jarduteko betebeharrak sexu-indarkeriak prebenitu, babestu, ikertu, zigortu eta sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak osorik ordaintzeko erkidegoetako eta toki-administrazioei ere dagokie. Maria Naredok «La responsabilidad municipal frente a las violencias sexuales. La experiencia local a la luz del marco internacional de derechos humanos» [Udalen ardura sexu-indarkerien aurrean. Toki-esperientzia giza eskubideen nazioarteko markoaren arabera] (2020) artikuluan dioenez, udalen ardura sexu-indarkerien aurrean aztertzen duen artikulua urrietako bat, toki-erakundeek «ardura handia dute emakumeen aurkako indarkeriaren agerpen desberdinak, sexu-indarkeriak barne, prebenitzaile eta artatzaile orduan». Horretarako, nazioarteko eta Europako estandarrak ezarri behar dituzte, ez soilik prebenitu, artatu, babestu eta ordaintzekoak, baizik eta «ikuspegiak eta zeharkakoak» ere bai⁶⁰.

Naredok aipatutako artikuluan egindako analitika abiatuta, jarraian laburtuko ditugu toki-betebeharrak sexu-indarkerien aurkako borroka dagokionez:

- Ikuspegi eta zeharkako betebeharrak:
 - Ikuspegia: genero-ikuspegia eta ikuspegi intersektionala. «Sexu-indarkeria errepikatzen duten diskriminazio-faktoreak identifikatu eta aurre egitea ez ezik, biktimen eta bizirauleen ahalduntze- eta autonomia-prozesuak abiatzen ditu»⁶¹.
 - Zeharkakoak:
 - Profesionalen trebakuntza. Edukiek, gutxienez, hartu behar dituzte «genero-berdintasuna, biktimen beharrak eta eskubideak, nola prebenitu bigarren mailako biktimizazioa, indarkeria prebenitu eta detektatzeko estrategiak, eta erakundeen arteko elkarlan koordinaturako mekanismoak», Istanbulgo Hitzarmeneko 15. artikuluari jarraituz⁶².
 - Koordinatzeko mekanismoak. «Administrazio publikoen artean erakundeen arteko foruen bitartez» zein «profesionalen arteko koordinazioa protokoloen bitartez»⁶³.

⁵⁹ *Idem.*

⁶⁰ María Naredo Molero. «La responsabilidad municipal...», *Op. Cit.*, 175. orr.

⁶¹ *Ibidem*, 176. orr.

⁶² *Ibidem*, 176 eta 177. orr.

⁶³ *Ibidem*, 177. orr.

- Ikerketak eta datu-bilketak⁶⁴.
 - Emakumeen eta feministen erakundeen parte-hartzea, «batez ere sexu-indarkerien emakume biktimen eta biziraileen prozesuetan laguntzen dutenak»⁶⁵.
- Berariazko eginbeharrak
 - Prebentzioa, arreta, babesa eta ordaina:
 - Istanbulgo Hitzarmentetik abiatuta, toki-administrazioek gutxienez hurrengo jarduera-ildoak garatu beharko lituzkete:
 - «Autonomia-erkidegoekin elkarlanean aritu tokian sexu-indarkerien erroak eraldatzera zuzendutako hezkuntza-programak sustatzeko (maskulinitate ez oldarkorra, emakumeen autonomiaren sustapena, hezkuntza afektibosexuala) irakaskuntza arautu eta ez arautuaren ziklo osoan zehar»⁶⁶.
 - «Gizarte osoari zuzendutako udal-kanpainak egin, batez ere gizon eta mutikoei, "bortxaketaren kultura"rekin lotutako estereotipoak desagerrarazteko eta sexu-indarkerien prebentzioa sustatzeko»⁶⁷.
 - «Adin guztietako emakumeei zuzendutako informazio-kanpainak garatu, sexu-indarkeriak sufritzekotan bere eskubideei eta erabil ditzaketen baliabideei buruzko informazioa eskaintzen dutenak»⁶⁸.
 - «Neurri eraginkorrak espazio publikoak seguruak, jazarpenik gabeak eta emakume eta neskato guztientzat erabilgarriak izan daitezen, bereziki komunitatean oinarritutako neurriak sustatuz eta babestuz, emakume-taldeen partaidetzarekin»⁶⁹.

⁶⁴*Ibidem*, 178. orr.

⁶⁵ *Idem*.

⁶⁶*Ibidem*, 179. orr.

⁶⁷ *Idem*.

⁶⁸ *Idem*.

⁶⁹ *Idem*.

- «Sexu-indarkerien balizko biktimak detektatu, bereziki laguntza eskatzeko eta indarkeriak salatzekeo tresna eta benetako aukera gutxien dituztenen artean»⁷⁰.
- «Udalek sexu-indarkerien biktimentzako laguntza eta ordaina ziurtatzeko osoko arreta espezializatuko zerbitzuak izan behar dituzte»⁷¹.
- Laguntzarako eta ordainerako, aldi baterako ostatu seguruak edo etxebizitzak izan. Indarkeria ez errepikatzea eta emakumeen segurtasuna bermatzearekin lotuta dago ere⁷².
- Babesari dagokionez, toki-erakundeek parte hartzen dute udaletan segurtasun publikoa mantentzean udaltzainen bitartez; beraz, gomendagarria da udaltzainen elkarlana sexu-indarkeriak artatzean. Horretarako, «emakume udaltzainek dagokien trebakuntza jaso behar dute nazioarteko gomendioetan aipatutako esku-hartze esparruetan jarduteko»⁷³.

Toki-betebehar hauek guztiek kontuan hartu behar dute emakumeek eskubideak dituztela eta instituzioek hauxe bermatu behar dutela; zerbitzuek irisgarriak, erabilgarriak eta kalitatezkoak izan behar dutela, eta diagnostikoan, jarduketan eta ebaluazioan parte hartu behar dutela biktima edo bizirauleek eta erakunde eta mugimendu feministek⁷⁴. Parte-hartzeari dagokionez, LOGILSak ezartzen du printzipio gidari nagusietako bat hurrengo dela: «lege organiko honetan aurreikusitako zerbitzuak eta politika publikoak diseinatu, aplikatu eta ebaluatzekeo, bermatuko da sexu-indarkerien biktimen eta mugimendu feministaren eta gizarte zibileko elkarten eta erakundeen parte-hartzea, sindikatu- eta enpresa-erakundeak barne, arreta berezia jarriz emakumeen partaidetzari ikuspegi intersektzionaletik»⁷⁵.

Gainera, seinalatu nahiko genuke Estatu-ituneko 7. ardatzak (Autonomia-erkidego, toki-erakunde eta beste instituzioentzako gomendioak) toki-administrazioak emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzera eta emakumeen aurkako indarkeriari aurre egitekeo ekintzak sustatzera bideratutako neurriak hartzen dituela, herritarrentzat eta, beraz, indarkeria honen biktimentzat administrazio hurbilena izanik. 2018an onartu zenetik, zegozkion arauak aldatzea agindu zen toki-administrazioak emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-indarkeriaren aurkako borroka sustatzeko ekintzak burutu zitzaizkion, herritarrentzat eta, beraz, indarkeria honen biktimentzat administrazio hurbilena izanik⁷⁶. Horrela, 9/2018 Errege Lege Dekretuak, abuztuaren 3koa, Genero-

⁷⁰*Ibidem*, 180. orr.

⁷¹ *Idem*.

⁷²*Ibidem*, 181. orr.

⁷³ *Ibidem*, 181 eta 182. orr.

⁷⁴ *Ibidem*, 193 eta 194. orr.

⁷⁵«10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa...», *Op. Cit.*, 2. artikulua.

⁷⁶9/2018 Errege Lege Dekretua, abuztuaren 3koa, Genero-indarkeriaren aurkako estatu-ituna garatzeko presako neurriena.

indarkeriaren aurkako estatu-ituna garatzeko presako neurriena, 7/1985 Legea, apirilaren 2koa, Toki-araubidearen oinarriak arautzen dituena, aldatu zuen 25.2. artikuluari o) hizkia gehituz, eta hurrengo adieraziz: «Udalak, dena den, eskumen propio gisa burutuko ditu, Estatuko eta autonomia erkidegoetako arauak betez: Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-indarkeriaren aurkako borroka sustatzeko ekintzak»⁷⁷.

b. SEXU-INDARKERIEI EMAKUME BIKTIMAK EDO BIZIRAULEAK ARTATU, ESKU HARTU ETA BABESTEKO BERARIAZKO ZERBITZUAK

Identifikatu ditugun sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatzen dituzten berariazko zerbitzuak hiru taldetan sailka daitezke:

(1) Bikote edo bikote ohi barruko sexu-indarkeria artatzen dutenak, hau da, LOMPIVGaren genero-indarkeriaren kontzeptua baliatzen duten zerbitzuak.

(2) Indarkeria matxisten barruan sexu-indarkeriei heltzen dieten zerbitzuak, bikotetik edo bikote ohitik kanpoko indarkeria-motak edo agerpenak barne.

(3) Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeriei buruzko berariazko zerbitzuak; batzuk sexu-erasoetara (LOGILSaren aurretik, sexu-abusua barne) edo sexu-esplotaziora bideratutako salerosketara bideratuagoak EGM, BE edo sexu-indarkeria digitaletara baino. Honek ez du esan nahi, dena den, ez dituztela edo ezin dituztela sexu-indarkeriaren agerpen hauek artatu⁷⁸.

3. taldekoei dagokienez, nabarmena da , Madrilgo Udaleko (ASPACIA Fundazioa) Pilar Estebáñez Sexu-indarkeriaren aurkako krisi zentroa, bere ezaugarrietako lehena Espainian, 7/24/365 zerbitzu espezializatua emanez.

EGM eta BEari dagokienez, sexu-indarkeria mota hauei aurre egiteko zenbait protokolo aurkitu arren, behatu dugu baliabide gehienek normalean ez dutela indarkeria hauei buruzko berariazko espezializazioa. Are gehiago, galdetegian jasotako erantzunetatik eta elkarrizketatik identifikatu dugu oso EGM eta BE kasu gutxi heltzen direla baliabideetara, eta honek ez duela esan nahi gertatzen ez direnik (sexu-indarkeria mota hauei buruzko datu-falta estatistika ofizialetan ere beha daiteke). EGM eta BEaren kasuan, aurretik seinalatutakoa salbuetsirik, azpimarratu behar dira Bilboko Udalak egiten duen prebentzio- eta trebakuntzalanak; EGMari dagokionez, Munduko Medikuek Madrilen eta Bilbon egiten duen lana, eta BEaren inguruan nabarmena da Girona/Salteko Valentek iAcompanyades elkartearen lana⁷⁹.

⁷⁷7/1985 Legea, apirilaren 2koa, Toki-araubidearen oinarriak arautzen dituena.

⁷⁸Sexu-jazarpenari dagokionez, estatu-mailan, CCOO-ren generoagatiko jazarpenaren eta sexu-jazarpenaren behatokia identifikatu dugu: <https://observatorioacoso.ccoo.es/>

⁷⁹BEaren kasuan, oso erabilgarria egin zitzaigun behartutako ezkontzak artatzen dituzten erakundeen UAB-WASSU Fundazioaren 2021eko mapa: <https://matrimoniosforzados.fundacionwassu.com/>

Bestalde, sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatzen dituzten berariazko zerbitzuek sexu-indarkeria digital kasuak ere artatzen dituzte. Zentzu honetan, sexu-indarkeria kasuen kopuru handi batek osagai digitala dute, eta bakarrik sexu-ziberindarkeriazko kasuak ere badaude. Sexu-indarkeria mota honi buruzko berariazko baliabideei dagokienez, Fembloc-ek egiten duen lan garrantzitsua azpimarratu behar dugu, indarkeria digitalen aurrean elkarrekin eta adituek burutzen duten arreta-lerroa eta laguntza⁸⁰. Sevillako Diputazioan ere nabarmena da 20.000 biztanletik beherako udalerrietan indarkeria matxistaren emakume eta adingabe biktimantzako arreta psikologiko indibidualizatu eta zuzen zerbitzua, Sevillako probintziako 20.000 biztanletik beherako udalerrietan genero-indarkeriaren, sexu-indarkeriaren eta genero-ziberindarkeriaren emakume eta adingabe biktimei arreta psikologiko indibidualizatua eta zuzena emanez. Eta Kanaria Handiko Kabildoan Opciónate, Ziberindarkeria Matxisten Prebentzio eta Arreta Uharteetako Zerbitzua (SIPACM) aurki daiteke. Lurrean osoan paregabea dela iruditzen zaigu ziberindarkeria matxistara bakarrik bideratzen delako. Aipatu dugun bezala, 2023ko irailean irekiko da, baina prebentzio- eta aholkularitza-lana egiten du jada⁸¹.

Dena den, sexu-indarkerien emakume biktimak artatu, esku hartu eta babesteko berariazko zerbitzuak dituzten toki-erakundeei zein tokian lan egiten duten erakundeei egindako galdetegitik eta elkarrizketa sakonetatik, hurrengo informazioa eskuratu genuen (kontuan hartuz zerbitzuen, programen eta erakundeen aniztasuna eta bakoitzaren xedea):

- Galdetegiaren erantzunen arabera:
 - % 89k erantzun zuen bere erakundearen gunea irisgarria dela dibertsitate funtzionala duten emakumeentzat.
 - % 50k baieztatu zuen itzultzaile eta interpreteak dituztela.
 - % 46k adierazi zuen kulturarteko bitartekariak dituztela.
 - Guztiek, batek izan ezik, erantzun zuten genero-ikuspegia lantzen zutela.
 - Ikuspegi interseksionala lantzen duten galderari, bik izan ezik, gainerakoek baietz erantzun zuten.
 - Zerbitzuan edo programan kontratatuta dauden emakume profesionalei dagokienez, gutxienez bi daude. Batzuetan boluntarioak daude, beste batzuetan ez.
 - Taldeko profilararen inguruan, hurrengoak daude: psikologoak, juristak, abokatuak, gizarte-langileak, gizarte-hezitzaileak, gizarteratze-teknikariak, proiektu-

⁸⁰Ikusi: <https://fembloc.cat/index.html>

⁸¹Zerbitzu honek Kanaria Handiko uhartean bere ardurapean dauden emakume nerabe eta helduei eta hurrei eragiten dizkieten eta online espazioan burutzen diren indarkeria matxistak artatzea du helburu.

teknikariak, pedagogoak, kudeatzaile administratiboak eta gizarte-zerbitzuetako laguntzaileak. Neurri apalagoan, bitartekari bizirauleak, kulturarteko bitartekari espezializatuak, sexologoak, antropologoa, nazioarteko harremanak eta dekolonialitate eta antiarrazakeria, gizarte-komunikazioa, zibersegurtasun-adituak, soziologoa migrazioetan eta berdintasunean espezializatua, medikua sexu- eta ugalketa-osasunean espezializatua, irakasleak, kazetaria eta berdintasun-sustatzaileak. Haurrak ere artatzen dituzten kasuetan, batzuk erantzun zuten haurtzaroan espezializatutako profesionalak zituztela.

- Erakundeak ATENPROrekin duen harremanari dagokionez, batzuk erantzun zuten bazutela harremana (sexu-indarkeria kasuak genero-indarkeriaren baitan kokatzen zirenean) eta beste batzuk ezetz.
- Espainian sexu-indarkeriari buruzko datuak behar bezala biltzen diren galdetuz gero, gehienek ezetz erantzun zuten, eta hurrengoak zehaztu zuten:
 - Sexu-ziberindarkeriari buruzko datuak ez dira biltzen.
 - Judizializatzen ez diren sexu-indarkeria kasu gehienak isilean geratzen dira, batez ere zaurgarritasun handiena duten pertsonen sufritzen dituztenak, hala nola ezgaitasuna duten pertsonen edo etorkinek.
 - Oso indarkeria ikusezindua da, datuak ez dira maiz eguneratzen eta ez dira biltzen arazoa ezagutzeko datu esanguratsu guztiak.
 - Desberdintasun handia dago datu ofizialen eta erakunde espezializatuek ematen dituztenen artean.
 - Estatistika ofizialek ez dute jasotzen sexu-indarkeriaren errealitatea, biktima askok ez dute jotzen erakunde publikoetara, ez dira aintzat hartzen sexu-indarkeriaren agerpen guztiak eta aldagaiak behar dira genero-ikuspegia duten profesionalek egiten dituzten ikerketetan.
 - Sexu-indarkeriak oso zabalak dira eta salaketak besterik ez dira zenbatzen.
 - Ereku juridikoan ezagutzen direnak besterik ez dira biltzen.
 - Erregistro bateratua falta da.
- Batzuk erantzun zuten duela urte batzuk baino hobeto jasotzen direla, baina indarkeria batzuk ez direla nahikoa biltzen (adibidez, EGM) eta beste batek

Espainiako leku batzuetan baietz, terminologia parekatua eta koordinatzeko lekuak egoteari esker.

- Urtean zenbat emakume artatzen dituzten galdetuz, erantzunetako batzuk hurrengoak izan ziren: 300 inguru; 161; 150 emakume eta 65 haur inguru; 250etik gora; 296 emakume eta haur; 100 eta 150 artean; 30 eta 40 artean; 1381; 1291 telefonoz eta 595 aurrez aurre; 100; 900; 2000 emakumetik gora; 300 inguru; eta 400 eta 420 artean lehen sarreran eta 500 eta 600 jarraipenean.
- Artatzen dituzten emakume espainiarren eta atzerritarren kopuruari buruz galdetuz, erantzunetako batzuk hurrengoak izan ziren: 2022an, 123 emakume espainiar eta 38 atzerritar; 2022an, 137 espainiar eta 25 atzerritar; % 93 inguru atzerritarrak dira; 154 emakume espainiar; % 80 espainiarrak; % 100 atzerritarrak dira; 88 espainiar eta 1293 atzerrikoak; 2022an % 59,83 espainiarrak; % 75 espainiarrak eta % 25 atzerritarrak; % 65 espainiarrak eta gainerakoak atzerritarrak; guztiak etorkinak, eta % 80 espainiarrak.
- laz (2022) artatu zituzten administrazio-egoera irregularrean dauden emakume etorkinen kopuruaz galdetuz, erantzunetako batzuk hurrengoak izan ziren: ez dute egoera irregularra edo erregularra erregistratzen, ez baitaie esanguratsua iruditzen zerbitzua emateko; ez dute datu hori biltzen; 2; gehienak; 6; 15; 10; 537; % 30; datua ez da jaso; 2; 15 eta 30 emakume artean, askok erregulatzea lortu dute esku hartzean edo bitartean; 1; 42; 14; 10; 4 seme-alaba dituzten 64 emakume; % 5 eta ez dute datua jasotzen artatzen dutelako administrazio-egoera edozein dela ere.
- laz (2022) artatu zituzten dibertsitate funtzionala duten emakumeen kopuruaz galdetuz, erantzunetako batzuk hurrengoak izan ziren: bat ere ez, ez dute datua biltzen, 10, 7, 12 eta 20.
- Batzuk haurrak eta nerabeak artatzen dituzte eta beste batzuk emakume adindunak besterik ez.
- laz (2022) artatu zituzten trans emakumeen kopuruaz galdetuz, erantzunek barne hartu zuten bakar batetik ere ez 1era gutxienekoek eta 66 gehienekoak (prostituzio testuinguruetan).
- Artatzen dituzten emakumeen adinari dagokionez, erantzunetako batzuk hurrengoak izan ziren: adindunak eta prebentzioan adingabeak 12 urtetik aurrera; tarte komunena 26 eta 35 urte artekoa da, eta hurrengoa, 36 eta 45 urte artekoa; artatutako emakume gehienek 26 eta 55 urte artean dituzte; maila juridikoan, 18 eta 60 urte arte, batzuetan zaharragoak; edozein adinekoak, 2 eta 64 urte artean, gehienak 21 eta 30 artean; 15 eta 45 urte artean; artatuenak 21 eta 30 urte artean; 4 eta 82 urte artean; 17 eta 30 artean; 35 eta 45 arteko tarteak; 18 eta 65 urte

artean; 18 eta 24 urte artean; gutxiago 64 urtetik gora; 40 eta 49 urte artean; batez beste 37 urte, eta 16 urtetik gora, adin guztietakoak.

- Artatzen dituzten emakumeek salatzen duten galderari, erantzunak anitzak izan ziren: % 50 inguruk; 106k; 75ek; 180tik 106k salatu zuten; % 65ek; oso gutxi, zaila da gurasoak salatzea (BE); 2022an 3 emakumek salatu zuten salerosketa eta 2023an orain arte, 6k; emakumeek normalean ez dute salatu nahi; 10etik 1ek; datua ez da bildu; ez dute datua ezagutzen; % 50 inguruk; orain inork ez; 2022an 7 emakume egon dira sexu-esplotazioa bideratutako salerosketa: salatzeko prozesuan; artatutako 133 emakumetik, 33k salatu dute; % 80k; 118 emakumetik, % 21ek; ez dauka datua, eta % 30ek.
- Salatzen duten emakumeetatik, prozedura zigor-epaiarekin amaitzen den galderari, jarraian adierazten dira erantzunetako batzuk: ez daukagu datua; ez; ez da ohikoa, esanguratsua da artxibatzen den prozesu-kopurua; % 85etik gora, ahozko epaiketara heltzen direnak aintzat hartuz, % 95 inguru; prozesu luzeak izanik, kasu gehienetan ez dugu ebazpena ezagutzen ez dutelako esku-hartzea gurekin jarraitzen; salaketarik ez EGMan ez BEan; % 10; ez daukagu datu biribilik; askotan, eta laguntzen ditugun salerosketa kasu askotan zigor-epai kopuru altua ezagutzen dugu.
- Artatzen dituzten emakumeak ordainduta sentitzen diren galdetuz, erantzunetako batzuk hurrengoak dira: ez; judizialki edo sozialki, ez; ezin da jakin; erantzunak ñabardura asko ditu ordaina zer den ulertzen denaren arabera; bai; ordain-prozesuak salerosketa eta sexu-esplotazioen biktimetzat ez dira beti egokiak; ezin diogu galdera horri erantzun; zaila da balioestean artatzen ditugun emakumeak orokorrean ordainduta sentitzen diren; ez guztiak; batzuk, asko prozesuan daude; ez dira ordainduta sentitzen zigorrak urriak direlako, eta ordain ekonomikoa, hutsala; gutxi; zerbitzua hasi berri da; ematen den osoko esku-hartzearen muga; ia inoiz ez; esku-hartzea positiboki balioesten dute, eta inflexio-puntua sentitzen dute, baina bide luzea dute aurretik; babestuta sentitzen dira, ez ordainduta; ordain-prozesua hasten da, baina ezinezkoa da helburua osorik betetzea zentroaren tarteengatik; ez; oraindik ezin dugu hori ondorioztatu; askotan; ez, askotan prozesuak birbiktimitatu ditu eta ez dira ordainduta sentitzen; ez daukagu horri buruzko daturik; bai; esparru judizialean ez, esparru psikologikoan behar dute ordaina; ez daukagu neurtzeko adierazlerik, eta bai, gehienak.
- Urtean artatzen dituzten biktima edo bizirauleen senide edo pertsona hurbil kopuruaz galdetuz, erantzunetako batzuk hurrengoak izan ziren: 20; unean-unean besterik ez da orientatzen, ez dute zerbitzurik jasotzen; ez da datu hori jasotzen; 0; 32; zoritxarrez ezin da behar hori bete arreta-eskaera handia eta teknikari gutxiegi izateagatik; orokorrean ez dituzte artatzen kaltegileak direlako; ez dute seniderik artatzen; 90 inguru; 5 pertsona zeharka; oso gutxi; 3 edo 4 emakume

bakoitzeko; 15; soilik bere seme-alabak edo bere mendekoak, 2022an 18 haur izan ziren; 8; 60; 50; ez dauka datua; gutxi, eta 100 eta 120 artean.

- Erabiltzen duten sexu-indarkeriaren definizioari dagokionez, erantzun batzuk adierazi zituzten LOGILSarena; NBE eta Istanbulgo Hitzarmenarena; erkidegoetako legeak; Zigor Kodea, Palermo eta Istanbul; ez da ezarri, eta erantzun askok azpimarratu zuten adostasun falta jasotzen duen definizioa.
- Erantzundako galdetegietaik, %93k artatzen dituzte bikote edo bikote ohi kanpoko sexu-indarkeriak eta % 7k ez.
- Artatzen dituzten sexu-indarkeria moten artean (kontuan hartuta erakunde batzuk sexu-indarkeria mota ugari artatzen dituztela eta beste batzuk bat edo batzuk bereziki), hurrengoak adierazten dira: esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak; guztiak; guztiak sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa izan ezik; Estatuko eta erkidegoko araudian jasotzen direnak; sexu-erasoa, sexu-jazarpena eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak; sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa eta batzuetan BE; Zigor Kodean jasotzen diren guztiak; BE; guztiak esparru digitalekoak izan ezik; salerosketa, sexu-esplotazioa, EGM, BE, birjintasun-probak, ohore-krimenak, eta abar; sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa eta prostituzio-testuinguruan gertatzen den beste edozein; sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa prostituzioan, neskametz/sexu-esklabotasunera bideratutako salerosketa tratulariaren mesedetan, pornografian esplotaziora bideratutako salerosketa eta BEra bideratutako salerosketa, eta sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako emakumeen salerosketa, sexu-esplotazioa, EGM eta BE.
- Talde-bortxaketa kasuak artatu ote dituzten eta, baiezkoa izatekotan, zenbat urtean galdetuz gero, erantzunek hurrengoak hartu dituzte: ez; ezin da datu hori eman; 1 edo 2 kasu urtean; bai, iaz 5 emakume eta 2 emakume adingabe; 6; bai, prostituzio-testuinguruan, zenbatu gabe, eta kasuen %20 edo 30 inguru.
- Etxeko lanean sexu-indarkeria kasuak artatzen dituzten eta, baiezkoa izatekotan, zenbat urtean galdetuz gero, erantzunak hurrengoak izan ziren: ez; ziberindarkeria bai, baina ez daukagu daturik oraindik; ez dugu datu hori jasotzen; bai, baina ez dago daturik; 1; 2; 4; 20; ez dugu izan; laguntzen ditugun emakumeekin aurkitzen dugu, erakartzeko modua da, eta etxeko lanean lan-esplotaziora bideratutako salerosketa kasu batzuk artatu ditugu, sexu-indarkeria delituekin gainjarri direnak.
- Artatzen dituzten sexu-indarkeria mota ohikoenak hurrengoak dira (artatzen duten sexu-indarkeria motaren arabera): sexu-ziberjazarpena, pornomendekua, bodyshaming, buztanfotok, deepfaking, slutshaming; sexu-erasoak; bikote barruko sexu-indarkeria, ezezagunen partetik eta prostituzioa jarduten; ukipenak

edo sexu-erasoak sarketarekin biktimaren inguruaren partetik; sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa eta sexu-esplotazioa; sexu-abusuak, hein handi batean haurtzaroan; sexu-erasoak ezagunen edo ezagun berrien partetik, 40 urtetik beherako emakumeen aurka; BE; erasoak eta bortxaketak prostituzio-testuinguruan; EGM; BE; erasoak, bortxaketa; 2022an sexu-abusuak haurtzaroan bikotetik kanpoko sexu-indarkeria ugariena dira; sexu-jazarpena lanean, eta sexu-erasoak ezagunen edo ezezagunen partetik, haurtzaroan edo gertatu berriak ezezagunen partetik. Artatzen dituzten sexu-indarkeria mota ezohikoenak hurrengoak dira (artatzen duten sexu-indarkeria motaren arabera): jazarpena; indarkeria digitala; talde-bortxaketak; EGM; BE eta sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa.

- Emakumeek ze sexu-indarkeria mota identifikatzen duten gehien galdetuz, informazioa eman zezaketen artetik, batez ere sexu-erasoak eta sexu-erasoak indarkeria fisikoarekin. Eta gutxien, ziberindarkeria, indarkeria psikologikoa, familia barruko sexu-indarkeria, adingabeen aurkako sexu-indarkeria, kale-jazarpena, sexu-esplotazioa, bikote barrukoa, BE, sexu-izaera duten feminizidioak, sexu-jazarpena lanean, bikote barruko bortxaketa, prostituzio-testuinguruan gertatzen dena, EGM, hitzezkoa, indarkeria instituzionala eta nerabeen arteko harremanetan ematen den indarkeria, hala nola harremanak izateko presioa.
- Galdetegiari erantzun zion %100ek baieztatu zuen Istanbulgo Hitzarmena ezagutu eta erabiltzea, baita CEDAW eta CEDAW batzordearen esparrua egiten duten lanean.
- 10/2022 legea ezartzen duten galderari, %85ek baietz erantzun zion.
- Behar adinako arreta betetzen duten galderari, %75ek baietz erantzun zion.
- Elkarrizketatik eskuratu genuen informaziotik:
 - Espainian egon den genero-indarkeria ulertzeko modua dela eta, batez ere LOMPIVGa eta gero, baliabide eta zerbitzu ugari ikuspegi hau baliatuz diseinatu dira. Zentzu honetan, oso garrantzitsua da emakumeen aurkako sexu-indarkeria genero arrazoiengatik haien aurkako indarkeriaren seinalea dela eta, hori dela eta, giza diskriminazio-mota bat dela eta giza eskubideak urratzen dituela ulertzea heldzea.
 - Sexu-indarkeriaren mota desberdinei (sexu-erasoa, sexu-abusua, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta sexu-indarkeria digitalak) buruzko datuak modu bateratuan jasotzen. Gainera, informazioa ez da jasotzen genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala baliatuz. Hori dela eta, ezin da behatu, adibidez, atzerriko, dibertsitate funtzionala duten edo adin jakinetako

emakumei gehiago eragiten dieten sexu-indarkeria motak dauden, sexu-indarkeriak artatu eta esku-hartzeko neurriak eta ekintzak diseinatu eta inplementatzeko diagnostikoa egiteko.

- Emakumeen aurkako sexu-indarkeriekin lan egiteak dakarren espezializazioa dela eta, bikote edo bikote ohi barruko generoagatiko indarkeriaren baitan sexu-indarkeriari heltzen dioten baliabideek ere trebakuntza espezializatua izan behar dute.
- Sexu-indarkeriek espezializazioa exijitzen dute, generoagatiko indarkeria eta diskriminazio mota bat izanez eta giza eskubideak urratzen dituzenez gero. Gainera, sexu-indarkeria mota bakoitzak (erasoa, jazarpena, sexu-esplotazioa bideratutako salerosketa, EGM, BE eta indarkeria digitalak) bere espezializazio propioa exijitzen du.
- Oraindik erantsi behar dira hein handi batean sexu-indarkeriei buruzko toki-eginbeharra. Izan ere, hauek ez dira jasotzen soilik estatuko eta autonomia-erkidegoetako arau-esparruetan, baizik eta giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparruan ere.
- Toki-zerbitzuak ez daude isolatuta; aitzitik, eragile eta instituzio desberdinek parte hartzen duten testuinguru batean egiten dute lan. Sexu-indarkerien biktimen edo biziraileen eskubideak errespetatu, bermatu eta babesteko, emakume guztien birbiktimizazioa saihesteko eta sexu-indarkeriak desagerraraztearen eta berdintasunerako eta ez diskriminaziorako eskubidearen, interseksionala barne, arteko loturaren ulermena indartzeko egin behar da lan. Zentzu honetan, sexu-indarkeriaren biktimak edo bizirauleek eskubideak dituztela eta instituzioek hauxe bermatu behar duten ulerpena lantzen jarraitu behar da. Izan ere, biktimak edo bizirauleak, bere eskubideak eta beharrak erdigunean kokatu behar dira beti.
- Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko tokiko esparru-protokoloa behar da.
- Zerbitzu gehienek barne-protokoloak dituzte sexu-indarkeria kasuak artatzeko, baina batzuk ez, eta garrantzitsua da guztiek izatea (arretarako, premiazko arretarako edo krisian esku hartzeko barne-protokoloak) biktima edo bizirauleetara egokitzeko kasuetan behar del malgutasuna galdu gabe.
- Ez dago sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko dauden tokiko baliabide eta zerbitzuen mapa instituzionalik.

- Sexu-indarkeria kasuetan udaletan jarduketa- eta informazio-prozedurak berrikusi eta eguneratu behar dira Istanbulgo Hitzarmenera eta LOGILSera egokitzeko.
- Sexu-indarkeriak artatu eta desagerrarazteko tokiko edozein ekintza edo neurrirako, kontuan hartu behar dira litzateke emakumeen eta feministen erakundeen parte-hartze eraginkorra, batez ere sexu-indarkerien biktime edo bizirauleei laguntzen dietenak.
- Baliabide edo zerbitzu gehienek genero-ikuspegiarekin eta ikuspegi interseksionalarekin lan egiten dutela adierazi arren, oraindik lan asko dago egiteke emakumeen aurkako sexu-indarkerietan ikuspegi interseksionala eransteko. Izan ere, emakume guztiek ez dituzte arrisku, eragin eta behar berak sexu-indarkerien aurrean.
- Salbuespen batzuk izan ezik, haurrekin eta nerabeekin lan egiten duten zerbitzuek haurtzaro-ikuspegia sendotu behar dute.
- Baliabideetan oraindik ez da erantsi ijitofobiari aurka egiten dion ikuspegia, emakume eta neskatu ijitoek jasaten duten bereizkeria interseksionalari buruzko berriazko trebakuntzarekin.
- Baliabide edo zerbitzu guztiek ez dituzte kulturarteko bitartekariak edo sustatzaile komunitarioak, eta neurri apalagoan sexu-indarkerien bizirauleak dituzte.
- Oraindik ez dira baliabide edo zerbitzu guztiak egokitu instalazioak eta sarrerak dibertsitate funtzionala duten emakumeentzat irisgarriak izan daitezkeen.
- EGM eta BF genero-, kulturarteko ikuspegiak eta ikuspegi interseksionalak artatzeko berriazko baliabideak falta dira. BEaren biktimen ezkontza saihesteko bere ingurutik ihes egiterakoan ez dute nora joan. Halaber, EGM eta BEn espezializazioa falta da, hau da, komunitatearen arabera egon daitezkeen kausak eta ezaugarriak ezagutzea. EGMaren kasuan oraindik ez da ulertzen sexu-indarkeria mota honek osoko eragina duela emakumeen bizitzarengan.
- EGMaren kasuan, detektatutako praktika ona da komunitatearekin eta kulturarteko bitartekariarekin egiten den oinarritzeko lana.
- Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa kasuetan espezializazioa behar da jatorrizko herrialdearen eta sareek baliatzen dituzten bide aldakorren arabera dinamika erantsiz.

- Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketan identifikatutako praktika ona da lantaldeetan eta erakundeetan bizirauleak zeharka erantztea.
- Sexu-ziberindarkeriaren kasuan, kontuan hartu behar da sexu-indarkeria kasu askok osagai digitala izan dezaketela, eta bakarrik sexu-ziberindarkeriazko kasuak ere badaudela.
- Segurtasun digitalean eta autodefentsa feministan trebatu behar da sexu-indarkerien emakume biktimei edo bizirauleei jarraibideak eman ahal izateko.
- Kasu batzuk ez dira helden baliabide edo zerbitzuetara, edo neurri txikiagoan helden dira, hizkuntza-trabengatik, interpretazio espezializatu ezagatik, adinagatik (adibidez, adineko emakumeen kasuak), sexu-indarkeriaren agerpen mota edo ezaugarriagatik edo emakume guztientzako informazio irisgarri faltagatik edo baliabideen erabilgarritasunagatik (adibidez, landa-esparruan).
- Zerbitzu batzuk itxarote-zerrenda dute biktimak edo bizirauleak artatu ahal izateko.
- Trebakuntza espezializatuak sexu-indarkerietan hurrengoan trebatzea dakar: genero-ikuspegia, interseksionalitatea, kulturartekotasuna, antiarrazakeria, berdintasuna eta diskriminazio eza, bortxaketari buruzko mitoak, genero-aurreiritziak eta -estereotipoak, nazioarteko eta Europako estandarrak, trauma, larrialdia eta krisia, birbiktimizatzea saihestea eta haurren eskubideak. Oso garrantzitsua da baita ere kasu hauek artatuko dituzten profesionalen profila eta eskarmentua. Trebakuntzak kontuan hartu beharko luke ere lana sexu-indarkeria mota desberdinen kasu praktikoekin.
- Trebakuntzak kontuan hartu behar du sexu-indarkeriak osasun mentalean duten eragina eta hauen indarkeria psikologiko osagaia. Adibidez, sexu-ziberindarkeria kasuetan kontaktu fisikorik ez egon arren, indarkeria psikologikoa badago, eta askotan ez da aintzatesten. Horrela, sexu-indarkeria digitalek osagai psikologikoa dute, kontuan hartuz fisikoarekin lotura duela eta buruari eragiten dionak gorputzari ere eragiten diola.
- Indarkeria matxisten eta sexu-indarkerien arteko lotura dago, beraz, sexu-indarkeria mota bati aurre egiten edo egin bazaio, ziurrenik beste indarkeria matxista edo sexu-indarkeria mota bati ere egiten edo egin dio aurre. Adibidez, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktima asko BEaren biktimak izan dira, eta BE kasuetan sexu-erasoak daude.
- Lehen esku-hartzea oso garrantzitsua da, biktima edo bizirauleekin lehen kontaktua da, eta ez dute sentitu behar ez epaitzen dituztela ez ardura leporatzen

dietela. Emakumea zerbitzuarekin berriz harremanetan jartzea edo jarraitzea lehen esku-hartze honen baitan egon daiteke.

- Lehen deian arriskua balioesten da, kontuan hartuz sexu-indarkerietan ez da gauza bera erasotzailea ezaguna edo ezezaguna izatea. Arriskuaren balorazioa sexu-indarkeria motaren eta erasotzailea nor den mende egongo da, kontuan hartuz berariazko arriskuak sexu-indarkeriak familia-giroan ematen diren kasuetan.
- Hautzaroan jasandako sexu-indarkeriagatik zerbitzuetara jotzen duten emakumeen kopuru adierazgarria detektatu dugu.
- Sexu-indarkeria mota edo agerpen bakoitzak azal ditzakeen egoera desberdinak artatzeko telefono-arreta-protokoloa behar da.
- Sexu-indarkerietan espezializatutako laguntza psikologikoa genero-ikuspegiarekin ezinbestekoa da biktima edo bizirauleak artatzeko eta hauek suspertzeko.
- Kontuan hartu behar dira sexu-indarkeria kasu batzuk exijitzen dituzten premia eta berehalako erantzuna.
- Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko kalitatezko zerbitzuak nahikoa baliabide tekniko, ekonomiko eta giza baliabide behar ditu, biktima edo biziraule bakoitza modu egokienean artatzeko denbora barne.
- Kalitatezko zerbitzua emateko, oso garrantzitsua da profesionalak eta taldeak zaintzeak, eta arreta berezia ipini behar zaie sexu-indarkeria kasuekin lan egiteak eta giza eskubideen urraketa honen biktima edo bizirauleekin harreman zuzenean egoteak dakartzan ondorio gehigarriei.
- Baliabide bakoitzak argitu behar du zer eskaini diezaiekeen emakumeei eta zer ez itxaropen faltsurik ez sortzeko.
- Zerbitzu batzuk, hala nola Asturiasko Krisi-zentroak, bere espezializazioa eta bakartasuna direla eta, zerbitzu autonomikoa izan arren, tokian ematen ditu zerbitzuak behar diren Asturiasko lekuetara mugituz han biktimak edo bizirauleak egoteagatik.
- Zerbitzu guztiek ez dute ebaluazio-sistema edo ez dute artatzen dituzten emakumeen balorazioa biltzen.
- Zerbitzuak izan ez ezik, ebaluatzea ere ezinbestekoa da, eta ebaluazio horretan parte hartu behar dute artatutako biktima edo bizirauleek eta emakumeen eta

feministen erakundeek, arreta berezia jarritz aniztasunean, kontuan hartuz bereziki sexu-indarkeriak desagerrarazteko lan egiten dutenak.

- Identifikatu dugun ebaluazio-sistamarako praktika on bat da urtean behin ebaluazio bat burutzea, non zerbitzuak artatutako emakumeek galdetegi bati erantzun diezaioketen modu anonimoan, eta profesional espezializatuek urtean behin kanpo-ebaluazioa egitea zerbitzuak biktima edo bizirauleen bizitzan duen eragina baieztatu eta jasotako arreta eta zerbitzuak burututako lana baloratzeko.
- Detektatu dugu tokitik sexu-indarkeria kasuetan laguntzen duten erakundeen eta feministen eta emakumeen erakundeen sare-lana sustatzeko beharra.
- ATENPRO zabaltzeak, sexu-indarkeriak erantsiz, erraztu dezake indarkeria hauen biktima edo bizirauleak seguruago sentiaraztea gailua izanda. Elkarrizketatutako balia bideek jakinarazi dizkigutenaren arabera, ATENPROk sexu-indarkerien emakume biktima edo bizirauleak babestu eta laguntzeko egokiak izan daitezkeen kasuistikek emakumearen partetik arrisku-pertzepzioa dagoen egoerei erantzuten diete, batzuetan objektiboa eta bestetan subjektiboa izanik. Besteak beste, hurrengoak adierazgarriak dira:
 - Emakume biktimak edo bizirauleak erasotzailea topatu du bere udalerrian. Emakumea beste pertsona batzuekin zegoen, baina noizbait bakarrik egotean zerbait egin diezaiokeen beldur da.
 - Erasotzailea zigortu dute, baina oraindik ez da espetxean sartu helegitea aurkeztu duelako. Emakume biktima edo biziraulea gauez (erasoa gertatu zen unean) kalera bakarrik ateratzearen beldur da.
 - Erasotzaileak prebentziozko espetxeratzea amaitu du eta emakumearen udalerriri berean bizi da.
 - Erasotzailearen familiak eta lagunek emakume biktima edo biziraulari jarraitzen eta iraintzen diote.
 - Erasotzaileak senideak ditu bere etxebizitza-blokeak eta topatzearen beldur da. Saihesten du atarira bakarrik sartzea, gauez ateratzea, soinekoak janztea, eta abar.
 - Erasotzailea udalerriri berean edo gertu bizi da eta edozein momentutan topatu dezake, emakumea beldur da eta bakartzen da edo bakarrik joatea saihesten du arrazoi honengatik.
 - Emakumea etxera bakarrik bueltatzearen beldur da.

- Erasotzaileak ezagutzen du bere bizilekua, non erasoa burutu zen, eta egunen batean bueltatu ahal izateak ikaratzen du.
 - Deklaratu eta gero auzitegitik ateratzean urruntze-agindurik ez duten emakume biktima edo bizirauleak.
 - Saretik atera den sexu-esplotaziora bideratutako salerosketaren biktima.
 - Ez ezkontzeko bere familiarengandik ihes egin duen BEaren biktima.
 - Babes-sisteman sexu-esplotazioa jasan duen nerabea.
 - Salaketa kentzeko erasotzailearen eta bere inguruaren presioak jasotzen dituen emakume biktima.
 - Halaber, senideen partetik sexu-indarkeriaren biktima diren eta ATENPROko erabiltzaileak izan nahi zuten haur eta nerabeen kasuak entzun ditugu, baina zerbitzuaren funtzionatzeko modua dela eta, ez zen posible izan.
- 016 zerbitzuaren esperientzia interesgarria da; psikologoak eta gizarte-langileak sartu zituzten eta trebakuntza- eta kalitate-arduradunaren kargua ere erantsi zuten.

c. SEXU-INDARKERIEI BURUZKO ESKU-HARTZE ETA PREBENTZIO EKINTZAK HOBETZEKO PROPOSAMENAK

Giza eskubideak babesteari buruzko nazioarteko eta Europako esparrutik abiatuz, bereziki toki-eginbeharrak sexu-indarkeriei dagokienez; Espainian sexu-indarkerien egoeraren diagnostikotik; galdetegietan eta elkarrizketetan emandako erantzunetatik, sexu-indarkeriei buruzko esku-hartze eta prebentzio ekintzak hobetzeko proposamenak aurkeztuko ditugu jarraian:

- Toki-erakundeekin lanean jarraitzea paradigma aldatzeko lau zentzutan:
 - (1) Giza eskubideak babesteari buruzko nazioarteko eta Europako esparruak sexu-indarkerien inguruan toki-erakundeei emandako eginbeharrak ulertzea eta barneratzea.
 - (2) Sexu-indarkeriak genero arrazoiengatik emakumeen aurkako indarkeria-mota edo agerpena direla ulertzea. Hori dela eta, giza diskriminazio-mota bat da eta emakumeen giza eskubideak urratzen ditu.

(3) Sexu-indarkeriaren biktimak edo bizirauleek eskubideak dituztela eta instituzioek haxe bermatu behar duten ulerpena lantzen biktimak edo bizirauleak, bere eskubideak eta beharrak erdigunean kokatu behar dira beti.

(4) Sexu-indarkeriak artatzen dituzten eta esku hartzen dutenentzako trebakuntza nahitaezkoa da, eta hurrengoak hartu behar ditu kontuan: genero-ikuspegia, interseksionalitatea, kulturartekotasuna, berdintasuna eta diskriminazio eza, sexu-indarkeria bakoitzaren ezaugarriak, antiarrazakeria, birbiktimizazio eza, genero-aurreiritziak eta -estereotipoak, bortxaketari buruzko mitoak, haurtzaro-ikuspegia, trauma eta giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparrua, bereziki CEDAW, bere 35. Gomendio Orokorra eta Istanbulgo Hitzarmena, Gizakien salerosketaren aurkako ekintzari buruzko Europako Kontseiluaren Hitzarmena (Varsoviako Hitzarmena); Ziberdelinkuentziari buruzko Hitzarmena (Budapesteko Hitzarmena). Trebakuntzak kontuan hartu behar du sexu-indarkeriak osasun mentalean duten eragina eta sexu-indarkeria digitalen indarkeria psikologikoko osagaia.

- Kasu bakoitzean dagozkion sexu-indarkeria motak detektatzen laguntzeko trebakuntza eskaintzea; izan ere, ohikoa da sexu-indarkeria moten eta indarkeria matxisten arteko lotura egotea.
- Sexu-indarkeria mota desberdinei (sexu-erasoa, sexu-abusua, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta sexu-indarkeria digitalak) buruzko datuak bateratzeko mekanismoa sortzea. Mekanismo honek kontuan hartu beharko luke LOGILSaren sexu-indarkeriei buruzko definizioa eta genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala izan. Hau sortzeko, sexu-indarkeria kasuetan laguntzen duten emakumeen eta feministen erakundeen iritzia eta iradokizunak aintzat hartu beharko liriteke. Halaber, mekanismoak hausnartu beharko luke sexu-indarkeria kasuak artatu, esku hartu eta babesteko berariazko zerbitzuak dituzten toki-erakundeek datuak hartzeko modua eta horretarako tresna sortu. Datuak ezinbestekoak dira politika publikoak ebaluatu eta hobetu ahal izateko.
- Tokian sexu-indarkeria kasuak prebenitzeko, kontuan hartu behar dira indarkeria honen mota, agerpen edo esparru bakoitzaren ezaugarriak, eta lan egin behar da autonomia-erkidegoekin batera, gizarte osoari zuzendutako udal-kanpainak eginez, batez ere gizon eta mutikoei, «bortxaketaren kultura»rekin lotutako estereotipoak desagerrarazteko, baita adin guztietako emakumei zuzendutako informazio-kanpainak ere, hizkuntza desberdinetan, bere eskubideei eta baliatu ditzaketen baliabideei buruzko informazioarekin.
- Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko tokiko esparru-protokoloa diseinatu eta garatu. Honen ardatz nagusiak izango dira behar adinako arreta, genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala eta administrazioen eta profesionalen arteko koordinazioari arreta berezia jartzea. Protokoloak ebaluazio-sistema izan eta sexu-indarkeria mota bakoitzaren ezaugarriak aintzat hartu beharko lituzke.

- Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko dauden tokiko baliabide eta zerbitzuen mapa instituzionala sortu, maiz eguneratu eta irisgarria izan behar du euskarri eta hizkuntza desberdinetan eta dibertsitate funtzionala duten emakumeentzat.
- Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko dauden toki-zerbitzuek sexu-indarkerien aurrean jarduketa-protokoloa dutela ziurtatu, Istanbulgo Hitzarmenean eta giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparruan jasotzen diren toki-eginbeharrak jasotzen dituen, administrazioen eta profesionalen arteko koordinazioari arreta berezia jarritz. Protokoloak ebaluazio-sistema izan eta sexu-indarkeria mota bakoitzari heldu beharko lioke, bakoitzaren ezaugarriak aintzat hartuz. Aintzat hartu behar da, protokoloak izatea beharrezkoa izan arren, garrantzitsua dela biktima edo bizirauleetara egokitzeko kasuetan behar den malgutasuna ez galtzea.
- Toki-zerbitzuek arretarako, premiazko arretarako edo krisian esku hartzeko barne-protokoloak dituztela ziurtatu.
- Sexu-indarkeria kasuetan udaletan jarduketa- eta informazio-prozedurak berrikusi eta eguneratu Istanbulgo Hitzarmenera eta LOGILSera egokitzeko.
- EGM, BE eta sexu-indarkeria digitalen biktima edo bizirauleentzako baliabide espezializatuak indartu.
- Toki-zerbitzuetako profesionalak trebatu, sexu-indarkerien inguruan oro har, eta, zehazki, bere mota, agerpen eta esparruen inguruan eta bakoitzaren ezaugarrien inguruan. Kontuan har daiteke bizirauleen, adituen eta kasu hauetan laguntzen dituzten erakundeen eskarmentua trebakuntzarako.
- Itzultzaile eta interpreteek libre egon behar dute, aurrez aurre ahal bada, eta espezializatuta egon, eta biktima edo bizirauleei aukera eman behar zaie interpretea emakumea izatea nahiago ote duten erabakitzeko. Izan ere, gerta daiteke erosoago sentitzea jasan duen sexu-indarkeriaz hitz egiteko.
- Toki-zerbitzuek kulturarteko bitartekariak izan beharko lituzkete, ezinbestekoak baliabideetara emakume gehiago heltzeko, birbiktimizazioa saihestu eta prozesuan lagunduta sentiarazteko, eta ordain-prozesu hasieran ere lagunduz.
- Sexu-indarkeriak artatzen dituzten toki-zerbitzuek sexu-indarkerien emakume bizirauleak sartu beharko lituzkete bere taldeetan, baita emakume anitzak ere, emakume gehiagok jo dezaten zerbitzuetara eta identifikatuago sentitu daitezen, adibidez, emakume arrazializatuak, jatorri desberdinetakoak edo dibertsitate funtzionala duten emakumeak. Zerbitzu hauek beste emakumeentzako erreferenteak izan behar dituzte eta oinarritzko

eta komunitateko lana egin behar dute zerbitzuak zabaltzeko eta sexu-indarkeriak desagerrarazten laguntzeko.

- Sexu-indarkerien biktima edo biziraule batzuk zerbitzuak baliatzea ekiditen duten trabak kendu. Zentzu honetan, emakumeek zerbitzuak edo baliabideak baliatu ahal izan behar dituzte salatu nahi izan edo ez, eta bere migrazio-egoera alde batera. Toki-zerbitzuak egokitu beharko lirateke sexu-indarkeria mota guztien biktimetara edo bizirauleetara, eta ez haiek zerbitzura.
- Hurrekin eta nerabeekin lan egiten duten toki-zerbitzuek haurtzaro-ikuspegia aplikatu behar dute.
- Zerbitzuek ikuspegi interseksionala indartu behar dute. Hau anizkoitzaren desberdina da; izan ere, emakume guztiek ez diete aurre egingo arrisku, eragin eta behar berei sexu-indarkerien aurrean.
- Sexu-indarkeria kasuak artatzen dituzten toki-zerbitzu guztiek zeharkakotu behar dute ziberindarkerien gaia; izan ere, sexu-indarkeria kasuetan ager daitekeen osagaia da. Halaber, segurtasun digitalean eta autodefentsa feministan trebatu behar dira sexu-indarkerien biktimei edo bizirauleei beharrezko jarraibideak eman ahal izateko.
- Kontuan hartu nahi duten bizirauleak eta emakumeen eta feministen erakundeak, batez ere sexu-indarkerien biktima edo bizirauleei laguntzen dietenak, sexu-indarkeriak artatu, esku hartu eta desagerrarazteko neurriak eta ekintzak diseinatu, gauzatu eta baloratzerakoan benetan parte har dezaten.
- Adineko emakumeen aurkako sexu-indarkeriak artatzeko berariazko neurriak hartu, bereziki 65 urtetik gorakoak.
- Zerbitzuak indartu baliabide tekniko, ekonomiko eta giza baliabideen bidez kalitatezko zerbitzua emateko. Honek itxarote-zerrendak desagerrarazten lagunduko luke. Itxarote-zerrendek adierazten dute zerbitzu hauen beharra eta eskaera handia; beraz, zerbitzu espezializatuak eta erabilgarriak behar dira.
- Oso garrantzitsua litzateke sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatzen dituzten toki-zerbitzu guztiek sexu-indarkerietan adituak diren psikologoak izatea laguntza psikologikoa emateko. Modu berean, oso baikorra litzateke sexu-indarkeriak jasan dituzten emakume-taldeekin lana eranstea talde hauetan parte hartu nahi duten emakumeekin.
- Ikerlanaren xedea lantzen duten toki-zerbitzuetako eta taldeak osatzen dituzten profesionalak zaindu, arreta berezia ipiniz sexu-indarkeria kasuekin lan egiteak eta biktima edo bizirauleekin harreman zuzenean egoteak dakartzan ondorioei.
- Tokitik sare-lana sustatu.

d. EBALUAZIO-SISTEMARAKO PROPOSAMENAK

Giza eskubideak babesteari buruzko nazioarteko eta Europako esparrutik abiatuz, bereziki toki-eginbeharrak sexu-indarkeriei dagokienez; Espainian sexu-indarkerien egoeraren diagnostikotik; galdetegietan eta elkarrizketetan emandako erantzunetatik, eta antzeman dugunez sexu-indarkerien emakume biktima edo bizirauleak artatzen dituzten toki-zerbitzuak izatea ez ezik, ebaluatzea ere garrantzitsua dela, ebaluazio-sistemarako hurrengo proposamenak egiten ditugu sexu-indarkeriak artatu, esku hartu eta babesteko zerbitzuen kalitatea bermatzeko, esparru-dokumentu bat egitean eta protokolo propioak garatzean oinarritzen dena:

- **Esparru-dokumentu** bat gauzatu toki-erakundeetako sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko zerbitzuen ebaluazio-irizpideak bateratzeko. Honek, gutxienez, hurrengoak jaso beharko luke:
 - Toki-erakundeen, adituen, sexu-indarkerien biktima eta bizirauleen eta emakumeen eta feministen erakundeen parte-hartzea aintzatestea, batez ere sexu-indarkerien emakume biktimen eta bizirauleen prozesuetan laguntzen dutenak.
 - Sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko zerbitzuari buruzko balorazioa jasotzeko mekanismoa sortu, kontuan hartuz hizkuntza desberdinak hitz egiten dituzten emakumeak, dibertsitate funtzionala duten emakumeak eta hurrei egokituz hala badagokio.
 - Bi urtean behin kanpo-ebaluazioa hausnartzea genero-ikuspegia, haurtzaro-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala duten eta sexu-indarkeriak lantzen eskarmentua duten profesionalen partetik.
 - Ebaluazioari buruzko adierazle bateratuak sortu Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko politika eta zerbitzuen katalogoan giza eskubideen nazioarteko estandarraren arabera dokumentutik abiatuta.
 - LOGILSari egokitu, batez ere «Bosgarren xedapen gehigarria. Erakundeen ekintzaren ebaluazioa eta monitoretza emakumeen aurkako indarkeriari buruz» atalean, zeinak hurrengo adierazten duen: «Gobernuak, autonomia-erkidegoek, toki-administrazioa osatzen duten erakundeek, eta Ministerio Fiskalak eta Botere Judizialak, bere eskumenen baitan, lau urteko txostenak egingo dituzte emakumeen aurkako indarkeriari buruzko neurriak betetzearren, eta Gorte Nagusietara bidaliko dituzte emakumeen aurkako indarkeriari buruzko arauen eta politika publikoen inplementazio-zerbitzuak eta bere eraginak ebaluatzeko eta kontuak emateko, arreta berezia jarritz administrazio publiko guztiek kontuak eman behar dituztela Genero-indarkeriaren aurkako Estatu-ituneko neurrien eta Genero-indarkeriaren aurkako Estatu-itunean aurreikusitako funtsen inguruan. Xede horietarako, dagozkion administrazio publikoek datu estatistikoak, homogeneoak eta etengabeak bilduko dituzte prebentzio, detekzio, osoko arreta,

babes, justizia eta ordainei buruzko jarduketa instituzionalari buruz. Jasoko dituzte administrazio publiko guztietatik zein biktimentzako laguntzan espezializatutako erakundeetatik datozen informazioa zein emakumeen aurkako indarkeriari buruzko prozesu penalei dagozkiena»⁸².

- Toki-erakundeen mendekoak diren sexu-indarkeriak artatu, esku hartu eta babesteko zerbitzu bakoitzak bere **protokolo propioa** izatea, gutxienez hurrengoak jaso beharko lukeena:
 - Aurretik iradokitako ebaluazio-irizpideak bateratzen dituen esparru-dokumentua.
 - Genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala, sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak erdigunean jarriz diseinatu eta inplementatzeko orduan.
 - Protokoloan proposatutako zirkuituak monitorizatu eta hobetzeko berariazko adierazleak deskribatu.
 - Erabilgarria izan hizkuntza desberdinak hitz egiten dituzten emakumeentzat, dibertsitate funtzionala duten emakumeentzat eta haurrei egokituz hala badagokio.
 - Kontuan hartu toki-zerbitzuak artatutako sexu-indarkerien emakume biktimen edo bizirauleen iritzia. Horretarako, sistema bat sor daiteke biktima edo bizirauleek galdetegi bati erantzun diezaioten modu anonimoan, linean egin litekeena, segurtasuna eta informazioa babestuta dagoela bermatuz. Modu berean, profesionalak emakumeei galdetu diezaiekete zerbitzua zertan hobetu eta kasu bakoitzaren fitxa, txosten edo erregistroan puntu hau erantsi. Urtean behin informazioa biltzeko eta taldearekin partekatzeke arduraduna izendatu liteke, eta gainbegiraleak hobekuntzak ezartzeko dagozkion neurriak har ditzala.
 - Kanpo-ebaluazioa hausnartu genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala duen emakume profesional aditu baten partetik; zerbitzua ebaluatzeaz gain, artatutako biktima edo bizirauleen eta bertan lan egiten duten profesionalen iritzia jasoz. Kanpo-ebaluazio hau bi urtean behin egin beharko litzateke.
 - Sexu-indarkeria kasuetan laguntzen duten emakumeen eta feministen erakundeen parte-hartzea gehitu.
 - Ebaluazioaren parte gisa, profesionalen eta taldearen gainbegiratzea erantsi, hurrengoak baloratzeko: higadura emozionala edota lan gehiegi egiten duen, deskonektatzeko lekuak dauden, astean behin saio bat egin behar den kasuei buruz hitz egiteko eta detektatutako balizko beharrei erantzuteko modua ezartzeko.

⁸²«10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa...», *Op. Cit.*, bosgarren xedapen gehigarria.

- Ebaluazioaren parte gisa, profesionalen gainbegiratzea dagoen hausnartu, eta kontuan hartu profesionalentzako etengabeko trebakuntza dagoen eta trebakuntzon eragina ebaluatzen den eta nola.
- Ebaluazioei buruzko txostenak zabaldu eta zerbitzuetako lan-memoria publikoetan sartu, zerbitzuan hobekuntzak nola erantsi ziren ezarriz.

9. ATENPRO ZERBITZUAN SEXU-INDARKERIAK ERANSTEA

ATENPROn sexu-indarkerien eransketa garatzeko, hasteko, ezarriko dugu eransketa hau ematen den testuingurua (a); jarraian, seinalatuko ditugu ATENPRO sexu-indarkeriak eransteko iradokizun orokorrak (b) eta berariazko iradokizunak (c), azken hauek sexu-indarkeriei erantzuteko protokoloetan (i) eta ikerlanaren xedearen biktimek diren eta ATENPRO erabiltzen duten emakumeei laguntzen dien talde profesionalaren gainbegiratze teknikoa, trebakuntza etengabeko trebakuntza eta espezializazioa sustatzeko neurri zehatzen proposamenetan zentratuta (ii), arreta berezia jarritz trebakuntza-ibildideari (1) eta ebaluazio-sistemari (2).

a. TESTUINGURUA

ATENPRO zerbitzuari buruzko puntuan azaldu dugunez (*supra.*), zerbitzu hau emateko baldintzak eta jarduketako-protokoloa 2012koak dira eta harrezkero ez dira eguneratu. Era berean, ATENPROk orain LOMPIVGek hartzen duen genero-indarkeriaren biktimei bakarrik ematen die zerbitzua, hau da, bikotekideak edo bikotekide ohiak burututako indarkeriaren biktimei. Hori dela eta, zerbitzua Istanbulgo Hitzarmenean jasotako emakumeen aurkako sexu-indarkeria motetara egokitzeko, hau da, bikotekideak edo bikotekide ohiak burututakoaz haratago, emakumeen aurkako sexu-indarkeriak barne, ATENPROren hedapen eta osoko hobekuntza prozesua egiten ari da.

Hedapen eda osoko hobekuntza hau Espainiako Gobernuaren Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresistentzia Planaren 4. inbertsioko 22. osagaiaren inbertsio-lerroen baitan jasotzen da (C22.14). Berreskuratze Planak, hogeita hamar osagaien bidez, administrazio desberdinen arau-aldaketak indartzeko eta prozedura administratiboak edo jarduera desberdinak aldatu eta berrikusteko erreforma eraldatzaileak eta inbertsioak jasotzen ditu. 22. osagaien (Zainketaren ekonomiarako eta gizarteratzeko politikak indartzeko txoke-plana) ardatzen dira —beste erronka eta xede batzuen artean— indarkeria matxistaren aurkako borrokaren errefortzua arreta osoko zerbitzuak hedatzeko eta irisgarriak egiteko Espainiak indarkeria matxistaren aurka babesten zaitu Planaren bidez⁸³. Osagai honen xedea da arreta osoko zerbitzuak emakumeen aurkako indarkeria mota guztietara zabaltzea, hobetzea, hedatzea eta irisgarriak egitea. Planak 153.361.560 euroko aurrekontua du guztira, Berdintasun Ministerioaren kudeaketapean, eta hiru jarduera-ildo hartzen ditu: (1) 016 zerbitzua hobetu,

⁸³ Ikusi: <https://planderecuperacion.gob.es/politicas-y-componentes/componente-22-plan-de-choque-para-economia-de-cuidados-y-refuerzo-de-politicas-de-inclusion>

digitalizatu eta zabaldu; (2) ATENPRO eta gailu telematikoak modernizatu eta zabaldu, eta (3) 24 orduko arreta osoko zentroak sortu, 66 milioi euroekin.

ATENPROri dagokionez, 2021eko azaroaren 23an, BOEk argitaratu zuen 1042/2021 Errege Dekretua, FEMPari diru-laguntza zuzena ematea arautzen duena, indarkeria matxistaren emakume biktimentzako arreta- eta babes-zentroak modernizatzeko eta hedatzeko baldintzak ezartzen dituena. ATENPRO modernizatu eta hedatzeko xedea burutzeko, hurrengo jarduerak egitea aurreikusten da: arretarako zerbitzuaren osoko hobekuntza; kudeaketa-taldeen hobekuntza teknologikoa eta erabiltzaile-kopuruaren hedakuntza, emakumeen aurkako indarkeria-mota guztietara zabalduz —inplementazio hau FEMParentzako diru-laguntza izendun baten bitartez egingo da—, eta emakume biktimentzako babes-neurrien kontrolerako gailuen zerbitzuaren osoko hobekuntza, emakumeentzako indarkeria-mota guztietara zabaltzeko asmoz, babes handiagoa, teknologia hobea eta bigarren mailako biktimizazio gutxiago emanez.

b. ATENPRO ZERBITZUAN SEXU-INDARKERIAK ERANSTeko IRADOKIZUN OROKORRAK

ATENPROren ezaugarriei eta bere egungo egoerari buruz ezarri dugunetik abiatuta, kontuan hartuz zabalkuntza eta hobekuntza testuingurua; giza eskubideak babesteari buruzko nazioarteko eta Europako arauak sexu-indarkeriari buruzko eginbeharrak, eta arreta berezia jarriz toki-eginbeharretan, eta toki-erakunde hurbilketa eta esku-hartzea sexu-indarkerietan, egin ditugun galdetegiei eta elkarrizketei emandako galderetatik aurrera, hurrengo iradokizun orokorrek egiten ditugu ATENPROn sexu-indarkeriak eransteko:

- ATENPROko erabiltzaileak izan litezkeen sexu-indarkerien biktima edo biziraule kopurua: Espainian gaur egun sexu-indarkeriei buruzko datuak jasotzeko modua dela eta, ikerketa honetan zenbait aldiz aipatu dugun bezala, eta sexu-indarkeriak orokorrean eta indarkeria honen mota eta agerpen bakoitzak dituen ezaugarriak direla eta, ezin dugu zehazki zenbatu zenbat emakume artatu litzakeen ATENPROk. Gure ustez, gainera, zenbait faktoreren arabera izango da, hala nola, ATENPROn sexu-indarkeriak eranstearen hedapena, zerbitzuan alta eskatzen has daitezen; toki-erakunde berriek zerbitzuarekin bat ematea eransketa honen bitartez, eta LOGILSan hitzartutako sexu-indarkerien ziurtapena inplementatzeko modua.
- Agiri eta protokolo berriak: 2012tik 10 urte baino gehiago igaro direnez, agiri berriak eta protokolo bat egin behar da harrezkero eman diren estatuko, erkidegoetako, nazioarteko eta Europako arau-aldaketa guztietara egokitzeko⁸⁴. Arreta berezia jarri beharko litzateke CEDAWn; CEDAW batzordearen 19., 28. eta 35. gomendio orokorretan, besteak beste; Istanbulgo Hitzarmenean eta GREVIOn gomendioetan Espainiaren Lehen Ebaluazio Txostenean (2020); Vartsoviako Hitzarmenean eta GRETAren Espainiarako gomendioetan; 2022-2025 Indarkeria matxistari aurre egiteko Estatu-estrategian;

⁸⁴Ikerketa honen bitartez, jakin genuen protokolo berri bat lantzen ari dela.

Genero-indarkeriaren aurkako Estatu-itunean; Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko politika eta zerbitzuen katalogoan giza eskubideen nazioarteko estandarren arabera; LOGILSan; LOPIVlan; 2012tik aurrera LOMPIVGan egindako aldaketetan; eta 2/2010 Lege Organikoan, martxoaren 3koa, sexu- eta ugalketa-osasunari eta haurdunaldia borondatez eteteari buruzkoa. Agiriek hurrengoak hartu behar dituzte: ebaluazioa (aurrerago helduko diogu); derrigorrezko eta etengabeko berariazko trebakuntza sexu-indarkerietan eta sexu-indarkeria mota bakoitzean: sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak (aurrerago helduko diegu ere); ATENPRO osatzen duen taldearen gainbegiratzea eta zainketa; emakumezko psikologoak eta gizarte-langileak sartzeko aukera aztertzea, baita trebakuntza- eta kalitate-arduradunaren kargua izatea; sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak une orotan zerbitzuaren erdigunean jartzea eskubideen titular gisa, eta sexu-indarkeriekin lotutako berrikuntzak edo legezko aurrerapenak egon orduko, jarduketa-protokoloa eguneratu behar izatea hauek sartzeko. Protokoloak koordinazioari buruzko atala izan beharko luke, kontuan hartuz irekitzen ari diren eta irekiko diren «krisi-zentroak» direlakoak, sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak artatzeko berariazko 24/7/365 osoko arreta espezializatua emateko zentroak.

- Baldintzak birpentsatu, aldatu eta egokitu: Gure ustez, sexu-indarkerien biktimei erasotzen dien gizonarekin elkarbizitza-harremana ez izatea exijitzeak ez du sexu-indarkeria mota desberdinen (ezagunek, ezezagunek, senideek, eta abar burututakoak) errealitatearekin eta konplexutasunarekin bat egiten. Hori dela eta, ezabatu behar da eta zerbitzu hau eman behar da emakumeak elkarbizitza-harremana duen edo ez aparte utzita. Halaber, sexu-indarkerian espezializatutako programetan parte hartzeko baldintza ere ezabatu beharko litzateke, sexu-indarkeriaren mota edo agerpen desberdinen errealitatearekin bat ez duelako egiten. Gainera, aintzat hartu behar da gaur egun ez dagoela nahikoa baliabide espezializatu sexu-indarkeria mota desberdinei dagokienez, eta beharrezkoak lirateke honetarako.
- Sexu-indarkeriaren biktimen ziurtapena: LOGILSak sexu-indarkerien biktimen ziurtapena onartzen duen esparru judizialek kanpo (37. artikulua) hurrengoan txosten baten bitartez: gizarte-zerbitzuak, berdintasunean eta genero-indarkeriaren aurka espezializatutako zerbitzuak, sexu-indarkerien biktimei bideratutako dagokion administrazio publikoaren harrera-zerbitzuak, edo laneko eta gizarte-segurantzako ikuskatzailatza, dagozkien kasuetan; gizarte-arloko jurisdikzioari dagokion epaiaren bitartez; edo beste edozein tituluren bitartez, baldin eta eskubide eta baliabide bakoitza erabiltzea arautzen duten sektore-izaerako xedapen arauemaileetan aurreikusten bada; eta biktima adingabeen kasuan, eta, halaber, Fiskaltzarentzako edo epai-organoarentzako komunikaziozko osasun-agiri ofizialen bidez ere ziurtatu ahalko da. Kasu hauetan, ATENPROk ziurtapen hauek onartu beharko ditu ziurtatzen duten sexu-indarkerien biktima edo bizirauleak artatzeko.

- Arreta psikologiko espezializatua eranstea hausnartu: Sexu-indarkerien biktima edo bizirauleentzat laguntza psikologikoak duen garrantzia kontutan hartuta, ATENPROk balioetsi beharko luke taldean sexu-indarkerietan espezializatutako emakume psikologoak sartzeari, genero-ikuspegia ekarriz, eta laguntza eskaintzeko emakumeek eskatzen dutenean. ATENPROk eskaintzen duen laguntzak berariazko baliabide espezializatuetatik eman behar den esku-hartze terapeutikoaren desberdina izan behar du. Zentzu honetan, elkarrizketatutako adituek eta zerbitzuetatik bat etorri zuten moduan, laguntzak alde psikosoziala du, eta emakume biktima edo biziraulari laguntzean, gauzei izena ematean, bakarrik ez uztean, bere sentimendua egiaztatu eta hartu edo hartzen dituen erabakiak sendotzean datza. Bestalde, lan terapeutikoaren xedea egitate traumatikoari eta honek eragin dituen ondorio psikologikoei heltzea da.
- Emakumeen eta feministen erakundeen parte-hartzea, batez ere sexu-indarkerien emakume biktimen eta biziraileen prozesuetan laguntzen dutenak: ATENPRO hobetzeko eta zabaltzeko, parte hartzeko prozesua egin beharko litzateke emakumeen eta feministen erakundeen esperientziak eta iritziak aintzat hartzeko, bereziki sexu-indarkerien emakume biktimen eta biziraileen prozesuetan laguntzen dutenak, arreta berezia ipiniz aniztasunean.
- Sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak zerbitzuaren erdigunean jarri: Giza eskubideen ikuspegia aplikatzearekin lotuta dago. Sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak zerbitzuaren erdigunean jartzeak izan behar du ATENPROren abiapuntua eta zeharkako ikuspegia. Horretarako, biktimei edo bizirauleei entzun behar zaie eta kontuan hartu bere ahotsak, esperientziak, nahiak, beharrak, itxaropenak, proposamenak eta lehentasunak zerbitzuan dauden bitartean. Zentzu honetan, ATENPRO egokitu behar da biktimetara edo bizirauleetara, eta ez haiek zerbitzura. Bere ahotsa eta esperientzia da protagonismoa duena bere beharrak, itxaropenak, proposamenak eta lehentasunak ezagutzeko orduan laguntza-, susperraldi- eta ordain-prozesuan. Emakume biktimen edo biziraileen paperak biktimizaziozko leku estanko batetik susperraldizko eta ahalduzko aktiboago batera pasatu behar du⁸⁵.
- Genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala: ATENPROn sexu-indarkeriak eranstea genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala uneoro aplikatuz burutu behar da, kontuan hartuz sexu-indarkeriak emakumeen aurkako generoagatiko indarkeria-mota edo agerpen bat direla. Hori dela eta, giza diskriminazio-mota bat da eta emakumeen giza eskubideak urratzen ditu. Ikuspegi hauek kontuan hartzen dute emakume guztiak sexu-indarkeriarik gabeko bizitzarako eskubidea dutela eta ez dituztela esperientzia, arrisku eta eragin berak sexu-indarkerien aurrean. Izan ere, zapalkuntza-sistema edo desberdinkeria-ardatzen interseksioa dela eta, emakume batzuk aurre egin behar diete

⁸⁵Ikusi LOGILSaren 2. artikulua: *Lege organiko honen helburuetarako, hurrengoak izango dira botere publikoen jarduketaren printzipio gidariak: g) Ahalduzkoa. Lege organiko hau betetze aldera hartzen diren politika guztiak biktimen eskubideak jarriko dituzte neurri guztien erdigunean, ikuspegi biktimozentrikoa hartuz eta bereziki biktimen autonomia errespetatzera eta sustatzera eta bere egoera zehatzean ahalduzko tresnak ematera eta birbiktimizazioa eta bigarren mailako biktimizazioa saihestera zuzenduz.

sexu-indarkeriarik gabeko bizitzarako eskubidea erabiltzeko trabei, haiei buruzko genero-estereotipo zehatzei eta diskriminazio interseksionalari. Halaber, emakumeen aurka burutzen dituzten sexu-indarkeriaren erantzule edo errudun egiten dituzten bortxaketari buruzko mitoak, genero-aurreiritziak eta -estereotipoak desagerraraztea dakar. Honen arabera, gainera, sexu-indarkerien biktimen edo bizirauleen profila ez da ez homogenea ez bakarra, eta, honen barruan, emakumeen baldintza pertsonalak eta sozialak aintzat hartu behar dira esplizituki ATENPROn sartu eta artatzeko baldintzak definitzerako orduan, diskriminazio interseksional egoerak sufritzeko arriskua izanik. Adibidez, dibertsitate funtzionala duten emakume biktimak edo bizirauleak; emakume etorkinak (batez ere administrazio-egoera irregularrean daudenak); LGTBIOA+ kolektiboko emakumeak; emakume arrazializatuak; Espainiako gizartean nagusiak direnen sinesmen erlijiosu edota kultural desberdinak dituztenak; muturreko pobrezia egoeran daudenak, hala nola etxegabetasun egoeran dauden emakumeak, zentroetan daudenak osasun, gizarte-babes edo neurri polizial edo judizialak betetzeko arazoengatik, besteak beste. Ikuspegi interseksionala, zentzu honetan, funtsezkoa da ATENPRO zerbitzu irisgarria, inklusiboa eta unibertsala izan dadin.

- Hartzaro-ikuspegia: Haurrak eta nerabeak artatzen diren kasuetan, ezinbestekoa da LOPIVlan jasotzen diren haurren eta nerabeen eskubideak eta errekerimenduak ezagutzen dituen hartzaro-ikuspegia izatea, baita sexu-indarkeria hauetako berariazko dinamikak eta helduenekin alderatuz dituen bereizgarriak ezagutzea. Horretarako, haurren eta nerabeen beren ikuspegia eta iritziak jaso behar dira, adin-taldea bereiziz eta bere interes gorenaren ezinbestekoa izatea bermatuz⁸⁶. Zentzu honetan, ATENPROn kasu hauek artatzen dituzten profesionalak langile espezializatuak izan behar dute, haurren eta nerabeen eskubideetan eta haien aurkako sexu-indarkerietan trebatuta. Gainera, beharrezko koordinazio-neurri guztiak hartu beharko dira dagozkion eragile guztien artean haurren eta nerabeen bigarren mailako biktimizazioa saihesteko.
- Espezializazioa: Sexu-indarkeriak artatzea espezializazioa exijitzen du indarkeria hauen ezaugarriak direla eta. Gainera, sexu-indarkeria mota bakoitzak (sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak) berariazko espezializazioa exijitzen du.

⁸⁶LOGILSaren 11. artikulua hurrengo hitzartzen du: 8/2021 Lege Organikoa, ekainaren 4koa, haurrak eta nerabeak indarkeriaren aurrean osorik babesteari buruzkoa, biktimek esateko dutena entzunarazteko daukaten eskubideari buruz:

21. Haurrei eta nerabeei berme guztiakin eta adin-mugarik gabe entzungo dietela bermatuko dute botere publikoek, eta, kasu orotan, ziurtatuko dute prozesu hori unibertsalki irisgarria izango dela indarkeria egiaztatzearekin eta biktimen erreparazioarekin zerikusia duten prozedura administratibo, judizial edo bestelako guztietan. Haien interes gorenaren aurkakoa denean soilik murriztu ahal izango da, eta arrazoituta betiere, haurrei eta nerabeei entzunarazteko daukaten eskubidea.

2. Profesionalak, metodologiak eta espazioak behar bezala prestatuta eta espezializatuta daudela ziurtatuko da, biktima adingabeen lekukotza zorrotasunez, kontuz eta errespetuz jasoko dela bermatzeko. Adin goiztiarrean dauden biktimei entzuteari begira, arreta berezia jarriko zaie profesionalen trebakuntzari, metodologiei eta ingurua egokitzeari.

3. Botere publikoek behar diren neurriak hartuko dituzte helduen interferentzia edo manipulazioa eragiten duten planteamendu teorikoak edo berme zientifikorik gabeko irizpideak (hala nola gurasoen alienazio-sindromea delakoa) kontuan har ez daitezela.

- Sexu-indarkerien bizirauleak sartu: Oso garrantzitsua litzateke ATENPROko taldean sexu-indarkeria mota edo agerpen desberdinen bizirauleak sartzea. Biktima edo biziraule batzuentzako lan-alternatiba izateaz gain, emakume gehiago zerbitzuan sartzen eta esperientzia hobea izaten lagun dezake.
- Kulturarteko bitartekariak sartu: Sexu-indarkeria mota edo agerpen batzuen ezaugarriak direla eta, oso garrantzitsua da taldean kulturarteko bitartekariak sartzea.
- Sexu-indarkerien emakume biktimen edo bizirauleen segurtasun-pertzepzioa: sexu-indarkerien emakume biktimen edo bizirauleen kasuan, beldur, antsietate, erruduntasun sentimenduak eta segurtasun-gabezia eta arrisku pertzepzioa oso faktore errepikakorrek dira sexu-indarkeria jasan eta gero, adibidez, sexu-eraso bat eta gero. Beraz, kasu hauetan, arriskuaren balioespenaz gain, emakume biktima edo bizirauleen zaugarritasun handiaren balioespena gehitu behar zaio. ATENPROren xede nagusia ez da soilik emakume biktimen aurkako edozein indarkeria-motatako eraso et egoera berriak prebenitzea, hauek gertatzean, ondorioak minimizatzeko; aitzitik, bereziki sexu-indarkerien emakume biktima edo bizirauleak seguru eta lagunduta sentiaraztea eraso eta gero, jasotako indarkeria gainditu eta osorik suspertzeko prozesuak iraun bitartean bere bizitza berriz zuzentzeko. ATENPROk arreta eta laguntza prozesu hori eman behar du eguneko 24 orduetan eta urteko egun guztietan, hortik emakumearekin eta honek bere elkartasun-ingurunearekin harremana ematearen garrantzia. Esku hartzeko aukera, berehala zein jarraian, eta kasu bakoitzari dagozkion beharrezko arreta-baliabidea mobilizatzean emakume biktima osorik suspertzeko lagungarriak dira. Aditu batzuk elkarrizketetan adierazi digutenez, emakumeen segurtasun-gabezia sentsazioak, askotan, sexu-indarkeriak burutzeko moduarekin du lotura, eta ez horrenbeste erasotzaileak berriz eraso egingo dion sentsazioarekin. Hau da, giza-harremanen eta inguru seguruaren funtzionamendu arruntean sinesteari utzi dio. ATENPROko arretak, kasu hauetan, lagun diezaioke segurtasuna eta lasaitasuna ematen, ez soilik berarentzako arriskuak minimizatzeko segurtasun objektiboa eskuratuz (eraso berria egon daitekeen kasuetan), baizik eta aurre egiteko eta suspertzeko bere prozesuarekin lotutako segurtasun subjektiboaren pertzepzioari lagunduz. Horretarako, ezinbestekoa da —bere sexu-indarkeria egoerarekin lotutako edozein beharren aurrean— informazioa, aholkularitza eta laguntza modu indibidualizatuan eta profesional espezializatuekin egitea. Biktimaren edo biziraulearen segurtasun-pertzepzioan kontuan hartu beharreko beste alde bat da bere inguruak jokatzen duen papera eta emakumeak zer behar duen honekiko. Ezin da alde batera utzi familiako, bikoteko, laneko, adiskidetasun-harremanak daudela indarkeriak estaltzen dituztenak. Ondorioz, ATENPROk bere ohiko ingurunean babes-sarea sortzera laguntzeko helburuan, balioetsi behar da hau segurua ote den eta laguntzen edo min handiagoa egiten dion. Dena den, sare hau sortzeak saihestu behar du emakume biktima edo bizirauleek bere ingurua eta bizitza nahi gabe utzi behar izatea, baizik eta benetako segurtasuna eskuratzeko. Beraz, biktimentzako edo bizirauleentzako babes-neurriak erasotzaileetan zentratzen direnekin osatu behar dira.

- Langileen zainketara eta autozainketara zuzendutako gainbegiratze profesionalak: Sexu-indarkerien emakume biktima edo bizirauleekin lan egiten duten profesionalak bere osasun fisikoa, psikologikoa eta emozionala arriskuan jar ditzakete. Elkarrizketatutako profesional gehienak bat datoz ez direla soilik kasuak gainbegiratu behar, baizik eta profesionalak ere, gainbegiratze, laguntza eta zainketaren bidez. Izan ere, kontaktu zuzena dute egunero emakumeek bizi dituzten sexu-indarkeria egoerekin, eta higadura eta neke profesionala jasan ditzakete (*burnout* izenaz ezagunagoa, gai-kutsadura eta traumatizazio bikarioa). Halaber, taldeek «taldeen traumatizazioa» deritzona sufritu dezakete, hau da, lantaldean indarkeria-giroaren dinamikak errepikatzearen efektua⁸⁷. Horrela, sexu-indarkeriaren biktima edo bizirauleekin lan egiteak dakartzan ondorioak eta lan honek zerbitzua ematen duten profesionalengan izan dezakeen eragina direla eta, eta lanaren kalitatea bermatzeko, funtsezkoa iruditzen zaigu langileak gainbegiratu, zaindu eta autozaintzeko neurri desberdinak hartzea. Hauek, genero-ikuspegiarekin, derrigorrezkoak izateaz gain, zerbitzua ematen duen erakundeak eskaini beharko lituzke eta, beraz, ATENPROko kontratazio-agirietan eta aurrekontuetan sartu beharko lirатеke. Taldeak zaintzea ATENPRO kudeatzen duten instituzioen eta erakundeen ardura da eta, beraz, agirietan eta protokolo berrian ezinbestekoak dira autozaintzeko guneak, eta honen garrantziari buruzko lidergo- eta trebakuntza-estiloak jasotzea, ez soilik zerbitzuaren kalitatea bermatzeko, baizik eta langileek mota honetako zerbitzu batean jasaten dituzten neke eta higadura profesionala artatzeko, laneko arriskuen prebentzioaren ikuspuntutik.
- Kanpo-talde aholkulari espezializatua: Sexu-indarkeria kasu konplexuak egongo direnez, proposatzen dugu kanpo-talde aholkulari bat sortzea sexu-indarkeria mota bakoitzean adituez osatuta, kasu konplexuenetan lagundu eta aholkatzeko.
- Segurtasun digitala indartu: Sexu-indarkeriek osagai digitala izan dezakete eta izan ohi dute. Beraz, ATENPRO hobetzeko eta sexu-indarkeriak eransteko, zibersegurtasun barne-ikuspegi sendoa izan behar eta biktimei edo bizirauleei jarraibideak edo tresnak eman ahal izateko eta arriskua balioetsi ahal izateko. Kasu batzuetan gerta liteke faktore desberdinak aintzat hartzea arriskua ebaluatzeko, baina, kontua ez hartzea, adibidez, erasotzaileak biktima edo biziraulearen kokapena eskuratu dezakeela. Beraz, segurtasun digitalari buruzko jarraibideak ezinbestekoak dira taldearentzat eta zerbitzuak artatzen dituen emakumeentzat.
- Erakundeen eta profesionalen arteko koordinazioa: Koordinazioa nahitaezkoa da sexu-indarkeria kasuak artatzeko; beraz, protokolo oso bat sortu beharko litzateke puntu honen inguruan edo arreta-protokolo berrian sartu. Gai honetan aintzat hartu beharko lirатеke sexu-erasoan, sexu-jazarpenean, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketan, EGMan, BEan edo sexu-indarkeria digitaletan espezializatutako erakunde guztiak, hala

⁸⁷ Ikusi: Aron A.M. eta Llanos M.T. 2004. «Cuidar a lo que cuidan. Desgaste profesional y cuidado de los equipos que trabajan con violencia». *Sistemas familiares*, 20. urtea, 1-2 alea, 5-15 orr.

nola sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak artatzeko berariazko 24/7/365 osoko arreta espezializatua emateko baliabideak sortzen ari direla, eta ezinbestekoa izango da ATENPROrekin koordinatzea.

- Protokolo operatiboak: ATENPROtik egiten den esku-hartze bakoitzak berariazko protokolei erantzun behar die dei-motaren arabera⁸⁸, batez ere krisi- edo larrialdi-egoerari erantzuten diotenean. Sexu-indarkerien kasuan, protokolo hauek kontuan hartu behar dute sexu-indarkeria mota bakoitzaren ezaugarriak. Dena den, protokolo hauek beharrezkoak izan arren, ezin da baztertu sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleekin lan egiteak dakarren malgutasuna, beti erdigunean jartzeko.
- Hedapena: ATENPRO oraingoz LOMPIVGak jasotzen zuen genero-indarkeriaren biktima edo bizirauleentzat bakarrik dela uste denez, sexu-indarkeriak zerbitzu honetan eransteari buruzko hedapen-lana egin beharko da.
- Erakundeen baliabideekin indartu: ATENPROk lan egiteko duen moduagatik, sexu-indarkeriak zerbitzuan eranstea onuragarria izan dadin, sexu-indarkeriak lantzen dituzten erakundeak giza-baliabideekin eta baliabide ekonomikoekin indartu behar dira.
- Finantzazio egonkorra: Gaur egun, zerbitzu hau finantzatzen da genero-indarkeriaren emakume biktimentzako telelaguntza mugikorrerako Estatuko Aurrekontu Orokorretan FEMParen alde aurreikusten den diru-laguntza zuzen baten bidez. Aldizkakotasun honek ez du zerbitzua ematea bermatzen, beraz, finantzazio egonkorra izan beharko luke, are gehiago sexu-indarkeria eransten badu.

c. BERARIAZKO IRADOKIZUNAK

i. Sexu-indarkeriak artatzeko protokolo proposamena

ATENPROk sexu-indarkeriak eransteko, ezinbestekotzat jotzen dugu sexu-indarkeriei erantzuteko protokoloa egitea. Honek hurrengo jaso beharko luke gutxienez:

- Bizirauleen eta emakumeen eta feministen erakundeek parte hartzea lanketan, batez ere sexu-indarkerien emakume biktimen eta bizirauleen prozesuetan laguntzen dutenak.
- Genero-ikuspegia, ikuspegi interseksionala eta haurtzaro-ikuspegia izatea, baita giza eskubideen ikuspegia izatea, sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak erdigunean jarriz eskubideen titular gisa.

⁸⁸(1) Erabiltzaileen deiak arreta-zentrori; (2) arreta-zentroaren jarraipen-deiak erabiltzaileei; (3) larrialdi-deiak, eta (4) zerbitzuaren kontrol teknikoaren komunikazioak.

- Kontuan hartzea nazioartean eta Europaren baitan giza eskubideak babesteko eginbeharrak sexu-indarkeriei dagokienez, arreta berezia jarriz Istanbulgo Hitzarmenean eta estatuko arauen aldaketei, batez ere, LOGILSari.
- Sexu-indarkeria mota edo agerpenetan dauden bortxaketari buruzko mitoak, genero-aurreiritziak eta -estereotipoak sartu, eta detektatzeko eta desagerrarazteko garrantzia azaltzea, biktimei edo bizirauleei ardura edo errua ez leporatzeko.
- Sexu-indarkeria mota desberdinek exijitzen dituzten espezializazioa ezartzea eta berariazko atala izatea sexu-mota bakoitzari heltzeko: sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE edo sexu-indarkeria digitalak.
- Sexu-indarkeriaren biktimentzako premiazko arretari buruzko atal bat eta krisi-arretari buruzko beste bat izatea.
- Detektatzen diren beharren eta egiten diren ebaluazioen arabera eguneratzea.
- Koordinazio instituzionala ezartzea eta sexu-indarkeria mota desberdinen biktima edo bizirauleentzako baliabideen mapa eranstea.

ii. Ikerlanaren xedearen biktimak diren eta ATENPRO erabiltzen duten emakumeei laguntzen dien talde profesionalaren gainbegiratze tekniko, etengabeko prestakuntza eta espezializazioa sustatzeko neurri zehatzen proposamenak

Neurri zehatz gisa, derrigorizat jo ditugu trebakuntza eta ebaluazioa, jarraian garatuko dugunez.

1. Trebakuntza-ibilbidea

ATENPROko egungo jarduketa-protokoloak (2012) «zehazki trebatutako langileak» edo «langile espezializatuak» aipatu arren, ez du trebakuntza azaltzen, ezta derrigorrezkoa edo etengabea izan behar duen. 2022ko Estatuaren Aurrekontu Orokorretan jasotzen diren «Genero-indarkeriaren osoko prebentziorako jarduketak» atalean adierazten dira zeintzuk diren «erantzun instituzionalaren hobekuntza, koordinazioa eta sareko lana emakumeei bere eskubideak benetan baliatzea bermatzeko asmoz» lortzeko jarduketa baten xedek⁸⁹. Hauen artean, ATENPRO zerbitzua hobetzea aipatzen da, emakumeen aurkako indarkeria-mota guztien biktima guztietara zabalduz, sexu-indarkeriak barne, toki-erakundeen eta langileen trebakuntza indartuz. «Langileen trebakuntza eta sentsibilizazioa»ri dagokion jarduera-ildoan

⁸⁹ *Presupuesto por programas y memoria de objetivos*. 2022. XX. liburukia (30. atala. berdintasun Ministerioa). 232B programa. Igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres.

argiago adierazten da ATENPROko giza baliabideen osoko trebakuntza etengabearen eta trebakuntza eguneratzearen beharraren helburua.

Bere aldetik, gogoratu dezagun Istanbulgo Hitzarmenak 15. artikuluan ezartzen duela profesionalen trebakuntzari buruzkoa, eta adierazten duela edozein indarkeria-mota, sexualak barne, jasaten duten biktimak artatzen dituzten profesionalen oinarrizko etengabeko trebakuntzaren izaera sistematikoa. Horretarako, seinalatzen du Estatuek emango edo indartuko dutela dagozkien profesionalen trebakuntza egokia, eta honek hartu behar dituela indarkeria prebenitzea eta detektatzea, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna, biktimen beharrak eta eskubideak eta bigarren mailako biktimizatzea prebenitzea. Gainera, erakundeen arteko elkarlan koordinatuari buruzko trebakuntza erantsi behar dute Hitzarmenean jasotzen diren indarkeriari buruzko gaietako ildoen kudeaketa orokorra eta egokia errazteko, sexu-indarkerietakoak barne.

Dena den, LOGILSaren III. tituluak, trebakuntzari buruzkoa, sexu-indarkeriak prebenitu, detektatu, ordaindu eta artatzeko zuzenean edo zeharka esku hartzen duten profesionalen espezializazioa bermatzeko beharrezko trebakuntza-neurriak ezartzen ditu, erasotzaileekin harreman zuzena duten biktimak artatzeko, bereziki adingabeekin ohiko harreman zuzena duten langileen trebakuntzari dagokionez. Espezializazio hau hasierako derrigorrezko trebakuntzaren eta etengabeko trebakuntzaren bitartez egingo da. Modu berean, LOPIVIak sustatu eta bermatzen du trebakuntza espezializatua, hasierakoa zein etengabea, adingabeekin ohiko harremana duten administrazio publikoetako profesionalentzat, alde juridikoan eta sozialean sakonduz, sentsibilizazioa eta kontzientziazioa.

Trebakuntzak eta, beraz, espezializazioak duen garrantzia kontutan hartuta sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak artatuko dituen zerbitzu batean, gainera, ikerlanean zehar eginbeharra dela defendatu dugun moduan, ezinbestekoa iruditzen zaigu ATENPROk sexu-indarkeriak eransteko, trebakuntza-ibilbideak hurrengoak bete beharko lukeela gutxienez:

- Agirian xehetasunez ezartzea.
- Derrigorrezkoa eta etengabea izatea, profesionaleri trebatzeko denbora emanaz.
- Hasierako trebakuntza eta trebakuntza etengabea hartzea; azken hau egokitu ahal izango da profesionalak detektatzen dituzten beharren arabera.
- Genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionaletik diseinatzea, haurtzaro-ikuspegia ere kontuan hartuz. Ikuspegi interseksionalak zapalkuntza-sistema edo desberdinkeria-ardatz desberdinen arteko interseksioa eta elkarrekintzari heldu beharko dio eta sexu-indarkeriei aurre egiten dieten emakumeen bizitzan duen eraginari, arrazismoa barne, eta anizkoitza eta interseksionala bereiziz, baita diskriminazio interseksionala eta anizkoitza ere.

- Sexu-indarkeriak emakumeen aurkako genero arrazoiengatiko indarkeria-mota edo agerpena direla kontuan hartzea. Hori dela eta, giza diskriminazio-mota bat da eta giza eskubideak urratzen ditu.
- Emakumeen berdintasunerako eta diskriminaziorik ez izateko eskubidea abiapuntutzat izatea, diskriminazio interseksionala barne.
- Sexu-indarkerien ezaugarriak, trauma, krisia, indarkeria hauen eragina osasun mentalean, sexu- eta ugalketa-eskubideak, ez birbiktimizatzea, genero-aurreiritziak eta -estereotipoak detektatzea eta ikuspegi interseksionaletik desagerraraztea, bortxaketari buruzko mitoak eta biktima edo bizirauleen osoko ordaina hartzea.
- Estatuko, autonomia erkidegoetako eta tokiko arau-esparruari buruzko modulua izatea, baita giza eskubideak babesteko nazioarteko eta Europako esparruari buruzkoa, emakume guztiak sexu-indarkeriarik gabe bizitzeko eskubidean zentratuz, indarkeria hauen biktimak edo bizirauleak erdigunean jarri; eskubideen titular gisa. Proposatzen da modulu hau sexu-indarkeriak lantzen eskarmentuduna den jurista feminista batek diseinatzea eta irakastea. Moduluak hurrengoa hartuko du gutxienez:
 - CEDAW eta CEDAW Batzordearen Gomendioak, Espainiarentzako txostenak eta azken behaketak, eta sexu-indarkeriei buruzko giza eskubideak babesteko sistema unibertsalaren baitako beste konbentzio eta batzorde batzuen informazioa.
 - Europako Kontseiluaren esparrua, arreta berezia jarritz Istanbulgo Hitzarmenari eta GREVIOko gomendioei, baita gaiari buruzko Giza Eskubideen Europako Auzitegiaren jurisprudentzia esanguratsuenak. Halaber, Varsoviako Hitzarmenari eta GRETAri buruzkoa eta Budapesteko Hitzarmenari eta Lanzarotekoari buruzkoa.
 - Europar Batasunaren esparrua.
 - LOGILS, LOPIVI, 2/2010 Lege Organikoa, martxoaren 3koa, sexu- eta ugalketa-osasunari eta haurdunaldia borondatez eteteari buruzkoa, autonomia erkidegoetan sexu-indarkeriei heltzen dieten legeak, 2022-2025 Indarkeria matxistari aurre egiteko Estatu-estrategia, Genero-Indarkeriaren aurkako Estatu-ituna eta Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko politika eta zerbitzuen katalogoan giza eskubideen nazioarteko estandarren arabera.
- Hurrengoak hartzen dituen modulu bat izatea: sexu-indarkeriek osasun mentalean duen eragina, trauma, krisia, indarkeria psikologikoa eta laguntza sexu-indarkeria kasuetan, kontuan hartuz sexu-indarkeria mota desberdinak (sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta sexu-indarkeria digitalak).

Proposatzen da modulu hau sexu-indarkeriak lantzen eskarmentuduna den psikologo feminista batek diseinatzea eta irakastea.

- Sexu-indarkeria mota bakoitzeko modulu bat egotea: sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta sexu-indarkeria digitalak, indarkeria-mota bakoitzean laguntzen duten adituek eta erakundeek egindakoa.
- Sexu-indarkeria mota desberdinen kasuistika desberdinak hartzea.
- Haur eta nerabeen eskubideak hartzea eta haurren interes gorena funtsezko iritzi gisa aintzatestea ahalbidetzea.
- Segurtasun digitalean eta autodefentsa feministan trebatzea ezartzea.
- Dagozkion materialak hartzea.
- Jasotako trebakuntzak ebaluatzeko mekanismoa egotea.

Trebakuntza-ibilbideak kontuan har dezake galdetegiari erantzun zioten eta elkarrizketa sakonak egin genituen zerbitzu batzuen hasierako esperientzia, eta hartu behar ditu, arauak ezagutzeaz edo ikasteaz ez ezik, emakumeak eguneroko bizitzan jasaten dituzten diskriminazioa eta diskriminazio interseksionala igartzeko gaitasunak garatzea. Horrez gain, sexu-indarkeriek emakumeen bizitzetan dituzten kasuak, ondorioak eta eraginak identifikatzeko tresnak eman behar dituzte, beste batzuk emakumeen aurka burutzen dituzten sexu-indarkerien biktimei edo bizirauleei ardura edo errua leporatzen dieten bortxaketari buruzko mitoak, genero-aurreiritziak eta genero-estereotipoak erabiltzearen ondorioak errekonozitzea lagunduz.

2. Ebaluazio-sistema

Ikerlaneko beste zati batzuetan adierazi dugunez, sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatzen dituzten zerbitzuen ebaluazioa funtsezkoa da hauen kalitatea eta irisgarritasuna bermatzeko. Hori dela eta, ATENPROren hobekuntzak eta zabalkuntzak, sexu-indarkeriak erantsiz, agirietatik jaso behar du ebaluatzeko mekanismoa. Ebaluazio-sistema honek, halaber, politika publikoak ebaluatu eta hobetu ahal izango ditu. ATENPROrentzat proposatzen dugun ebaluazio-sistemak hurrengoak beteko luke gutxienez:

- Agirietan agertzea.
- Protokoloa izatea.
- Adierazleak sortzea, helburuak eta hauek betetzen diren edo ez hausnartzeko modua ezarri. Hau agiri berriaren eta jarduketa-protokoloaren mende egongo da. Adierazleek errealistak izan beharko dute eta helburua bete den edo ez neurtzea ahalbidetuko dute.

- Hurrengoa hartzea:
 - Ebaluazio-galdetegi bat sortzea, galdera irekiekin sexu-indarkerien biktimek edo bizirauleek modu anonimoan eman ditzaten ATENPROn esperientziari buruzko ikuspegia, gai positiboak eta hobetzeko alorrak. Galdetegiak emakume guztientzat irisgarria izan beharko du, kontuan hartuz hizkuntza-trabak, dibertsitate funtzionala duten emakumeak eta haurrentzako egokituko da.
 - Profesionalen gainbegiraleen jardueraren ebaluazioa. Lanaren jarduera ebaluatzea tresna garrantzitsua da honen kalitatea, eraginkortasuna eta efizientzia sustatzeko, eta ATENPROko helburuak betetzeko nahigarritzat jotzen diren gaitasun pertsonal eta profesionalak sustatzeko. Gainera, jardueraren ebaluazioa langile bakoitzaren garapen profesionala sustatzeko tresna da. Jardueraren ebaluazioa derrigorrezkoa eta urtean behin izango da. Jardueraxe-deak eta neurtzeko modua ebaluazio-aldi hasieran eta langile bakoitzarekin ezarriko dira. Gainbegiratze, koordinazio eta kudeaketa ardurak dituzten pertsonak ere ebaluatu beharko dira. Kontuan hartuko dira ATENPROko erabiltzaileen galdetegietako erantzunak, eta trebakuntza etengabe agertzea eta profesional bakoitzaren lan-karga.
 - Sei hilean behin, profesionalek ATENPRO hobetzeari buruzko kezkek partekatu ahal izango dituzte. Gainbegiralea haiek jasotzeaz eta burutzeaz arduratuko da.
 - Gutunontzi anonimoa sortzea profesionalek ATENPRO hobetzeko kezkek jakinarazteko.
 - Urteko kanpo-ebaluazioa profesional espezializatuen partetik zerbitzuak erabiltzaileen bizitzan duen eragina ikusteko eta jasotako arreta eta egindako lana balioesteko, kontuan hartuz gainera erabiltzaileek erantzundako ebaluazio-galdetegiak, gainbegiraleen jarduera-ebaluazioak eta gutunontzi anonimoaren edukia. Halaber, ATENPROrekin bat egiten duten toki-erakunde profesionalen eta sexu-indarkeria kasuetan laguntzen duten emakumeen eta feministen erakundeek iritziak ere hartuko ditu.
- Taldearen ongizatea baloratzea eta baliabide ekonomiko, teknologiko edo giza baliabide gehiagoren beharra detektatzea.
- ATENPROn bajen arrazoiak aztertzea.
- Jarduketa-protokoloaren eta barne-protokoloen eraginkortasunaren analisia hartzea, hala badagokio, hobetzeko iradokizunak eginez.

- ATENPROko urteko memorien ebaluazioa hartzea, zerbitzua hobetzeko gauzatuko diren neurriekin batera.
- Ebaluazioa eraginkorra izan dadin, deien eta hauen jarraipenen erregistroa egin behar da.
- Onuragarria litzateke ebaluazio-sistema gauzatzeko ATENPROko egungo arduradunen (Gurutze Gorria) iritzia eta esperientzia kontuan hartzea.

10. ONDORIOAK

Sexu-indarkerien emakume biktima eta bizirauleen arretak eta babesak administrazio publikoetatik egiten den edozein esku-hartzeren erdigunean egon behar dute. Estatuak, eta gobernu-egituratik abiatuz, toki-erakundeek ere, sexu-indarkeria mota guztiei aurre egiteko dagozkion politika publikoak hartu behar dituzte, kontuan hartuz biktima edo bizirauleek eskubideak dituztela. Bere hurbiltasunagatik funtzio publikoan, toki-erakundeek zerbitzu publiko irisgarriak, egokiak eta eskuragarriak emateko ardura zuzena dute, emakumeak generoagatiko indarkeriez babesteko, sexu-indarkeriak barne, eta susperraldi eta oso ordain prozesuak bermatzeko. Prozesu hau luzea eta konplexua da, eta emakume biktima edo bizirauleak artatzen dituzten profesionalen espezializazioa eta laguntza exijitzen du. Faktore asko hartu behar dira kontuan; gainera, (sexu-indarkeriak) oso indarkeria estigmatizatua dira eta askotan emakumeei errua edo ardura leporatzen zaie.

Tokian sexu-indarkeria kasuak prebenitzeko, kontuan hartu behar dira indarkeria honen (sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta sexu-indarkeriak esparru digitalean) mota, agerpen edo esparru bakoitzaren ezaugarriak, eta lan egin behar da autonomia-erkidegoekin batera, gizarte osoari zuzendutako udal-kanpainak eginez, batez ere gizon eta mutikoei, «bortxaketaren kultura»rekin lotutako estereotipoak desagerrarazteko, baita adin guztietako emakumei zuzendutako informazio-kanpainak ere, hizkuntza desberdinetan, bere eskubideei eta baliatu ditzaketen baliabideei buruzko informazioarekin.

Sexu-indarkeriak artatzeko, funtsezkoak dira profesionalen espezializazioa eta profila, baita emakume guztientzako nahikoa baliabide irisgarri egotea. Sexu-indarkerien artean, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta sexu-ziberindarkeria dira arreta-maila handiena exijitzen dutenak udal-baliabideen partetik; izan ere, normalean ez dago nahikoa baliabide edota sexu-indarkeria hauei heltzeko berariazko espezializazioarekin. Halaber, arreta berezia ipini behar zaie diskriminazio interseksionalaren ondorioz zerbitzuak erabiltzeko zailtasun handiagoa duten emakume-taldeei.

Sexu-indarkeria zenbatekoak aztertzerakoan, kontuan hartu behar da, errealitate honen irudi homogeen eta zehatza eman dezaketen iturri ofizialen estatistiken gabeziak direla eta, kopuruak askotan hurbilketa direla. Espainiak gaur egun ez dauka sexu-indarkeria mota

guztiak jasotzen dituen iturri ofizialik; izan ere, mota batzuk bakarrik jasotzen dira eta bakoitzak bere metodologia jarraituz, ez baitago definizio bateraturik (hau konpontzen da LOGILSak emandako definizioarekin), eta ez dira kontuan hartzen halaberrez ikerlan honetan hausnartzen ditugun sexu-indarkeriaren mota, agerpen eta esparru desberdinak edo jarrerak. Hori dela eta, sexu-indarkeria mota hauei guztiei buruzko datuak bildu eta zenbatzeko modu bateratua behar da, genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala baliatuz diseinatu eta inplementatzen dena, politika publikoak ebaluatu eta hobetzeko behar diren datuak jasotzeko asmoz.

ATENPROren hedapena aurrerapausoa da emakumeak eta indarkeria matxisten biktimak babesteari dagokionez, hauek Espainiak berretsitako Istanbulgo Hitzarmenean jasotzen diren moduan. Honek laguntza psikosoziala eta babesa eskaintzen du, segurtasun-sentsazioa areagotuz, gune seguruak sustatuz, eta konfiantzazko harremana sortuz esku-hartzeko eraginkor eta ordaingarriak ahalbidetzeko, eguneko 24 orduetan, eta urteko egun guztietan. Hain zuzen, ATENPRO zabaltzeak, sexu-indarkeriak erantsiz, erraztu dezake indarkeria hauen biktima edo bizirauleak seguruago sentiaraztea gailua izanda. Elkarrizketatutako baliabideek jakinarazi dizkigutenaren arabera, ATENPROk sexu-indarkerien emakume biktima edo bizirauleak babestu eta laguntzeko egokiak izan daitezkeen kasuistikek emakumearen partetik arrisku-pertzepzioa dagoen egoerei erantzuten diete, batzuetan objektiboa eta bestetan subjektiboa izanik. Inklusio honek arrakasta izan dezan, nahitaezkoa iruditzen zaigu ATENPROko profesionalen etengabeko trebakuntza espezializatua, genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala baliatuz, sexu-indarkeria hauen bizirauleak kontuan hartzen dituen eta emakumeen eta feministen erakundeen parte-hartzea jasotzen duena, bereziki kasu hauetan laguntzen dutenak, eta ebaluazio-sistema bat diseinatu eta inplementatzen duena.

Ikerlan honetan detektatu dugun funtsezko alderdi bat da sexu-indarkeriak artatzen dituzten toki-zerbitzuek sexu-indarkerien emakume bizirauleak sartu beharko lituzkete bere taldeetan, baita emakume anitzak ere, emakume gehiagok jo dezaten zerbitzuetara eta identifikatuago sentitu daitezen, adibidez, emakume arrazializatuak, jatorri desberdinetakoak edo dibertsitate funtzionala duten emakumeak. Zerbitzu hauek beste emakumeentzako erreferenteak izan behar dituzte eta oinarritzko eta komunitateko lana egin behar dute zerbitzuak zabaltzeko eta sexu-indarkeriak desagerrarazten laguntzeko.

Aurretik adierazi dugunetik aurrera, ikerlan honek hurrengo asmoak izan ditu: Espainiako egoerari buruzko ezagutza zabaldu; toki-erakundeen hurbilketa eta esku-hartzea gai honetan; sexu-indarkerien biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko toki-zerbitzuei esparrua, hauei buruzko diagnostikoa eta analisisa eman; dagozkion gomendioak egin, eta ATENPROn sexu-indarkeriak erantsi. Horretarako, lehenik eta behin azalduko ditugu helburuak, metodologia eta aurretiko gogoeta batzuk, gure ustez kontuan hartu behar direnak sexu-indarkeriei heltzen dieten lanak egitean Espainiako testuinguruan. Gero, azaldu dugu zer den ATENPRO eta helduko diegu emakumeen aurkako sexu-indarkeriei, arreta berezia jarriz Estatuak giza eskubideak babesteko dituzten eginbeharrei nazioartean eta Europaren baitan. Ondoren, sexu-indarkerien egoerari buruzko Espainiako egoerari buruzko

diagnostikoa egin dugu, paregabatzat jotzen duguna sexu-indarkeria mota desberdinei heltzeko egiten duen bilketagatik. Izan ere, hurrengoetan zentratzen gara ikerlan honetan: sexu-erasoa, sexu-jazarpena, sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa, EGM, BE eta esparru digitalean burututako sexu-indarkeriak.

Ikerlana jarraitu dugu toki-erakundeen hurbilketa eta esku-hartzea sexu-indarkerietan garatzen. Horretarako, adierazi ditugu toki-erakundeen eginbeharrak sexu-indarkeriei dagokienez; heldu diegu sexu-indarkerien emakume biktimak edo bizirauleak artatu, esku hartu eta babesteko toki-zerbitzuei; ezarriko ditugu sexu-indarkeriei buruzko esku-hartze eta prebentzio ekintzak hobetzeko proposamenak eta ebaluazio-sistamarako proposamenak. Gero, aztertu dugu ATENPROn sexu-indarkeriak eranstearekin lotutako guztia, gertatzen deneko testuingurua barne, eta iradokizun orokorrak eta berariazkoak, azken hauek sexu-indarkeriei erantzuteko protokoloetan eta ikerlanaren xedearen biktimak diren eta ATENPRO erabiltzen duten emakumei laguntzen dien talde profesionalaren gainbegiratze teknikoak, etengabeko trebakuntza eta espezializazioa sustatzeko neurri zehatzen proposamenetan zentratuta, arreta berezia jarriz trebakuntza-ibilbideari eta ebaluazio-sistemari.

Azkenik, eskerrak eman nahi dizkiegu berriz ere ikerketa hau ahalbidetu duten guztiei.

11. BIBLIOGRAFIA

- 3. eranskina: Proyecto para la modernización y ampliación de los dispositivos de atención y protección a las víctimas de violencia machista en el marco del PRTR. Servicio ATENPRO. NEXT GENERATION EU FUNTSEN JARRAIPEN-TXOSTENA.
- ALCÁZAR ESCRIBANO, Mª Angustias. 2023. *El matrimonio forzado: violencia de género más allá del libre consentimiento*. Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología, 25 – 02 atala, 1- 43 orr.
- AMNISTIA INTERNAZIONALA. 2018. *Ya es hora de que me creas. Un sistema que cuestiona y desprotege a las víctimas*.
- ANDRÉS PUEYO, Antonio; NGUYEN VO, Thuy; RAYÓ BAUZÁ, Antònia eta REDONDO ILLESCAS, Santiago. 2020. *Análisis empírico integrado y estimación cuantitativa de los comportamientos sexuales violentos (no consentidos) en España. Violencia Sexual en*

España: una síntesis estimativa. Bartzelonako Unibertsitatea, Indarkeria-Ikasketa Aurreratuetarako Taldea (GEAV). Barne Ministerioa.

- ARON, A.M. eta LLANOS, M.T. 2004. «Cuidar a los que cuidan. Desgaste profesional y cuidado de los equipos que trabajan con violencia». *Sistemas familiares*, 20. urtea, 1-2 alea, 5-15 orr.
- ASPACIA FUNDAZIOA. 2022. *Conclusiones y Recomendaciones. Violadas y discriminadas. Protección, Atención y Justicia de las Mujeres Migrantes Supervivientes de Violencia Sexual en España.* Aspacia Fundazioa. Gizarte Eskubideetako eta 2030 Agendako Ministerioa.
- ÁVILA, Débora; FRANZÉ, Adela; PEÑARANDA, Mª Carmen; PÉREZ, Marta (Madrilgo Complutense Unibertsitatea) eta GONZÁLEZ, Patricia (Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa). 2022. *Violencia institucional contra las madres y la infancia. Aplicación del falso síndrome de alienación parental en España.* Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- AYCART, Juan; GENDE, Susana; MALGESINI, Graciela; MONTEROS, Silvina eta NEBREDÁ, Margarita (Espainiako Gurutze Gorria) eta Gil, Pilar; GRÁNEA, Aurea eta ROMERA, Pilar. (Karlos III.a Unibertsitatea). 2019. *Estudio sobre las mujeres mayores de 65 años víctimas de violencia de género.* Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- AYUDA A NIÑOS Y ADOLESCENTES EN RIESGO FUNDAZIOA (ANAR). 2022. *Abuso sexual en la infancia y la adolescencia según los afectados y su evolución en España (2008 – 2019).*
- BALLESTEROS DONCEL, Esmeralda eta BLANCO MORENO, Francisca. 2021. *Las estadísticas de criminalidad sexual en España: una propuesta de caracterización.* Dialnet.
- BARCONS CAMPMAJÓ, María. 2018. *Los matrimonios forzados en el Estado español: un análisis socio-jurídico desde la perspectiva de género.* Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa. Doktore-tesia.
- BARNE MINISTERIOA. 2022. *Balance de Criminalidad, cuarto trimestre del año 2022.* Barne Ministerioa.
- BARNE MINISTERIOA. Sexu-indarkerien prebentziorako plan estrategikoa (2023-2027). Segurtasunaren Estatuko Idazkaritza. Espainia.
- BEHARTUTAKO EZKONTZEI ERANTZUTEN DIETEN ERAKUNDEEN UAB-WASSU FUNDAZIOAREN MAPA 2021: <https://matrimoniosforzados.fundacionwassu.com/>

- BERDINTASUN, GIZARTE POLITIKA ETA KONTZILIAZIO KONTSEILARITZA. Andaluziako Junta eta Berdintasun Ministerioa.
- CÁRDENAS, Rocía; TERRÓN-CARO, Teresa; DEL MORAL ARROYO, Gonzalo; RODRÍGUEZ-CASADO, Rocío; TERCEÑO SOLOZANO, Candelaria; CHACÓN – CHAMORRO, Victoria eta PIÑERO LUNA, Antonio. 2021. *Violencia de género, agresiones sexuales y acoso sexual en el ámbito universitario. Análisis de la percepción de la comunidad universitaria. Informe 2021*. Pablo de Olavide Unibertsitatea.
- CASTAÑO REYERO, Mª José; BARRIO LEMA, Clara I.; DIEZ VELASCO, Isabel; MAFFEIS PACHECO, Gizela; OLAGUIBEL ECHEVARRÍA-TORRES, Almudena eta PALLARÉS RAMOS, Mª Teresa. 2022. *Qué sabemos y cómo lo contamos. Cultura de datos en la trata de seres humanos*. Migrazioei buruzko Ikasketen Unibertsitate Institutua. Comillasko Pontifize-Unibertsitatea eta Unicef.
- CASTELLANOS TORRES, Esther; PELÁEZ NARVÁEZ, Ana eta CABALLERO PÉREZ, Isabel (CERMI Mujeres Fundazioa). 2020. *La violencia sexual en las mujeres con discapacidad intelectual*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- DE BLAS, Ana. 2022ko ekainak 7. *Radiografía de la violencia sexual: las denuncias suben, la mitad de las víctimas son menores*. <https://geoviolenciasexual.com/radiografia-de-la-violencia-sexual-las-denuncias-suben-la-mitad-de-las-victimas-son-menores/>
- DÍAZ – AGUADO JALÓN, Mª José; MARTÍNEZ ARIAS, Rosario eta MARTÍN BABARRO, Javier. 2020. *Menores y violencia de género*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- DÍAZ-AGUADO, Mª José; MARTÍNEZ ARIAS, Rosario; MARTÍN BABARRO, Javier eta FALCÓN, Laia. 2021. *La situación de la violencia contra las mujeres en la adolescencia en España*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- EMAKUMEEN OSASUNAREN BEHATOKIA. 2021. *Instrumento común estandarizado para la detección temprana de la violencia de género en el Sistema Nacional de Salud*. Espainiako Osasun Sistemako lurralde arteko kontseilua. Osasun Ministerioa.
- ESPAINIAKO OSASUN SISTEMAKO LURRALDE ARTEKO KONTSEILUAREN GENERO-INDARKERIAREN AURKAKO BATZORDEA. 2017. *Actuación sanitaria frente a la trata con fines de explotación sexual. Anexo al protocolo común para la violencia de género en el Sistema Nacional de Salud (SNS)*. Osasun, Gizarte-Zerbitzu eta Berdintasun Ministerioa.
- Espainiako Udalerrien eta Probintzien Federazioko (FEMP) Berdintasunerako batzordeburu den María Eugenia Rufino Morales andrearen agertzea, Estatu-ltunaren

baitan onartutako genero-indarkeriaren aurkako estrategiei buruzko Senatuaren Txostenetan jasotako akordioak jarraitu eta ebaluatzeko batzorde bereziaren aurrean, genero-indarkeriaren egungo egoera aztertzeko. 2021eko otsailak 17.

- ETXEKO INDARKERIAREN ETA GENERO-INDARKERIAREN AURKAKO BEHATOKIA. 2022. *La violencia de género en diez indicadores*. Año 2022. Botere Judizialaren Kontseilu Nagusia.
- ETXEKO INDARKERIAREN ETA GENERO-INDARKERIAREN AURKAKO BEHATOKIA. 2022. *Informe anual sobre violencia de género*. Botere Judizialaren Kontseilu Nagusia.
- EUROPAKO KONTSEILUKO PARLAMENTU BILTZARRA. 2019. *Parliaments free of sexism and sexual harassment*. Europako Kontseiluko Parlamentu Biltzarra.
- FEDERACIÓN DE ASOCIACIONES DE MUJERES RURALES. 2020. *Mujeres víctimas de violencia de género en el mundo rural*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- FEDERACIÓN DE MUJERES PROGRESISTAS. 2018. «No acepto». *Aproximación a los matrimonios forzados en España desde la mirada de las y los profesionales de la Comunidad de Madrid y Cataluña*. Berdintasun Ministerioa.
- FEDERACIÓN DE MUJERES PROGRESISTAS. 2020. *Mujer, discapacidad y violencia de género*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- FEDERACIÓN MUJERES JÓVENES. 2020. *Noches seguras para todas*.
- FEDERACIÓN MUJERES JÓVENES. 2021. *Noches seguras para todas. Del diagnóstico a la acción*. Bigarren txostena.
- FEDERACIÓN MUJERES JÓVENES. 2022. *Apps sin violencia. Investigación sobre las violencias sexuales que las mujeres sufren en aplicaciones de citas*.
- FEMBLOC: <https://fembloc.cat/index.html>
- FEMINICIDIO.NET, MUJERES JÓVENES ETA LA SUR. 2023. *Guía para familias ciberviolencias. Prevención de ciberviolencias machistas*. Berdintasun Ministerioa.
- FEMINICIDIO.NET. 2018ko maiatzak 26. «Agresiones sexuales múltiples en España». Informe 2016 – 2018. <https://geovienciasexual.com/agresiones-sexuales-multiples-en-espana-informe-2016-2018/> *Geovienciasexual*.

- FEMINICIDIO.NET., LA SUR, ESCUELA ABOLICIONISTA INTERNACIONAL ETA GEOVIOLENCIA SEXUAL. 2021. *Informe 2021. Femicidios y otros asesinatos de mujeres en España.*
- GENERO BERDINTASUNERAKO EUROPAKO INSTITUTUA (EIGE). 2015. *Estimación del número de niñas en situación de riesgo de mutilación genital femenina en la Unión Europea.*
- GENERO BERDINTASUNERAKO EUROPAKO INSTITUTUA (EIGE). 2021. *Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union: Denmark, Spain, Luxembourg and Austria.*
- GENERO BERDINTASUNERAKO EUROPAKO INSTITUTUA (EIGE). 2021. *Mutilación genital femenina ¿cuántas niñas hay en situación de riesgo en España?*
- Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. 2023. *Boletín Estadístico Mensual. Febrero 2023.* Berdintasun Ministerioa.
- GENERO-INDARKERIA DIGITALAREN ESPAINIAKO BEHATOKIA (OEVIGED). 2023. *Informe mensual. Marzo 2023.* Unibertsitate Ikasketen Zentroa (CEDEU), Indarkeria Digitalaren Behatokia eta Stop! Violencia de Género Digital elkarte. Genero-indarkeria digitalaren Espainiako Behatokia (OEVIGED), Stop! Violencia de Género Digital elkarte eta Unibertsitate Ikasketen Zentroa (CEDEU). <https://www.oeviged.es/post/violencia-digital-contra-la-mujer-entenderla-es-el-primer-paso-para-prevenirla>
- GENERO-INDARKERIA DIGITALAREN ESPAINIAKO BEHATOKIA (OEVIGED). 2022ko azaroak 22 *Violencia digital contra la mujer, entenderla es el primer paso para prevenirla.* Genero-indarkeria digitalaren Espainiako Behatokia (OEVIGED).
- GEOVIOLENCIA SEXUAL. 2020ko urriak 22. *Agresiones sexuales múltiples en España desde 2016: casos actualizados.* <https://geoviolenciasexual.com/agresiones-sexuales-multiples-en-espana-desde-2016-casos-actualizados/>
- GIZA ESKUBIDEEN ALDEKO NAZIO BATUEN GOI-KOMISARIOA. 2019. *Matrimonio infantil, precoz y forzado en situaciones humanitarias.* Nazio Batuen Batzar Nagusia.
- GÓMEZ PLAZA, Ana; VILLAJOS POZUELO, Sandra, CANDEIRA DE ANDRÉS, Lucía eta HERNÁNDEZ GÓMEZ, Ayin. 2019. *Estudio sobre el tiempo que tardan las mujeres víctimas de violencia de género en verbalizar su situación.* Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.

https://www.congreso.es/public_oficiales/L14/SEN/DS/CO/DS_C_14_137.PDF

- HYBRIDA ELKARTEA, KOMONS ETA CALALA FONDO DE MUJERES FUNDAZIOA. (2020). *Las violencias machistas en línea hacia activistas. Datos para entender el fenómeno*. Calala Fondo de Mujeres Fundazioa.
- HYBRIDAS ELKARTEA. (2022). *La violencia política por razón de género en España*. Berdintasun Ministerioa.
- IKERKETA SOZIOLOGIKOEN ZENTROA. 2023. *Encuesta sobre cuestiones de actualidad: la violencia sexual contra las mujeres. Avance de resultados. Tabulación por variables sociodemográficas*.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA ETA ALCALÁKO UNIBERTSITATEA. 2019. *El impacto de la violencia de género en España: una valoración de sus costes en 2016*. Presidentetza, Korteekiko erlazio eta Berdintasun Ministerioa. Argitalpen-zentroa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2018. *Percepción Social de la Violencia Sexual*. Presidentetza, Korteekiko erlazio eta Berdintasun Ministerioa. Argitalpen-zentroa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2019. 2019ko Emakumearen aurkako Indarkeriaren Makroinkesta. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2019. *XIII Informe anual del Observatorio estatal de violencia sobre la mujer 2019..* 32. bilduma. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Dokumentuak. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2020. *Estadística de Recursos Autonómicos en Materia de Violencia contra la Mujer (DERA 2020)*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2021. *Boletín estadístico anual. Año 2021. Víctimas mortales. 016. ATENPRO. Dispositivos de seguimiento. Web de recursos de apoyo. VIOGÉN*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Abril 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Agosto 2022*. Berdintasun Ministerioa.

- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Diciembre 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Enero 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Febrero 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Julio 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Junio 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Marzo 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Mayo 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Noviembre 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Octubre 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2022. *Boletín Estadístico Mensual. Septiembre 2022*. Berdintasun Ministerioa.
- INDARKERIAREN AURKAKO GOBERNU ORDEZKARITZA. 2023. *Boletín Estadístico Mensual. Enero 2023*. Berdintasun Ministerioa.
- KOORDINAZIO ETA IKERKETEN ZUZENDARITZA NAGUSIA. SEGURTASUNAREN ESTATUKO IDAZKARITZA. 2023. Sistema de seguimiento integral en los casos de Violencia de Género (Sistema VioGén). Barne Ministerioa.
- KOORDINAZIO ETA IKERKETEN ZUZENDARITZA NAGUSIA. SEGURTASUNAREN ESTATUKO IDAZKARITZA. 2021. *Informe sobre la cibercriminalidad en España 2021*. Kriminalitate Estatistika Sistema. Barne Ministerioa.

- KRIMINALITATE ESTATISTIKA ATARIA. 2021. Urteko segidak. *Cibercriminalidad. Provincias: Victimizaciones por causa de cibercriminalidad por provincias, grupo penal, periodo, grupo edad y sexo*. Kriminallitate Estatistika Ataria. Barne Ministerioa.
- KRIMINALITATE ESTATISTIKA ATARIA. 2021. Urteko segidak. *Victimizaciones, Comunidades y Ciudades autónomas: Victimizaciones de infracciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo*. Kriminallitate Estatistika Ataria. Barne Ministerioa.
- KRIMINALITATE ESTATISTIKA ATARIA. 2021. Urteko segidak. *Ziberkriminallitatea. Probintziak: Victimizaciones por causa de cibercriminalidad por provincias, tipología penal, periodo, grupo de edad y sexo*. Kriminallitate Estatistika Ataria. Barne Ministerioa.
- LANGILE KOMISIOAK (CCOO). 2022. *El acoso sexual y el acoso por razón de sexo en el ámbito laboral en España*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- LANGILE KOMISIOAK (CCOO). 2022. *Estudio acoso sexual laboral en el sector de Ayuda a Domicilio de Castilla – La Mancha*.
- LÓPEZ GUTIÉRREZ, Javier; CANTOS CEBRIÁN, Mª Jesús; GONZÁLEZ ÁLVAREZ, José Luis; LÓPEZ OSORIO, Juan José; SÁNCHEZ JIMÉNEZ, Francisco; MARTÍN DELGADO, Estela; HERRERA SÁNCHEZ, Davis; MARTÍNEZ MORENO, Francisco; SIERRA RODRÍGUEZ Julián; RUBIO GARCÍA, Marcos; GIL PÉREZ, Victoria; SANTIAGO OROZCO, Ana M^a; GÓMEZ MARTÍN, Miguel Ángel; MARTÍN PÉREZ, Carlos; GARCÍA MARTÍNEZ, Carolina; BUQUERÍN PASCUAL, Sara; LÓPEZ MENDOZA, Amparo eta LINARES SUÁREZ, Olga. 2019. *Informe sobre violencia contra la mujer. España (2015 – 2019)*. Barne Ministerioa.
- LÓPEZ GUTIÉRREZ, Javier; SÁNCHEZ JIMÉNEZ, Francisco; HERRERA SÁNCHEZ, David; MARTÍNEZ MORENO, Francisco; RUBIO GARCÍA, Marcos; GIL PÉREZ, Mª Victoria; SANTIAGO OROZCO, Ana María eta GÓMEZ MARTÍN, Miguel A. 2021. *Informe sobre delitos contra la libertad e indemnidad sexual 2021*. Kriminallitate Estatistika Sistema. Barne Ministerioa.
- LORENTE ACOSTA, Miguel; DE DIOS LUNA DEL CASTILLO, Juan; MONTERO ALONSO, Miguel Ángel eta BADENES SASTRE, Marta. 2022. *Impacto de la pandemia por COVID-19 en la violencia de género en España*. Berdintasun Ministerioa.
- MARTÍNEZ, Luz M^a; BIGLIA, Barbara; LUXÁN, Marta, FERNÁNDEZ BESSA, Cristina; AZPIAZU CARBALLO, Jokin; BONET MARTÍ, Jordi. 2014. «Experiencias de investigación feminista: propuestas y reflexiones metodológicas». *Athenea Digital*, 14(4), 3-16 orr. <http://dx.doi.org/10.5565/rev/athenea.1513>

- MARTÍNEZ-ROLÁN, Xabier; PIÑEIRO-OTERO, Teresa. *Mulleres pontevedresas na rede. Análise do sexismo, mixoxinia e discurso do odio na conversa 2.o*. Feminismos 4.o katedra. Vigoko Unibertsitatea. Pontevedrako Diputazioa. https://catedrafeminismos.gal/wp-content/uploads/2020/12/MulleresPontevedresasRede_Poster.pdf
- MAZO, Pilar. 2023ko apirilak 27. «El perfil de los agresores sexuales grupales: más jóvenes y violentos». <https://efeminista.com/agresores-sexuales-grupales-jovenes/>. *Efeminista*.
- NAREDO MOLERO, María. «La responsabilidad municipal frente a las violencias sexuales. La experiencia local a la luz del marco internacional de derechos humanos». Maria Freixanet Mateo (koord.)-en. 2020. *Violències sexuals: política pública perseguint-ne l'erradicació*. Bartzelona: Politika eta Gizarte Zientzien Institutua, 170-195 orr.
- NAZIOARTEKO ESTADISTIKA INSTITUTUA (INE). 2021. *Meta 16.2. Poner fin al maltrato, la explotación, la trata y todas las formas de violencia y tortura contra los niños*. 16.2.2. adierazlea. Salerosketaren biktima kopurua 100.000 biztanleko.
- NAZIOARTEKO ESTADISTIKA INSTITUTUA (INE). INEbase. Segurtasuna eta justizia. Genero-indarkeria. Etxeko indarkeria. Zigortuen estatistika. Adingabeak. <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=8027&capsel=8027>
- NOVO PALEO, Nerea. 2021. «Violencia sexual contra menores en España: datos y tendencias». *Geoviolenciasexual*.
- NOVO PALEO, Nerea. 2021. «Violencia sexual contra menores: de origen patriarcal y en pleno aumento de denuncias». *Geoviolenciasexual*.
- OBSERVATORIO DE ACOSO SEXUAL Y POR RAZÓN DE GÉNERO DE CCOO: <https://observatorioacoso.ccoo.es/>
- OSASUN MINISTERIOA. 2021. *Informe Anual Violencia de Género 2021*. Emakumeen Osasunaren Behatokia.
- OSASUN MINISTERIOA. 2023. *Guía de Pautas Básicas Comunes del SNS para la actuación sanitaria ante la Violencia Sexual*. Osasun Ministerioa.
- OSASUN, GIZARTE-ZERBITZU ETA BERDINTASUN MINISTERIOA. 2012. *Protocolo de Actuación del Servicio Telefónico de Atención y Protección para Víctimas de la Violencias de Género (ATENPRO)*.

- OSASUNAREN MUNDUKO ERAKUNDEA. Datarik gabe. «Violencia contra la mujer: violencia de pareja y violencia sexual contra la mujer». 239. *ohar deskriptiboa*.
- PANDEA, Anca-Ruxandra., GRZEMNY, Dariusz eta KEEN, Ellie. 2020. *El género sí importa. Manual sobre cómo abordar la violencia de género que afecta a los jóvenes*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- PARELLA, Sònia; GÜELL, Berta eta CONTRERAS, Paola. 2023ko apirila. «Los matrimonios forzados como una forma de violencia de género desde un enfoque interseccional». Dialnet. *Revista CIDOB d'Afers Internacionals [Nazioarteko gaien CIDOB aldizkaria]*, 133. alea, 137-159 orr. DOI: doi.org/10.24241/rcai.2023.133.1.137.
- PARLAMENTU ARTEKO BATASUNA (UIP). 2016ko urria. *Sexismo, acoso y violencia contra las mujeres parlamentarias*. Buletin telematikoa. Parlamentu arteko Batasuna (UIP).
- PASTOR – MORENO, Guadalupe; RUIZ – PÉREZ, Isabel; SORDO, Luis eta HENARES – MONTIEL, Jesús. 2022. «Frequency, Types, and Manifestations of Partner Sexual Violence, Non-Partner Sexual Violence and Sexual Harassment: A Population Study in Spain». *International Journal of Environmental Research and Public Health*
- PELÁEZ NARVÁEZ, Ana eta VILLARINO VILLARINO, Pilar. 2022. «Informe sobre violencia contra las mujeres con discapacidad a partir de la explotación de los datos de la Macroencuesta de violencia contra la mujer 2019 de la DGCVG». *Cermi Mujeres Fundazioa. Ediciones Cinca argitaletxea*.
- PIKARA MAGAZINE. 2021. *Violencia contra las mujeres y medios de comunicación*. Berdintasun Ministerioa.
- SALUD Y FAMILIA ELKARTEA. 2018. *ESCOGE: Evolución Intercultural de las Mujeres Jóvenes Pakistanís y sus familias*.
- SAVE A GIRL SAVE A GENERATION. 2021. *Memoria 2021 Seva a Girl Save a Generation*. Save a Girl Save a Generation.
- SAVE A GIRL SAVE A GENERATION. 2022. «Intervención en casos de mutilación genital femenina y matrimonio forzado. Orientaciones para profesionales que aborden la prevención de las MGF y los MF». *CHAIN proiektua*.
- SAVE THE CHILDREN. 2017. *Ojos de que no quieren ver. Los abusos sexuales a niños y niñas en España y los fallos del sistema*. Espainia.

- SAVE THE CHILDREN. 2021. *Los abusos sexuales hacia la infancia en España. Principales características, incidencia, análisis de los fallos del sistema y propuestas para la especialización de los Juzgados y la Fiscalía*. Espainia.
- SEXVIOL. 2022. *Desmontando Mitos acerca de la Agresión Sexual. Un estudio de caso sobre la Audiencia Provincial de Madrid*. Madrilgo Complutense Unibertsitatea.
- SORDO RUZ, Tania. 2021. «La interseccionalidad en el derecho de las mujeres a una vida libre de violencias por razón de género y discriminación». Karlos A. Castilla Juárez (koord.)-en. *Derechos humanos desde una perspectiva interseccional*. Kataluniako Giza Eskubideen Institutua, pp. 90-101.
- SORDO RUZ, Tania. 2021. *Prácticas de reparación de violencias machistas*. Análisis y propuestas. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- STOP MACHITROLES. 2021. *Primeiro Informe. Observatorio cirtual de Machismo Dixital*. Feminismos 4.o katedra. Vigoko Unibertsitatea. Pontevedrako Diputazioa.
- TEKNOLOGIA ETA GIZARTEAREN NAZIO BEHATOKIA (ONTSI). 2023. *Brecha digital de género 2023*. Red.es. Digitalizazioaren eta Adimen Artifizialaren Estatuko Idazkaritza. Ekonomia Gaietako eta Transformazio Digitaleko Ministerioa.
- TEKNOLOGIA ETA GIZARTEAREN NAZIO BEHATOKIA. 2022. *Violencia de género: una realidad invisible 2022*. Ekonomia Gaietako eta Transformazio Digitaleko Ministerioa.
- THEMIS EMAKUME JURISTEN ELKARTEA. 2020. *La respuesta judicial a la violencia sexual que sufren los niños y las niñas*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- TRABE ELKARTEA ETA FERNANDO POMBO FUNDAZIOA. 2021. *Una aproximación a la realidad de las mujeres en situación de trata. Diagnóstico de las barreras socio-legales en el acompañamiento de las supervivientes de trata con fines de explotación sexual*.
- UAB-WASSU FUNDAZIOA. 2020. *La mutilación genital femenina en España*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza. Berdintasun Ministerioa.
- UAB-WASSU FUNDAZIOA. 2021. *Mapa de la mutilación genital femenina en España 2021*. Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritza.
- URTEKO MEMORIA. 2020. Genero-indarkeriaren biktimentzat telefono bitarteko arreta eta babes zerbitzua (ATENPRO). Gurutze Gorria. Web-esteka: <https://create.piktochart.com/output/60523234-memoria-atenpro-2022>.

- VERGÉS BOSCH, Nuria eta GIL-JUAREZ, Adriana. 2021. *Un acercamiento situado a las violencias machistas online y a las formas de contrarrestarlas*. *Revista Estudios Feministas*, Florianópolis, 29. b., 3. atala, e74588.
- VILLACAMPA ESTIARTE, Carolina. 2019. *Aproximación al matrimonio forzado desde la óptica de las víctimas*. Universidad del País Vasco – Euskal Herriko Unibertsitatea.
- VILLACAMPA, Carolina eta TORRES, Núria. 2019. «El matrimonio forzado en España. Una aproximación empírica». *Revista Reic (Revista Española de Investigación Criminológica)*, 4. atala, 17. zk.

EUROPAKO KONTSEILUA

- ALDERDIEN BATZORDEA. 2020. *Recomendaciones sobre la implementación en España del Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra la mujer y la violencia doméstica*. Eskuragarri hemen: <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/marcoInternacional/informesGREVIO/docs/RecomendacionesEspanaConvenioEstambul.pdf>
- EUROPAKO BATZORDEA. 2020. *Tercer informe sobre el progreso en la lucha contra la trata de seres humanos*.
- EUROPAKO BATZORDEA. 2021. *Lucha contra la trata de seres humanos: nueva estrategia para prevenir la trata, desarticular los modelos delictivos de negocio y empoderar a las víctimas*.
- EUROPAKO BATZORDEA. 2022. *EU survey on gender-based violence against women and other forms of inter-personal violence (EU-GBV)*. Estatistika txostenak. Eurostat.
- EUROPAKO KONTSEILUA. 1950. *Giza eskubideak eta oinarrizko askatasunak babesteko Hitzarmena*. Eskuragarri hemen: https://www.echr.coe.int/documents/convention_spa.pdf
- EUROPAKO KONTSEILUA. 2000. *Giza eskubideak eta oinarrizko askatasunak babesteko Hitzarmenaren 12. protokoloa*. Eskuragarri hemen: https://www.echr.coe.int/documents/convention_spa.pdf

- EUROPAKO KONTSEILUA. 2011. *Europako Kontseiluaren emakumearen aurkako indarkeriaren eta etxeko indarkeriaren aurkako prebentzioari eta borrokari buruzko hitzarmena*. Eskuragarri hemen: <https://rm.coe.int/1680462543>
- GREVIO. 2020. *Primer Informe de Evaluación a España*. Eskuragarri hemen: <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/marcoInternacional/informesGREVIO/docs/InformeGrevioEspana.pdf>
- KELLY, Liz. 2018. *Mapping support services for victims of violence against women in line with the Istanbul Convention standards. Methodology and tools*. Europako Kontseilua. Eskuragarri hemen: <https://rm.coe.int/final-vaw-support-2019-eng-forms/168093b8b9>
-

NAZIO BATUAK

- ARRAZA-BEREIZKERIA EZABATZEKO BATZORDEA. 2000. *Recomendación General N° 25 relativa a las dimensiones de la discriminación racial relacionadas con el género*. Eskuragarri hemen: https://conf-dts1.unog.ch/1%20SPA/Tradutek/Derechos_hum_Base/CERD/oo_3_obs_grales_CERD.html#GEN25
- EMAKUMEAREN KONTRAKO DISKRIMINAZIOA EZABATZEKO BATZORDEA. 1989. *Recomendación General N° 12. La violencia contra la mujer*. Eskuragarri hemen: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_CEDAW_GEC_5831_S.pdf
- EMAKUMEAREN KONTRAKO DISKRIMINAZIOA EZABATZEKO BATZORDEA. 1992. *Recomendación General N° 19 (11º periodo de sesiones, 1992). La violencia contra la mujer*. Eskuragarri hemen: https://catedraunescodh.unam.mx/catedra/mujeres3/html/cedaw/Cedaw/3_Recom_grales/19.pdf
- EMAKUMEAREN KONTRAKO DISKRIMINAZIOA EZABATZEKO BATZORDEA. 2012. *Recomendación General N° 28 relativa a las obligaciones básicas de los Estados partes de conformidad con el artículo 2 de la Convención sobre la Eliminación de Todas las Formas de Discriminación contra la Mujer*. Eskuragarri hemen: <https://conf->

dts1.unog.ch/1%20SPA/Tradutek/Derechos_hum_Base/CEDAW/oo_4_obs_grales_CEDAW.html#GEN28

- EMAKUMEAREN KONTRAKO DISKRIMINAZIOA EZABATZEKO BATZORDEA. 2015. *Observaciones finales sobre los informes periódicos séptimo y octavo combinados de España*. Eskuragarri hemen: <https://www.refworld.org/es/country,,,ESP,,564591b34,o.html>
- EMAKUMEAREN KONTRAKO DISKRIMINAZIOA EZABATZEKO BATZORDEA. 2015. *Recomendación General Nº 33 sobre el acceso de las mujeres a la justicia*. Eskuragarri hemen: <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2016/10710.pdf>
- EMAKUMEAREN KONTRAKO DISKRIMINAZIOA EZABATZEKO BATZORDEA. 2017. 35. gomendio orokorra, *Emakumearen aurkako generoagatiko indarkeriari buruzkoa, 2017ko 19. Gomendio orokorra eguneratzen duena*. Disponible en: <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2017/11405.pdf>
- GIZA ESKUBIDEEN ALDEKO NAZIO BATUEN AZKEN TXOSTENA. 2015. *Papel de la administración local en la promoción y protección de los derechos humanos*.
- GIZA ESKUBIDEEN ALDEKO NAZIO BATUEN GOI-KOMISARIOAREN TXOSTENA. 2022. *La administración local y los derechos humanos*.
- LANAREN NAZIOARTEKO ERAKUNDEA. OITko 189. eta 190. hitzarmenak.
- LEGERIAN ETA PRAKTIKAN EMAKUMEAREN AURKAKO DISKRIMINAZIOARI BURUZKO LANTALDEA. 2015. *Informe del Grupo de Trabajo sobre la cuestión de la discriminación contra la mujer en la legislación y en la práctica. Adición. Misión a España*.
- NAZIO BATUAK. 1965. *Arraza-bereizkeria mota guztiak ezabatzeko Nazioarteko Konbentzioa*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/international-convention-elimination-all-forms-racial>
- NAZIO BATUAK. 1966. *Eskubide ekonomiko, sozial eta kulturei buruzko nazioarteko paktua*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights>

- NAZIO BATUAK. 1966. *Eskubide zibil eta politikoen nazioarteko ituna*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>
- NAZIO BATUAK. 1979. *Emakumeen aurkako diskriminazio-modu guztiak ezabatzeari buruzko konbentzioa*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>
- NAZIO BATUAK. 1984. *Torturaren eta bestelako tratu edo zigor krudel, anker edo apalesgarrien aurkako konbentzioa*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-torture-and-other-cruel-inhuman-or-degrading>
- NAZIO BATUAK. 1989. *Haurren eskubideei buruzko konbentzioa*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- NAZIO BATUAK. 1993. *Emakumearen aurkako indarkeria ezabatzeari buruzko Adierazpena*.
- NAZIO BATUAK. 1993. *Emakumearen aurkako indarkeria ezabatzeari buruzko Adierazpena*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>
- NAZIO BATUAK. 1995. *Beijingeko adierazpena eta ekintza plataforma*.
- NAZIO BATUAK. 1995. *Beijingeko adierazpena eta ekintza plataforma*. Eskuragarri hemen: https://archive.unescwa.org/sites/www.unescwa.org/files/u1281/bdpfa_e.pdf
- NAZIO BATUAK. 2006. *Derrigorreko desagertzeen aurka pertsona guztiak babesteko Nazioarteko Konbentzioa*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/international-convention-protection-all-persons-enforced>

- NAZIO BATUAK. 2006. *Ezgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Konbentzioa*. Eskuragarri hemen: <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>
- NAZIO BATUAK. 2006. *Integración de los derechos humanos de la mujer y la perspectiva de género: violencia contra la mujer. La norma de la debida diligencia como instrumento para la eliminación de la violencia contra la mujer*. Emakumaren aurkako indarkeriari, bere kausei eta ondorioei buruzko Errelatore berezia den Yakin Ertürken txostena, 2006ko urtarrilak 20. Eskuragarri hemen: <https://www.refworld.org/es/publisher,UNCHR,,,4d5a65db2,o.html>

EUROPAR BATASUNA

- EUROPAKO PARLAMENTUA. 2022. *P9_TA(2022)0289. Discriminación interseccional en la UE: situación socioeconómica de las mujeres de origen africano, de Oriente Próximo, latinoamericano y asiático. Resolución del Parlamento Europeo, de 6 de julio de 2022, sobre la discriminación interseccional en la Unión Europea: situación socioeconómica de las mujeres de origen africano, de Oriente Próximo, latinoamericano y asiático (2021/2243(INI))*. Eskuragarri hemen: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0289_ES.html
- EUROPAR BATASUNA. 1992. *Europar Batasunaren Tratatua*. Eskuragarri hemen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT>
- EUROPAR BATASUNA. 2000. *Europar Batasunaren Oinarrizko Eskubideen Gutuna*. Eskuragarri hemen: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_es.pdf
- EUROPAR BATASUNA. 2007. *Lisboako Tratatua, Europar Batasunaren Tratatua eta Europako Erkidegoa Eratzeko Tratatua aldatu dituenak*. Eskuragarri hemen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT>
- EUROPAR BATASUNA. 2012. *Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatua*. Eskuragarri hemen: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2012.326.01.0001.01.SPA&toc=OJ%3AC%3A2012%3A326%3AATOC#C_2012326ES.01004701

- EUROPAR BATASUNA. *2012/29/EB Zuzentaraua, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2012ko urriaren 25ekoa, delituen biktimen eskubideei, laguntzari eta babesari buruzko gutxienezko arauak ezartzen dituena. Zuzentarau horrek Kontseiluaren 2001/220/JAI Esparru Erabakia ordeztzen du. Eskuragarri hemen: <https://www.boe.es/doue/2012/315/L00057-00073.pdf>*
- EUROPAR BATASUNA. *Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2006/54/EE zuzentaraua, gizonen eta emakumeen artean tratu-berdintasunaren printzipioa aplikatzeko enpleguarekin eta okupazioarekin zerikusia duten gaitan (testu bategina). Eskuragarri hemen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0054>*
- EUROPAR BATASUNA. *Kontseiluaren 2000/43/EE Zuzentaraua, tratu-berdintasunaren printzipioa pertsonaren arraza- nahiz etnia-jatorria gorabehera aplikatzeari buruzkoa. Eskuragarri hemen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=celex%3A32000L0043>*

LEGEAK ETA BESTELAKOAK

- 1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa.
- 1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa.
- 10/1995 Lege Organikoa, azaroaren 23koa, Zigor Kodeari buruzkoa.
- 10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa, sexu askatasunaren berme integralari buruzkoa.
- 15/2022 Legea, uztailaren 12koa, tratu-berdintasunerako eta diskriminazioa ekiditekoa.
- 2/2010 Lege Organikoa, martxoaren 3koa, sexu- eta ugalketa-osasunari eta haurdunaldia borondatez eteteari buruzkoa.
- 2022-2025 Indarkeria matxistari aurre egiteko Estatu-estrategia.
- *2023ko martxoaren 16ko ebazpena, Berdintasunerako eta Genero Indarkeriaren Aurkako Estatu Idazkaritzarena, Berdintasunerako Konferentzia Sektorialaren Akordioa, 2023ko martxoaren 3koa, hainbat urterako emakumeen aurkako indarkeriari buruzko plan bateratua onartzen duena (2023-2027).* https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2023-7326

- 3/2007 Lege Organikoa, martxoaren 22koa, emakumeen eta gizonen arteko egiazko berdintasuna lortzekoa.
- 4/2015 Legea, apirilaren 27koa, biktimaren estatutuari buruzkoa.
- 7/1985 Legea, apirilaren 2koa, Toki-araubidearen oinarriak arautzen dituena.
- 8/2021 Lege Organikoa, ekainaren 4koa, haurrak eta nerabeak indarkeriaren aurrean osorik babesteari buruzkoa.
- 9/2018 Errege Lege Dekretua, abuztuaren 3koa, Genero-indarkeriaren aurkako estatu-ituna garatzeko presako neurriena.
- Espainiak indarkeria matxistaren aurka babesten zaitu Plana
- Espainiako Gobernuaren Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresistentzia Plana
- Genero-Indarkeriaren aurkako Estatu-ituna.
- *Presupuesto por programas y memoria de objetivos. 2022. XX. liburukia (30. atala. Berdintasun Ministerioa). 232B programa. Igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres.*

12. 1. ERANSKINA–GALDETEGIA

SEXU-INDARKERIAZKO JARREREI ETA TOKI-ADMINISTRAZIOAREN HURBILKETARI ETA ESKU-HARTZEARI BURUZKO IKERLANA

Federación Mujeres Jóvenes (FMJ)

(FEMP) Espainiako Udalerrien eta Probintzien Federazioaren enkarguz

DATUAK

- Izen-abizenak

- Kargua
- Harremanetarako posta elektronikoa
- Harremanetarako telefonoa

ERAKUNDEAZ

- Erakundearen izena
- Non dago zure erakundea?
- Zein da zure erakundearen jarduketa-esparrua?
- Zenbat urte daramatza zure erakundeak emakumeen aurkako sexu-indarkeria kasuak artatzen?
- Zure erakundearen gunea irisgarria da dibertsitate funtzionala duten emakumeentzat?

ZERBITZUAZ EDO PROGRAMAZ

- Zein da zerbitzuaren edo programaren izen osoa?
- Zein da zerbitzuaren edo programaren xedea?
- Ze urtetik dabil martxan zerbitzu edo programa honek?
- Ze erakunde ofizialen mende dago?
- Genero-ikuspegia lantzen duzue?
- Ikuspegi interseksionala lantzen duzue?
- Zenbat emakume profesional daude kontratatuta zerbitzu edo programaren taldean?
- Zenbat emakume boluntario daude zerbitzu edo programaren taldean?
- Zein da taldekide bakoitzaren profila?

- Itzultzaileak eta interpreteak dituzue?
- Kulturarteko bitartekariak dituzue?
- Ze baldintza bete behar dira zerbitzuak edo programak artatzeko?
- Ze harreman du zure erakundeak ATENPRO zerbitzuarekin?

SEXU-INDARKERIARI BURUZKO DATUAK

- Zure ustez, behar bezala biltzen dira sexu-indarkeriari buruzko datuak Espainian?
- Zenbat emakume artatzen duzue urtean?
-
- Ezagutzen duzue 2022. urtean artatu zenituzten emakumeen kopurua?
-
- Urtean artatzen dituzuen kasuen artean, zenbat emakume dira espainiar eta zenbat atzerritar?
-
- Administrazio-egoera irregularrean dauden zenbat emakume etorkin artatu zenituzten iaz?
- Dibertsitate funtzionala duten zenbat emakume artatu zenituzten iaz?
- Haurrak eta nerabeak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtetik aurrera?
- Zenbat emakume trans artatu zenituzten iaz?
- Ze adinekoak dira oro har artatzen dituzuen emakumeak?
- 16 eta 18 urte arteko zenbat neskato artatu zenituzten?
- 16 urtetik beherako zenbat adingabe artatu zenituzten? Ze adinekoak?
- Artatzen dituzuen emakumeetatik zenbatek salatzen dute?
- Salatzen duten emakumeetatik, prozedura zigor-epaiarekin amaitzen da?
- Zure ustez, artatu dituzuen emakumeek ordainduta sentitzen dira?

- Nola jartzen dira gehienbat harremanetan zuekin emakumeak?
- Nor jartzen da harremanetan erakundearekin?
- Biktima edo bizirauleen zenbat senide edo pertsona hurbil artatzen dituzue urtean?

SEXU-INDARKERIAZ

- Sexu-indarkeriaren ze definizio erabiltzen du zure erakundeak?
- Bikotetik edo bikote ohitik kanpoko sexu-indarkeria artatzen duzue?
- Ze beste sexu-indarkeria mota edo motak artatzen dituzue?
- Sexu-esplotaziora bideratutako salerosketa kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Sexu-jazarpen kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Esparru digitaleko sexu-indarkeria kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Emakumeen genitalen mutilazio kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Behartutako ezkontza kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Talde-bortxaketa kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Etxeko laneko sexu-indarkeria kasuak artatzen dituzue? Baietz izanez gero, zenbat urtean?
- Ze sexu-indarkeria motako kasu gehien jasotzen dituzue?
- Ze sexu-indarkeria motako kasu gutxien jasotzen dituzue?
- Zure ustez, ze sexu-indarkeria mota identifikatzen dute gehien emakumeek?
- Zure ustez, ze sexu-indarkeria mota identifikatzen da gutxien?
- Istanbulgo Hitzarmena ezagutzen eta erabiltzen duzue lanean?

- Nazio Batuen Emakumearen diskriminazio mota oro ezabatzeko konbentzioaren eta Emakumearen kontrako Diskriminazioa Ezabatzeko Batzordearen esparrua ezagutzen eta erabiltzen duzue?
- Ezartzen duzue 10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa, sexu askatasunaren berme integralari buruzkoa?
- Ezartzen baduzue 10/2022 Lege Organikoa, irailaren 6koa, sexu askatasunaren berme integralari buruzkoa, zehaztu dezakezu nola?
- Behar adinako arreta betetzen duzue?

GALDETEGIAZ

- Zerbait gehitu nahiko zenuke?